

ՅԱՌԱՋԻՆ ԿԵՆՏՐԱՂՆ ԻՒՐ ԵՒ Ի ԳԱԼՆ ՅԱԹՈՌ ՀԱՅԲԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՀԱՍՏԱՏԵԼ ԲԱԶՄԱՊԱՏԻԿ ԵՒ ԶԱՆԱԶԱՆ ԿԱՐԳՍ ԵՒ ԿՐՕՆՍ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ

ԱՇ ՀԱՄԲԵՐՈՂԱՅՆ նախատիպ մեծն Յովբ ասէր երբեմն յիւրում բանսն, նեղեալ 'ի փորձանացն արկածից, ՏՆժվ առնէր զիս ըստ աւուրցն առաջնոց, միանգամայն 'ի բաց եղեալ զքաջողութիւն, զընչաւետութիւն եւ զբազմորդութիւնք Զնոյնս եւ ես հանդերձ հառաչամար բարբառիմ 'ի դիպումաճոց աստի վտանգեալ՝ ռժվ զիս անցելոցն առաջի դնէր ամանակաց, վերստին գմանկական տիոցն զգեցուցանելով զհասակք Յորում ճոխացեալն էի հայրենատուր հոգեկան ընչիցն առատութեամբ, եւ զարդարեալ հրճուէի երթնամասնեայ Հոգւոյն պատմուճանաւ, եւ շնորհացն պսակաւ փառաւորեալ զլիտյ իմոյ, եւ գառաջնորդականին իմոյ կախեալ զպարանոցէ զոսկետեսակ քայռամանեկին զգեղեցկութիւնք Եւ ամենեւին զամենայնն ընդ իս բերէի զհարսնական օրինումաճոյն զգեստ, պատշաճ լինելով յերկնայնոյն պարփակիլ փեսայի առագաստէ Քանզի արդարեւ զարդարի պատկերս առաքինութեանն երանգովք՝ ըստ նախատպին կերպարանեալ, որպէս ճշմարտութեանն եւ ինձ թուիք

Յայնժամ բոլորովին եւ ինքն էի լուսատեսիլ յաստուածայնոյ թափանցանց լինելոյ նշուղից՝ զոր իբրեւ մաքուր հայելեաւ առ իս զփրկչականն ձգելով դիմի գմանութիւն, հանգոյն արեգակն 'ի խորս ուրեք ընդ յստակութիւն շուրցն առաքելով զիւր ճառագայթսն Եւ նախ նորին ստեպ ստեպ Հոգւոյն ուղից վտակօք ռոռգանէր զարգաւանդ երկիր մտաց իմոց՝ եւ որպէս 'ի ծաղկահոտ գինի՝ սպունգ ինչ թացեալ, այնպէս լցեալ ուռճանայր 'ի նմանէ բանական իմ ոգի՝ մինչ զի կարել ասել ինձ զայն ժամու պատահիցն, իբրեւ զայլմէ պատմելով, ՏՄանուկ էի մտավարժ, եւ ոգւոյ բարւոյ դիպեցայ։

Քանզի եւ վարժապետ վեհագոյն ունէի յԱստուծոյ պարգևեալ ինձ, հայր միանգամայն եւ հրահանգօղ հոգեկան վարժութեանք՝ զիմն Թեոդորոս, ըստ մերումս՝ աստուածաշնորհ պատշաճեալ լեզուի՝ որ ոչ զառ յինքնէն եւեթ բաւականանայր շտեմարանել յիմումս ոգւոջ զբարին, այլ 'ի յովից զպայծառագոյնսն ծաղկաքաղ առնելով զշնորհաց, լիացուցանել զազահութեանն իւրոյ ինեւ ջանայր զուսումնասիրութիւն՝ եւ գրեթէ յազդմանէ Հոգւոյն՝ զլինելոցս նախատեսեալ, զառ 'ի յոքունցն հաւաքեալ պատրաստէր լինել բազմաց պիտոյից նիւթ, ծածկաբար զաստուծոյն առ իս բարբառելով՝ ՏԿե՞ր մանր գմատեանդ զայդ՛ պատգամատարդ հրաւիրեալ լինել իսրայելեանն ազին։

Եւ եթէ երբէք ուրեք խորհէի արդեւք զհրամանացն խորտակել զլուծ, եւ իսկել զաշխատութեանն սամետեւ, այլում ումեք ակն դնելով կենցաղական տարփանաց, աստուածայինն շնորհ անդրէն ձգեալ բերէր զիս կապանօք սիրոյ իւրոյ, սաստելով յակնջս խորհրդոցն իմոց, ՏԶի՞ կայ քո եւ ճանապարհին եզիպտացոց, ըմպել զշուրն Գեեոնի։ Յաղագս որոյ ապա հաւանեալ իմ այտքիւք՝ իբրու թէ ձայնիւ կոչողին զիս աստուծոյ, զյանձնառականն ընդ առաջ տանելով բան, "Ահաւասիկ եմ ես, առաքեա՞ զիս,։" Զոր օրինակ ձի որ նորավարժ ոչ կարացեալ յինքնէն զվերելակն իւր 'ի բաց ոստուցանել, զակամայ սանձիցն բռնադատութիւն դժոխականութեանն իւրոյ եղեալ՝ զործիցէ քաջ հլութան ասպարէզէ Այսքանք եւ այսպիսիք յիսկզբանն առ իս Աստուծոյ նախախնամութեանն մեծութիւնք Որով իւրիք աւասիկ ես այժմիկ հարկանեմ զանձն իմ եւ նուաստանամ, հարցափորձեալ 'ի տեսնէ՞ թէ զիա՞րդ անհանճարեղագունի հասակին տեալ զգործոցն խոհականութիւն, իսկ զգեղապարելն ուսեալ ներշրջանակացն, եւ մակացականօքն փարթամացելոյ, զյուրվս անդուստ 'ի բացի յուղարկեցաք զգործնական իմաստութիւնք Մինչ զի ըղձալի լինել ինձ այսօր, որպէս յառաջն ասացի, հանդերձ կատարելութեամբս եւ պատուոյ բարձրութեամբ՝ դառնալ հանդիպել մատաղագունի եւ անթարջամ 'ի մեղաց եղելոյ հասակին, եթէ պարտ է ըստ առաքելական բանին՝ զպիտանի եւ զընտրեալ անօթ լնուլ պատուական գանձու, վրկայք լինելով յարմարութեան միմեանց հանգիտաբար եւ ազգակցապէս Եւ զի մի՞ թուեցայց այսգունիւ բերեալ ցանկութեամբ՝ զՂեղիայ զթետտաղացոց գոռոզին ախտանալ, որ զգառամացեալն իւր Միդիայ առաջի առնէր առ 'ի յօշել գմարմինն՝ որպէս թէ 'ի մեռելութենէ առ մանկութիւն զծերութիւնն փոփոխել յուսալով, դարձցուք եւ զկարելոյն բուռն հարցուք՝ 'ի բաց դնելով զանհնարիցն մտածութիւնք Զի կարելի է բանական կենդանուոյս՝ ամենեցուն յամենայն ժամ լինել զինչ եւ կամեցի՞ թէպէտ եւ ոչ համանգամայն 'ի միոջէ եւ 'ի նմին ժամու ներգործելով զներհականսն՝ որ մանաւանդ ըստ զօրութեան երկոքին 'ի նմին գտանին 'ի մարդնք

Եւ պարտ է այնմիկ՝ որ զխոստացեալսն իբրեւ զըմբռնեալսս յուսովն ողջունել զիտ, յարատեւողացն եւ դժուարաշարժիցն հոգ տանելով ձգել ձեռնք Որք միանգամ բնաւորեցան կամ ոչ հեռանալ 'ի մարդոյն, կամ թէ հեռացեալ՝ վաղվադակի վերստին դառնալով յարահիւսել՝ եւ այս են առաքինութիւնք, որք առ հասարակ հոգւոյ եւ մարմնոյ զփառացն 'ի զլուի յօրինեալ կապէ զպսակք Քանզի այլք 'ի տրամադրութեանցն ժամանակաւ տրամակայեալ, լուծանեն զմիմեանս՝ իսկ առաքինութիւն հանապազորդ 'ի մեզ խնդրէ բնականալէ Վասն զի յայս իսկ եւ գոյացուցիչն զմերս հաստատեաց բնութիւն, զի բարեգործք եւ աստուածասերք եղիցուք՝ եւ ինքնիշխանութեանն կառօք՝ իբր 'ի տեսարանի ումեք 'ի սոսա նահատակել հանդիսացուք՝ կնքելով որպէս թագաւորական մատանեաւ աստուածայինն երկիրլիւ գւիրտս մեր եւ զձեռս, ընդ որս յարմարեալ պատկանի խորհուրդ եւ գործէ Զի նոքումք իրօք, որովք առ մահն սողոսկեալ անկաք, առ կեանսն դառնալ վերստին զիտիցեմք Զկնի որոյ ապա ճշմարիտ եւ քաջ հովուապետին հնարել հանգիտատիպ առ նմանութիւնն, զառ 'ի նմանէ 'ի վայր մնացեալսն 'ի մերումս լնով մարմնի զվշտամբերութիւն՝ մինչ զի կարողք լինիցիմք համարձակապէս որոց իշխիցեմք

հրամայել[©] ՏՆմանօրք ինձ եղիջիք, որպէս եւ ես Քրիստոսի^Է Հանգոյն նմա առաջի երթալ ընդ պատուիրանապահութեանն շաւիղս[©] եւ գտողելոյն ձայն միշտ 'ի լսելիսն հնչեցուցանել զաւետարանական քարոզութեանն վարդապետութիւն, զառողջ եւ զանվնաս բանիցն ճարակեցուցանել դալարիս, եւ առ սնուցիչ հոգեկան պատգամացն սնուցանելով ջուրս, մակաղել[՞] որ արտաքոյ ապականացուիս այսորիկ է[՞] 'ի հրաւիրեցելումն զմեզ վայրի[©] անխրամատելի երեքլին շրջապատել զնոսա պարսպաւ եռանձնական հաւատոյն խոստովանութեամբ^Է Եւ ընդ գազանացն կռուել յարձակմունս, զի մի[՞] քայքայեալ ցրուիցին մերձ 'ի դժոխս[՞] գեղեցկապէս միաւորեալ Քրիստոսի անդամքն, այլ ամենեքին միոյ գաւթի միոյ քրիստոսական գաւազանին յարդարեսցին լինել հօտ^Է Բ[©] ՔԱՆՁԻ տեսանեմ 'ի յոլովագոյն եւ 'ի ծանր իրս անկարգութիւն բազմացեալ, ոչ միայն 'ի ժողովրդականս, այլ առաւել յուխտի մանկունս, եւ յառաջնորդս եկեղեցեաց^Է Որք մին լեզու[՞] 'ի ձեռն միոյ քարոզի 'ի մի ելաք ճշմարտութեան ճանապարհ, եւ արդ բազմահետք եւ բազմաշաւիղք եղաք, յանչափաբար եւ զանազան եւ այլաձեւսն առնելոյ[՞] թէ զվարս եւ եթէ զփառաբանութիւնսն որ առ Աստուած^Է Մինչ գրեթէ զնոյն կրել զվնասս ըստ հնոյ պատմութեանն[՞] պատերազմել մեզ այր ընդ եղբոր, եւ այր ընդ ընկերի, քաղաք ընդ քաղաքի եւ օրէնք ընդ օրէնս^Է Երկրական զբօսանօրն եւ վաճառացն տուրեւառութեամբք խօսակիցք եւ հաշուակիցք իրերաց լինելով, եւ առ խաղաղութեանն Աստուած ժողովեալք[՞] զխաղաղութիւնն խնդրել խուճապիմք եւ խոռվիմք^Է Եւ իբրեւ այլազգիք եւ այլալեզուք[՞] տանիմք եւ բերենք զմիմեանս, լինելով սա նմա խուժ, եւ այլք այլոց դուժ^Է

Գ[©] ԸՆԴ որովք եւ զայս էհաս տեսանել[©] զի 'ի տեղիս տեղիս գտեղանս եւ զաւազանս ոչ առնեն ըստ հրամանի եւ աւանդութեան երանելեացն մերոց հարանց[՞] քարեղէն եւ անշարժաբար զերկոսինն հիմնացուցանելով[©] այլ գտեղանն փայտեղէն եւ շարժուն առնելով, իսկ զաւազանն ըստ պիտոյին[՞] ըստ ժամուն եւ ըստ տեղեացն, որ ինչ անօթով եւ 'ի ձեռն գայցէ, կատարեն զկարգն^Է Բերելով տարացոյց իւրեանցն սխալանաց տղայապէս եւ անփորձաբար, եթէ առ հարկի 'ի սկզբանն յումեթէ երագագրաւելի ինչ ցուցեալ եղեւ գործ^Է Որպէս Քրիստոսի սովորական սեղանան 'ի վերնատանն կատարել զխորհուրդ մարմնոյ եւ արեան իւրոյ, եւ Փիլիպպոս զներքինին յոր եւ իցէ ջուր մկրտեաց^Է Նոյնպէս եւ վասն այլ Առաքելոցն[՞] ցուցանէ, ասեն, պատմութիւնն[՞] եթէ այլաձեւապէս միմեանց, եւ որպէս զհարդ եւ ժամն խնդրէր[՞] ընդ երկուսեանն անցանէին խորհուրդս^Է Եւ սուրբն մեր Լուսաւորիչ փայտեղէն ընդ ինքեան շրջեցուցանէր, ասեն, սեղան[©] եւ 'ի գետս եւ 'ի վտակս, յոր եւ հասանէր, մկրտութիւն կատարէր^Է Առ որս 'ի դէպ է ասել[©] եթէ ամենայնք 'ի Քրիստոսէ եղեալքն, ո՞վ դուք, յօրինակ մեզ բերելի է, ապա հարկ է եւ երեսնամեայ մկրտել[©] եւ թղփատել ութօրեայ եւ երեքօրեայ յառնել, եւ քառասնօրեայ յերկինս համբառնալ[©] զի ըստ այսմ օրինակի զայսոսիկ հաճոյ թուեցաւ ներգործել Քրիստոսի^Է Այլ եւ զկնի ընթրեացն յերեկորին ժամու հաղորդել խորհրդոյն, զի Տէրն ուրանօր զհինն աւարտեալ կնքեաց, անդանօր եւ իւրումն հիմն ձգեաց նորոյ ուխտի^Է Այլ այժմ բազում ժամս 'ի միջի կատարեմք ընդ մարմնաւորականն եւ ընդ հոգեւորական սեղանն, եւ ութօրեայ մկրտիմք^Է Իսկ վասն թղփատութեան 'ի Պաւղոսէ ընկալաք հրաման[©] Տէրէ թղփատիք, ասէ, Քրիստոս ինչ ձեզ ոչ օգնէ^Է Իսկ նախ քան զկատարածն յարութիւն տալ մարդկային բնութեանս[՞] Հիմենոս եւ Փիղետոս այսմիկ սկիզբն արարին ամբարշտութեան բանից^Է Այլ եւ ոչ ընդ դրունս երկնից կարողութիւն է ումեք անցանել աստուտին կենօր 'ի մարդկանէ, ՏՈւր կարապետն մեր Յիսուս յառաջեալ եմուտ^Է

Դարձեալ Առաքեալքն գյուղով ժամանակս 'ի տաճարին գառ 'ի Քրիստոսէ նոցուն կատարէին աւանդեալ խորհուրդս[©] եթէ զաղօթից, եթէ զհաղորդութեան^Է Իսկ այժմ կանոնական սահմանաւ զմեզ պարըսպեալ զգուշացուցին նոցին աւանդապահք եւ ժառանգորդք, ոչ երթալ 'ի ժողովարանս եւ 'ի մատրունս Հրէից կամ հեթանոսաց^Է Եւ Առաքեալքն ընդ Հրեայս յիւրեանց ժամանակսն զսրբոյ պասեքին սօնախմբեցին զօր[©] իսկ 'ի մէնջ եթէ որ յանդգնեսցի ընդ Հրեայս սօնել, եւ կամ յառաջ քան զգարնանային հասարակաւորութիւնն, եւ նախ քան զմիաշաբաթին օր լուծանել զպահսն, ընդ նգովիւք 'ի հարկէ անկեալ գտանին^Է

Ապա ուրեմն զայն[՞] նորագիւտ եւ դեռահաւակ ժամանակն ստիպէր առնել այնպէս[©] իսկ այս[՞] խորհրդոյ եւ աստուածային տեսչութեանն[©] զի մեծութիւն առաջի անկեալ իրաց[՞] զփոքումբքն զանց առնել եւ անտեսել վարդապետէ^Է Քանզի անփոյթ առնել ծանունցն[՞] համանգամայնցն է 'ի բաց բարձումն[©] իսկ թեթեւագունիցն[՞] ամենայն ժամանակ առ ձեռն պատրաստ կազմութեան[©] զի որպէս 'ի խաւարի եւ աղօտաճաճանչն է պատուեալ լոյս, ըստ նմին օրինակի լոյս եղելոյ[՞] եւ դուզնաքեայ խաւարն վատթարանայ^Է Յաղագս որոյ ապա հարկ է հաւանութեամբ եւ հաւատովք հետեւել զկնի բոլոր քրիստոսականացս, եւ սեղան եւ աւազան քարեղէն անշարժաբար յամենայն եկեղեցիս արձանացուցանել^Է

Իսկ եթէ ասիցէ որք 'ի հարցասիրաց եւ 'ի յասիրաց, է՛բր աղագաւ քարեղէն եւ ոչ փայտեղէն հրամայեցաւ կանգնել մեզ սեղան^Է Նախ, զի եւ պատշաճագոյն իսկ առ յարմարութիւն խորհրդոյս[՞] զնիւթս զայս տեսանեմ եղեալ[©] որպէս թէ զանյողորդդ եւ զանշարժահիմն փրկութեան մերոյ իրողութիւն[՞] կարծրագոյն եւ դժոխաշարժելի գործարանաւ տնօրինել^Է Երկրորդ, զի եւ յառաջագուշակ եղեալ Եսայայ 'ի վերայ ամենայն հեթանոսաց, զոր առ եզիպտացիսն պատգամաւորեալ խօսի[©] ՏՅաւուր յայնմիկ եղիցի, ասէ, սեղան տեսաւ արձան կանգնեալ յերկրին եզիպտացոց, եւ եղիցին 'ի նշան յաւիտենից^Է Քանզի եւ

արդարեւ իսկ սովաւ յաւիտենական կենաց առ մեզ երաշխաւորեալ տեսանեմ բարութիւնսք Ռրպէս եւ Տէրն ասէր ՏՄինչեւ արբից գդա, ասէ, ընդ ձեզ նոր յարքայութեան հօր իմոյ: Է Երրորդ, թերեւս արդեւք 'ի հանդերձեալ յաւիտենին 'ի Քրիստոսէ գնոյն ճշմարտապէս, որպէս եւ այժմ 'ի սեղանոյ աստի օրինակաբար, վայելիցեմքք Քանգի եւ նոյն ինքն Քրիստոս վեմ անուանեցաւ: © ՏՎեմն՝ գոր անարգեցին, ասէ, շինողքն՝ նա եղև գլուխ անկեան: © եւ դարձեալ, " Ի լեռն վեմ առանց ձեռնի հաստեալ, գուշակէր գնա Դանիէլ եւ Եսայի ասէ. "Ահաւաղիկ եւ դնեմ 'ի հիմունս Սիոնի վեմ բազմապատիկ, զընտիր, զգլուխ անկեանս: © եւ որ հաւատասցէ 'ի նա, մի՞ ամաչեցէ, և և

Դ© ԲԱՅՑ տեսցուք եւ զայս եւս 'ի կարգիս: © գոր մանաւանդ թէ եւ յառաջագոյն իսկ արժան էր յիշել իբրև զմեծագործ եւ զբազմերախտ 'ի Քրիստոսէ պարգեւեալ մեզ աւանդ: © զիւրոյն սրբոյ ասեմ, որով զՀոգին Սուրբ 'ի մեզ ձգեմք 'ի Քրիստոս միանալովնք Քանգի յոյժ օտարաբար նովաւ եւ այլապէս 'ի միմեանց վարիմք: © գոր եւ տեսաք իսկ առ մերով ժամանակաւսք Քահանայից ձեռք ընդունել յԵրուսաղեմէ բերեալ, իսպի ձեռք գնա անուանելով, եւ գնոյն նովին ամանօք առ մի ըստ միոջէ մկրտեալսն իւրաքանչիւր ումեք վերստին օրհնելք: Զոր դանդաղիմ ասել, որպէս թէ բազում անգամ օրհնութեամբքն յովազոյնս 'ի ներքս յեղն կոչել զշնորհն: © եւ կամ թէ 'ի գալստենէ նորոյ շնորհին զհնացեալսն 'ի բաց մերժել յամանոյ անտիք Եւ դարձեալ նովին ձեռով օծանելին զմկրտեալսն եւ զերախայսն, այլ եւ զհիւանդս եւ զեկեղեցի եւ զսեղանս եւ զխաչսք

Որ թէպէտ եւ Հոգին մի է, եւ առհաւատչեալ Հոգւոյն եղև նոյն է, սակայն բազմագոյն մերում ըստ փրկութեանն, բազմօրինակ եւ խորհուրդ փրկութեանն հրաշագործի: © ըստ նմին եւ տեղիքն որոշին 'ի միմեանց՝ որովք փրկեալսն լինիմք, եւ անուանք տեղեացնք Ապա եւ աղօթքն եւ գործառնութիւնն ոչ ամենայն զմիոյ մատուցանէ մեզ փրկութեան պարգև, եւ ոչ մին զամենեցուն, եւ ոչ նմանապէս միմեանց օգտամատոյց մեզ լինելով: © այլ երախայութեանն օծումն զհրավիրականն ունի որոշով: © եւ աւագանին օծումն՝ զըստ Հոգւոյն մեզ յարմարէ վերստին ծնունդ, իսկ որ զկնի մկրտութեանն է օծումն՝ զորդեգրութեանն Աստուծոյ 'ի մեզ կոչէ շնորհք Դարձեալ՝ սեղանն կերակրէ զմեզ, եւ ոչ ծնանի: © աւագանն ծնանի, այլ ոչ կերակրէ: © իսպն մարտնչի ընդ մեր առ թշնամիսն, եւ ոչ ծնանի, եւ ոչ կերակրէ: © 'ի հիւանդութեանն՝ զառողջութեանն ունիմք կարօտութիւն, ոչ եւս եւ զայլոցնք: Սոցա ապաքէն եւ աղօթքն եւ քարոզութիւն եւ օծումնք՝ բաժանաբար ըստ իւրաքանչիւրոցն վայելէ լինել խորհրդոյք Եւ պատճառ ոչ ունիմ ասել, զանփոյթն առնելոյ զառաջնոցն այսպիսի խառնաբնոր եւ եղծագործ սովորութեանց, եթէ ժամանակի կարճութիւն, եթէ հիւանդութեանց 'ի վերայ անկումն, եթէ անպարապութիւն յաշխարհակալացն հարստահարութենէ: © զայս 'ի նոսա եւ յԱստուած թողի էք Իսկ մեզ իբրև հայրասիրաց ոմանց որդոց զառ 'ի նոցանէ անտես մնացեալսն, ձեռն տալովն Աստուծոյ, տեսանել արժան է, եւ 'ի բարեկարգութիւն եւ ի բարեգարդութիւն ածելք

Ե© ԶԻ տեսանեմք առ այսոքիւք եւ զայս եւս, զի ոմանք զառ 'ի մկրտութիւնն զալ հանդերձելոցն՝ զհրաժարելոյն 'ի սատանայէ՝՝ նոցա հարցմամբ 'ի վերայ ոչ բերեն զերդմունս, եւ ոչ զսրբոյ Երրորդութեանն խոստովանութիւն, եւ ոչ յերեխայութեանն նախկին մատուցանեն ձեռնադրութեամբ յօծումն: © այլ միայն առ մկրտութիւն աւագանին վաղվաղեալ՝ 'ի ներքս արկանենք Եւմանս իմն առնելով այնոցիկ՝ որոց թագաւորեցուցանել զոք կամեցեալ, նախ քան զմարմնոյն ծածկել մերկութիւն, զպսակն 'ի գլուխ կապել յառաջեալք, 'ի միասին ընթանալով փառացն եւ անարգութեաննք Եւ կամ թէ որում ծնանել առաջի կայցէ, զծնունդն առաջի դիցէ յղանալոյն եւ երկնելոյն: © զորս 'ի դէպ է անսին խոստովանել զնոսա ծնունդս, եւ կամ վիժածս, եւ ոչ ծնունդսք Քանգի պարտ է՝ նախ 'ի բաց կալ 'ի ծառայեցուցանող տեսնէ, եւ յապստամբ ծառայէ անտի: © զի "Տիրեցէ, որպէս Սողոմոն ասէ, ծառայն իմաստունս՝ տերանց անմտաց, և և Յետ այնորիկ ապա հաւատալ սրտիւ, եւ խոստովանել բերանով, յարմէ կեալն հասցէ, զՀայր եւ զՈրդի եւ զՍուրբ Հոգիք Այս յերեխայութեանն կարգի առ դուրս մկրտարանին պատշաճեցի լինել նմա՝ որ մկրտիցինք Եւ ապա զկնի այսորիկ զհոգեւորն ծնանել ծնունդ յաւագանին: © եւ զեթնեակսն՝ ըստ եւթնեակսն որ 'ի մեզ հոգեկան շարժումնք՝ զգենով զՀոգւոյն շնորհս, գոր Եսայիասն թուէք Չկնի որոց ապա եւ զորդեգրութեանն Աստուծոյ անուն ժառանգել՝ յետ ելանելոյ 'ի ջրոյ անտիք Ռրպէս եւ 'ի վերայ փրկչին յօրինակ մեզ՝ Հայր յերկնից աղաղակէր, թէ ՏՂա է Որդի Իմ սիրելի: Է Չկնի ամենեցուն, այս ինքն յորութեանն եւ ծննդեանն եւ ժառանգաւորութեանն, ապա եւ զկենացն՝ որ յերկնիցն իջեալն է՝ ճաշակել կերակուր, զմարմին եւ զարիւն կենագործողին Քրիստոսիք

Այսպէս եւ ըստ այսմ օրինակի՝՝ երանելոյն Կիրոյի Երուսաղեմի եպիսկոպոսի զերախայիցն կանոն պայծառացուցեալ է, եւ ըստ իւրաքանչիւր հաւատոցն բանից ընթերցուածս յաստուածային զրոց հանգոյն միմեանց զուգեալ եւ եղեալ էք Զոր 'ի սուրբ քառասներորդս պահոցն առանձնաբար 'ի վերայ նոցա կատարելով՝՝ արտաքոյ ժողովրդանոցին, յետոյ ապա արժանի լինելին ընդունել զլուսաւորութիւն սրբոյ աւագանին 'ի մեծի աւուր ճրագալոցի գատկինք Որ թէպէտ եւ այն խափանեցաւ: © վասն զի յայնմ ժամանակի առ կատարելահասակս ոմանս կատարիւր երախայութեան կարգ: © որք յիմաստ եւ 'ի բան հասեալք՝ կարօղ էին անձամբք իւրեանց լսել, եւ հաւատօք հրաժարել եւ խոստովանելք Իսկ այժմ 'ի տղայութեան հասակի այսոքիկ միանգամայն 'ի միասին 'ի վերայ եկեալ գտանին, 'ի ձեռն այնոցիկ՝՝ որք զմանկունսն 'ի մկրտութիւնն մերձեցուցանիցենք: Սակայն նոյն խորհուրդ նմանապէս առ նոսա եւ առ մեզ մատակարարի: © զանագանութիւն հասակացն եւ ժամանակացն այլաձեւապէս 'ի վերայ բերել հրամայէ

զկարգ եւ գոյր աւուրցն եւ կանոնաց՝ ըստ երկայնութեան եւ կարճութեան: Այլ ոչ եթէ Հոգին Սուրբ փոփոխեալ գտանի յիւրմէն խորհրդոյ, կամ առաւելեալ եւ նուազեալ: Եւ այս մինչեւ ցայս վայր այսպէս եւ այսքան:

ՁԾ ԲԱՅՑ առ սոքօք եւ գայս եւս տեսանեմք յոմանս անկարգութիւն սովորութեամբս հիմնացեալ՝ զի զնոսս, որք յամուսնութիւն անդր գայցեն, ոչ տանելով ըստ օրինաց հաւատացելոց յեկեղեցիս 'ի մէջ ժողովրդոց, հաղորդս առնելով ամենայն կարգաց եւ կրօնից քրիստոնէութեան, եւ անդ յարժանաւոր տեղիսն զնոսս պսակեցեն: Այլ առանց ժամու եւ աղօթից, եւ առանց օրհնելոյ եւ հաղորդութեան, արտաքոյ մնան՝ ուր կամք իցեն: Եւ քահանայն ընդ ձեռն ուրուք անդր երթողաց հրամայէ տանել զպսակն՝ թշնամանելով միանգամայն զպսակն եւ զպսակեալսն: Եւ որ ծանրագոյնն է քան զայստսիկ, անարգանս ածելով 'ի վերայ խորհրդոյ իրին: Ջի սուրբ առաքեալն ասէ, թէ "Խորհուրդս այս մեծ է, գոր եւ ասեմ 'ի Քրիստոս եւ յեկեղեցի,": Եւ նա յիւրմէ կամակորութենէ փոքրկացուցանել ջանայ զպատուական ամուսնութեանն մեծախորհրդութիւն, զինքն 'ի սպասաւորութեան Աստուծոյ արձակեալ 'ի բաց տանի 'ի լծոյ: զի որ զժողովրդեանն Աստուծոյ 'ի վայր թողու զծառայութիւն, Աստուծոյ ոչ ծառայ է: Եւ այս յորդոց անտի Հեղեայ յայտ է՝ որք անպարապ լինելով 'ի մարմնամուրութեանն յփութենէ, հանապազափակ գորուս խորանին Աստուծոյ ընդդէմ եկելոց անդր ուխտաւորացն պահելին՝ եւ միանգամայն անկեալք տարագրեցան 'ի կամաց հրամանատուին եւ յիւրեանցն պատուոյ: Ըստ նմին օրինակի եւ սոքա զհեղգութեանն մեծարելով զախտ, ոչ տան թոյլ ամուսնացելոցն զհանդերձեալ կենացն օրինակել յանձինս զխորհուրդ՝ այլ որպէս որք յամօթայիսն ըմբոնեալ իցեն գործս, այնպէս ըստգիտ եւ զաղտագողի զյաղթութեանն առնուցուն 'ի զլուխ զպսակ, թագրնկեցք առաւել քան թէ թագաւոր լինելով: ԶՀոգին Սուրբ տրամեցուցանեն, որ սիրէ միշտ բացափայլութեամբ 'ի վերայ մեր զպարգեւականն իւր ծագել ձիրս՝ իսկ զխանտացօն բարեկայելչականաց մերոց իրաց խնդացուցանելով զսատանայ, մանաւանդ թէ եւ եղազ ներքսանկութեան նմա՝ յանշնորհակալուս բազմերախտութեանն Աստուծոյ ներհորդեցի՝ զի անճանաչօք բարեացն անձինք՝ հակառակացն ամենայն իրօք բանայցեն յինքեանս տեղի: Եւ որ 'ի ժողովի բազմամարդութեամբ զուրախականսն ոչ փափաքէ գտանել, տրտմականացն ծածկաբար ընդ էսն անցանելով անբաղայայպէս հանդիպեցի:

ԷԾ ԲԱՅՑ գեր զասացեալսս վատթարագոյն եւս այս է մեղադրանաց փաստաւոր, յաղագս աստուածայնոյն վերջանալով հրամանի՝ առ իւրն երագտնագոյնս ընթացի ցանկութիւնս՝ զթագաւորեցուցանելն ռամկաց հաւատալով ձեռաց, եւ զմարմնապարար սեղանովն զիւրն տարածեցէ բազուկս: Ջիւնչ զսոսս անուանեցից՝ հովիւս հօտավատնիւն, եթէ զագանս կեղեքիչս խաչանց՝ զկուսանացն իբրեւ զերկորդանացն առնելով՝ սխտուս եւ անկատարելագործ հարսանիս, իսկ զերկեակսն 'ի պոռնկութենէ եւ ոչ յամուսնութենէ ածելով առ զուզաւորութիւնն: Նախկին թոյլ տալով պղծութեանն յառաջել եւ յափշտակել զօրինաւորն զայն անկողինս, եւ ասպ զգիշերայինն իբրեւ զտուրնջենային 'ի լոյս բերել համարձակութիւն առեալ՝ օրէնսդրացն զպապանծելն օրէնս ղնելով, բանսարկուին լինել կամակատար՝ զի յառաջ քան ընդ բարին խնդալ մարդկան, զուարճացի չարան որոզայթաղիւր թշնամին: Առ որս ոչ են մեզ յերկարագոյնս տողել բանս՝ ուր մարգարէն Եզեկիէլ զգարովականսն եւ զպառնալիսն կարգաւ առ սոսս՝ գոր առ հովիւսն Իսրայէլի յԱստուծոյ պատգամաւորեալ բարբառի՝ § Չկաթնն ուտեն, ասէ, եւ զասրն զգենուն՝ եւ յխաչինսն իմ ոչ արածեցին՝ եւ ցրուեցան իսաչինքն իմ՝ արդ եւ ինդրեցից, ասէ, զխաչինս իմ 'ի ձեռաց հովուացն Իսրայէլի: Եւ դժոխադատելի յոյժ է պահանջիլ համարս այնմիկ՝ որում ամենայնքն յայտնիք են եւ անմոռանալիք, յորում ոչ կարեն օգնել կաշառացն ակնառութիւնք, եւ յանօգուտս բազմախօսիցն հասցէ պերճաբանութիւն:

ԸԾ ԲԱՅՑ տեսանեմք առ այսոքիւք եւ զայն եւս, եթէ ոմանք եւ վայելչագունից սովորութեանց ջանան իսափանումն 'ի վերայ բերել՝ եւ զաստուածայայտութեանն եւ զծննդեան նորին գոր, գոր 'ի վեցն յունուարի 'ի միասին տօնել սովոր է աշխարհս մեր, այժմ զծննդեանն սիրեն ոմանք կատարել զտօն՝ իսկ յայտնութեանն խորհրդոյ՝ եւ ոչ միով իւր կամին ճառս 'ի մէջ բերել, կապելով ամենեւին զինքեանս ընդ ընթերցուածոցն հրամանս՝ գոր երուսաղեմացիքն յուրօրեայս յայտնութեանդ՝ յուր եկեղեցիսն իւրեանց երթալով՝ զնոցին տեղեացն եւ զկանոնն կատարեն՝ օրէնսագանցութիւն կարծելով զայս եթէ գառ 'ի հնոցն զթերի ինչ ըստ խորհրդոյն ինդրոյ՝ կատարելագործել ումեք հրամայէ Հոգին Սուրբ: Եւ մանաւանդ եթէ եկեղեցի Աստուծոյ հանապազօր յառաջատուութեամբ աճէ եւ հարստանայ՝ զի եւ չէր իսկ հնար միով մարդով ըստ միում գործոյ, եւ ըստ միում ժամանակի՝ զբովանդակն իւր կամս տնօրինել Աստուծոյ 'ի մարդիկ:

Այլ գոր ասեմս, այս նախնական սովորութիւն 'ի վաղընջուց հետէ նախահաւեալ, եւ մինչեւ առ մեզ հասեալ՝ 'ի վերայ ջուրց գրսան եւ զութերորդն նուազելով յաւուրդ յայդմիկ սաղմոս, կցուրդ ասելով § Չայն տեսան 'ի վերայ ջուրց՝ եւ զմկրտութեանն 'ի Սատթէնսէ զաւետարանն ընթեռնելով՝ օրհնելին զջուրն, ձեռք արկանելով 'ի նա: Եւ իբրեւ զբուժիչ ախտից հոգուր եւ մարմնոյ՝ ամենքեան անդուստ վայելեալք, ցնծալից լինելին՝ որ եւ այժմ ոչ է ամենեւին 'ի բաց իսափանեալ, թէպէտ եւ իսանգարիչն Իսրայէլի սօգօր եւ կնատ զօրեղութեամբն նկրտի իսափանել: Եւ եթէ առ 'ի վնաս մեզ է յիշել զփրկչական մկրտութեան ճառս, թերեւս չէր իսկ մկրտեալ Քրիստոսի: Դարձեալ՝ թէ ծածկել զհոչակեալն Յորդանան

խորհուրդ մեզ տնօրինե՛ք, մեք ընդէք դիմեալ անկանիմք առ նոյն Հիւսիս եւ գգործեցեալն 'ի Քրիստոսէ պատմագրութեամբս մեզ ետուն աւետարանագիր սուրբ հարքնէ Ջմէշ եւ Հայր եւ Հոգին Սուրբ 'ի վերայ ջուրցն նմա վկայեալք^ա ոմն ձայնիւ եւ ոմն երեւմամբ, զեկեղծութիւնս յայտ առնելովք էքր աղագաւ եւ կցուրդս գեղեցկանուագս զվկրտութեանն բանից յօրինեցին երանելիքն մեր վարդապետքէ Այլ ուրեմն անտես եւ անլուր ճշմարտութեանն սիրէ լինել անբան յամառութիւնէ

ԹՅ ԱՌ այսոքիւք են ոմանք դարձեալ, որք 'ի սուրբ քառասներորդս պահոցն, զշաբաթ եւ զկիրակէ օրն ընդ տրտմութեամբ եւ ընդ ապաշխարութեամբ արկանեն, որպէս եւ զայլ եւս հինգ աւուրսն զանցեալսք Ոչ տան թոյլ զփրկչականն 'ի նոսա կատարել զպատարագ^Յ առ երեսս առաքինութեան կեղծաւորին լինել ջատագովք, եւ սրտիւք 'ի չարաչար աղանդաց կործանին խորխորասսէ Փառաւորագունիս այսորիկ միաշաբաթուս աւուր^ա մեծ է եւ դժուարադիտելի յոյժ խորհուրդէ Ջի զանճառելի խոստացելոց կենացն յղանայ 'ի միջի մերում զճշմարտութիւնէ Յայսմ աւուր Քրիստոս զմահ խափանեաց, ընդ ինքեան 'ի մեռելութենէ զմարդկայինն վերածելով բնութիւնէ 'Ի սմա եւ Հոգին Սուրբ առաքեալ 'ի Հօրէ, զանմերկանալին մեզ զգեցոյց միախորութիւնէ 'Ի սմին աւուր եւ զերկրորդն իւր խոստացեալ է առնել Քրիստոսի յաշխարհ զգալուստն^Յ յորում հրեշտակապետացն ուժգնակի հնչեալ լինին փողոցն ձայնք^Յ զոր մարգարէն աւագափող զնա անուանէ, այս ինքն վերջին եւ մահալոյծ եւ կենսառաք ձայնէ 'Ի սմա եւ հասարակաց մեր բնութիւն 'ի բաց դիցէ գորս 'ի պատուիրանագանցութենէն եբարձ^ա զբեռնիս մեղաց, մահու եւ ապականութեանէ Յայսմ աւուր բանան 'ի նախահօրէն մերմէ աղիսեալ դրունք դրախտին, բոցայինն 'ի բաց երթեալ 'ի նմանէ սուր, եւ փեսայն ընդ ինքեան 'ի ներքս 'ի լուսեղէնն տանի յառագաստ զհարսնացեալն իւր եկեղեցիէ Եւ ընդ զիշերոյ չարալծեալս այս մերկանայ 'ի մէնջ զգալի լոյսս արեգական եւ լուսնի, 'ի բաց դնելով զղամպարունակ պայծառութիւնսն^Յ զի Տէր ինքնին եղիցի մեզ լոյս մշտնջենական, եւ փառք նորա մեզ փոխանակ տուրնջենային լուսոյն

Եւ զի սահմանաւ դուն ինչ 'ի վերայ սորա ասացից, սա է նախագոյակ լուսոյն ծնօղ, եւ սկիզբն զեակսս գոյացուցանողացն աւուրցէ Սա է առ երկս զիւրն կոչօղ ճարտարապետ եւ առ հանգիստէ Սա է, որ զլուսոյն արարիչ 'ի խաւարէ մեզ լոյս ծագեաց եւ ծագեցէ՛ք Սա է անմահութեան պտղոյն պտղաբերիչէ՛ք Եւ զի այսպէս մեծագոյն է սա եւ մեծամեծաց իրողութեանց պարունակօղ, յիբաւի ըստ գերակայ իւրում ճոխութեանն^ա զառաւելագոյնն 'ի մէնջ պահանջէ պատիւն Եւ նախ քան զայլսն^ա զառանձնական զիւր ինքեան զիսկագոյնն եւ զհարագատագոյնն, առանց որոյ ոչ անուն եւ ոչ փառք առ սա ասացին^Յ զառ 'ի յերկնից ասեմ իջեալ կենսատուն կերակուր, զնորն ուխտ եւ նորոգօղն զմեզ 'ի մեղացն եղծմանէ Այլ եւ յերկրաքարշական զբօսանաց անտի դատարկանալն մեր եւ զուարթագին իրօք 'ի վերայ ելանել ողբալեացն^ա պատուոյն սորա է առաւելութիւն^Յ զի ազատ յամենեցունց յայսցանէ տրտմագին եւ տաժանաւոր իրաց^ա զուրախացուցանօղն զմեզ հաւատամք գոլ զերկիրէ

Երկուք են որ յափշտակելոց են զմեզ տեղիք, եւ զուգապէս միմեանց ընդդիմադրեալք^Յ երկոցունցն^ա ոչ միայն ի միտս, այլ եւ առ երեսս բարեպաշտից կերպացեալ ձեւանան երեւմունքն Ջմիոյն հընգեակ աւուրքք նշանակելք զնմանութիւն^Յ քանզի եւ հինգ անուանս 'ի գրոց ուսաք գոլ զտանջանարանացն^Յ հուր, արտասուս, կրճումն, խաւար, որդնէ Եւ երկուք են աւուրք, որ զհանդերձելոցն առ մեզ նկարագրեն բարութիւնս^Յ որպէս եւ զերկուսս զայսոսիկ լուաք լինել արդարոցն բնակութիւն^Յ զերկինս եւ զդրախտնէ §Օագեցնն իբրեւ լուսաւորք յերկնի՛, Տէրն ասէ^Յ եւ §Այսօր ընդ իս ես 'ի դրախտին՛, ցաւագակն ասերէ Եւ սոցա երկոցուն վախճան խորհրդոց^ա առ հանգիստ եւ ոչ առ տանջանսն զմեզ հրաւիրեալ ձգէ^Յ միայն թէ զգուշանայցեմք, 'ի չափաւորագունիցն^ա ոչ յանչափիցն ելանել սահմանէ §Ճանապարհ գարքունի դնացես, ասէ, մի[՞] խոտորեցիս մի[՞] յաջ եւ մի[՞] յահեակի՛ք

Որ առ պատուիրանադրեալն ոչ ձգտի հասանել կանոն, նա յահեակաւորմանն դանդաշէ խոտորեալ ճանապարհի^Յ իսկ որ յառաւելագանցն նկրտի հրամայեցելոցն հասանել, զաջակողմանն այնպիսին տենչացաւ գտանել զխոտորումնէ Մինն յանդգնաբար յապաշխարութեան հոսելով վտանգս, յառաւել պրնդութենէն յանյուսութեան ընկղմի խորսէ Եւ մեւսն անչափաբար ընդարձակեալ, թողութեանն յուսով զբովանդակ զերկիրդին 'ի բաց լուծանէ զկապէ Իսկ որ յերկաքանչիւրոցն զանգիտեալ հրաժարիցէ ծայրայեղ խոտորմանց, միջին իմն արդարակ եւ անստերիւրող ճանապարհաւ բերիցինէ Յորմէ ոչ փոփոխեցի նախահարցն հաստատեալ սահմանք^Յ այս ինքն^ա ոչ տերունականն աւուր զապաշխարութեանն 'ի վերայ անել զնսիր, եւ ոչ նմանօրէն սմա զծովականսն դատարկացուցանել եւ փափկացուցանել զաւուրսէ Եւ ոչ դարձեալ յառգերագանցագոյնն սոցա ումեք վերանալ ելանել, որպէս թէ ընդ անգործութիւն եւ ընդ բերանալուծութիւն խառնել եւ զքնոյն խորութիւն եւ զզինեճանութեանն որովայնամտութիւն^Յ իսկ 'ի տրտմականսն^ա ծանրաբեռնութեանն 'ի ներքոյ դնանիլ տկար բնութեանս^Յ մարմնասպան լինելով յաւեո քան թէ ախտասպան եւ 'ի կքել մարմնոյն^ա գտանել հոգոյն զվհատութեանն տարակուսանսէ

Բայց խնդրէ ընդունել զպատիւն իւր փրկչականս այս մեծ օր^ա յերեկորեայ շաբաթուն մինչեւ ցերեկոյ մեաշաբաթուն: Քանզի մինն^ա հիմն 'ի ներքոյ անկեալ դնի պատուականագունիս այսմիկ աւուր, եւ մեւսն աւարտ 'ի վերայ եկեալ^ա բովանդակիէ Ջի այսանակ ճոխագունիցն վերջոյ եւ առաջոյ պատուադիրքն յաճախեն զփառսէ Այլ առաջինքն մեր եւ մինչեւ ցառաւօտ երկշաբաթոյն ոչ լուծանէին զհանգստեանն կապէ Այլ որ շաբաթուս երեկոյ^ա կարգ պաշտաման սրբոց մարտիրոսաց 'ի սմա կատարի^Յ իսկ ծունր ոչ

կրկնի, եւ ոչ զգործոյն ունի խնջութիւնէ Քանզի միջասահման իմն երեկոքինս է ժամ տուրնջեան եւ գիշերոյ՝ տիւն մինչեւ 'ի նա յանգեալ, դադարումն ընդունի՝ իսկ գիշերն 'ի նմանէ յառաջ հաւեալ, զիւրն աճեցուցանէ սահմանէ Սակս որոյ եւ երկոցունց մասնաւորաբար եւ հարազատասցի սա, այս ինքն տուրնջեան եւ գիշերոյ, եւ օտարացեալ գոցի՛ Այտրիկ ազագաւ ընտրեցին ոմանք զայս դնել երեկոքեացոյ այրոցիկ, եւ զայս ինչ եւ զայս բառնալ՝ իսկ այլք գառ 'ի նոցանէ թողեալսն բերել, եւ զբերեալսն 'ի բաց տանել՛

ԺԾ ԲԱՅՑ արժան է ոչ միայն քրիստոսեան պատարագան եւ կերակրափոխութեամբ եւ անաշխատ հանգրստեամբ պատուել զօրս զայս, այլ եւ զբոլոր նախադասեալն սմա պարտ է աղօթիւք յողարկել զգիշերէ Քանզի գիշերս այս, որ առ միաշաբաթիս լուսանայ, եղև յարուցողին զմեզ Քրիստոսի յարութեան ժամանակէ Վասն որոյ լինելոց է եւ համաշխարհականն 'ի նմին գիշերի յարութիւնէ Իսկ եթէ ոչ զայս 'ի բազմացն իցէ կամ գիշերն այն, կամ գիշերոյն այնորիկ ժամ, յորում զմեզն է հանդերձեալ նորոգել Քրիստոս, այս ծածկեալ է յամենեցունց՝ զի եւ Քրիստոսին ոչ բացայայտեալ եղև յարութեանն ժամէ Եւ յաղագս այտրիկ յերեկոքեայ շաբաթուն մինչեւ 'ի լուսանալ միաշաբաթուն սպասել եւ ակն ունել արժան է, զյաւիտենականն զգենուլ կենդանութիւն, լուծեալք 'ի կապանաց աստի մահու՛ Զայս եւ Տէրն զմեզ յաւետարանի անդ զգուշացուցանելով ասէր՝ ՏԱրթուն կացեք, զի ոչ գիտէք յորում ժամու Տէրն ձեր զայցէ՝ յերեկոքեայ, թէ 'ի մէջ գիշերի, թէ 'ի հաւախօսի, եւ թէ յառաւօտին՛ Զսկիզբն եւ զվախճանն 'ի ներքս ածելով, զբովանդակ գնորայն նշանակէ մատուս լինել արթնութեանն՛ Եւ զի մի՞ զարթնութիւնն ընդ կենցաղականաց իրիք թուրիցի չարախառնել ասացեալ զբօսանաց, յարէ առ նոյն ասելով՝ ՏԱրթո՞ւն կացեք, եւ աղօթս արարեք՛ Եւ ցուցանէ երկոցունցս այսոցիկ հանդիպել շահաւորութեանց, որք հսկմամբ եւ աղօթիւք զբոլորագիշերս զայս մեծարել բաղձացան՝ 'ի վտանգիցն ապրել, եւ անձամբելացն հասանել պարգեւաց՝ ՏԱրժանի լինիցիք, ասէ, զերծանել 'ի նեղութեանց անտի՞՞ որ զալոցն է, եւ կալ առաջի որդւոյ մարդոյ՛

Իսկ զորս 'ի միջի անդ յիշէ իսկզբանն եւ կատարածի, այս ինքն զմիջագիշերն եւ զհաւախօսն, զայս գտանեմք յասացելոց աստի յայտնել միտս՛ Կարճեալ արգելու զնոսս, որք միանգամ զերեկոյս զայս կամ քնոյ՞ կամ արբեցութեան մասն վիճակեալ հանիցեն՛ Զի երեկանիքիստերն զմիջագիշերն հրաւիրէ լինել իւր արթնութեան ժամանակ՝ իսկ այն՞ որ զգիշերոյն սկիզբն ընտրեաց առնել արբեցութեանն սկիզբն, հարկաւորաբար այնպիսին հանգուցանիցէ քնով զաւելորդն իւր տքնութիւն 'ի հասարակ գիշերի՝ իսկ զանզայ քնոյն թմբբութիւն՞ հաւուս յանձնեցէ ձայնի, յինքենէ 'ի բաց փարատել՛ Այլ այն որպէս զհարդ եւ իցէ, ըստ երկաքանչիւրոցն իմացեալ դատողութեանց՞ զմի եւ զնոյն յայտնէ զճշմարտութեան իրակութիւնէ Այս ինքն զերկնային զուարթոցն բերել զմանութիւն, յաստուածայնում յայսմիկ գիշերի հսկել, եւ անընդհատաբար առ Աստուած յերկինս 'ի վեր առաքել զփառաբանութիւն յերեկոքեայ, եւ մինչ 'ի ծագելն արեգականէ Այլ եւ հանդերձ յոտանաւորութեամբ առանց ծունր կրկնելոյ կատարել զասացեալսս, ըստ նորին իսկ տեառն հրամանի՝ Տեղիցին, ասէ, գօտիք ձեր պնդեալ ընդ մէջ, եւ ճրագունք լուցեալք՝ եւ դուք նմանեալք մարդկան՞ որ ակն ունիցին տեառն իւրեանց, թէ եւէր դառնայցէ 'ի հարսանեաց՝ զի յորժամ զայցէ եւ բախիցէ, վաղվաղակի բանայցեն նմա՛ Երանի՞ իցէ ծառայիցն այնոցիկ, զորս եկեալ Տէրն գտանիցէ արթունի՛

Այլ եւ զօրինադրեալս մեզ զայս ինքեամբ յանձն էառ կատարել Քրիստոս, յորժամ ելեալ 'ի լեառն զգիշերն ամենայն 'ի գլուխ զաղօթսն հաներէ Թուի թէ 'ի սմին իսկ 'ի գիշերիս յայսմիկ յօրինակ մեզ վարդապետելով զայս առնէր՝ վասն զի ոչ ասի յաղօթելն՞ թէ եղ ծունր, որպէս 'ի մատնութեանն գիշերի գրեալ է, թէ ՏԱնկաւ 'ի վերայ երեսաց իւրոց, եղ ծունր եւ կայր յաղօթս՛ Եւ անդ զկնի հրամայելոյն, թէ Տնկեցէ՞ք եւ աղօթս արարեք՛, եւ զքնոյն հրաման 'ի ներքս ածեալ յաւելոյր՝ Տնջեցէ՞ք այսուհետեւ, ասէ, եւ հանգերութիւն՝ զոր եւ յետ այնորիկ ասէր՝ ՏՕ՞ն արի՞ք գնացուք աստի՛՞ թեան, եւ 'ի սպառելն նորա, ընդ նմին եւ նա անցեալ 'ի բաց գնայ մղեղեալ եւ լուծեալ՛ Եւ սակայն եւթնպատիկ սպառնայ ջեռուցանել, թերեւս զի կիզուլ կարասցէ զեթնեակսն՞ որ 'ի մեզ հոգեկան շնորհքն, եւ իսպիանել զհանգստական շոգոյն խորհուրդ, որ եւթներեակ եւ յիսներեակ ատուրքք եւ ամօք զաշխատութիւնն 'ի բնութենէս լուծանէ՛ Թաղագս որոյ պարտ է մեծաւ զգուշութեամբ այսմիկ տանել հոգ, զի մի՞ ըստ բանիցն սպառնալեաց՞ եւ զգործոցն ընդունիցիմք զփորձ՝ յորժամ ոչ զոգեկանն՞ որ յառաքինութենէն է՞ պինդ պահիցենք զազատութիւն, անփոյթ առնելով գառ 'ի մեղացն պարգեւեալ մեզ հանգիստէ Ընդ ձեռն որոյ եւթնպատիկ, որ իրաւապէսն դատի, զմարմնականն 'ի ծոցս մեր հատուցանէ տանջանս՝ զերելով եւ 'ի հնոց արկանելով չարաչար, եւ կիզանող ախտիցն մատնեալ բարեղոնական աներեւոյթ գոռոզին՛

Եւ յաղագս այտրիկ օր ըստ օրէ յամենայն ատուր յառաւօտինսն, հրեշտակային իմն զոգցես թէ ազդմամբ՞ 'ի թառամեցուցանող քնոյն ընդոստուցեալք, զնոյն զերից մանկանցն 'ի բերան առնելով նուագեմք զօրհնութիւն, հանդերձ խոստովանութեամբ եւ զոհաբանութեամբ ասելով՝ ՏՕրհնեալ ես Տէր Աստուած հարցն մերոց՛ Զարս՞ ըստ հաւատոյն որ առ Աստուած՞ զվախճանեալսն անուանելով՝ եւ վասն զի վերստին զառաջին զիշխանական պատիւն յարմարագոյն է զգենուլ այնմիկ՞ որ զոջմանն հրով զինքն հալել զիտիցէ եւ որպէս երկնային ցողով՞ արտաստուացն թորմամբ լոգանալ եւ մաքրել՛ Թաղագս այնորիկ ապա եւ հանրականացոյ համարձակի հրաման տալով երկնայնոց եւ երկրայնոց արարածոց 'ի

փառաբանութիւն կանխել Արարչին, ասելով, Տօրհնեցէ՞ք ամենայն գործք Տեառն զՏէր, է Քանզի գոր մանկունքն յայնժամ 'ի փրկութենէ անձանցն ծանուցեալք առ իւրեանս զՓրկիչն, իբր առ երկին 'ի հնոցն վերաձայնեալ կոչէին զարարածս յօրհներգութիւն նմա, ըստ նմին եւ մեք՝ իբր անդամք մարմնոյ նորա 'ի վերայ մեր եւ 'ի մեզ բերելով զգլուխն, մեծագոչ հնչմամբ աղաղակեմք 'ի յընդհանուր ամենայն արարածոցս տեսակս, ասելով՝ Տօրհնեցէ՞ք ամենայն գործք Տեառն զՏէր, է Ռրպէս թէ ազատացեալք մեք 'ի ծառայութենէ մեղացն զոջմանն հրով, ազատութեանն մերում հաղորդք լինելով, եւ բոլոր գոյացելոցն տեսակք՝ հարկաւորին ամենայն իրօք ընդ մեզ եւ նոքա գոհացողք եւ բարեբանիչք լինել այնմիկ, որ ազատէն զամենեսեանք

Արդ այս որպէս զհարդ եւ իցէ՞ զայս մեզ ուսուցանէ, թէ պարտ է մեղուցելոցն՝ նախկին արդարանալ ապաշխարութեամբ, եւ ապա իշխել եւ հրաման տալ արարածոցէ Յառաջագոյն ասել, Տեղաք անօրինեցաք՝ եւ ապա ասել Տօրհնեցէ՞ք ամենայն գործք Տեառն զՏէր, է Դարձեալ թէ Տնորմեա՞ք ինձ Աստուած ըստ մեծի ողորմութեան քում՝ ըստ բազում գթութեան քում քաւեա՞ք զանօրէնութիւնս իմ, է Եւ ապա համարձակել եւ վերաձայնել, թէ "Օրհնեցէ՞ք զՏէր յերկնից, օրհնեցէ՞ք զնա 'ի բարձանց, է Եւ եթէ ընդէք երկիցս անգամ զնոյնս բարբառի՞ յաղագս վերջացելոցն 'ի նախաժամանողացն՝ զի գորս ծուղութիւնն զրկեաց յառաջնումն, յերկարելովն վայելեացն յերկրորդումն Եւ այս յաղագս Հարցինն եւ Գործոցն, Ողորմեցին եւ Տէր յերկնեցոյնք

Իսկ ապա յետ այսորիկ զհրեշտակայինն ձայն միաբանաբար նուագել՝ որպէս թէ ապաշխարութեամբ զինքն մաքրեալ, եւ երկնային յօրինուածով հաստատեալ երգաբանէ՛ք Եւ այն՝ որ յառաջագոյն զայս ամենեցուն հասարակապէս հրամայէր օրհնել զԱստուած, այժմ թողով զզգայիսս եւ զնիւթեղէնսս, վերաթեւեալ ելանէ յանմարմնականացն դադարս՝ եւ ընդ նոսա զխաղաղասիրելն առ միմեանս եւ զգուգաբնակն լինել երգակցէ, ասելով՝ Տօրհնեցէ՞ք 'ի բարձունս Աստուծոյ, եւ յերկիր խաղաղութիւն, 'ի մարդիկ հաճութիւնէ՛ք Եւ վասն զի հանեալ կարգեաց զինքն մտօք ընդ զուարթոցն պարակցութիւնս, ապա ըստ նոցա իմն կարգին ձեւանալով, սկսանի այնուհետեւ աստիճանաւոր պատուով զնախապատուելին բարեպաշտել՝ յառաջ մատուցանելով նախկին զփսաղոնն, եւ զկնի նորա հետեւեալ ըստ կարգի սարկաւագն՝ յետոյ ապա իբրեւ զվեհագոյն՝՝ գերաստիճանեալն 'ի նոցանէ եպիսկոպոսնէ Ռրպէս թէ 'ի ստորուստ 'ի հրեշտակական դասուէ առ երիս երիս դասս անմարմնոցն զմի մի կշռեալ յեկեղեցականացն, վերտնելով առ սակաւ սակաւ երթալ հաւանել մինչեւ 'ի թագաւորական գահոյն՝ ուրանօր սրովբէիցն եւ քրովբէիցն ճոխացեալ պարէ բազմութիւնէ Յաղագս որոյ եւ զերեքսրբեանն խառն ընդ նոսա միաբանական ձայնի սկսանի նուագելէ Եւ այսպէս ապա զԱրեւագալոյն ըստ դասուց վերաձայնելով զսաղմոս կատարենք

Արդ են թանց սորա առաւօտին ասացեալ սաղմոսն թուով վեց՝ զուգաբանակ առ 'ի մեզ տպաւորեալ զգայարանացս Ձերկուսն ապաշխարութեան եւ աղօթից, սակս ի ողբաձայնեալ հոգեկան մասինն՝ որ ընդ աղախնացելոցն որ 'ի մեզ դաշնաւորեցաւ հեշտութեամբ ճաշակելեաց եւ հոտոտելեաց Իսկ չորքն 'ի նոցանէ՝ պարզաբար առ 'ի նուագերգութիւնսն առեալք. որպէս թէ 'ի քառից աստի գեղեցկաձայնեալ 'ի տեսանելեաց եւ 'ի լսելեաց, 'ի խօսարանաց եւ 'ի շօշափելեաց Քանզի երկուքս 'ի սոցանէ իմաստասերք անուանին՝ իսկ զմինն՝ արքանեակ բանի եւ սպասաւոր խոհականութեան կոչէր Հերակղիտոս, զլեզուէ Իսկ ձեռք առ հնարագիտութիւնսն հպելով, արարչականք անուանին՝ բայց առաւելագոյն 'ի պէտս օգնականութեան ներկազմեալք եւ յարառոցեալք Ձի գոր լեզուով ազդմամբ՝ լսելեաց մատուցանէ զբանն, զնոյն սա տարբարաբար տեսանելեաց առաջի դնէ՛ք Եւ պարտ է ուսումնասիրացն եւ խոհականագունիցն՝ նուագարանօք քնարահարու լինել երաժշտական հոգւոյն՝ այլ եւ զբոլոր գոյացելոցն հնչեցուցանել ձայնից տեսակս Եւ այս մինչեւ ցայս վայրէ

ԺԵ՝ ՅԱՂԱԳՍ ԵՐԵԿՈՐԻՆ ՊԱՇՏԱՄԱՆՆ

ԻՄԿ երեկորին աղօթիցն հաւաքումն այսպիսաբար յինքեան ունելով զեկուցանէ մեզ միտսէ Վասն զի 'ի զանազան տուրնջենային տաժանմանց անտի աշխատեալ եւ խնջեալ լինի մարդկայինս կազմած, եւ ինդրէ անդուստ իբր 'ի ծանրակիր ինչ բեռանց զերծանել, եւ զիշերային անկողնացն պատրաստութեամբս հանգչել եւ զօրանալէ՛ն Նախկին՝ մատուցեալ ասէ ցԱստուած՝ Տնորմեա՞ք Տէր զունկն քո եւ լո՞ւր ինձ, զի աղքատ եւ տնանկ եմ ես։ Հայեաց Տէր, ասէ, յաղքատութիւնս եւ 'ի տնանկութիւնս բնութեանս, թէ զորպիսի՞ս եւ զորքանս զքօսանաց եւ զբաղմանց սաստկութիւնս յայգուէ մինչեւ յերեկոյ միալուծ ձգեալ բերեմէ Եւ վասն զի պատճառ այնոցիկ զպատրանս բանսարկուն սատանայի զիտէ՞ք Տնորմեա՞ք, ասէ, անօրէնք յարեան 'ի վերայ իմ. եւ ժողովք հզօրաց ինդրեցին զանձն իմ։ Եւ ցուցանէ՞ թէ 'ի պատուիրանապահութենէն իմմէ զչարեալ, եկն 'ի խարդախել եւ 'ի խաբել զիս՝ Տնորմեացն խափանել, ասէ, զգնացս իմ՝ թաքնուցին ամբարտաւանք որոգայթ ինձէ Լարս ձգեցին որոգայթ ոտից իմոց՝ շուրջ զշաւղօք իմովք եղին ինձ զայթակողութիւն։

Ապա զմտաւ ածեալ՝ թէ եւ ոչ մի ինչ իրօք զորոգայթս զայս փշրել կարիցեմ, եթէ ոչ այնուիկ՝ որով զթասիրեալ երկնային Հօրն, փրկանաւորեաց զմեզ արեամբ միածնին իւրոյ, զնոյն եւ մատուցեալ յիշեցուցանէ՞ զոր յընդերեկս ատուրն ուրբաբոն զանապական մարմինն իւր 'ի հաճոյս Հօրն Ռրդին միածնին պատարագեացէ Տնորմեացն, ասէ, աղօթք իմ որպէս խունկ առաջի քո՝ համբարձումն ձեռաց իմոց պատարագ երեկորի։ Այսուիկ ուրախաբար գոհագործութեամբ այրեցուցես զիս յորոգայթ

յայսմանէ, որ թագուցաւ ինձ 'ի գայթագորութենէ գործողին զանօրէնութիւնէ Եւ վասն զի զիտէ, թէ ներկայ ամանակիս զիշերային հանգիստս՝՝ գապականութեանս ոչ կարէ յինէն մերկանալ գրոնութիւն, եթէ ոչ վերջնումն այնմիկ ապականահալած եւ մահալուծող զիշերին երթեալ հանդիպանամ, զսոյն եւ ընդունել հայցէ 'ի նմանէ, 'ի յանգումն ածելով զերեկորին զկարգեալ սաղմոսսն՝՝ §Հանցես, ասէ, 'ի բանտէ զանձն իմ, եւ գոհանամ զանուանէ քումմէ՛ք Բանտ՝՝ զկեանս աշխարհիս անուանէ՝՝ եւ հանելն 'ի սմանէ՝՝ առ հանդերձեալ աշխարհին կեանս զելանելն ասէ՝՝ վասն որոյ եւ 'ի վերայ բերէ, թէ §Ինձ համբերեն արդարք՝՝ մինչեւ հատուցես ինձ՛ք Թէ եւ վասն իմ ոչ փութացուցանես հատուցանել զխոստացեալ քո զարքայութիւնն, զարդարոցն ընդ միտ ածցես զյայտադումն՝՝ զի եւ նոքա մեզ մնան ընդունել զաւետիսն՝՝ Զկնի որոյ ապա զճրագացն նուագեն զկցորդ, որպէս թէ 'ի տասներորդ ժամ աւուրն սկիզբն արարեալ աղօթիցն, արեգականն լուսով մինչեւ ցայնժամ յինին պայծառացեալ՝՝ իսկ ապա զերկրորդն՝՝ որ աղօտաճաճանչն է՝՝ 'ի ներքս ածելով յոյս, մանաւանդ թէ փոխանակ զգալի լուսոյն՝՝ ճառագայթիւք զսրտին ինդրեն լուսաւորել զաչսէ Եւ վասն զի ընդ ձեռն բանից՝՝ յանմարմնականացն մտօք սլացեալ ելանեն 'ի բնակութիւնս, ընդ նմին եւ բարեձեւանալ ցանկասիրենէ Նահապետական նախագահութեամբ ձեռնարկեն զնախապատուելին պատուել՝՝ եւ գոր ինչ արարին յառաւօտին աղօթսն, զնոյն կարգ եւ աստ յառաջ առնելով, 'ի սաղմոստորդէն եւ 'ի հրեշտակական դասուէն սկսեալ՝՝ տանին յանգել յեպիսկոպոսսն եւ 'ի քրովբեական դասն՝՝ ընդ որս եւ զերեքսրբեանն զուգաձայնեալ՝՝ երգակցեն զարբասացութիւնէ Եւ այսպէս զհանգստեանն նուագելով զսաղմոս, արձակենէ

Արդ չորք են ընդ ամենայն երեկոյին աղօթից սաղմոսք, առանց հանգըստեան սաղմոսին՝՝ թերեւս ըստ չորից տարերացոյ, որ 'ի նիւթականումն մեր գտանի մարմնիք Զի զվեցն, որով իմանալի հոգին միջնորդէ ըստ զգայարանացն, յառաւօտին աղօթիցն յիշեցաք սաղմոսս՝՝ եւ չորք եւ վեց զումարին 'ի տասն, որ է առաջին կատարեալ թիւ 'ի միակէն սկսեալ, եւ կատարելագունից թուոց սկիզբն՝՝ եւ զուգաթիւ 'ի ձեռն Մովսիսի տերունեան աւանդեալ օրինացնէ Այլ եւ բնականագոյնք, որովք զուգիւք ներգործել բնաւորեաց առաջնորդականն որ 'ի մեզ միտք՝՝ աչօք, ականջօք, ռնգամբք, բերանով եւ ձեռօքէ Բայց եւ բանական մակացութեանն սովաւ բովանդակին հնարքէ Քանզի մի ըստ միոջէ համօրէն տասն թուով սահմանեցին զսեռականագոյն զեական սեռսէ Է եւ եռանգիւնի, 'ի միակէն առ չորսն վերանալով՝՝ ա՞՞ Բ՞՞ զ՞՞ զ՞՞ Բաղկացուցանէ զտասնէ Եւ այս մեզ յաղագս թուոյ քառակի եւ միակի, որովք առաւօտին եւ երեկորին աղօթք ասացեալ եղենէ

ԺԶ՞՞ ԲԱՅՅ արդ այսոցիկ այսքան բաւական լիցի, սակաւս ինչ 'ի բազմաց նշանակելով, յովիցն 'ի զիտութիւն ածել կամեցեալէ Վասն զի եւ չէ իսկ առաջիկայս մեզ զստեղծեալն հակաճառութեամբ տարօրէն սովորութիւն, այլ կանոնական սահմանադրութեամբ ըստ իւրաքանչիւր զլիսոց՝՝ զիմնացեալ զանկարգութիւնն քակել եւ 'ի բաց հանել յեկեղեցոյ Աստուծոյ, եւ փոխանակ նոցա զբարեվայելուչսն եւ զօգտակարագոյնսն 'ի տեղուցն արձանացուցանելէ

ԺԷ՞՞ ԱՐԴ որովհետեւ 'ի միասին հրաւիրեալ զումարեաց զմեզ աստուածային տեսչութեանն հրաման, որք միանգամ հաղորդք ենք միմեանց առ Աստուած խոստովանութեամբն, այլ եւ սիրով առ իրեարս եռացեալք, ոչ ինչ արգելու գառաջի արկեալսս 'ի զլուխ բերել մեզ հոգեւորական ջանէ Քանզի եւ զայս 'ի մենջ պահանջէ՝՝ որ հաւատացն 'ի մեզ զվերակացութեանս այսորիկ շնորհ՝՝ շուրջ գալով միշտ, տեսանել հոգաբարձութեամբ զհօտ Քրիստոսի, զոր պատուական արեամբն իւրով փրկեալս ազատեաց՝՝ եւ յամենայն հարուածոց բանասրկուին բժշկեալ, առողջս եւ անարատս ինքեան յօրինեաց մարմին, զբոլորեցուն զանուանս գրելով 'ի դպրութեան կենացէ Զի մի՞՞ զուցէ, որ առ մահն զմեզ ածէ, 'ի վերայ եկեալ ծուղութեանն քունս՝՝ յափշտակել համարձակութիւն տայ զհօտս հանդերձ հովուան աներեւոյթն զազանի՞՞ որ յամենայն ժամ շուրջ գայ, եւ խնդրէ կլանել՝՝ զորս եթուքն՝՝ եւ գտանիցիմք եղեալ պարտականք արեան անձանց եւ յանձնեցելոցսէ Այլ պարտ եւ արժան է հանապազօր վարդապետական մեր բանին ամրացուցանել զառողջսն, եւ վիրաւորեցելոցն զբարեգործութեանն հրաման տալով 'ի վերայ բերել սպեղանիս՝՝ որպէս զի հնար լիցի ամենայն անձին Երրորդութեանն երկրպագուաց ժառանգել զերկնից արքայութիւնն 'ի Քրիստոս Յիսուս 'ի Տէր մեր, որում փառք յաւիտեանս՝՝ ամենէ

ՆՈՐԻՆ ԿԱՆՈՆՔ

ա՞՞ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ կամ քահանայ կամ սարկաւազ կամ ով եւ իցէ յուխտէ եկեղեցոյն, յարբեցութեան գտեալ՝՝ մի՞՞ իշխեսցէ պաշտել զկարգն՝՝ մինչեւ աւուրս ընդ մեջ արարեալ, սրբեսցէ զինքն ապաշխարութեամբ, պահովք եւ աղօթիւք եւ ապա համարձակեցի մատչել 'ի կարգն իւր եւ 'ի հաղորդութիւննէ Իսկ եթէ յամառեալ 'ի նմին որկորսրտութեան յամեսցէ, լուծցի՞՞ք

բ՞՞ Աշխարհական ոք զնոյն առնելով, մի՞՞ իշխեսցէ առանց զոջման եւ ապաշխարութեան հաղորդել՝՝ ապա թէ 'ի նմին զեղիտութեան մնացեալ յերկարեցէ, որոշեցցի՞՞ք

գ՞՞ Ոչ է արժան յաւուր շարաթու եւ կամ ճրագալուցի զատկին պսակադիրս առնել, զի սուրբ աւուրք յարութեանն առաջի կան՝՝ յորս պարտ է աղօթել եւ հսկել, եւ հոգեւորական կարգօք մխիթարել զանձինս, եւ ոչ մարմնական զեղիտութեամբ զսուրբ աւուրցն խորհուրդ արհամարհել եւ ընդ ոտն հարկանելէ Իսկ եթէ ոք գտցի զայս արարեալ, պսակն անվաւեր լիցի, եւ պսակադիրքն ընդ պատժօք եղիցին, մինչեւ ապաշխարեցեն՝՝ եւ եպիսկոպոսին տեսեալ, որպէս եւ կամեսցի՞՞ մարդասիրեսցէ 'ի վերայ նոցաէ

դ) Ոչ է արժան, յորժամ առ վաղիս պսակ ընդունելոց են, յերեկորէն ժողովս առնել եւ արբենալ եւ զեղիւել՝ այլ պարկեշտութեամբ եւ աղօթիք արժանի առնել զինքեանս պսակին օրհնութեան եւ աստուածային հաղորդութեան: Ապա եթէ ոք գտցի զայս արարեալ, քահանայն զօրն 'ի բաց փոխեցէ, եւ որպէս ասացաքն՝ յայլում աւուր հրաման տացէ զգուշութեամբ եւ արժանաւոր կարգօք պսակիլ եւ հաղորդիլ օրինացն:

ե) Ոչ է արժան 'ի սուրբ քառասներորդս գատկին եւ մինչեւ 'ի սուրբ պէնտակոստէն հարսանիս առնել, եւ զաւուրցն խորհուրդն թշնամանել՝ զի ամենայն օր կիրակէ է, եւ 'ի նոսա կատարի աստուածային խորհուրդն:

զ) Արժան է 'ի սուրբ քառասներորդս պահոցն՝ յաւուր շաբաթու եւ կիրակէի պատարագ մատուցանել ահիւ եւ երկիրոյ, ըստ սահմանելոյ սրբոց հարանցն յամենայն ժողովս իւրեանց: Իսկ եթէ ոք հակառակեալ ընդդիմացի մերում հրամանիս, կամ բանի կամ գործով, թէ ուխտաւոր է՝ լուծցի՞, եւ թէ աշխարհական՝ որոշեցի՞:

է) Այլ վասն պահելոյ եւ լուծանելոյ զշաբաթ եւ զկիրակէ 'ի սուրբ քառասներորդս պահոցն, այս յիւրաքանչիւր կամս թողեալ լիցի՝ միայն գոհանալով զԱստուծոյ՝ առանց խղճի եւ հակառակութեան, առանց բամբասելոյ զընկերն, գոր կամեցի արասցէ հանդերձ պարկեշտութեամբ՝ երկոքին ընդունելի են առաջի աստուծոյ, եւ յաւանդութեան եկեղեցոյ Քրիստոսի:

ը) Արժան է եւ զհացն՝ անխմոր, եւ զգինին՝ անապակ հանել 'ի սուրբ սեղանն, ըստ աւանդելոյն մեզ սրբոյն Քրիզոստի՝ եւ ոչ խոնարհել յայլ ազգաց քրիստոնէից յաւանդութիւնս: Զի սուրբ Լուսաւորիչն՝ յօրինականէն բերեալ զայս, առաքելաբար հրաման ետ կատարել իւրոց վիճակելոցն՝ որպէս եւ զաղն օրհնութեան յապագացն զենմունս խառնել, եւ ըստ կարգի դետացոցն՝ ազգաւ սեպհականել զեկեղեցոյ շնորհ՝ եւ մեզ 'ի նմին պարտ է յարանալ, եւ չթողուլ ի բաց, եւ չառնել նորաձեւս ինչ:

թ) Պարտ եւ արժան է զսուրբ միւռոնն, այս ինքն զեղն անուշահոտութեան, հայրապետին օրհնել՝ եւ իւրաքանչիւրոց եպիսկոպոսացն միանգամ 'ի գատկին հինգշաբաթին օր, որպէս եւ հրամայեալն է: Եւ քահանայիցն 'ի նոցանէ ընդունել, եւ օծանել նովաւ զսեղանս եւ զեկեղեցիս եւ զխաչս՝ առ մկրտեալսն մատուցանել միայն յորդեգրութեանն օծումն, որ յետ մկրտութեանն լինի՝ եւ յայլ 'ի պէտս օծման մի՞ խառնեցէ զնա, եւ մի՞ ընքեամբ յանդգնեցի օրհնել քահանայն:

ժ) Պարտ եւ արժան է զմկրտութեանն ձեռք՝ քահանային օրհնել մի ըստ միջոց ընդ մկրտելն, ըստ բաւականի ժամուն պիտոյից՝ եւ նոյնժամայն առ մկրտեալսն մերձեցուցանելով՝ զօրհնեալն սպառել, եւ մի իշխել զմիանգամ օրհնեալն բազում անգամ օրհնել՝ եւ միայն օծանել նովաւ զերախայսն եւ զմկրտեալսն ընդ մկրտելն յաւագանին, եւ յայլ խորհուրդ օծման մի՞ իշխեցէ մատուցանել զնա: Ժա) Արժան է զհիւանդացն զձեռք քահանային օրհնել ըստ իւրում աղօթիցն, եւ ըստ բաւականութեան պահանջելոյ ժամուն պիտոյից:

ժբ) Ոչ է արժան զսեղանն, յորոյ վերայ պատարագն Քրիստոսի մատչի, փայտեղէն կանգնել եւ շարժուն՝ այլ քարեղէն եւ անշարժ հիմնացուցանել: Իսկ եթէ ոք հակառակեցի, եւ ոչ արասցէ ըստ հրամանիս մերում, եւ ըստ աւանդութեան կաթողիկէ եկեղեցոյ, եպիսկոպոսն լուծեալ եղիցի 'ի պատուոյն, եւ սեղանն արհամարհեալ եւ անգործ մնացէ:

ժգ) Ոչ է պարտ զաւագանն յայլ իմեքէ նիւթոյ պատրաստել, եւ կամ ուրանօր եւ կամեցի՝ այլ աւագան քարեղէն հաստատել 'ի նմին իսկ յեկեղեցոցն, եւ կամ անդէն մերձ յեկեղեցին 'ի մկրտատունսն: Ժդ) Պարտ եւ արժան է զերախայիցն ձեռնադրութիւն եւ զօծումնն եւ զխոստովանելն առ գրունս մկրտարանին կատարել, եւ ապա տանել 'ի ներքս՝ ուր աւագանն է, եւ մկրտել:

ժե) Պարտ եւ արժան է զայնոսիկ՝ որք պսակելն հանդերձեալ են՝ քահանային յեկեղեցին տանել, եւ 'ի վերայ նոցա կատարել զկարգ եւ զկանոն ըստ օրինաց քրիստոնէից, եւ անդ 'ի սրբութեան տեղիսն պսակել՝ զի 'ի միում տեղոց վայելի լինել պսակին, եւ որ ընդունի զպսակն՝ Իսկ եթէ ոք ոչ այսպէս արասցէ, այլ որպէս եւ իցէ իւրով կամակարութեամբ եւ ծուլութեամբ անարգեցէ զօրէնս եւ զկարգ ամուսնաւորութեանն, քահանայն լուծցի՞ յիւրմէ պատուոյն, եւ զպսակաւորսն վերստին պարտ է պսակել ըստ օրինաց քրիստոնէից՝ որպէս եւ առաքեալն պատուիրէ, թէ ՏՄմենայն ձեր ըստ կարգի եւ պարկեշտութեամբ եղիցի:

ժզ) Իսկ զերկեակսն նոյնպէս պարտ է ըստ առաջին կարգին միջնորդօք եւ խօսնականօք հաւանեցուցանել յիւրեաց յօժարութիւն, եւ յեկեղեցոյն եւ 'ի քահանայիցն օրհնութենէ ընդունել զնշան զուգաւորութեան իւրեանց: Իսկ եթէ ոք ոչ այսպէս, այլ յառաջ խանձեցին եւ պղծեցին առ իրեարս, զայնպիսին 'ի բաց մեկնեցեն 'ի միմեանց, եւ զնացելոց կանոն եւ զսահման 'ի վերայ դիցեն: Իսկ եթէ ոք առնուցուն յանձն մեկնել 'ի միմեանց, յետ տասն ամի ապաշխարութեան՝ ողորմութեամբ եւ արտասուօք արժանաւորեցին խառնել յեկեղեցի Աստուծոյ:

ժէ) Արժան է շաբաթն օր երեկունն մարտիրոսաց պաշտել, եւ ծունր չկրկնել, եւ զճրագացն օրհնութիւն ասել՝ Լոյս զուարթ սուրբ:

ժը. Արժան է զհիշերապաշտօն առնել յայգ կիրակէ. եւ հսկմամբ եւ աղօթիք եւ յոտանաւոր տքնութեամբ զանցեալ շաբաթուն աւուրց գյանցանս ջնջել, եւ արժանաւոր առնել զինքն մեղսաքաւիչ եւ կենդանարար

խորհրդայն. եւ ակն ունել ամենայն գուարթութեամբ եւ փութով տեռնագալուստ փողոյն, եւ անճառ յաիտենական արքայութեանն:

ԺԹՅ Արժան է յերեկորինս եւ յառաւօտինս զկնի ամենայն պաշտամանն՝ նուագել զՍուրբ Աստուածն՝ եւ ապա զհետ բերել յերեկորինսն զհանգստեանն սաղմոս եւ յառաւօտինսն՝ զԱրեւագալին սաղմոսէ Իսկ յորժամ պատարագ մատչի, ՚ի սկզբունս անդ պաշտամանն յիշել զՍուրբ Աստուածն՝ եւ զսոցուն խորհուրդն յառաջարանի անդ հաւաստեալ յայտնեցաք՛

ԻԾ Պարտ եւ արժան է զնաչեցարն երիցս անգամ զհետ բերել, ըստ երիցս անգամ կրկնելոյ սրբասացութեանն՝ եւ մի՞ ունագեցուցանել, եւ նուագ գտանիլ ՚ի շնորհաց խաչին Քրիստոսի՛

ԻԿԱ Արժան է ՚ի զիշերին, յորժամ ժողովին ՚ի պաշտօնն, նախ զառաջարանիցն ասել զչորեսին սաղմոսն միաբանութեամբ ՚ի թիւ խոնարհ ձայնի՝ Առաջին՝ զերրորդ սաղմոսն՝ Երկրորդ՝ զութսներորդ եւ յերրորդն՝ Երրորդ՝ զհարիւրորդ երկրորդն՝ Չորրորդ՝ զհարիւրորդ քառասներորդ երկրորդն՝ եւ նոցին զքարոզութիւնն եւ զաղօթսն զհետ բերել, զոր ՚ի նոյն խորհուրդ արարեալ է երանելոյ Յոհանայ Մանդակունոյ Հայոց կաթողիկոսի՛ Քարոզութիւն, Չարթուցեալքս՛ Աղօթք, Չքէն զոհանամք՝ եւ զհանգիստն նորին, Նայեա Տէր ողորմութեամբդ քով՛

ԻԲԾ Արժան է զառաւօտինսն՝ ամենեցուն նմանս միմեանց զնոյն եւ ըստ նմին կարգի կատարել՝ զի այսպէս վայելէ քրիստոսասիրաց, որ նորին լեզուոյ եւ ազգի են, միաբանութեամբ փառաւորել զԱստուած, եւ յօրինել զվարս ուղիղս՝ զի գրեալ է զսրբոց առաքելոցն՝ թէ Տէին ամենեքեան միաբան յաղօթս՛ Արդ զկնի Հարցինն եւ Ողորմեցոյնն եւ Տէր յերկնըցոյնն՝ զՓառս ՚ի բարձունսն պաշտել՝ ապա ըստ իւրաքանչիւր աւուր զկցուրդսն, զոր առեալ է ՚ի սաղմոսացն՝ Երկուշաբթոյն, Լոյս տուր Տէր աչաց իմոց՛ Երեքշաբթոյն, Ի քէն է Տէր աղբեր կենաց՛ Չորեքշաբթոյն, Ես ասացի Տէր ողորմեա ինձ՛ Հինգշաբթոյն, Ես առ քեզ Տէր աղագակեցի՛ Ուրբաթոն, Մտցեն աղօթք իմ առաջի Քո Տէր՛ Եւ Շաբթոն, Առաքեա Տէր զոյս Քո՛ Ապա զկնի քարոզութեան եւ աղօթիցն՝ զերեքսրբեանն երգել զփառաբանութիւն հանդերձ սրբոյ Աստուածածնին կցրդիւն՛ Ապա զԱրեւագալին սաղմոսն ասել, ըստ դասուց վերաձայնութեամբ՛

ԻԳԾ Նոյնպէս եւ զերեկորինսն հանգոյն միմեանց ըստ այսմ կարգի եւ այսու օրինակաւ կատարել՛ Յառաջագոյն պաշտել զԽոնարհեցո՛ վերաձայնութեամբ ըստ դասուց՝ զոր երանելի Ներսիսի Հայոց կաթողիկոսի յաւելեալ է՝ որպէս թէ կամելով սկիզբն ամենայն վերերգակ սաղմոսիցն՝ յաղօթելոյ առնել՝ զի եւ սաղմոսս այս աղօթք Դաւթի են, ըստ վերնագրի յայտարարութեան՛ Ջկնի նորա զԱպրեցո՛ մի ըստ միոջէ զերեսին սաղմոսն զմիմեանց զհետ, ըստ դասուց վերաձայնութեամբ՛ Իսկ զկնի Մեսեդի եւ Ուղղեցին ասելոյ, քարոզել եւ աղօթս մատուցանել՝ յետ այնորիկ զԵրեքսրբեանն նուագել նովին նմանութեամբ՝ եւ վախճան ամենայն պաշտամանն՝ զհանգստեան սաղմոսն ասել, ըստ դասուց վերաձայնութեամբ՛

ԻՊԾ Իսկ կիրակելին աւուր առաւօտինքն՝ այսգունի խորհրդով յօրինեալ բերէ զկարգն իւր՛ Ջկնի Հարցինն՝ Մեծացուցել ասել, վասն զի հարկաւորապէս պարտի այն՝ որ զՅարութիւնն Քրիստոսի ճառէ՛ ընդ նմին եւ զգերեզմանն յիշել, եւ զսուրբ կոյսնէ Ջի եթէ ոչ էր ծնեալ, ոչ էր հնար եւ ոչ թաղել՝ եւ եթէ ոչ էր թաղեալ, ապա եւ ոչ յառնել՝ արդ զերեզմանն յընթեռնոյ զաւետարանն յիշեալ լինի՝ իսկ զսուրբ կոյսն՝ ՚ի Մեծացուցէն ասելոյ յիշեմք՛ Ջի որպէս ընկալան ՚ի միմեանց զՓրկիչն, յարութիւնն՝ ՚ի գերեզմանէն, եւ զերեզմանն՝ յարգանդէն, ըստ նմին եւ վկայք պարտին լինել միմեանց վասն յարուցելոյն՝ եւ այս է ճշմարիտ մարդեղութեանն եւ մահուանն Քրիստոսի խոստովանութիւնն՛ Այլ սակայն ՚ի ծննդէնէն առ յարութիւնն զհետ երթեալ միաւորին, իսկ ՚ի յարութենէն առ ծնունդն վերջադարձիլ անկարելի՝ զի չէի գործեցելոցն ՚ի Քրիստոսէ պատմութիւնն առնել անհնար է՛ Եւ յաղագս այսորիկ՝ աւետիքն եւ ծնունդն եւ մկրտութիւնն Քրիստոսի ՚ի միասին առեալ տօնախմբին՝ եւ սոքա ամենեքին, եւ որ այլն եւս իցեն տնօրինեալք ՚ի Քրիստոսէ, ՚ի յարութեանն միաւորեալ բովանդակին՛ Եւ այս յաղագս Մեծացուցել ասելոյ յառաւօտինսն յաւուր կիրակելի՛

Յետ որոյ դարձեալ՝ մինչ չէի զաւետարանն ընթերցեալ, որպէս թէ տակաւին եւս ի թաղման վարկանելով զՏէրն, արտաքուստ ՚ի գերեզմանն առ նա աղաղակիցեմք ասելով՝ թէ ՏԱրի, Տէր, օգնեա մեզ եւ փրկեա զմեզ՝ եւ թէ ՏԱստուած լուր աղօթից իմոց, ունկն դիր բանից բերանոյ իմոյ՝ եւ եթէ ՏԹագաւորեցէ Տէր յաիտեան՛ Իսկ յետ ընթեռնոյ զաւետարանն, իբրու թէ զնոյն ինքն զյարուցեալն անդէն եւ անդ ընդ աւերանական բանին ՚ի դէմս մեր բերելով, հրամայեմք միմեանց՝ թէ Տ՛Ի զիշերի համբարձէք զձեռս ձեր ՚ի սրբութիւն, եւ օրինեցէք զՏէր՛ Վասն զի լուեալ աղօթիցն մերոց, յարեալ եւ օգնեաց մեզ, փրկելով զմեզ ՚ի մահուանէ՛ եւ թագաւորելով մշտնջենաւորաբար ամենայն տիեզերաց՛ Բայց զիշեր՝ ոչ այնքան զժամանակն, որքան թէ զերկական զանհաւատութիւնն անուանելով՝ որ զաղջամոլոյն խաւարի արդարեւ բերէ զօրինակ, ըստ Եսայայ պանծալի բանին, թէ ՏԳիշերեաց կանխէ հոգի իմ առաւօտել առ Քեզ Աստուած՛ այս ինքն թէ ՚ի միջոյ ամբարշտաց համարձակիմ բարեպաշտել առ Քեզ Աստուած՛ Արդ զայստսիկ այսպէս եւ այսու օրինակաւ յառաջ վարելով զկարգն, արժան է՛ զկնի Փառք ՚ի բարձանցն՝ յարութիւն ասել՝ իսկ զՍուրբ Աստուածն՝ հանդերձ սրբոյ Աստուածածնին կցրդիւն ՚ի վերջն անցուցանել, որպէս եւ յայլ աւուրսն ըստ ասացելոյմ պատճառին՛ Եւ զկնի ամենեցուն՝ զԱրեւագալին նուագել սաղմոս, զոր Եղիցի անուն տեառն ասել սկսեալ են ՚ի ժամանակացն Եզրի կաթողիկոսի՛

իե՞ Պարտ եւ արժան է 'ի գիշերապաշտաման, զկանոնացն զհետ բերել զչորս զայս քարոզութիւն՞ Վասն 'ի վերուստ խաղաղութեան, Վասն 'ի գիշերի եւ 'ի տուրնջեան, Վասն ուղղելոյ զգնացս մեր, Վասն գտանելոյ մեզ շնորհ՞ զոր արարեալ է վասն նորին իրի սրբոյն Սահակայ Հայոց կաթողիկոսի՞ Եւ ըստ իւրաքանչիւրոցն զաղօթսս զայստսիկ հանգրատիւքն իւրեանց՞ Տէր Աստուած մշտնջենաւոր՞ Հանգիստ, Ծնորհատու բարեաց՞ Ի գիշերի եւ 'ի տուրնջեան՞ Հանգիստ, Հովիւ քաջ՞ Անկեալ եմք առաջի քո՞ Հանգիստ, Քում ամենագոր Տէրութեանդ՞ Վերջին

Օրհնեալ ես Տէր Աստուած մեր, որ եւ զմեզ զմեղաւորս արժանի արարեր փառաւորել զՔեզ՞ ընկալ բարերար եւ մարդասէր զամենեցուն մեր աղաչանս, զխնդրուածս, զխոստովանութիւնս՞ եւ շնորհեալ ամենեցուն մեզ զՔո առատ ողորմութիւնդ եւ զգթութիւնդ՞ Մի՞ թողուր Տէր զժողովուրդս Քո, եւ մի՞ մատներ 'ի սպառ վասն անուան մի՞ ըստ մեղս մեր առնել զմեզ՞ եւ մի՞ ըստ անօրէնութեան մերում հատուցանել մեզ՞ այլ արա առ մեզ զողորմութիւն Քո 'ի հազարս եւ 'ի բերսք Զերծ զմեզ յամենայն որոզայթից սատանայի, եւ փոխեալ զմեզ յարքայութիւն միածնիդ Քոյ Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի՞ Հանգիստ ՞

Քեզ յանձն առնելք զանձինս մեր, Աստուած ամենակալ, Հայր Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի, որ 'ի բարձունս բնակեալ ես, եւ զխոնարհս տեսնես յերկինս եւ յերկրի՞ Հայեաց, Տէր, յաղօթս մեր եւ 'ի պաղատանս՞ մի՞ ցրեր զուխտ Քո, եւ մերժեր զմեզ 'ի ժառանգութենէ Քումմէ՞ այլ ըստ առատ Քում բարերարութեանդ՞ արժանաւորս արա զմեզ ծառայս Քո անճառ լուսոյդ երկնից արքայութեանդ Յիսուսի Քրիստոսի Տերամբ մերով, ընդ որում Քեզ չօր եւ Սուրբ Հոգւոյդ վայելէ փառք իշխանութիւն եւ պատիւ այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից՞ ամէն՞

իզ՞ Պարտ եւ արժան է յայտնութեանն աւուր՞ կատարել զջրոյն օրհնութիւն 'ի վերայ ջուրց ըստ պատշաճի 'ի տեղիսն հանդիպեալ, ձեթ արկանելով 'ի նա եւ աղօթս մատուցանելով՞ 'ի ձեռն այնորիկ յիշատակել զառ 'ի Փրկչէն վասն մեր 'ի Յորդանան զմկրտութիւնն՞ Որպէս եւ 'ի գալստեանն աւուր ոստսն բառնալ, եւ ձօճանակս շարժել, զմանութիւն բերելով մանկանցն երբայեցոց ծափելոյն եւ ոստսն մատուցանելով՞ զի եւ աշխարհիս մերոյ մարդկան, եւ ամենայն քրիստոնէից արանդութեամբ կալեալ է զայն՞

իե՞ Եթէ որ խաչ արասցէ փայտեայ, եւ կամ յինչ եւ իցէ նիւթոյ, եւ ոչ տացէ քահանային օրհնել եւ օճանել զնա միտնովն սրբով, ոչ է պարտ զնա 'ի պատիւ ընդունել եւ երկրապագութիւն մատուցանել՞ զի դատարկ եւ ունայն է յաստուծային զօրութենէն, եւ արտաքոյ արանդութեան առաքելական եկեղեցւոյ՞ իր՞ Իսկ զայնտսիկ, զորս օրհնութեամբ եւ օճմամբ կատարեալ է, որք միանգամ եւ իցեն աստուածային խորհրդոյն գործարանք, պարտ է զնոսա պատուել եւ պաշտել, երկրպագել եւ հասբորել՞ զի 'ի նոսա բնակէ Հոգին Սուրբ, եւ նոքօք մատակարարէ 'ի մարդիկ զպահպանութիւնս եւ զշնորհս բժշկութեան ախտից հոգւոց եւ մարմնոց՞ Այլ եթէ մեռանել հասցէ 'ի վերայ այնոցիկ 'ի ձեռաց հեթանոսաց, մի՞ հրաժարեցէ, զի մեծագոյն այնպիսոյն առաջի կայ յոյս, եւ ընդ մարտիրոսս համարեալ է՞ իր՞ Ոչ է պարտ ամենեւին անխտիր լինել եւ հաղորդութիւնս առնել ընդ հերձուածողաց՞ այլ խորշել 'ի նոցանէ, եւ չհաւասարել ընդ նոսա 'ի հոգեկան եւ 'ի մարմնական սեղանս՞ պատկառեցեն եւ փափաքեցեն միաբանել ընդ ուղղափառութեանն արանդիչս՞

լ՞ Արժան է յայտնութեանն աւուր 'ի Մատթեոսի գլխոյն զմկրտութեան կարգին ընթեռնուլ զաւետարանն Այլ յամենայն իսկ ութօրեայնս խառնել պատշաճ վարկանիմ ընդ ծննդեան արեւտարանսն զմկրտութեան արեւտարանսն՞ զի որպէս տօնն հասարակաց է երկոցուն, հասարակաբար պարտի լինել կարդացմունքն եւ պաշտօնն՞

լա՞ Սովորեցին ոմանք զկիրակէն օր մինչեւ ցճաշն պատուել, եւ անտի յառաջ լուծանել զաւուրն խորհուրդն Յաղագս նորին հրամայեցաք մինչեւ ցերեկոյն նովին պատուով պատուել զօրն՞ արգելուլ զինքեանս 'ի գործոյ եւ 'ի ճանապարհորդութենէ, եւ երեկունն ծունր չկրկնել, եւ յարութեան պաշտելն լր՞ Ոչ է պարտ 'ի չարաղանդ մծղնէիցն տեղիս, որ կոչին Պոլիկեանք, օթել ումեք՞ եւ կամ յարել եւ իսուսակից լինել, եւ երթեւեկութիւնս առնելն Այլ ամենեւին հեռանալ 'ի նոցանէ, զարշել եւ ատեալ զնոսա՞ զի որդիք սատանայի են եւ լուցկիք յաւիտենական հրոյն, եւ օտարացեալ են ի սիրոյ կամաց Արարչինն Եթէ որ իցէ՞ որ յարեցի 'ի նոսա, եւ 'ի սիրելութիւն եւ 'ի բարեկամութիւն եկեացէ, պարտ է զայնպիսիսն խոշտանկել, եւ ծանր պատուհաս 'ի վերայ ածել, մինչեւ զգաստացին եւ առողջացին 'ի հաւատսն Ապ եթէ դարձեալ վերստին 'ի նմին գոցին, զայնպիսիսն հրամայեմք ամենեւին հատանել եւ արտաքս ընկենուլ իբրեւ զժանտ ախտ յանդամոց եկեղեցւոյ Քրիստոսի Տէր մի՞ արմատ դառնութեան 'ի վեր երեւեալ նեղիցէ, եւ նովաւ բազումք պղծիցինն՞

ՆՈՐԻՆ ԸՆԴՅԵՄ ՊԱԻՂԻԿԵԱՆՑ

Եթէ 'ի սկզբան անդ մարմնանալոյն Քրիստոսի դէպ եղեւ ասել արեւտարանչին Յովհաննու յիւրումն կաթողիկէի, եթէ Տէրագումք են ելեալ յաշխարհ նեոնք, որով մարթեմք իմանալ թէ յետին ժամանակ էլ՞ զի՞նչ եւս ասասցուք մեք, որ ոչ միայն զնեոնսն չարագոյնս եւ բազմապատիկս քան զնոյնս ընդ մեզ բերեմք, այլ եւ ստուգապէս վերջնումս արասիկ եկեալ հանդիպեցաք ժամանակի՞ որք յետին յետնոց գտանին արդարեւ քարոզք եւ վկայք՞ Զժամանակս ասեմ, եւ զմարդիկ ժամանակիսն Քանգի ահա գտաւ

որոգայթ իբրև զվարձ հաւորսաց ձգեալ 'ի մէջ ժողովրդեան ազգի իւրոյ՝ ըմբռնել զախմարս եւ զպարզամիտս 'ի մարդկանէ, որք չարեաց 'ի չարիս վերացեալ ելին՝ 'ի պատկերամարտութենէ 'ի խաչամարտութիւն եւ 'ի քրիստոսատեցութիւն, եւ անտուստ յանաստուածութիւն եւ 'ի դիւապաշտութիւնէ Այլ եւ խորամանկեալ գտին չարութեանն իւրեանց զէն խողխողիչ քրիստոսասիրաց անձանց, դաշնակից լինելով բռնակալաց © © © © եւ 'ի հմտութիւն անեալ նոցուն ստուերագիր առասպելապատում մատենիցն զհամբակացն իւրեանց խմբաւորութիւնէ Զի որոց 'ի կամակորութենէ ախորժելի եղև բանսարկուին գալ 'ի բարեկամութիւն, ոչ ինչ են զարմանք թէ եւ արբանեկաց նորուն ընտանասցին համախոհութեամբք

Եւ ուղիղ եւ աստուածաւանդ կրօնիցն մերոց լուսաւորութեամբ նախատել զմեզ յանդգնին պղծալիցն իւրեանց շրթամբք, կռապաշտս անուանելով տերունեան աղագաւ նշանապաշտութեամբ© գոր անխտրապէս յանդերձուն մտաց առեալ մեք կապեցաք զհոջակելին զայն նշան ընդ ամենայն նիւթս, որ եւ քերովբէիցն է սարսափելի եւ պատկառելի, զբուժիչն հոգեկանաց մերոց եւ մարմնականաց ախտից, զպակուցանօղ եւ զգարհուրեցուցիչ դիւացէ Այլ եւ կենդանագրեալ պատկերաւ մարդացելոյ Բանին Աստուծոյ, պախարակել զմեզ անամօթին, յիմարեալք եւ խելագարեալքն յայտոյն անհաւատութենէ, զարբոց մարգարեիցն զբանս ընդդէմ մեր բերելով, գոր առ 'ի յանդիմանութիւն հեթանոսական կռամոլութեանն է ասացեալք Ոչ կարացեալ տեսանել խաւարեալքն մտօք, թէ զինչ նմանութիւն է աստուածապաշտութեանս մերոյ առ բազմաստուածութիւնն հեթանոսաց© մեք զմիայնոյ միածնի Որդւոյն աստուծոյ պաշտենք զպատկեր եւ զնշան յաղթութեան© իսկ զհեթանոսս անհուն եւ անթիւ պաշտամամբք մոլորեցոյց սատանայք

Քանզի են ոմանք 'ի նոցանէ որք զաչացն զհետ երթեալ խաբեցան© որ ինչ միանգամ 'ի տարերցոյ յերկնէ եւ յերկրէ գեղեցիկ ինչ առ երեսս հանդիպաւ՝ աստուածս անուանեցին© զաստեղս, զլերինս, զբլուրս, զծառս, զքարինսէ Եւ են դարձեալ, որք յուժգնութենէ կենդանեաց կամ 'ի դժնէութենէն երկուցեալք եւ ահաբեկեալք՝ 'ի պաշտօն նոցին դարձան, եւ աստուածս անուանեցին© որպէս առ բաբելոնացիսն վիշապն պատուեցաւ, առ եգիպտացիսն կրոնողիդոսքնէ Իսկ որք անչափաբար զիջական ախտին հոգ տարան՝ զարական եւ զիգական անդամն նոյնաձեւաբար ստեղծեալ պաշտեցին, մովաբացիքն եւ սիդոնացիքն զՔամովսն եւ զԱստարտսնէ Այլք դարձեալ զօգտակարս եւ զպիտանիս 'ի տարերաց այտի առ կենցաղական պէտս ընտրեալ աստուածացուցին© որպէս Պարսիկք եւ Մարք զհուր եւ զգուր եւ զերկիր© մինչ թէ հաճոյ թուեցաւ նոցա 'ի մեռանելն, զմարմինս իւրեանց զազանաց եւ թոչնոց ծախել տալ՝ քան թէ ընդ երկրաւ ծածկել, եւ նեխութեամբն անպատուել զյիմարաբար պատուեալնէ Են ոմանք 'ի նոցանէ, որոց տեսեալ զարինարբուս եւ զթարախածուծս 'ի կենդանեացո՞ իբրև զախտաբոյծս եւ զցաւահալածս մեծարեալ զնոսա Աստուածս անուանեցին© որպէս զազացիքն եւ ակկարոնացիքն զտգրուկս եւ զճանձն եւ զմծիխսէ Կէսք 'ի նոցանէ զընդդիմամարտս այլոց կենդանեաց զկենդանիս 'ի պատիւ առեալ պաշտեցին© որոց յաղթահարելն զմիմեանս՝ օգնականութեան սպասաւորութիւն առնել է իւրեանց ստացողացէ Որպէս հիւսիսայինքդ զձի եւ զշուն© զմին վասն երազաշարժութեան ոտիքն, որպէս թելովք թոչնէ հեծելոյն զկնի որոյ հասանելն բաղձայ© եւ զմիւսն՝ 'ի զազանացն յափշտակութենէ զՏէր Իւր յապահովացուցանելոյն սակսէ Եւ կամ որպէս առ նոսին իսկ, գորոց բանս, կատուապաշտութիւնն է մեծարգի եղեալ՝ կերակուր իւրեանց զկերակրոցն ապականիչս առնելոյ աղագաւէ

Բայց ամպարշտագոյն զեր զասացեալսս՝ այս էր հեթանոսականացն, ինքն անձին իւրում երկրպագու եւ պաշտօնատար լեալ© չի որ առ ընկերսն մոլորեցաւ աստուածութեան կարծեօք, ինքեան խոնարհեալ երկրապագէ յիմարաբարէ 'Ի համեմատութիւն գալով առ միմեանս մարդիկն© որով իւիք նուազեալ գտանէին առ ընկերն՝ ընկերն՝ նորին պատճառաւ յարարչութեան աստիճանի զգերագանցեալն հանեալ դնէր© եւ խելագարեալ, զինքն արարած խոստովանիւր լինելէ Ըստ այսմ օրինակի քաղդեացոցն տեսեալ զտիտանեանն զայն վիթխարի եւ աշխոյժ, վաթսնականգնեան գոլով ըստ երկայնութեան հասակին, իսկ լայնութեամբն վեցաքանակս ունելով կանգունս վասն որոյ զգերամբարձեալն մարմնոյն տրամադրութեամբ՝ աստուածօրէն իմն պատուով պատուեցին© եւ սորա խաւար չարապաշտութեանն զբոլոր տիեզերս ընդ իւրեւ կալեալ կուրացոյցէ Ըստ իւրաքանչիւր լեզուաց այլաձեւելով զնորա զանուն, քուշացիք Նեբրովթ կոչելով, բաբելոնացիք Բեդ, փոշտացիք Բահադ, եղդենացիք Դիոս, պարսիկք Ուրմրզդ, Հայք Արամագդէ

Եւ գործինակ սորա ընդ բարձրութիւն հասակին հիացեալք՝ խաբեցան, վասն այլոց այլով իւիք քաջահաճութեանցն պատահմանց 'ի զարմացումն եկեալք՝ աստուածս անուանեցին© զԿռոնոս վասն յոխորտաբար առ կռուարարութիւնսն յարձակելոյ© զԱրեւ՝ վասն արին գոլոյ© զՀերմէս՝ վասն քաջախօսնակ ճոռումբանութեանն. զԶեւս՝ վասն անընդդիմամարտ ներհակացն զուզախատնութեան© զայլս վասն այլ իրիք քաջաբաստիկ զբնականսն ունելոյ որակութիւնս© յորոց անուն եւ զկուռս պատկերակերպս քանդակեալս աստուածս անուանեցինէ Եւ վասն զի յաղծապղծից անուն եւ 'ի վատթարագործաց կուռքն կանգնեալ լինէին, դէն չարասեր եւ ճշմարտատեաց 'ի ներքս մտեալ դարանէր© եւ զկռապաշտիցն, ընդ ձեռն երեւելի անդրեացն առ ինքն ձգեալ, ընդունէր զերկրպագութիւննէ Յորմէ գտանէին եղեալ դիցն երկրպագուք ոչ միայն տարրապաշտք, այլ եւ

դիւստայաշտը՝ առնելով 'ի նոցանէ դիւստն պաշտօն, եւ տալով զինքեանս փոխարէն ընդ ծառայութեանէ Վասն որոյ դիւստնակք եւ դիւստունչք կռոցն լինէին սպասաւորք՝ այլ եւդիւցագունք անուանեալ, գեր ի վերոյ մարդկայնոյնս համբառնային բնութեանէ

Եւ արդ վասն զի բացայայտակի քողախնդրեալ զկռապաշտիցն հոլանեցաք զյիմարութիւն, ոչ ինչ են պէտք դերանունութեամբ զայնոսիկ, յաղագս որոց բանս ընթանայր, նշանակել, զի համագործութիւն իրի յանդիմանակաց եղեալ, ոչ կարօտանայ անուանակոչութեանէ Արեգական երկիր պագանելով, նորայումն լծակցին երկրպագուաց՝ մկնորսակացն լինելով պաշտօնամատոյց, յայնոցիկ մղեալ անկանին խորխորատ՝ որք զձի եւ զշուն ընտրեցին իւրեանց լինել աստուածս՝ եւ կամ յեզիպտացոցն ընկղմին գագանասնոյց գետէ Ընդ խաւար զխաւարայինսն կատարելով ծանակութիւնս, 'ի պարսկական մայրապականութեանցն վայր վտանգեալ խրին խոհերսէ Եւ կամ գնոյն ինքն գժամովսայն եւ զԱստարտայն անկեալ զգարշելի կուտն ողորենէ Չկայծակնահանու դիւին զգեհենին հրոյ ցայտմունս բարեբանիչք լինելով ընդ Յանեսի եւ Յամրեսի յՈղոմպիոս լերին գետնաթաւալ եւ փրփրերախ դիւին խոնարհեալ երկիր պագանենէ Տղայոցն արեամբ գանգեալ արեւր, ժուայթելով զօրէնս, անդր եւս քան զխոզիցն գտանին գանգայ ծննդակերութիւնէ

Որք եւ զնոցին դիակունս առ երդովքն ուրեմն 'ի տանիս զեղչեալս բարձրահայեաց եւ ակնապիշ լինելով, երդնուն այլ ընդ այլոյ ասացեալք՝ Բարձրեալն գիտէ Իսկ զարեգակն աղաչել կամեցեալ, ասեն՝ Արեւիկ, Լուսիկ, եւ 'ի ծածուկ զօդային եւ զվերնոտ դէսն կոչեն ըստ Սանեայ եւ Սիմովնի կախարդի մոլորութեանցնէ Դոյնպէս եւ զասացեալ զառաջնածին կնոջ զմանուկն 'ի ձերբաձգութենէ առ իրեարս չարամահ առնելով, զայն՝ յոր ձեռս ոգեսպառ եղեալ սաստակի՝ յաղանդապետական կարգեալ պատուի մեծարենէ Եւ իւրաքանչիւրոցն անուն երդմունս կատարել զառաձանին՝ Երդունեալ, ասեն, 'ի միածինն որդիէ Եւ դարձեալ՝ թէ Վկայ ունիմ քեզ զփառս այնորիկ, յոր ձեռս միածինն Որդի զոգի իւր ասանդեացէ Այսպէս ազգի ազգի խաբկանաց բանիւք զանձինս ծածկեն՝ եւ զանգէտս 'ի հաւատացելոց յինքեանս հնարին յանկուցանելէ Եւ որպէս ինչ գորտոցդ առնեն ազգ, զանդամս մարմնոց իւրեանց 'ի լիճան սուգանելով, զձայնն եւեթ բերանովքն 'ի գուրս առաքեն, միանգամայն եւ գտանին եւ կորնչին՝ սոյնպէս եւ ասացեալքս այսոքիկ, տղմասէրք եւ ժանտագործք, առ միմեանս անպատկառացոյցք են պղծութեանն, իսկ 'ի մենջ վրիպանունս պատրոզաբանութեամբ զանխլանալ կարծենէ Ոչ գիտեն՝ թէ ո՞րպէս հոտոցն անկարածածկելիք են, ընքեամբ առ հոտոտելիսն բերեալ, բուրմունքն՝ սոյնպէս եւ վասն գործոցն հողմով համբաւուցն զյոյովից բախեալ զեկուցանէ զլսելիսէ Այլ սակայն եւ դժուարագիտելի է յոքնագան եւ բազմախառն 'ի նոսա անտառացեալ չարութիւննէ Քանզի որոշաբար սատանայական ուսմունք 'ի մի իմն տեղի հաւաքեալ ծովացան ուղիք ամպարշտութեան նոցաէ

Նախկին մծղնութեան պայդակենութեան խեշերանք՝ որք խրատեալք, եւ ոչ իմաստնացեալք, 'ի Ներսիսէ կաթողիկոսէ, զկնի նորուն մահուանն խուսեալք չոգան դօղեցին յոլորտս ուրեք աշխարհիս մերոյ՝ Եւ 'ի նոսա հատուածեալք եկին յարեցան կշտամբեալքն 'ի կաթողիկոսացն Աղուանից պատկերամարտք ոմանք՝ զի սիրէ առ համանմանիսն իւր հասանել վրիպեալն 'ի ճշմարտութենէնէ Եւ մինչ չեւ էր նոցա զօրավիզն գտեալ զկարապետս դերաքրիստոսին, երկուցեալք եւ սարսեալք կային յուղիղ եւ 'ի գերապանձ կրօնից քրիստոսականաց՝ մանաւանդ թէ եւ ինքն զինքն դատապարտէ անգգամն, իւրոց տանջեալ խորհրդոցէ Իսկ յորժամ այսմիկ որպէս մեծագունի ինչ եւ նորոյ՝ հնացելոյս եւ աղօտացելոյ՝ հասանել կարծեցին, յայնժամ 'ի դարանամտութեանն իւրեանց սողեալ յորջից՝ յաշխարհամէջս եւ 'ի ժողովրդաբնակս համարձակեցան յարձակել տեղիս՝ 'ի հեղեղական հեղձուցիչ ջուրցն մասն հասեալ նմա, Ջրկայ անուանելովէ Ուրանօր 'ի միասին ընթացեալ կուտեցան ամենայն ուստեք, որպէս անգեղք աշխարհաց 'ի նեխաշաղիղ ինչ գէշ՝ եւ զանուանն իւրեանց զաղտախինս յանդգնեցան կախել զայնցանէ, որ զերկնից բարութեանցն բունն հարեալ ունիցին յուսովէ Ընտրեալք 'ի մարդկանէ եւ աստուածային բնակութեանն արժանաւոր լինել գտեալք, որք 'ի վերայ երկրի զերկնայնոցն հանդիսանան կատարել վարս, զայսպիսեօքն անամօթին փոխել զամպարշտութեանն իւրեանց զմաղձ՝ անգգայեալք յայսոյն հայեոյութենէ, կռապաշտ ասելովէ

Ոչ նուաստանամ որով նախատել վարկուցեալք անուամբս, բարեպաշտաբար լուեալ՝ զի արդարեւ իսկ կռեմք եւկոփեմք եւ քանդակեմք եւ քերեմք որովք միանգամ աստուածապաշտութեանս մերոյ կատարին կարգք, զեկեղեցիս, զսեղանս, զխաչս, զպատկերսէ Այլ ոչ էթ ընդ ձեռն այնոցիկ եւ համապաշտօն հեթանոսացն՝ զի նոցա մեհեանքն կռոցն ընդունարանք շինեալ լինէին՝ իսկ եկեղեցիք բարեպաշտացն տաճարք աղօթից եւխնդրուածոց, եւ ժողովարանք որոց առ Աստուած մերձենալ կամիցինէ Յաղագս որոյ եւ կարի յոյժ անմանիք միմեանց են տաճարն Աստուծոյ եւ մեհեանք կռոցն՝ որպէս եւ Պաւլոս ասէ՝ Դարձեալ՝ նոցա ձեռագործքն յախտէ իմեքէ սկիզբն ընկալեալ՝ որոշեցան, որպէս յառաջն ասացի՝ եւ իւրաքանչիւրոցն ախտից դէն 'ի ներքս ընթացեալ, բնակարան իւր զկռոցն առնէր զմեհեանս՝ եւ այս է, զոր մարգարէն ասէ, թէ ՏՄմենայն կուրք հեթանոսաց, դէք են՝ կամ բարկութեան դէն, կամ ազահութեան, կամ սպանութեան, կամ պղոնկութեանէ Իսկ եկեղեցիք հաւատացելոց աստուածսիրութեանն փափաքանօք շինեցան՝ յաղագս որոյ եւ Աստուած 'ի ներքս եկեալ դադարէ, եւ երկնայինքն դասակցեալք 'ի նոսին պարեն զուարթունքէ Չի ուրանօր Աստուած յայտնեալ, ամենայն իրօք եւ զիրեշտակացն իմանամք շուրջ կացեալ 'ի սպասաւորութեան բազմութիւնէ

Դարձեալ^ա կռայաշտիցն զմեռելոց ոմանց զմանութիւն յանշունչ նիւթս կերպագործեալ տպաւորելով, յաղագս որոյ միանգամայն եւ ՚ի նախատպէն եւ ՚ի պատկերէն զրկեալ լինէր յուսոյ պատկերագործն՝ Իսկ մեք զկենդանին եւ զկենդանացուցիչն Քրիստոս յամենայն նիւթս մարդակերպ նմանութեամբ նկարագրեմք^Յ նորին աղագաւ եւ հաստատուն է յոյս մեր^Յ զի ՏՈր հաւատայ յիս, ասաց ինքն, զմահ մի տեսցէ^Յ այլ թէ եւ մեռանի, կենդանի է՛լ Եւ որպէս Եսայիասն ասէ^Յ ՏՏեր Աստուած Բարայելի, ՚ի ծագաց երկրի արուեստս լուսք, յոյս բարեպաշտի^Յ եւ ասիցեն, խորհուրդ իմ ինձ եւ իմոցնի՛^Յ այս ինքն ՚ի ձեռագործ արուեստէն զառաջիկայ յուսոյն խորհուրդ երաշխաւորեալ, սեպհականէ անձինն եւ իւրայոցն՝ Իսկ զնոցանէ ասէ^Յ ՏՄան նոցա եղիցին արարողք նոցին, եւ ոյք յուսացեալ են ՚ի նոսա՛ եւ եթէ ՏՄանչեսցեն ամենքեան^ա ոյք երկիրպագանեն կոնց, եւ ոյք պարծին ՚ի դրօշեալս իւրեանցի՛^Յ եւ ՚ի նոցանէ ամենաչար դեմքն ըստ իւրաքանչիւրոց ախտիցն վերակացութեան զպաշտելութիւնս պահանջեն՝ Որպէս վասն պոռնկութեան դիւին գրեալ է^Յ ՏՄտին ՚ի Բեղբերովր, եւ օտարացան յամօթ իւրեանց^Յ եւ եղեն զարշելիքն իբրեւ զսիրեցեալս՛ Եւ Յաղագս սպանութեան դիւին ասէ^Յ ՏՁոնեցին զուստերս եւ զստերս իւրեանց դիւաց, եւ հեղին զարիւն անբիծ՛ Եւ Արբեցութեան դիւին աղագաւ ասէ^Յ ՏՅարեաւ կարծեաց ՚ի նոսա այս մոլորութեան գինի եւ արբեցութիւն՛ Եւ Տարրատոմութեան դեւն ստիպէ զիւրսն հնազանդեալս, որոց եւ դիպեցցին բարեքաձեաց տարերց եւ զեղեցկակերպից^ա երկիր պագանել^Յ որպէս եւ ուսան իսկ առնել կարկանդակս տիկնոջ երկնից, եւ նուիրել նուէրս արեգականէ՛ Նոյնպէս յերկրի առ փայտն աղաղակել վարդապետեր^ա հայր իմ ես դու, եւ քարին^ա քո իսկ ծնեալ է զմեզ^Յ եւ ՚ի վերայ լերանց եւ բլրոց հրամայէր զոնել, ՚ի ներքոյ կաղնեաց եւ կաղամախեաց եւ վարսաւոր ծառոց՝ Իսկ ՚ի մէնջ ՏՁիչնչ հայցէ Տեր Աստուած մեր, բայց առնել իրաւունս եւ գործել զարդարութիւնի՛^Յ եւ ՏՄի[՞] չարի չար հատուցանել, այլ յաղթել բարեան չարին՛^Յ եւ թէ ՏԽաղաղութիւն արարէք, եւ Աստուած խաղաղութեան եղիցի ընդ ձեզ՛ Եւ Այսք եւ որ սոցին նման^ա սիրելիք մեզ լինել հրամայեալ յԱստուծոյ, իսկ ՚ի նոցանէ ատեցեալք^ա դիւացն հրամանաւ, եւ որ ինչ միանգամ մեզ հրաժարելիք^ա մեծարելիք նոցա՛ Քանզի սկզբնաչար դեմքն եւ մարդատեացք, ոչ միայն թէ զնոսա^ա որ նոցա ոչ են^ա կամին տեսանել չարչարեալս եւ նեղեալս, այլ եւ առ իւրեանցսն զրգոյն պաշտօնեայս յարձակել չարարարութեամբ եւ վնասահարութեամբ: Չոր եւ տեսանեմք ՚ի ծառայութիւն զեկեալսն աստանայի խեղանդամս եւ ոգեհաշմս, ծիրեալս, ծմրդեալս, եւ կասեալս ՚ի զօրութենէ՛ Իսկ մարդասերն մեր Տեր եւ բարերար ընդ ողջոցն ոչ միայն թէ ոչ մախայ ընդ առողջութիւն, քանզի ՚ի նմանէ իսկ եւ եղեալք եւ պահպանեալք այնպէս, այլ եւ ախտաժեւտացն ՚ի վերայ բերէ զբժշկութեանն դեղս՛

Եւ քանզի ՚ի մարմնի ելով մեր^ա ոչ կարեաք նովին կապանակցաւ ընդ իմանալիսն խառնել, եւ յայտնապէս ՚ի դէմս մեր բերել զԱրարչին մեծութիւն^ա որ եւ քերթիցն է անտեսանելի, եւ ցանկայ միշտ բանական բնութիւնս զերագունի եւ առաջնոյ պատճառին հասանել տեսութեամբ, նորին աղագաւ ընդ զգալիս յածեալ, եւ ՚ի նոսին թակարդեալ, ՚ի նոցանէ եւ զխնդրելին իւր յանձն առնու ընտրելէ Եւ քանզի ինքեան կամօք եւ ծառայեցուցանէ ՚ի ստեղծանելն զնիւթն, եւ տիրացուցանէ ՚ի պատուելն, ագահէ այնուհետեւ բազմաց լինել եւ արարիչ եւ պաշտօնեայ՛ Եւ այսմանէ մոլորեցան մարդիկ զանց առնել զմի իշխանութեամբն, եւ բազմիշխանութեանն ծառայել^Յ աստուատ եւ կերպարանին այլայլեալ տգեղանայր ձեւ, զբազում ախտից եւ ցանկութեանց յինքեանս երեւեցուցանելով շաղախմունս՛

Մինչեւ զթացեալ ստեղծողի պատկերին, եղև պատկեր ստեղծուածոյն^Յ եւ որ ՚ի սկզբանէ արար զմարդն ըստ պատկերի իւրում եւ ըստ նմանութեան, ինքն եկն, եւ ՚ի վախճան ժամանակացս այսոցիկ զկերպարանս ծառայի էառ, եւ ՚ի նմանութիւն մարդկան գտաւ եղեալ^Յ զի ՚ի ձեռն այտորիկ միւսանգամ զարդարեցի զեղեցկագունութեամբ յօրինեալ պատկերն ըստ առաջին աստուածատեսակ նմանութեանն՛ Եւ այս է, որ զմարմնացելոյ Բանին Աստուծոյ վարդապետեաց մեզ պաշտել զկենդանագրեալ մարդկային ձեւով զպատկեր, եւ զպատուականն զայն յաղթութեան նշանէ Որոց երկրպագեալ, ոչ յերկուանամ^ա նմին ինքեան բազմեցելոյն ՚ի նոսա Քրիստոսի զերկրպագութիւնն մատուցանել, ոչ հայելով յերեւելին առաւել^ա քան թէ զանտեսանելին ՚ի նմա զանձեալ ընդ միտ ածելով՛ Թէպէտ եւ ՚ի զանագանից եւ յայլատեսակաց իցէ նիւթն, զմի եւ զնոյն յամենեսին տեսանեմ զօրութիւն՛ Մի[՞] թէ յորժամ տեսանեմ քարեղէն կամ ոսկեղէն խաչ յօրինեալ եւ կամ պատկեր, ՚ի քա՛նք կամ յոսկիչն դնիցեմ զոյս իմէ Այս նոցա է^ա որք ընդ քարին եւ ընդ փայտին չնային^Յ որպէս մարգարէն ասէ, եւ զորոց Դաւիթն ասէ, թէ ՏԿուոք հեթանոսաց արծաթ եւ ոսկի են՛ Եւ Իսկ մեք զայն միայն յիւրաքանչիւրոցն բացորոշեալ պատուեմք ՚ի նիւթոց, յորոց վերայ զմանութիւն պատկերին Քրիստոսի եւ խաչին իւրոյ ձեւացուցանիցեմք: Վասն զի անունն եւ նմանութիւն զերկուսին հարկեցուցանէ, Քրիստոսի բնակել ՚ի նոսա, եւ մեզ աներկբայելի սրտի մեծարելէ Եւ ոչ միայն այս, այլ եւ քահանայական ձեռնն եւ բանն զԵրրորդութեանն սրբոյ ՚ի նոսա կոչեալ բնակեցուցանէ զօրութիւնն, որով ձեռամբ եւ բանիւ պարգեւք եւ պատուհասք ՚ի մարդիկ կարկառին, որովք եւ երկնային փակեալ եւ բացեալ լինին դրունք, որոց եւ տարերքս ամենայն տեղի տուեալ հնազանդի՛

Եւ զինչ ասեմ զբան եւ զձեռն, որ եւ զի նոյն ինքն Հոգւոյն Սրբոյ առհաւատչեայն վստահացուցանէ զմեզ, իբրեւ ՚ի զերագանցեալս ոմանս եւ յաստուածաբնակս ՚ի նոսա մերձեալ եւ ապաւինել^Յ զիւրոյն սրբոյ ասեմ զհեղումն, որով իւրք զքահանայսն եւ զթագաւորսն ՚ի նախնումն աստուածեղէն Հոգին յանցնիւրսն շարժեր ներգործութիւնս՛ Եւ ամենայն ուրեք առ ամենեսին պարգեւաբաշխ Հոգին իւրովս այսուիկ զիւրն

գտանի կատարեալ խորհուրդՔ Զորօրինակ երկտեսակ բնութիւնս է մարդկային, երկպատկաբար եւ նորոգող Սուրբ Հոգին առ մեզ մերձենայ՝ նիւթականաւ զգգալին զուարճացուցանէ, զի Տեղ զուարթ առնէ՛ ասէ մարգարէն՝ եւ ինքեամբ զիմանալին որ 'ի մեզ գորացուցանելով՝ Տշրամայեա, ասէ, Աստուած գորութեան Քուս՝ գորացուցանել զոր հաստատեցեր 'ի մեզ՛։ Եւ զի մի՞ կեղակարծելի ումեք թուիցի իրողութեանն իւրոյ գործ, մարմնաւոր տեսլեամբ 'ի սկզբանն 'ի վերայ ազգակցին իւրոյ իջեալ հանգչիր, առհաստէայ զայնայիսաբար երեւելն աշխարհի կամեցեալ գործել աներեւութապէս իւրոյ զայստեանն՝ որում աշխարհ ոչ կամեցաւ զաչացն տեսութիւն սրտին կազմել տեսութեան ճանապարհէ Եւ այս է, զոր ասէր Տէրն՝ եթէ ՏՄշխարհս ոչ ընդունի զնա, զի ոչ տեսանէ եւ ոչ ճանաչէ զնա՝ բայց դուք տեսանէք, զի առ ձեզ բնակէ՛։

Որպէս եւ ահաասիկ մեք բանիւ առաքելոցն հաւատացեալքս ամենասուրբ Երրորդութեանն, նկատեմք օծեալ իւղովն զփրկութեանն գործարանս՝ զեկեղեցիս, զսեղանս, զխաչս, զպատկերս, եւ հաւատամք ընդ նմին 'ի ներքս գալ աստուածային գորութեանն՝ Եւ այսուիկ որոշեալ լինին նոքա 'ի հոմատեսակ յիւրաքանչիւրոցն նիւթոց՝ զատանիմք եւ մեք յայնցանէ, որք 'ի համանգամայն նիւթ աստուածութեանն կարծեօք խաբեալք գրաւին՝ Եւ նշանակ հաւատարմութեանն այս է մերումս բանի՝ զգորութիւնսն եւ զնշանսն 'ի նոցանէ առ մարդիկ կատարել, դիւաց սարսել եւ փախստեայ լինել՝ Ըստ գրեցելումն, եթէ Տետուր երկիրոսաց քոց նշան, զի ապրեցին յերեսաց աղղանի՝ որ մանաւանդ անհաւատիցն՝ քան թէ մեզ 'ի դէպ էր ըմբռնիլ հիացմամբ եւ 'ի հաւատոսն հպել՝ զի ՏՆշանք անհաւատից եւ ոչ հաւատացելոց՛ ասէ Առաքեալ՝ Ոչ կարելին անշունչ նիւթ 'ի կենդանի մարդիկ օգնականութեան մատուցանել շնորհ, եթէ ոչ Աստուած 'ի նոսա էր բնակեալ՝

Եւ մի՞ գայթագոյր տարակուսեալ, 'ի լռելն եւ ոչ ցամամբ 'ի վերայ հարկանիլ հայեոյցացն եւ թշնամանողաց՝ քանզի հասարակաբար երկոքումք տեսանեմք վարեցեալ զԱստուած՝ երկայնմտութեամբն եւ վրէժխնդրութեամբ, ոչ ամենայն տեղի կամ ժամանակ կամ դէմ երկոցուն կամ միոյ 'ի նոցանէ՝ այլ է երբեք, եւ ուրեք եւ ումեմն եւ ոմամբ 'ի նոցանէ, որպէս զիարդ ճանաչէ աստուածային կանխատեսութիւնն՝ Եւ մի՞ յամառեցիս՝ անհաւատութեան խորհրդովք 'ի վայր անկեալ՝ իբր թէ անհնար է Աստուծոյ յամենայնսս լինել 'ի նմանէ գոյացելոցս տեսակս՝ ՏԻնէ, ասէ, լի են երկինք եւ երկիր՝ եւ ՏԼի են փառօք նորա ամենայն երկիր՝ այլ առ ներգործելն այնքիւք միայն տնօրինել, որովք կամեցի ինքն, եւ ժամանակին պահանջեն պետք՝

Հերձաներ զծովն Մովսէս գաւազանաւ, եւ յամուլ վիմէն գետս զնացուցաներ՝ ոչ եթէ անշունչ փայտին զայնտսիկ համարիցիմք առնել զհրաշագործութիւն, այլ որ 'ի նմա դարանեալն էր՝ աստուածային շնորհացն՝ Արգելոյր տապանակն զՅորդանան գետ՝ զնոյն եւ բաժաներ մաշկեակն Եղիայի՛ Երիքովի 'ի վայր կործանելին պարիսպքն 'ի տապանակէն՝ Ոգա մեռաներ յօգնելն տկար գորութեամբ հօրագունին՝ զայլազգիսն հարկաներ յերաստանս, եւ 'ի սրունս՝ զդագունականն ընդ յատակս բազնին տապալեալ ցրուեր զկուռս կռապաշտիցն աստուածպաշտութեան շաւիղ ցուցանելով՝ Մի՞ թէ անշունչ քարանց կոփեալ պնակի՛տքն զայստսիկ առնելով, եթէ ոչ ինքնին Աստուած՝ որ 'ի նոսա միաւորեալն էր, ժամանակին զայն պահանջեալ՝

Եւ արդ զի ցուցա՞ թէ 'ի հնումն եւ 'ի նորումս կամք եղեն Աստուծոյ յանշունչ նիւթս լինել եւ 'ի նոցանէ առ մարդիկ զօգտութեանն մատակարարել զպէտոս, ցուցուք եւ զայս, թէ եւ պատուելի եւ պաշտելի մեզ այնքիկ՝ յորս Աստուած իցէ՛ Բայց մի՞ 'ի վերայ վազեցեն պարգաբար ասացելոցս բանորսակացն դրժողութիւնք՝ իբրեւ թէ զի ամենայն ուրեք Աստուած, ապա ամենայն գոյքս պաշտելիք՝ անսուտ ուրեմն զարարածս փոխանակ արարչին մեծարօղք՝ Քա՞ւ լիցի, այլ 'ի հասարակացն միայն նոքա, զորս 'ի ձեռն առեալ իբրեւ գործեալ ինք Աստուած զբարերարութեանն 'ի մեզ հեղու զխնամսն Բագումք 'ի Բաբելոնի պատուական անօթք ոսկւոյ եւ արծաթոյ, այլ միայն յաղագս աստուածային անօթոցն կրեալ զպատուհասն Բաղտասար արքայի՝ եւ յորունք յաւուրս Դաւթի ոսկեգօծ յօրինեալ արկեղք, բայց կարաւելն եւ նուազել միայն տապանակին աստուծոյ առաջի 'ի Դաւթ լեալ՝ Ոչ ինչ պակաս եւ առ Մողմունի զեղեցկակերտեալք 'ի տեղիս տեղիս տաճարք, այլ յիսրայելեանն ազգ յառ 'ի նմանէ շինեալն եւեթ ժողովեալք ամենայն ուստեք 'ի խնդրել զԱստուած՝ Ըստ այսմ բանի եւ Տէրն յանդիմանեալ սաստեր այնոցիկ, որ զպարունակօղսն անպատուեալ՝ զտաճարն եւ զսեղանն, պատուեցին յատուկ զպարունակեալսն առ 'ի նոցանէ՝ զպատարագն եւ զոսկին՝ ասելով, ՏՈր յերդնու յընկալեալսն՝ երդուեալ լինի յընդունօղս նոցին՝ Չնոյն եւ մեզ 'ի դէպ է ասել, որ պատուէ զխաչն Քրիստոսի եւ զպատկեր նորին, զնոյն ինքն պատուեալ լինի զՔրիստոս. նոյնպէս եւ թշնամանելովն զնոսա, 'ի Քրիստոս լինի մեղուցեալ թշնամանիչն՝

Այլ այս այնքան առաջի անկեալ ձգտեցաւ բանս, որքան թէ զլեզուազարիցն առ 'ի պապանձեցուցանել զաւելաբանութիւնս՝ որ ծամածռեալ խաթարել զմիտոս մեր խորհին կռապաշտութեան անուամբ՝ Առ որս ասելի է՝ ՏՈր անօրինելոցն է, անօրինէ՛ Բայց դուք ելէք 'ի միջոյ նոցա եւ մեկնեցարուք՝ եւ 'ի պիղծս մի մերձենայք՝ Չի ամենայն տունկ, յաստուծոյ ոչ տնկեալ, իլեցցի՛։ Զոր եւ հրաւիրեալ առաջի կալցուք բարձրագոյն եւ ամենագոր բազկին, որ կարօղն է խարշել իբրեւ զփուշս ազարակի զհեթանոսական բոյսն, մղեղել եւ արտաքս ընկենուլ՝ եւ դնել զդադարս նոցա 'ի բնակութիւն զազանաց երկրի եւ թոչնոց երկնից՝

Արդ զմեզ յառաջ կոչէ նա ինքն ընդդէմ յառնել երկակաց ոմանց առ միմեանս մենամարտուցելոց յայլազգեացն գնդից, եւ ամբարտաւանութեամբ յառաջ կոչողաց զմեզ, որպէս յայնժամ Գեթազիս գԴաւիթէ Այլ եւ զկենդանականն որ 'ի մեզ հաւատ, սրեալ իբրեւ օձի խօսարանացն իւրեանց սրով սատակել սպառնացեալ, որ ըստ նմանութեան թռչնոց ճախրեն դիւրադարձ լինելով, եւ զազանաբար խրոխտանան զօջել եւ պատահելէ Յաղագս նոցուն ապա եւ մեր աստուածայնովն զինազարդեալ սպառազինութեամբ, հաւաքեսցուք 'ի հեղեղագնաց կենցաղոյս՝ զգայութեանցն որ 'ի մեզ զկարծրութիւն, 'ի հոգեկանումն պահպանելով խորհրդարանի՛ք Այլ եւ զկորովագոյնն 'ի նոցանէ ընտրեալ զբանին ճահաւորութիւն, դնելով յիմաստութեանցն մերոց պարսատիկս, ուղղաձիգ արարեալ ջաղխեսցուք զվեհագոյն եւ զգերակացեալն 'ի նոսա չարապաշտութեանն անդամէ Եւ նոցուն իսկ չարաչար ասացուածոցն զինուք զնոսին սատակեսցուք, աւար առնելով եւ գերելով զհպարտացեալ նոցա խորհուրդս 'ի վերայ գիտութեանն աստուծոյ, որք նմանապէս են աստուծոյ եւ մեր թշնամիք, եւ մերումս ոչ հաւատան՝ զուզահաւասար առ երկոսին ունելով թշնամութիւն՝ այլ զրպարտելով բամբասեն, եւ իրերաց գոլ ասեն զմեզ ձայնակիցս եւ համախոհակս՝ Եւ այս է քան զամենայն դժնդակագոյն մեզ 'ի նոցանէ վտանգ՝ բանիւ առ ընկերն մղել, եւ ձեռամբ առ ինքն յանգուցանել՝ օտոխին վիրօք խարել զսիրտն եւ 'ի ծածուկ ընդ ինքեան յարահիւսել ջանալով՝ զայն միայն գտեալ անձին յաղթութիւն, գտելն եւ նախատինս զմեզ արկանել զօտարոտուցն լուտանս՝ Իսկ մեք այսքան յերկոցունց 'ի նոցանէ հեռացեալ գտանիմք, որպէս ոչ է հաղորդութիւն լուսոյ ընդ խաւարի, եւ ոչ զայլք ընդ գառանց ընտանացն համակամութեամբ՝ Բայց է եւ ոչ սուղ ինչ եւ գոր առ միմեանս ունիցին նոքա զթշնամութիւն՝ վասն զի իւրաքանչիւրոցն նոցա չարափառութիւն յոյժ աննմանիք են միմեանց եւ տարանջատականք՝ Քանզի մին միով ճանապարհով, եւ միւսն երկուք, որք ոչն են անմոլար, հակառակին անհասանելի մարդեղութեան բանին հասանել՝

Եւ այս մինչեւ ցայս վայր եղիցի՛ք

ՆՈՐԻՆ ԸՆԴԴԵՄ ԵՐԵՒՈՒԹԱԿԱՆԱՅ

ՅՈՅԺ տեսչալի էր ինձ եւ փափաքելի, ոչ այլոց զիս, եւ ոչ զայլս ինձ լինել 'ի թշնամութեան՝ այլ յամենայն ժամ զբարեաց զհետ երթալ ըստ առաքելական հրամանին՝ առ միմեանս եւ առ ամենեսին, 'ի բոլոր սրտէ առ հաւօրէն մարդիկ զխաղաղութիւնն ունել խնդրելով՝ Ընդդէմ զի նովին եւ զԱստուածն սիրոյ եւ զխաղաղութեան 'ի մեզ հաւանեցուցանել հնարեաք բնակել տալ՝ Բայց վասն զի գոր 'ի սկզբանն 'ի բաց հրամայեցաք դնել զսպանութեանն գործիս, վերստին այժմ աւասիկ 'ի ձեռն առնելով մարդիկ պատերազմին առ միմեանս, եւ ընդ միոյ գլխոյն Քրիստոսի անդամոց՝ բազում զլուխք եւ ցեղապետք նստեալ կացին, ապա հարկ է մեզ՝ որ զմին միայն ընտրեցաք ունել զօրագլուխ եւ վերակացու կենաց մերոց, որք ոչ միայն աստուծոյ զմեզ ասեմք, այլ եւ վասն նորա զիր հանեմք, եւ յանուն նորա խրախոյս բառնամք, յաղագս նորին ահաւասիկ եւ ատեամք զատելիս նորա՝ զկատարելագոյնն զնոսին ատեսցուք զատելութիւնէ

Այլ եւ ասացից առ նոսա՝ ՏՄԻ՞ կեցցիք, փոխանակ զի սուտ խօսեցայք յանուն տեառն', ըստ մարգարէին ձայնի՛ք Եւ զի՞նչ ստել չարագոյն կայցէ քան զոչ խոստովանել զՔրիստոս մարմնով եկեալ՝ գոր մոլորեցուցիչ եւ Նեռն անուանէ մեծն Յովհաննէսէ՛ք Քանզի այնքան նրբեն եւ նուաղեցուցանեն նոքա՝ գորոց բանս է, որ վասն Քրիստոսի մարմնոյն մտածութիւնք եւ ճառք, մինչ զի առ չաչ երեւութեան կարծիս արկանել մարմնացելոյ բանին, որքան 'ի զօրութենէ բանից նոցա 'ի միտ առնուլ է՛ք Քանզի զամենայնսն 'ի Քրիստոս ըստ մարմնոյն կիրս՝ ոչ առնուն յանձն ասել ըստ մարմնոյ եւ կամ մարմնով՝ զի մի՞ երկուց, ասեն, ակնարկութիւն տայցենք բնութեանց 'ի մին Քրիստոս՝ այլ ինքն իսկ Բանն Աստուած էր՝ որ ընդ երկոսին անցանէր, ասեն, ընդ մարդկայինսն եւ աստուածայինսնէ

Չարմանամ ընդ այսպիսի կեղակարծ եւ զայթ 'ի զայթ խոստովանութիւն՝ եթէ անմարմնապէս զմարմնականսն կամելի էր կրել Քրիստոսի, ընդէ՛ք եւ մարմին զգեցաւ 'ի կուսէն՝ իննամսեայ ժամանակաց յղացութեամբ, եւ ծննդեամբ յառաջ եկեալ երեւեցաւ տղայ՝ ՏԳտանիցէք, ասէ, մանուկ պատեալ 'ի խանձարուրս, եւ եղեալ 'ի մտոր՝ եւ ՏԵղելոյ 'ի զաւակէ Դաւթի ըստ մարմնոյն՝ եւ ՏՅորոց եւ Քրիստոս ըստ մարմնոյն՝ եւ ՏՄԵ՛ձ է խորհուրդ աստուածապաշտութեանն, որ երեւեցաւ մարմնով՝ եւ ՏՔրիստոսի չարչարելն մարմնով՝ ասէ՛ք եւ ՏԹԷլէտ եւ մեռաւ մարմնով, այլ կենդանի է հոգով՝ Այլ ակամայ կուրութիւն ցանկայ՝ ոչ տեսեցելոցն լինել տեսող, իսկ կամաւոր կուրութիւն խնդրէ՝ ոչ լինել տեսեցելոցն տեսողէ

Այլ եւ ոչ 'ի կուսէն, ասեն, մարմնանալ, այլ 'ի կուսին՝ զի մի՞ արդեւք 'ի կուսէն ասելով՝ զմերս յիշեցուցեալ 'ի ներքս ածիցեն բնութիւնէ Իսկ 'ի կուսին ասացեալ՝ ինքն ապա, ասեն, Բանն Աստուած մարմնացեալ լինի յարգանգի կուսինէ Ըստ բնութեա՛ն զմարմնանալս տայք բանին, հարցանեմ զձեզ, եթէ ըստ առ ինքն գառ 'ի մենջն միաւորելոյ՛ք Եթէ յիւրն ընկալաւ զայս գոյացութիւն, լուծեալ եղել յայնմանէ՝ յորում էրն, 'ի նանիք է եւ յոյս փրկութեան մերոյ՛ք Բայց կարծեմ զայլ ինչ երկնել մտաց ձերոց՝ այսպէս կեղծաւորելովդ՝ Չի՞նչ արացես եւ զհրեշտակապետին ձայն՝ ՏՈր 'ի քէն ծնանելոցդ է՛ք ասէ, եւ ոչ թէ որ 'ի քեզ՝ եւ եթէ ՏԱռաքեաց Աստուած զՈրդին Իւր, որ եղել 'ի կնոջէ՛ք եւ թէ ՏԱռաքեաց Աստուած յԱստուծոյ, եւ առ հոգի եւ մարմին 'ի կուսէ՛ք եւ եթէ՝ ՏՔրիստոս 'ի կուսէ՛ք կանայք, կոյսք լերութիւն՝ եւ եթէ՝ ՏՕնաւ 'ի Մարիամայ սրբոյ կուսէ՛ք Գիտեմ զի զայսսսիկ լսես, եւ ոչ հնազանդիս՝ զի եղիցիս 'ի կորուստ անհնազանդեալ որդիդ հարանց՛ք

Ապա թե՛ յերկիրդ տարակուսանաց է թերաբանելդ ձեր, զմանսն առնէք այնցիկ, որք 'ի սրոյն զարհուրանաց փախչելով՝^ա զահավէժք եղեալ մեռանին՝ Ըստ նմին եւ դուք երկուցեալք յերկուցն ասել բնութեանց՝ 'ի Պանդորոսին փախուցեալ անկանիք յիմարութիւն, որ զԲանն 'ի մարմին եւ յսկերս յեղեալ ասէր՝ Զի եթէ ոչ խորհրդոյ ակամբ հայել զհտասջիք յաւետարանական ձայնն, ՏԲանն մարմին եղեւ, ոչ իւրք հեռանալ կարիցէք յառաջասացեալ հայհոյութենէն՝

Ըստ նմին օրինակի՝^ա զմին ասել բնութիւն, եթէ որպէս պարտն է ասել՝ ըստ ճշմարտութեանն կարգի ոչ ասիցէք, բազում շանց հոմատեսակք եղանիցիք զհայհոյութիւնսն բարբառողաց՝ Քանզի առ այս՝^ա ամենայն քրիստոսասիրաց լուսաւորեալ են մտաց այք՝[՞] զի ոչ է մի բնութիւն մարմնոյն եւ բանին ըստ նոյնութեան բնութեան՝[՞] զի ոչ մարդկային երկոքին, եւ ոչ աստուածային՝ Ընչ մարմինն յերկնից իջեալ՝^ա ըստ առաջին Եւտիքեայ բազաղանացն, եւ ոչ Աստուածն Բան 'ի Մարիամայ առեալ սկիզբն, որպէս Փոտինոսի թուեցաւ ասել՝[՞] այլ Բանն անեղ՝^ա յանեղագունէն իջեալ Հօրէ՝^ա մարմին ստացական յարգանդէ կուսին զգեցաւ՝ Ապա ուրեմն ոչ է ըստ բնութեան նոյնութեան մի բնութիւն՝[՞] զի թէ եւ ասեմք՝^ա մի բնութիւն Բանին մարմնացելոյ, ոչ այդպէս իւելայեղ եւ ջախջախ մտածութեամբ, որպէս թէ միոյն 'ի միւսմէն 'ի բաց բարձեալ՝[՞] եւ կամ լուծեալք 'ի միմեանց՝^ա որպէս խոնաւուտ բնութեանցն՝[՞] յորմէ լինի եւ ոչ մի բնութիւն՝ Այլ գոր երն ոչ 'ի բաց թողով, եղեւ՝^ա գոր ոչն եր՝[՞] եւ այսպէս բարձրագունին ծանուցաւ խոնարհութիւն՝[՞] մնալով 'ի բարձրութեան՝^ա գտաւ նոյն ինքն 'ի խոնարհութեան՝[՞] որպէս սուրբն Գրիգոր ասէ՝[՞] ՏԵԼԵԿԵՆ Եւ վասն մեր էջ յանարգութիւն, այլ կայ յիւրում բնութեանն՝[՞] որպէս եւ ինքն իսկ ասաց՝[՞] Ես նոյն եմ՝^ա եւ ոչ փոփոխիմ՝[՞] Յայտնի եղեւ եւ մերն մեծութիւն՝[՞] ունելով զպատկեր ծառային՝^ա զգեցաք զպատկեր երկնաւորին՝ Եւ զայս՝^ա ինքն փրկիչն յայտնեաց ասելով՝[՞] ՏԵՆ ԵԿԻ՝^ա զի զկեանս ունիցիք, եւ առաւել եւս ունիցիք՝[՞] այս ինքն ոչ եկի զտուեալն 'ի բաց բառնալ 'ի սկզբանն զգոյացութեան շնորհ, այլ զաստուածատեսակագոյնս զիմ 'ի վերայ նորուն հաստատել՝ Քանզի ոչ եկն յեղծանել ստեղծոն զստեղծեալն յինքեն ստեղծուած, այլ վերաստեղծել զնոյն եւ նորոգել՝ Եւ այսպէս 'ի գոյոյն ոչ 'ի բաց կալով, մարդկայինն եւ աստուածայինն այնուհետեւ ասին 'ի միաւորութենէն եւ որոց ոչն էին գոյացութեան՝[՞] այս է Բանն Աստուած մարդ լինելով եւ ասելով՝^ա մնաց եւ այնպէս Աստուած՝[՞] եւ աստուածանալով մարդս եւ անուանելով ոչ երբէք զիւրն 'ի բաց կորոյս գոյացութիւն՝ Որպէս երանելին Եփրեմ ասէ՝[՞] ՏՈՆ փոփոխելով մարմինն յանմարմնութիւն, այլ ունի զինքեան զմարմինն՝^ա որպէս ծնաւ 'ի կուսէն՝[՞] եւ առաւել քան զմեզ, ըստ որում յԱստուածն Բան միաւորեցաւ՝[՞]

Արդ՝^ա յայտ է թէ անհասանելի միաւորութիւնն, եւ ոչ բնութեանցն այլայլութիւն առաջնորդեն մեզ զմին ասել բնութիւն մարմնացեալ Բանին՝ Զսոյն եւ մեծահանձարն Կիրեղ աւանդէ Աղեքսանդրի հայրապետ, ասելով՝[՞] ՏՈՆ 'ի մարմնոյ բնութիւն փոխաբուսեալ Բանին, այլ եւ ոչ մարմնոյն 'ի նորայն, այլ 'ի յատկութեան ըստ բնութեան երկաքանչիւրոյ մնացելոյ եւ իմացելոյ, ըստ այժմու մեզ աւանդեցելոյ բանին՝^ա անձառելի եւ անասելի միաւորութիւնն՝^ա մի մեզ եցոյց որդոյ բնութիւն՝ Արդ 'ի յատկութեան ըստ բնութեանն ասել, զանջարժն մնալ ասէ յերկաքանչիւրսն՝^ա որոց էինն: Իսկ 'ի գերագանց եւ 'ի սքանչելի միաւորութենէն ոչ ինչ է արգել միութեան՝^ա զամենայնսն խոստովանել 'ի Քրիստոս, մի դէմ, մի անձն, եւ մի նորա բնութիւն՝[՞] զի որ 'ի Հօրէ անմարմին բանն էր, 'ի Մարիամայ սրբոյ կուսէն՝^ա այս ինքն 'ի մարդկային բնութենէն՝^ա մարմին զգեցաւ՝[՞] եւ զնոյն միաւորեալ ընդ իւրումն դիմի եւ բնութեան, մի դէմ, եւ մի բնութիւն ասի եւ հանդերձ մարմնովն՝ Ընչ եթէ անգոյ եւ կամ առանց մըտաց եւ անձին, եւ թանց բնութեան զմերն ընկալաւ 'ի կնոջէ, այլ ըստ ամենայնի կատարեալ առնելով՝^ա առ իւրն միաւորեաց կատարելութիւն Բանն որ 'ի Հօրէ՞[՞] եւ այսպէս ասի մի կատարեալ՝^ա զմի ունելով կենդանութիւն եւ զղէմ՝ Ընչ 'ի միութենէն զերկաքանչիւրոցն ուրանամ զկատարելութիւն, եւ ոչ յողագս երկաքանչիւրոցն կատարելութեան զմին հրաժարեմ ասել կատարելութիւն՝[՞] միութիւն յանայլայլութեան, եւ անայլայլութիւն 'ի միութեան խոստովանելով՝

Ապա ուրեմն մի բնութիւն եւ մի դէմ Քրիստոսի, եթէ պարտ է համառօտագոյնս ասել, ոչ է ըստ նոյնութեան բնութեան կամ ըստ միանձնականութեան՝[՞] զի այս զերկոսին 'ի միասին գրեթէ զրկեցէ, զԱստուած 'ի մարդն լինելոյ, եւ զմարդն յաստուածանալոյ՝[՞] այլ է, որպէս բազում անգամ ասացի, ըստ անձառ միաւորութեան Բանին ընդ իւրում մարմինն՝ Որպէս եւ սուրբն Գրիգոր ասէ՝[՞] ՏՄԻԱԿԱՎ 'ի մարմնի բնութեամբ, եւ իստանեաց զմարմինն ընդ իւր աստուածութեանն՝[՞] Ահաւասիկ ըստ անձառելի եւ անպարհիմանայի իստանմանն եւ միաւորութեանն համարձակիմք ասել մի բնութիւն Քրիստոսի, եւ ոչ ըստ այլում իմիք յեղանակի՞[՞] Զսոյն եւ երանելին Յուդիոս ասէ Հռովմայ հայրապետ՝[՞] ՏՈՐ ասէ զմարմինն առնելի առ անեղն Աստուած միաւորութեամբ աստուածային եւ երկրպագեալ, եւս զերկախումբն իբրեւ մի անառնելի Աստուած, երանեալ եղիցի՞[՞] Առ երկոսին հաւասարապէս ունի երանութեանս բան, երկախումբ խոստովանեալ ըստ բնութեանց, եւ մի ըստ միաւորութեանն՝ Մի զմին ասելով՝^ա զբնութեանցն իցանել կամակորեցոյք զաղբերս, եւ մի՞[՞] յասելոյ անտի զերկախումբն՝^ա պատառել կամելով զմիաւորութեանն պատմուձանն՝[՞] այլ բարեպաշտաբար առ երկոսինն զալ զիտացեալ, միութեամբն ճանաչել զբնութիւնսն, եւ 'ի բնութեանց անտի ելանել առ միաւորութիւնն՝ Որպէս հրաշալին ասէ Յովհան Կոստանդինուպոլսի՞[՞] ՏՄԻՐՈՒԹԻՆ խոստովանիմ, եւ ոչ քայքայումն ինչ եւ լուծումն այսր բնութեան յայն, կամ այնք յայս՝[՞] այլ միացեալ, մի լեալ՝[՞] Արդ մի լեալ, որպէս յառաջն ասացի, ըստ

միաւորութեանն զոյ ասէ զերեւելին եւ զաներեւելին, եւ ոչ ըստ համագոյութեան[©] զի ոչքալս արդէր եղիցի^a որք ոչն ենք

Բայց սակայն եւ զայս լսեմք 'ի ձեւն ասացեալ[©] ՏՄի բնութիւն զաստուածայինն իսկ ասեմ, զոր 'ի Հօրէ ունէր զիր զիսկական բնութիւնն[©] զի ոչ ասի յարարածականացս որ բնութիւն, քանզի արարչականն ասի միայն բնութիւն[©] իսկ զմարմինն^a մարմին Քրիստոսի ասեմ, եւ ոչ բնութիւն Քրիստոսի: Փախչիչս 'ի բնութեանդ անուանէ, ընդ նմին եւ յերկուցդ ասելոյ[©] եւ ոչ գիտես թէ մարմին ասելով^a յերկուսին 'ի ներքս ըմբռնիս յորոց փախչիչսդ Արդ գնոյնս, որովք բարեպաշտելոյ կարծես, հակառակ ընդդէմ քեզ եղիցք Չմարմինն^a մարմին Բանին ասելով, եւ Բանն ասացեալ մարմին ունել, զինչ այլ ինչ թուիցիս ասել եթէ ոչ կրկինք Եւ դարձեալ զԲանն 'ի Հօրէ ասելով, զՀօրն տացես նմա զբնութիւն[©] իսկ զմարմինն 'ի մարդկանէ ասելով զոչոր ունել ասես նմա բնութիւն, եթէ ոչ զմարդկանք Բայց կարծեմ թէ կամիք եւ ոչ մարմին Քրիստոսի ասել[©] զի թէ զմարմինն ճշմարտութեամբ^a խոստովանելիք ունել Քրիստոսի, եւ զայն 'ի մարդկանէ եւ մարդկային, գնոյն եւ բնութիւն մարդկային ոչ արդէք խղճելիք ասելք Քանզի նոյն է մարմին մարդկային ունել Քրիստոսի, եւ բնութիւն մարդկային[©] եւ զի Քրիստոս առանց միաւորութեանն ոչ ասի Քրիստոս Յիսուս, այլ Աստուած Բանք Որպէս սուրբն Բասիլիոս ասէ[©] ՏՁի թէ ասիցէ որ զմարմինն բնութիւն Բանին, եւ զԲանն բնութիւն մարմնոյն, ամպարշտութեամբ լի է այսպէս ասացեալքն: Իսկ եթէ զմի եւ գնոյն Քրիստոս յերկուց խոստովանեցիս ասել բնութեանց, այսինքն աստուածային եւ մարդկային, ընդէք զարհուրիս եւ զայրանաս, եւ այլանդակ եւ հայհոյիչ շարադրութեամբ զբարեպաշտաց պղտորես զլսելիսք Բանզի ասես, որ 'ի Հօրէ գոյացեալ անձնն էր, նոյն անձնաւորեալ 'ի սուրբ կուսէն[©] եւ որ 'ի Հօրէ բնութիւնն էր, նոյն բնաւորեալ եղէ յարգանդի կուսինք Եւ սակայն զոհութիւն Աստուծոյ, որ յայտնէ զխորս խաւարի, եւ հանէ 'ի լոյս գտուերս մահու[©] զի թելէս եւ շատ ջանացար կուրաշաւիդ իմ արահետիք ծածկել եւ թագուցանել զհաւաքեալ 'ի քեզ զդառնութեան մաղձ, այժմ յաստուածայնոյն բռնադատեալ յակնարկութեն տեսչութեանն^a 'ի վեր բոխեցեր: Արդ զիաւրդ անձնաւորեցաւ 'ի կուսին անձն Որդոյ[©] թողլով զիր գոյութիւնն^a յայլու գտաւ գոյութեան, որպէս Պանդորոսն ասէ, եթէ յիրումն մնալով^a զերեւութական միայն զձեռն զինքեամբ արկաւ, առ աչօք եւ ձեռով եւեթ ցուցեալ զմերն 'ի կուսէ, որպէս Եւստիքէն երկրորդ յիմարաբար բարբառի^a ասելով[©] Տնտարտովանիմ զԲանն Աստուած յարգանդի կուսին կերպացեալ^a տպաւորեալ, 'ի պատկեր եւ 'ի ձեռ մարդոյ եղեալ, այլ ոչ եթէ յարարածական բնութենէն ինչ յինքն խառնեաց[©] քան զի անխառն է աստուածութիւնն եւ անյօղ: Տեսանէչս, որպէս համաձայնք առ միմեանս գտանիք յամպարշտելոյ. դու ասես, 'ի Հօրէ անձնն Որդոյ անձնաւորեցաւ 'ի կուսին[©] եւ նա ասէ, ոչ ինչ խառնեաց 'ի կուսէն յանխառն աստուածութիւնն: Եւ եթէ ոչ գոյութիւն ինչ անձնաւոր զմերս 'ի կուսէ ընդ ինքեան միաւորեաց Բանն, զիաւրդ ինքն զինքն մարդ եւ որդի մարդոյ անուանեացք Չիաւրդ եւ տղայ երեւեալ խանձարբապատեցաւ, եւ կաթնաբոյծ եղանիւր, եւ առ կատարելութիւն 'ի վեր ընթանայր աճմամբ հասակի, ըստ մեծին Աթանասի ուղղափառ դաւանութեանն[©] ՏՈրքան ինքն, ասէ, հրամայեաց^a զբնութեանն կատարելով յինքն ընկալաւ[©] որքան կամեցան, այս է^a ծննդեան 'ի կնոջէ, աճման հասակի, ամաց թուոյ, աշխատութեան, ծարաւոյ եւ քաղցոյ, եւ քնոյ, եւ տրտմութեան, եւ մահու եւ յարութեան: Այսոքիկ ամենեքին^a նմանութիւնք եւ երեւոյթք թուիցին քեզ եղեալքն 'ի Քրիստոսէ, թէ ճշմարտութիւնք Ապա եթէ ճշմարտութիւն, որպէս եւ է իսկ[©] քանզի անհնար է անաւտոն Աստուծոյ ստութեամբ իւրք կեղծալորել 'ի գործս իւր[©] զիաւրդ իշխես ասել զաներեւոյթ եւ զանմարմին անձնն Որդոյ մարմնաձեւապէս անձնանալ յարգանդի կուսին, եթէ ոչ զկատարեալ մեր բնութիւնս 'ի կնոջէ յինքն ընկալեալ^a ընդ ինքեան միաւորեաց Բանն Աստուած առաքեալ 'ի Հօրէ

Եթէ այդպէս ասեմք^a ասեն, երկուս լինիմք ասացեալ դէմս, եւ երկուս բնութիւնք Դարձեալ փախչելով 'ի սնտի երկիւղէ, 'ի մեծագոյնն անկանիս չարք Եթէ յերկուց ըստ բնութեան ոչ կամիս ասել զմինն, կարի յոյժ չարաչար ըստ բնութեան զմին գտանիս ասացեալ բնութիւնք Այլ անմարմին բնութիւն աստուածային Բանին^a զմարմնական բնութիւն 'ի կուսէն ընկալեալ, ընդ ինքեան միաւորեաց[©] որ է ըստ բնութեան յերկուց^a աստուածային եւ մարդկային[©] իսկ ըստ միաւորութեանն^a միք Չի եթէ այս երկուք զեղեցկագոյն հաւատոյ ոտիւք առ ճշմարտութիւնն 'ի վեր կանգնեալ ոչ հաստատիս, առ որ եւ յենուցուս առ մինն 'ի նոցանէ^a կաղ գտանիս առ խոստովանութիւն ճշմարտութեանն[©] այլ կատարեալ^a ըստ երկաքանչիւրոցն դիտելով զերկուսն, ըստ միաւորութեանն^a մի կատարեալ, մի դէմ, եւ մի Որդի Աստուծոյ խոստովանելով[©] որպէս սուրբն Բասիլիոս ասէ[©] ՏԵրկուց գոյացութեանց կատարեցելոց միաւորութիւնք:

Առ որ դու հակառակաբար ընդդէմ յարուցեալ^a գրեցեր 'ի քուս շարագրածութիւնս անդ, եւ ասես[©] որ 'ի Հօրէ բնութիւնն է^a նոյն բնաւորեալ է 'ի սուրբ կուսէնք Մինչ 'ի Հօրէ բնութիւն էր, զիչնչ այլ ինչ բնութիւն յարգանդի կուսին գոյանայրք Չմտաւ ած, յորքանեաց չարաչար հայհոյութեանց պտոյտս ընկղմիս^a զայդ այդպէս ասելովդք Սուրբ հարքն 'ի Նիկիա ժողովեալքն ասացին^a գնոյն բնութիւն Հօր վասն մերոյ փրկութեան ծնաւ մարդացեալ 'ի Մարիամայ սրբոյ կուսէն Հոգով Սրբովք Եւ ապա 'ի չար արկեալ թունն զկատարելութիւն բնութեանս մերոյ[©] հոգի, մարմին, եւ միտս[©] եւ նովին մարմնով համբարձեալ յերկինս[©] եւ նովին մարմնով գալոց է ասացինք Իսկ դու ասես[©] որ 'ի Հօրէ բնութիւնն^a բնաւորեցաւ յարգանդի կուսին[©] եւ յաղագս այնք ասի մի բնութիւնք Եթէ յարգանդի կուսին բնաւորեցաւ, ապա 'ի Հօրէ ոչ էր բնաւորեալք Դարձեալ^a թէ յարգանդէ կուսին սկիզբն էառ լինել մի բնութիւն ընդ Հօր, ապա նախ

քան զխոնարհելն յարգանդ կուսին՝ օտար գոյր բնութեանն Հօրէ Եւ զայդ այդպէս դաւաղակատելովդ՝ Արիտսի եղեալ գտանիս չարապաշտութեանն զուզաձայնք

Դարձեալ՝ զմի բնութիւնդ ապաքին ընդդէմ երկուս բնութիւնս աստղացն ասես զոյ՞ եւ որ երկուսն ասէ բնութիւնս, զաստուածայինն ասէ եւ զմարդկայինն՝ դու գոչով որ 'ի նոցանէ ասես՝ զմիդ ասելով, կամ ըստ որոշում յեղանակիք Արդ այսպէս շարժուի խորհրդով բանդագուշիս, եւ ոչ զհոտե գտանել զշաւիղս աստուծոյ զդիրքին՝ զի Բանն Աստուած՝ գոյութիւն հանդերձ մարդկային բնութեամբ ընկալեալ յանարատ արգանդէ կուսին՝ ընդ ինքեան միաւորեաց անձառապէս գոյութեան եւ բնութեան, ոչ զյառաջագոյն գոյացեալն՝ քանզի Տգոյութիւն մարմնոյն՝ միաւորութեամբ բանին ծանեայ, ասաց ոմն 'ի սրբոցն՝ եւ այսպէս ասի մի դէմ, եւ մի բնութիւն! Բանին մարմնացելոյ՞ Ոչ ըստ ինքեան ասի մի բնութիւն եւ առանձնաւորութիւն՝ քան զի զայս 'ի Հօրէ իսկ անժամանակաբար յինքեան բերեր Բանն Աստուած՝ այլ ըստ անձառ տնօրէնութեանն 'ի կուսէն՝ Որպէս սուրբն Բասիլիոս ասէ՝ ՏՄնեալն 'ի Մարիամայ եութիւնն 'ի նորա բնութենէն՝ ոչ էր Աստուած բնաբար, այլ միաւորութեամբ տնօրէնութեանն՝ վասն զի որ 'ի բնութենէ Հօր էր Աստուած՝ Բանն, 'ի բնութենէ Մարիամայ էառ զպատկեր ծառայի, եւ պտուղ որովայնի նորա գտաւ եղեալ: Եւ զայս նաք Ապա ուրեմն՝ ոչ բնութիւնն աստուածային բնաւորեցաւ յարգանդի կուսին, որպէս դու դանդաշտեալ՝ այլ Աստուածն Բան 'ի Հօրէ՝ զմարդկային զգեցաւ բնութիւն 'ի կնոջէ՞ Որպէս եւ մեծն Աթանաս ասէ՝ ՏՎասն զի բնութիւն մարդկութեանս էր՝ որ ծնանելոցն էր, վասն այնորիկ եւ չարչարեալ զնա նշանակէ: Այսպէս հայրնք

Բայց դու թէ ասիցես՝ մարդ եղեալ ճշմարտապէս 'ի մարդկանէ զԲանն որ 'ի Հօրէ, ընդէք զանգիտես զմարդկայինն 'ի Քրիստոս դաւանել բնութիւնն՝ եւ աղամոյսի 'ի բանս քո, եւ յայլմ առ այլ վազեալ անցանես տարապարտ մտածութիւնք Երկնչիս յերկուց ասել բնութեանց՝ երկիւղ մեծ գոյ, եթէ ոչ արժանապէս եւ զմին ասել Քրիստոսի բնութիւնք Իսկ եթէ իրաւապէս եւ բարեպաշտաբար զերկուսին լսես, ոչ ինչ է արգել զմին ասելով՝ յիշել եւ զառ 'ի յերկուցն՝ եւ դարձեալ՝ ոչ մոռանալով զյերկուցն, խոստովանել եւ զմինքն Ջի եւ սուրբ հարքն՝ բարեփառութեան հիմնացեալ հաւատով, աներկեւան եւ անտարակարծ խոհականութեամբ զէն անվթարելի զերկուսին զոսոս ընդ ինքեանս բարձեալ բերէին ըստ պիտոյիցն իրակութեան, զմի մի որ 'ի սոցանէ շարժեալ շողացուցանէին ընդդէմ թշնամեաց ճշմարտութեանն: Առ այնոսիկ՝ որք ըստ Եւտիմեայ, եւ կամ Յուդիանեայ չարապէս զմին իմացեալ ասէին, երկակի ասացուածով զբանիցն իրեանց յօրինէին զառաջարկութիւնն՝ քանզի իւրաքանչիւր որ սոքա՝ առ միմեանս բարեփառագունին առաջնորդեցեն մտացք

'Ի պտղոյ անտի ծառն ճանաչի, եւ յարմատոյ անտի ասի ծաղիկն: Հարցանէք զժողկէն, արմատոյն անուամբ նշանակեցի՞ եթէ անունն 'ի միջոյ բարձցի, ապա եւ Բանն՝ եւ չարաբարձումն անուանն եւ բանի վերաձգեալ ածցիս՝ անուամբ արմատոյն, տեսութեամբ գունոյն, 'ի բուրմանէ անտի հոտոյն, եւ համոյն ճաշակաւորութեամբք Ըստ նմին օրինակի եւ առ փրկչական մարմինն վերաթեւեալ համբարձցիս՝ դաւանելով զնա տեսակին անուամբ՝ մարդ Յիսուս Քրիստոս ասելովք 'Ի տեսութենէ անտի՞ ՏՇօշափեցէք զիս եւ տեսէք, զի ոգի մարմին եւ ոսկերս ոչ ունի, որպէս զիս տեսանէք՝ զի ունիմ: 'Ի մարդկային կրիցն՝ ՏՈրով ինքն չարչարեցաւ՝ զվորձ առեալ կարօղ է եւ փորձանաւորացն օգնական լինել: 'Ի մահուանէ նորա վասն մեր՝ ՏՔրիստոս մեռաւ վասն մեր ըստ գրոցի:

Ապա ուրեմն թէ միովն ոչ զգաստացար, առ այլն մի ըստ միջոց ընթացեալ հարցոյի՞ եւ հաւանեցուցեն զքեզ համագոյ եւ համաբուն ասել զտէրունական մարմինն մարդկային բնութեանս՝ զի այսպէս յերկուց բնութեանց խոստովանելով, նշանակեցես զնա մարդ միանգամայն եւ Աստուածք Իսկ մին ըստ բնութեան զնա ասացեալ՝ որպէս եւ ասէրդ իսկ, բացարձակ անուամբն եւ եթ նշանակեալ լինի՞ զիաքորդ կարասցես մարդ զնա եղեալ ասել եւ մեռանել, եւ մահուամբն զանմահութեան 'ի մեզ աղբիւրացուցանել շնորհք Այսորիկ աղագաւ անպատկառացոյցք սուրբ հարքն երկուց բնութեանց Քրիստոսի աստուածայնոյն եւ մարդկայնոյն լիեալք. Բնութիւնք երկու ասելով վասն զի Աստուած եւ մարդ, եւ եթէ՝ 'Ի միասին եկին բնութիւնքն, եւ եթէ՝ Հաւաստի զերկուսին ունէր զբնութիւնսն Քրիստոս՝ եւ եթէ՝ Կրկին է Քրիստոս՝ մարդ էր որ երեւեր, եւ Աստուած էր որ ոչն երեւեր՝ եւ որ այլ ինչ տոյնպիսիք յայոցն ասացեալ եղեն՝ Ոչ եթէ զյերկուցն ասելով՝ հրաժարէին ասել զմին, եւ կամ եթէ զտորին հակառակն՝ զմին խոստովանելով յամառէին յերկուցն զալ խոստովանութիւն, այլ համարձակաբար երկոքումքս այսոքիւք բարեփառութեան դամպարօք փայլեալք պայծառանային, երկուս ըստ բնութեան, եւ մի ըստ միաւորութեան զՔրիստոս քարոզելով՝ ընդ ձեռն որոյ ցուցեալ լինէր Աստուծոյն Բանի բնութիւն անեղանելի, եւ 'ի Հօրէ՞ իսկ մարմնոյ նորին գոյացութիւնն 'ի կուսէ, եւ արարածականն՝ ասելով՝ Ոչ զուզապատիս ասեմ զաւետարանչացն ձայնս, եւ ոչ 'ի նոցունց արժանաւորութենէ ասացեալս՝ այլ ոմն զբարձրութիւն աստուածութեան, եւ ոմն առ նուաստութիւն մարդկութեանս զիջանելն նշանակեն՝ եւ թէ՝ Չարչարելի մարմնով, եւ անչարչարելի աստուածութեամբն: Եւ համայն սա՞ որ այժմ անչարչարելի ասաց աստուածութեամբն, յայլում տեղուք մակաձայնէ Աստուած չարչարեալք Արդ ոչպէս զոսոս իմացուք՝ միթէ մարտնչիցիք ինքն ընդ իւր վարդապետս, քա՞ լիցի՞ այլ զառաջինն ըստ բնութեան տրամաբանէ, իսկ զերկրորդս՝ ըստ միաւորութեանն բանիք: Ոչ յորժամ ըստ միաւորութեանն ասէ, ուրանայ զհասարակականն, եւ ոչ դարձեալ ըստ հասարակականացն ինչ ասացեալ բան՝ զմիութիւնն յերկուս բաժանէ միութիւնս՝ այլ յերկուսին անչարաբարոյական կամօք բարեպաշտեալ մերձենայ՝

գչարչարելին ըստ հասարակականին անչարչարելի 'ի միաւորութեանն խոստովանելով, եւ զանչարչարելին ըստ գոյացութեան բազմաչարչարելի ըստ միաւորութեան՝ Նմանակի սմա եւ այլ սուրբ հարքն զհրեանցն արձանացոյցին խոստովանական բանք Յորժամ ըստ բնութեան ինչ բարբառել հասաներ, համարձակապէս զերկաքանչիւրցն յիշէին զհասարակականսն՝ ոչ առ 'ի բաժանել զմին Որդի յերկուս որդիս, կամ յերկուս դէմս, այլ միայն յորոց էինն՝ ազդեալ նշանակէին, ասելով սրբոյն Բարսիլի՝ Վաստակեաց յուղեւորութեանն՝ մարմնոյն եւ ջղացն յուղեւորութենէն յաւետ ձգեցելոց՝ ոչ աստուածութեանն աշխատութեամբ տաժանեալ, այլ մարմնոյն որ 'ի բնութեանն յարմարագոյն էր՝ զպատահումնսն ընկալեալք Եւ որ այժմս ըստ մարմնոյն բնութեան զայս այսպէս մակձայնէ, այլուր ըստ միաւորութեանն առ Բանն Աստուած զայստսիկ վերաբերէ, ասելովք Ես զթաղումն մարմնոյն եւ զգետս նորա ասեմ Բանին՝ ոչ բնութեամբ աստուածութեանն, այլ միաւորութեամբ տնօրէնութեանն՝ Սոյնպէս զձայնս զանձնականս, եւ զչարչարանս զանձնականս, զտրտութիւնն եւ զզոփալն, Աստուծոյ Բանին ասեմ՝ ոչ բնութեամբ աստուածութեանն, այլ միաւորութեամբ տնօրէնութեանն՝

Եւ այսպէս երկոքումքք այսոքիւք ուղղապաշտութեան շաւղօք առ խորհուրդ մարմնաւորութեան Բանին վերերթալ զիտացեալք սուրբ հարքն՝ համարձակէին եւ զբնութեանցն արձանաւոր բարբառել բանս, եւ զմիաւորութեան տնօրէնութեանն պատշաճագոյնս, ասելով՝ Քաղցեալ ըստ մարմնոյն, ծարաւեցաւ վաստակեաց ննջեաց՝ եւ այնու ոչ եթէ զաստուածութիւնն ինչ թշնամանեաց, այլ վասն զմարմնոյն բնութիւն ճշմարտութեամբ յայտ առնելոյք Եւ եթէ Անվիշտ եւ անմահ է Բանն որ յԱստուծոյ Հօրէ՞ յաղագս այնր իւրացոյց իւր մարմինն՝ որ վշտանալն կարէք Եւ եթէ Ընդ իւրում աստուածութեանն միացոյց զբնութիւնս մեր, եւ զամենայն ըստ բնութեան մարդկութեանս մերոյ առնէ եւ կատարէ միածին Որդին Աստուծոյ՝ այլ ըստ աստուածութեան բնութեանն անախտ եւ անկարօտ, եւ լցուցիչ եւ կատարիչ ամենայն արարածոցք

Արդ այսպէս բազմերջանիկ հարանցն անորոշաբար յիշել 'ի վերայ միոյ Քրիստոսի, ոչ առ 'ի բաժանել զմին Քրիստոս յերկուս դէմս, կամ յերկուս Որդիս, քաւ լիցի՝ այլ զառաւելագոյն աստուստ զամբութիւնն առ ճշմարտութիւն հաւատոյն տնտեսել կամեցեալք՝ միանգամայն թէ եւ զչարափառացն տապաստ արկանելով խումբս, որք ընդ ձեռն մին ասելոյն Քրիստոսի բնութիւն, ուրանային զանսուտ նորա մարդեղութեանն խորհուրդք Չվերջինն Եւտիքէս, որ ոչ համագոյական կուսին դժոխաբանէր զմարմինն Քրիստոսի, եւ մի բնութիւնք Ջառաջինն Եւտիքէս, որ յերկնից եւ անստացական ասէր զմարմինն Քրիստոսի, եւ մի բնութիւնք Վաղենտինոս եւ զՄանի, որ կարծեալք ասացին զերեւումն Քրիստոսի, եւ մի բնութիւնք զԱյդոլիսար եւ զՍոփրոնիոս եւ զՅուդիանէ, որ կիսաբաժ է ոչ կատարեալ զմերս ասացին բնութիւն առեալ Բանին 'ի կուսէն, եւ մի բնութիւնք զԵւնուսիոս եւ զԱրիոս, որ զաներեւելի արարած ընդ երեւելի արարածոյ շարակարգեալ ասաց զԲանն ընդ մարմնոյն, եւ մի բնութիւնք

Ոչ հեռի 'ի սոցանէ եւ զքոյդ կարծեմ ասել, մի բնութիւնք՝ որ առ վտանգի խոշտանգանաց՝ մարմնանալ ասեւ Աստուծոյն Բանի՝ եւ յորմէ իցէ մարմինն, զայն ուրանասք Օրինակ իմն, որք զթագաւորական գահոյսն պատուոյ արժանի վարկանին լինել՝ եւ յորմէ գահոյքն զեղեցկակերտեցան՝ զնիւթն իբրեւ զանարգ ինչ անգանեալ 'ի բաց մղեն՝ ոչ զիտելով, թէ յայնժամ պատուեալ երեւի իրն, յորժամ առ հոմատեսակն իւր ասասցի՝ զի թէ այնմիկ ոչ ասասցի՝ յորմէ առեալն եղեւ, ոչ ծանիցի առաւելութիւնն որում եհասն փառաց, եւ դարձեալ թէ 'ի նորին վերայ էութեանն ոչ հասցէ փառացն մեծութիւն, ոչ ասի փառաւորեալ, այլ փոփոխեալ՝ քանզի այլ առ այլ ասի փառքն եւ փառաւորելն, եւ ոչ առ նոյնք

Արդ կամ Ե՞կ խոստովանեա՞ յառաջասացելոցն զքեզ մի որ գոլ 'ի չարապաշտից՝ եւ ծանիցոյք որ յոյժդ եւ մարդատեաց՝ զլանալով զԱստուծոյ մարդասիրութիւնն՝ վասն զի նա առնելով յինքն մեծարեաց զբնութիւնս, եւ դու ոչ խոստովանելովդ վատթարեսք Ջիշ եւս ասպ ընդ քեզ հարազատապէս մաքառեսցուք, որ ախորժեալ հեթանոսաբար առ 'ի մէնջ մեկուսանալ՝ եւ այն զի հրաման ընկալաք՝ զհեթանոսացն ոչ կոխել ճանապարհ, եւ 'ի քաղաքս Սամարացոց ոչ մտանելք Ապա թէ 'ի չարաչար արմատոց անտի ոչ եւ չարագոյն ընծիւղեալ շառաւիղ, խոստովանեցիս ընդ մեզ, մանաւանդ թէ ընդ հանրական կաթողիկէ եկեղեցոյ՝ զմի եւ զնոյն Քրիստոս Աստուած միանգամայն եւ մարդ՝ զի ծանիցի անբաժանելի եւ անշփոթ միութիւն մարմնացելոյ Բանին աստուծոյք Ընդէք լինիս իբրեւ զքոյր հոսեալ ընդ գառ 'ի վայր՝ անդրէն ոչ կարացեալ դառնալ՝ կամ իբրեւ զկարկուտ հատեալ յամպոց՝ առ հալելն հուպ լինելով, քան թէ առ վերստին կայիլն յամպոք Ընկա՞լ առանց խարդախութեան զգրեցեալսն, եւ ճշմարտեա՞ գոր առ 'ի Փրկչին կատարեցան իրագործութիւնքն՝ Սուտ համարեցի՞ր լինել զքոյրնդ ջաղջախ եւ սխալականդ խորհրդոց իմաստ, եւ մի՞ զաստուածայինն անսուտ գիրք Եթէ գրովն զայթազդիցիս, գործովն հաւատասցես՝ զի ասպացոյցք բանի գործք 'ի տեառնէն վկայեալ՝ Տճոնէ վասն գործոցն, ասէ, հաւատացե՞լք

Մի՞ բաղդատեր գոյժ 'ի միմեանց տարբերեալսն՝ քանզի անդ անմարմնաբար եւ միայն ձեւացութեամբ ներգործութիւն՝ իսկ աստ մարմնով եւ հանդերձ ճշմարտութեամբք Կերակրեցաւ առ Աբրահամու՞ ճաշակեաց եւ ընդ աշակերտսն՝ անդ յանմարմնութեան, եւ աստ 'ի մարմնաւորութեան՝ ուստի յայտ է՞ եթէ այն նմանութիւն գործոյ՞ իսկ այս գործ ճշմարտութեամբք Եթէ զգործս առ գործն տարեալ հաւասարեցես, հաւասարեալ լինին եւ երեւումնքն՝ առաջինն եւ վերջինսք Ջնորին հետ երթիցէ ծնունդն,

աճումն, մահն, թաղումն, յարութիւնն, համբառնալն, ընդ որս ինքն անցանելով ըստ նմանութեան զլիտյ՝ զբոլոր զար 'ի յեկեղեցւոյ զհետ հրաւիրեալ կոչէ զպատշաճեալ իւր անդամսն՝ Եւ ամենայնքս մեր ըստ քեզ, ստուեր եւ երեւութիւքն առ 'ի յոյսն ակնկալութիւնք՝ Աստուատ ապա եւ Մարի եւ Մարկիոն կենդանասցին՝ զկնի այնքան ամաց՝ տեսանելով զքեզ իւրեանց եղեալ զարմ՝ ՏՄորուսանես, ասէ, մարգարէն զստութեան խօսօղսն՝ Եթէ կորուսանէ քանն, առաւել եւս գործն ընձեռէ կորուստէ ՏԱբրահամ հայր մեր ոչչ ապաքէն 'ի գործոց արդարացաւ,՝ ասաց մեծն Յակոբոս՝ ընդէք զստութիւն, եւ ոչ զհաւատս 'ի քանս եւ 'ի գործս առփորձիս ցուցանել, կամելով լինել որդի անդրանիկ 'ի հօրէ սատանայէ՛

Հիշմ ջանաս փոփոխել զմակագրութիւն անուան, եւ դնել զայլոց ուրուք անուն, յորմէ հեռի են ասացուածքն՝ Եւ կամ թէ յեղանակել զբանն՝ ոչ որպէս ինքն խնդրէ՛ Տու՝ զքեզ ներխորհրդումն քանի, եւ մի՞ զխորհուրդ քանին առ քեզ բռնադատեալ թիրեացես՝ Վկայեա՞ այնոցիկ քանից, որոց Աստուածն Բան վկայեաց ընտրել, եւ մի՞ զքոյ արդարացուցաներ՝ 'ի բազմաց կրեալ սոգտանս եւ ապաբանութիւն՝ Ծանի՞ր, զո՞ ոք 'ի նոցանէ ըստ բնութեան է ասացեալ՝ Եւ ո՞ք այնոցիկ իցեն՝ որ ըստ միաւորութեանն տրամաբանեցան՝ Եւ այսպէս լուսաւորագոյն իմացուածով կարացես 'ի միտ առնով զերկաքանչիւրս զրեցելոցն քանից խոհականութիւնս՛

Քանզի բազում ինչ անյայտութիւն եւ տարակուսանք յաւետարանականսն գտանի ձայնս եւ յառաքելականս, առ որ եթէ խաւարագաց ոք 'ի ներքս յառեալ նայիցի հոգւոյն ակամբ, նոյն ինքն մոլորութեան պատճառ ճշմարտութեանն նմա եղանի ասացուած՝ Որպէս յիմարամիտն այն Ապոլինար՝ լսելով յառաքելոյ, ՏՌոմիլեոս եւ մանկունք հաղորդեցին արեան եւ մարմնոյ, եւ ինքն իսկ մերձաւորութեամբ կցորդ եղեւ նոցուն՝ Եւ աստուատ ապա զմարդկայինն 'ի բաց կրճատել եհան 'ի մարմնոյն Քրիստոսի զբանական հոգին, ասելով՝ Աստուածային էր հոգիացեալ հոգեւորութեամբ՝ Նոյնպէս եւ այլով իւրք քանիւ այլ ոք վրիպեալ մոլորեցաւ, յասել անդ Փրկչին՝ ՏՆչ ոք ել յերկինս, եթ ոչ որ էջն յերկնից Որդին մարդոյ՝ որ էն յերկինս՝ կարծեաց Եւտիքես առաջին յերկնից բերեալ, եւ յաստուածային բնութենէն հայթայթեալ Քրիստոսի մարմին, եւ իբրեւ ընդ խողովակ զնոյն անցուցեալ ընդ մէջ կուսին՝ ոչ իմանալով՝ թէ յաղագս առ երկնայինն միաւորութեան որ յերկրէն էր՝ ասիւր այս այսպէս՝ Արդ է՞ ուրեմն յաստուածային գրիցեալսն քան՝ որ ըստ բնութեանն է ասացեալ եւ իմանի, եւ է որ ըստ միաւորութեան տնօրէնութեանն՝ Ջի յորժամ ասեր Փրկչին ցՓիղիպպոս, ՏՌո ետես զիս՝ զհայր իմ՝ Եթէ զտեսանելս զայս՝ առ բնութեանն տեսութիւն գոր ունի Որդի զձօր, ոչ առաջնորդեցես մտացն աչաց, ոչ միայն թէ որդեկայութիւն 'ի ներքս ածեալ մուծանես, այլ եւ մարմին եւս Հօր շնորհեցես՝ որպէս եւ Որդոյն՝ Ըստ նմին եւ յորժամ ասեր, թէ ՏԵս եւ հայր իմ մի եմք, ոչ ըստ դիմաց եւ առանձնաւորութեան զմին ասեր գոյ, այլ ըստ բնութեանն՝

Առ որ դու կուրացեալ մտօք հայելով՝ ոչ զիտացեր զանագանել, այլ մեղադիր եղեալ առաջնոցն աստուածխօսութեան՝ զրեցեր եւ ասացեր, թէ Ջիչնչ պարտ է զճարտարսն Յունաց համարել, որք ասեն զԵրրորդութիւնն դիմօք եւ առանձնաւորութեամբ բաժանեալս, եւ աստուածութեամբ միաւորեալ՝ Ուստի յայտ արարեր, թէ դու եւ ոչ զմի յերկոցունց յայդցանէ ոչ ընդունիս եւ այդպէս ոչ բաժանելով ըստ դիմաց՝ լինիս սաբելացի, եւ ոչ միաւորելով ըստ բնութեան՝ արիտեսանէ՛ Եւ եթէ ոչ բաժանի ըստ դիմաց, զիաքորդ առանձնաւորութիւնքն կարեն անշարժ մնալ՝ զորմեծն Գրիգոր ասեր Նագիագու, թէ՛ Ջերիս գոյութիւնսն ոչ միոյ իմանալ ժողովման, կամ լուծանելոյ 'ի միմեանս, եւ կամ խառնակութեան՝ Եւ դարձեալ, Եթէ ոչ աստուածութեամբն միաւորես, օտար ապաքէն 'ի ներքս ածես բնութիւն, եւ յանհաւասարս զգուգահաւասարս դնես գոյացութիւն՝ Արդ այսպէս ընդ խաւար զճշմարտագոյնն շօշափեցեր լոյս՝ Եւ զկուրութիւն մտաց քոց զարբովքն արկանես հարամբք գորս ճարտարս Յունաց անուանեցեր՝ Եւ զայս 'ի քեզ հայելով ասացեր՝ զի թէ դու 'ի գիտութենէ էիր եղեալ, զայլս ոչ անուանէիր գիտունս՛ Իսկ մինչ ճարտարս գնոսա խոստովանեցեր, զառ 'ի նոցանէ իմաստաբար ասացեալսն իքր ոչ ընդունիցիս՝ Բայց իցեն ոչվ արդեւք ճարտարքն այն Յունաց, հարցանես ցքեզ՝ թէ զճշմարիտն ասացես զի թէ եւ դու կամիցիս ստել, ամբաստանականն քո քան որ զնոցանէն՝ յանուանէ մեզ զասացօրս քանիցոյ այդոցիկ ցուցանէ՛ Ասացեր, թէ դիմօք եւ առանձնաւորութեամբ բաժանեն, եւ աստուածութեամբն միաւորեն՝ Այս 'ի սրբոց հարանցն ասացեալ եղեւ՝ Ոչ ծանօթութիւնքն յիւրաքանչիւր ումեք բարձեալ լինի, եւ ոչ առանձնաւորական նմանութիւնքն յայլում ումեք երեւեալ՝ Եւ եթէ Բաժանի անբաժանաբար, եւ միաւորի որոշմամբ՝ ոչ զմիաւորութիւնն խառնակութիւն գործելով, եւ ոչ զբաժանումնն՝ օտարութիւնն՝ Եւ եթէ՛ Պարտ է զմի աստուածութիւնն պահել, եւ զերիս դէմն խոստովանել, եւ կամ զերիս գոյացութիւնն՝ Եւ զիւրաքանչիւրք հանդերձ յատկութեամբ՝ Եւ եթէ՛ Ոչ անգոյք են անուանքն, կամ միոյ դիմաց՝ մինչ զի լինել ճոխութիւնն մեր անուամբք, այլ ոչ իրօք՛

Այս են երջանիկ հարանցն աստուածաբանական դաւանութիւնքն՝ որովք քանիւք դու հերձուածօղս առասես զնոսա, եւ ոչ զանգիտես եւ զարհուրիս՝ զթունայից որպէս զօձի զլեզուոյ քո շարժել ընդդէմ նոցա, որք արբանեակք եւ սպասաւորք եղեն Բանին աստուծոյ՝ անյողորդելի հաւատով զնորայն հիմնացուցին զեկեղեցի՛ Եւ զիչնչ զարմանք են յաստուածագանիցն ոչ պատկառել քեզ արանց՝ որ զի եւ առ նոյն ինքն վեհագոյն բնութիւնն անամօթեցար զհայեցողութեանդ քո ձգել քան, ոչ խոստովանելով 'ի միում անեղ բնութեան զերիս դէմն եւ զերիս առանձնաւորութիւնսն, զՀայր եւ զՈրդի եւ զուրբ Հոգին՝ Ընդ ձեռն որոյ

Դի բաց բառնալով զպատճառն^ա որով իւիք միմեանց են եւ ասին, ընդ նմին բարձեալ լինի եւ իւրաքանչիւր ուրուք նոցա գոյութիւնն[©] ընդ որով ապա եւ ոչ Աստուած, եւ մնալ քեզ անաստուած, որ այդպէս յանդուգնդ եւ յաստուածատեությունս[©] որ իմաստասիրեսդ եւ ասես, թ որ 'ի Հօրէ անձնն էր^ա նոյն անձնաւորեցաւ 'ի սուրբ կուսինէ

Յորժամ ընդ Հօր զնա աստուածաբանէիրն, ոչ շնորհեցեր նմա զկատարելութիւն ունել դիմի[©] իսկ այժմ երկուցեալ^ա թէ մի[°] գուցէ խոստովանել հասցէ 'ի կուսէն, այսինքն 'ի մարդկային բնութէնէս, զկատարելագոյնն տալ նմա գոյութիւն մարդէորթեան, անձն 'ի Հօրէ զնա անուանեցերէ Իսկ մինչ անձն ասես, ընդէք հրաժարես զնա դէմ ասել[©] եթէ արդէք վարդապետեցար 'ի քում արուեստարանիդ^ա ա՞յլ գոլ զանձն, եւ ա՞յլ զդէմ[©] որ թեպէտ եւ է ուրեք^ա որ զանազանի 'ի զանազան տեսակսն, սակայն առ մի եւ նոյն առեալ իրականութիւն զնոյն երկոքին ակնարկեցենէ Քանզի զումեմնէ ասի, թէ անձն եւ եթէ դէմ[©] եւ այս հասարակաբար զհետ երթիցէ մարմնական եւ անմարմին տեսակացն[©] քանզի իւրաքանչիւր առանձնաւորեալքն 'ի տեսակին^ա դէմ անուանի[©] որպէս 'ի մարդկանէ Պաւղոս յատկացեալ դէմ առկոչի[©] իսկ յանմարմնոցն^ա Գաբրիէլ առանձնացեալ դէմ անուանի[©] սապէս յանեղագոյն էութենէն, Հայր կամ Որդի կամ Հոգի առանձնակի յիշեալ^ա դէմ առասիւք Եւ արտորոշեալ ճանաչի 'ի նոսա դէմն այսուիկ[©] Հօր ծնօղ գոլ[©] Որդոյ ծնունդ[©] իսկ Հոգոյ ելումնէ Եւ նոյն սա է առանձնաւորութիւն[©] զի որով իւիք նշանակեցի դէմն, նոյն եւ առանձնաւորութիւն նմին եղիցիւք

Արդ զհաւիտ դու մոլորեցար^ա կամ ոչ իսկ ասել դէմ եւ առանձնաւորութիւն երեքանձնական զօրութեանն, եւ կամ թէ ասել^ա չարաչար ասել ընդ Լիբեացոյն ելանել սուր[©] փոխանակ երից դիմաց եւ առանձնաւորութեան^ա մի ասել դէմ եւ առանձնաւորութիւնէ Եւ համայն հիացեալ եմ մեծապէս^ա զնորանշանդ 'ի քեզ տեսանելով ձեւացութիւն[©] զի այլք յահեկականացն զմի մի ինչ 'ի սաստանայական ուսմանցն բարձեալ տարան շահս[©] իսկ դու յոյժ ազահելով^ա եւ ոչ զմի ոք անտուստ 'ի կողմանէ թողով տենչացար[©] մինչ թէ զնոյն զմարգարէին առ քեզ բարբառել իրաւացի է[©] ՏԱմբարձ զաչս քո յուղղութիւն եւ տես, ուր ոչ թաթաւեցար 'ի ճանապարհս քո', եւ որ 'ի կարգին[©] առ ամենեսեան անամօթեալդ, եւ 'ի խոստովանականս, եւ 'ի կարգս, եւ 'ի կրօնս, առանց ամենեցուն հոլանեալ, եւ զամենեցուն 'ի տեղի արարեալ լցեր զհայեցողութեանն չափէ

Գոյ հնար թուել զիսիձս հեղեղատի, եւ զաւագ ծովու, եւ զշիթս անձրեւի, եւ ոչ զստեղծեալն առ 'ի քէն նորագիւտ բանս եւ իրսէ Ընդ հակառակս ելանել աստուածայնոյն խորհեցար գոյ[©] ՏԼցցի, ասէ, երկիր զիտութեամբ տեսնոն իբրեւ զգուրս բազումս^ա որ ծածկէն զծովսւ՛ք Այսանակ եւ դու հրայարոզականդ քո բանիւք ծովացուցեր, ամենայն օր եւ ժամ եւ ամիս^ա քեզ նորաձեւութեանէ Ուէր տարցուք զառ 'ի քէն հասեալ 'ի մեզ աղէտս[©] ուէմ պատմեցուք զչարիսս, կամ ուէմ գոյժ տացուք զանջատելոյդ 'ի կաթանէ, զհատուցելոյդ 'ի ստենէ[©] որ եղիք յերկինս զբերան քո եւ զլեզու քո ածես զերկրաւ[©] որ ջանասդ մերժել 'ի մենջ զօրէնս Աստուծոյ մերոյ, եւ պատմել մեզ փոխանակ այնոցիկ այլ մոլորութիւն[©] որ իբրեւ զձի ընդ քիրտն մտեալ^ա ոչ կասես յընթացից քոց[©] եւ ոչ ասացեր^ա թէ Արդ հանգեայց[©] զի զայն առ ուժի գործէիրէ Որ յոյժ պինդ ունիս զմիդ ասել բնութիւն[©] եւ ասելոյդ քո խորհուրդ 'ի վաղենտինեայն եւ 'ի մանիքեցոցն հայի աղճատանսէ Իսկ զառ 'ի յերկուց բնութեանցն ասել ոչ միայն թէ լսել ոչ կարացես, այլ եւ վատթարագունի իմն նմանեցուցանես տարացուցի[©] որ է ըստ քում աստուածախօսութեանդ եւ տարացոյն քոէ Եւ յաղագս այդք երկիւղի, թէ մի[°] գուցէ զփրկչական մարմինն 'ի մարդկայնոյս ասել հարկեցիս բնութենէ, 'ի հանուր իսկ էակացս 'ի բաց բարձեալ տարար զանուն բնութեան, ասելով[©] Ոչ ասի այլ բնութիւն, բայց արարչականն եւ եթ[©] եւ ամենայնքս 'ի նմանէ ածանցոցեալք^ա զնա ունին միայն իւրեանց բնութիւնէ Որպէս զի ըստ քեզ^ա յերկուց մին պատկանեցի, կամ զարարիչն թուել ընդ արարածս[©] որ է անաստուածութիւն[©] եւ կամ զաստուածութեան կարծիս բերել 'ի վերայ արարածոյս, որ է բազմաստուածութիւն. եւ նոյնպէս երկոքին անաստուածութիւնէ Այս է քո պանծալի աստուածաբանութիւնդ, մանաւանդ թէ յմարութեանդ ցոյցք, զնիւթս զայս յաւեժակից ասել արարչական զօրութեանն[©] բնութիւն, եւ ոչ ստացուած նմա զսա համբաւելէ

Եւ սակայն լիրբ եւ չար լինելով^ա զամպարշտութեանդ ոչ զիտացեր զյագուրդ[©] որպէս ասէ մարգարէնէ Յորժամ տեսանես զմարդկային ինչ ուրուք ճառեալ զՔրիստոսի կրիցն, յանդգնիս աներկիւղաբար 'ի գրեցելոց անտի^ա որ զայնն քարոզէ^ա 'ի բաց ջնջել զբանն[©] եւ ասես^ա Որումնացան մշակացն է զայդ սերմանեալէ Որ ոչ միայն է անհաւանական^ա զոր ասեսդ, այլ եւ անհաւաստիէ Յորժամ չար մշակքն 'ի վերայ բարի սերմանն որումնացանուք լինել հանդիսանային, ամենեքին առ հասարակ եկեղեցականացն 'ի բաց բարձեալ եղեն հոգաբարձուք[©] անտերունչ 'ի Քրիստոսէ առ մի հաւաքեալ զաւիթ շրջէին հօտիցն բազմութիւն[©] ոչ ոք տեսանէր, եւ ոչ այն որ լսէրէ Արդ եթէ էին ոմանք, այլեւ յովոյք եւս կենդանիք մնացեալք, զիս[°]րդ էր^ա եթ զթիւրութեանն արտահալած առնելով զաւանդիչս, զիւրեանցն 'ի ձեռս նոցա տային առ 'ի թիւրել զուղղասացութիւնէ

Եւ կամ զորս 'ի մենջից աստի Հոգին Սուրբ զարթոյց^ա լինել զկնի առաջնոյն լուսաւորիչք[©] զերկոսին զնոսա ասեմ սուրբս^ա զՍահակ եւ զՄաշդոց, եւ զամենեսին զընտրեալսն զարբանեալս նոցուն եւ զգործակիցս, զԵզնակ եւ զայլսն[©] եւ կամ որ ըստ նոցանէ, եւ ոչ հեռի 'ի նոցանէ^ա զմեծն իմաստասիրաց եւ զհոշակեալն ընդ տիեզերս զՏէր Մովսէս[©] որք էին միանգամայն արուեստաւորք թարգմանիչք եւ ուղղափառքէ Լոքս եւ այնքան ոչ կարացին ճանաչել զօտարոտի խառնուածն[©] փոխանակ անխարդախ

կաթինն հրապոյրս պղտո՞քս իւրեանցայոցս արբուցին համազանց՞ վարձկանք եւ ոչ հովիւք լինելով՞ անփոյթ արարին գոչխարացն՝ Ի ձեռք հնչեաց բանն Աստուծոյ, եւ առ ձեռք միայն եհաս աւետարանն Դռէք ուրեմն հովին քաջ ՚ի Քրիստոս գինքն ասացեալն՝ ամենեքեան՞ որ յառաջ քան զձեզն էին՞ գո՞ւրդ էին եւ աւազակք՝

Եւ ասէք՝ աստուածսիրութեան միանգամայն եւ ուսումնասիրութեան ըմբոնեալ ցանկութեամբ, որոց եւ հանդիպել կարացին գրիցելոց՞ թարգմանեցին եւ բերին՝

Զի՞նչ ասէք՝ աստուածասէրք լինելով՞ աստուածատեցութեա՞ն յանդգնէին ցուցանել գործ՞ եւ յուսումնասիրութենէ անտի կանխեալք՞ էլանէին առ յիմարութիւնն, զդառնն քաղցր վարկանելով, եւ դնելով զխաւարն իբրեւ զլոյս՝ զչարն ընդ բարոյ փոխանակել, եւ բառնալ բերել զմարգարէականն ՚ի զլուխս իւրեանց վայասացութիւնն՝

Այսպէս սնտոխս զսնտեօք պատէք, որպէս ասէրն Յովք՝ եւ դնելով ստութիւն ՚ի յոյսն ձեր՞ ընդ ստութեամբն եւ մտեալ ծածկիք ըստ Եսայայ բանին՝ Լսես քաղցնուլ գրեալ յաւետարանսն զՅիսուս, եւ դուղիս այնուհետեւ ՚ի շատիսութեանն հոսանս ասելով՝ Որպէս վայել է Աստուծոյ քաղցնուլ՞ զքաղցն իմանամ, եւ ոչ մարդկայնովս օրինակել ներքատակեմ զտրայնէ Զի մարդումս քաղցնուլն

զապականութիւն ներգործէ, եւ նոյն ինքն քաղցն ոչ է այլ ինչ, եթէ ոչ ապականութիւնն

Այլ ես նախկին, զի եւ ոչ իւրք գիտեմ զաստուածայինն հարկաւորագունիցն ներքոյ անկեալ բոնութեան. զի թէ այս էր, հարկ էր եւ մարմին ասել գոլ զպարզն եւ զանմարմին գորութիւնն՝ Եւ սուտ լինի ըստ ձեզ ՚ի կնոջէ մարդ զնա լինել գրեալն. այլ զինքեանն բերեալ երեւեցոյց մեզ յերկնից մարմինն Ընդ ձեռն որոյ երթեալ հանդիպիս գոր միշտն խնդրես, Եւտիքեայ առասպելականին՝ Օրինակ իմն, մանուկ մուրեալ՞ ուրանօր եւ երթիցէ, զմայրն վերաձայնեալ կարդայ՝

Դարձեալ զի եւ որ ՚ի մեզ բնաւորականքն են՞ հոգեկանք եւ մամականք, ոչ են ապականիչք եւ կամ ապականութիւն բնութեանս մելումն Բանզի ապականութիւն՞ ներլինելութեանն ներհականայ. եւ ներհակքն ոչ կարեն համանգամայն ՚ի միում եւ ՚ի նոյն ժամանակի բաղկանալ. իսկ քաղց եւ ծարաւ եւ աշխատութիւն եւ տրտմութիւն եւ հոգք եւ երկիւղ եւ ցասումն՞ եւս եւ անզիտութիւն եւ որ սոցին նմանք,

համանգամայն ընդ ներլինելութեանն բանի առեալ լինի մարդումս. ապա ուրեմն ոչ են այսոքիկ ապականութիւն. զի եթէ էր ապականութիւն, ոչ կարէր ՚ի միասին ընդ գոլոյն բաղկանալ. այլ են բաղկացականք գոյացութեանն Բանզի ասէր գոյացուցիչն մերում նախահօրն. ՅՅամենայն ծառոց՞ որ են ՚ի դրախտիդ, ուտելով կերիցես՝ Այս՞ ոչչ ապաքէն ըստ բնութեանն պատշաճեալ կերակրողականին առաջի դնէր զպէտս. զի եթէ ոչ այս այսպէս, աւելորդ վարկանիմ զամենապտուղն զայն տնկագործողին տնկեալ զդրախտն. եւ ՚ի նմա դնելով զմարդն՞ հրամայեալ անդուստ վայելել նմա՝

Եւ դարձեալ թէ՞ Տի պտղոյ ծառոյն որ ՚ի մեջ դրախտին, մի՞ ուտիցես, զի մի՞ մեռանիցիս՝ Եթէ ոչ երկիւղին տրամադրութիւն ՚ի բանականումն նորա բնաւորեալ էր յոգոջ, զիաքէր զգուշացուցանէր, եւ կամ զգուշացեալ լինէր, եւ կամ մեղադիր յետ ոչն զգուշանալոյ՝ Եւ յառաջ քան զայս գրեալ է, գործե՞լ զնա եւ պահել զփափկականն զայն դրախտ՞ գոր տնկեացն՝ Առաջինն զաշխատութիւն, եւ երկրորդն զհոգալն ընդ ինքեան չարամանեալ ունի՝ Իսկ զքնոյն ունակութիւն բացայայտակի ՚ի գրեցելոց անտի բանից ծանեաք. Տէարկ, ասէ, Աստուած թմբրութիւն ՚ի վերայ Ադամայ՞ եւ ննջեաց՝ Ոչ արտաքուստ ՚ի նմա բերելով զքնոյն իրակութիւն, այլ բնաւորականին ըստ պիտոյիցն ՚ի վերայ անկեալ կրիցէ Իսկ զցանկութիւն՞ յորոց ցանկացան հրաժարեցուցեալն պտղոյ՞ իմանամ Եւ գոր ասէն, ՏԱդամայ ոչ գտաւ օգնական նմա՞, այսուիկ գորտմութիւն նշանակէ զնախաստեղծին, զայլս ՚ի կենդանեացն

զուզակենակցաբար ըստ ազգի տեսանելով վայելչացեալս, յաղագս նորին տրտմէր ընդ իւրն միայն անտուն ամայութիւն եւ զրկանս՝ Այլ եւ զյառաջգիտութեանն ոչ ըստ բնութեան ՚ի նմա ասեմ գոլ

նախատեսութիւն, այլ յաստուածային հոգոյն ազդմանէ, որ երբեմն շարժէ, եւ երբեմն առ ինքն ամփոփեալ՞ թողացուցանէ զմտաւոր եւ զբանական հոգին. զի այսմիկ ոչ ոք յարարելոց աստի արժանացաւ հասանել գոյից. միայն արարչականին այս հետեւեացի. որպէս եւ ինքն Եսայեաւ ասէ. ՏՉի՞ք այլ ոք բաց յինէն, որ զիտիցէ զվերջինս՞ մինչչեւ եղեալ իցեն, եւ միանգամայն կատարեցին՝

Արդ յայտ է եթէ ըստ բնութեան եւ նախ քան զյանցանելն այսոքիկ, եւ ոչ յետամտականաբար ՚ի մեղացն ՚ի ներքս անկեալ ՚ի բնութիւնս. որպէս եւ քեզ թուեցաւ ասելէ Բայց վասն զի մի եւ նոյն անձնիշխանութիւն առաջնորդականիս՞ երկուս կողմանս հակամիտեցի յարձակմամբ ցանկութեանն, երկատեսակ իմն սոցայն կարծեցի գոլ տրամադրութիւն. որ մին հոգոյն անուանի, եւ միւսն մեղացէ ՏՕրէնք հոգոյն կենաց ազատեցին զիս յօրինաց մեղացն եւ մահու՞, Պաղոս ասէ. եւ եթէ ՏՏեսանեմ այլ օրէնս զինեալ հակառակ օրինաց մտացն, եւ գերեալ զիս օրինօք մեղացն որ են յանդամս իմ՝

Արդ ոչ եթէ ներքսածողականք են մեզ մահուան եւ ապականութեան քաղցն եւ տրտմութիւնն եւ այլքն ամենեքին, եւ կամ ինքեանք սոքա ապականութիւնք իցեն. այլ ՚ի ձեռն առնելով արաջնորդականին, որպէս երկրագործն զսերմանսն՞ սերմանելով նոքօք առ մարմին ՚ի մարմնոյ անտի հնձեացէ զապականութիւն. եւ սերմանելով ՚ի հոգին ՚ի հոգոյ անտի հնձեացէ զկեանսն յախտենիցէ Ոչ էր ինքն տրտմութիւնն մահ, այլ աշխարհի տրտմութիւնն ներգործէ զմահն. իսկ որ ըստ Աստուծոյ տրտմութիւնն է՞ անզոջականին հանդիպեցի փրկութեանն Եւ ոչ այս միայն, այլ եւ որ փոխանորդենն զնոսա հակակայքն՞ նոյնաձեւապէս իմն երբեմն առ կեանս, եւ երբեմն առ մահ պարաբերելով աճանին. քանզի ուրախութեամբ փոխանորդի

տրտմութիւնն, եւ գուրախութիւնն որ չարութեամբն է շարամանեալ առ սուգ եւ տրտմութիւն^ա 'ի բաց հալածել սպառնայր մեծն Յակոբոս. §Օտար ձեր, ասէ, 'ի սուգ դարձցի, եւ ուրախութիւն ձեր 'ի տրտմութիւն': եւ նովին այսուիկ ուրախութեամբ^ա որ առ Աստուած, սիրովն ընդարձակեալ հոգին, յամենայն ժամ ուրախանալ հրամայի 'ի Պաւղոսէ Սոյնպէս եւ ուտելն որ յորկոքստութենէն է դարձվի. իսկ այն որ աստուածային փառացն է լրումն^ա սեղանն, բարեբանեալ լինի, ըստ նորին իսկ առաքելոյ բանից. §Եթէ ուտիցէք, ասէ, եթէ ըմպիցէք, զամենայն 'ի փառս Աստուծոյ արասցիք: Արդ յայտ է յասացելոց անտի^ա եւ վասն նախաստեղծին ասել, թէ ցորքան զպատուիրանապահութեամբն թեւակոխէր, նոքումբք այսոքիւք բնաւորականօքս ընդդիմամարտուցեալ 'ի բաց յինքեն հալածէր զմահն եւ զապականութիւն. եւ այնպէս յարատեւողագոյն գոյացութեամբ^ա անճառելեաց երթեալ հանդիպանայր կենացէ Իսկ յորժամ առ պատուիրանազանցութիւնն 'ի վայր սողոսկեալ անկաւ, յորմէ եւ մեղացն եղեւ բողբոջ, յայնժամ ընդ լծով մահու եւ ապականութեան մտեալ հնազանդիրէ Եւ այսպէս ոչ ստեղծիչն, եւ ոչ ստեղծեալն 'ի նմանէ, այլ ինքնականութիւն ստեղծուածոյն եւ պատրանք բանսարկուին զմահն եւ զապականութիւնն 'ի մերումս յարադրեաց բնութեանէ Բայց սակայն դժուարաշարժ առ մեղսն յայնժամ, եւ դիւրաշարժագոյն առ բարին. որպէս եւ այժմիկ յապականացու անկեալ կեանս^ա հակառականայսոցիկ վտանգիմք, դիւրաշարժ առ մեղսն, եւ դժուարաշարժ առ առաքիւնութիւնն փոփոխելովէ Եւ զայս այսպէս որպէս յնթացման ըմբոնեալ բանիս^ա քոյինն սակս բանի. զի զնոյն ինքն բնաւորականս^ա ապականութիւն թարգմանեցեր. ոչ միայն որք ընդ մարմնումս են յարահիւսեալ աշխատութիւնն եւ քաղցն եւ քունն, այլ եւ որ յոգւոջն են եռատեսակ մատուց, խոհականն եւ ցանկական եւ ցասնականն. որք են ոչ այլ ինչ, այլ բնաւորականք եւ բնութիւնք մարդկային կազմածիս, հակառակամարտք զինեալք պատուիրանապահութեամբն առ մահն եւ ապականութիւն. իսկ 'ի պատուիրանազանցութենէն վահանընկէց լինելով մասն եղանին թշնամեացնէ

Արդ զի երեւցոյց բանս^ա ոչ մեղք եւ ոչ ապականութիւնք հոգեկանացն եւ մամականացն մերոց լինել կրից, այլ որակք ոմանք, եւ որակութիւնք մարդկայնոյս պատշաճեալ գոյացութեան. զիչնչ զարմանք են, թէ^ա եւ Փրկիչն սոքօք 'ի կենցաղավարելն ընդ մարդկան վարեցաւ, ուրանօր եւ կամեցաւ, եւ յորժամ եւ որքան. ոչ օտար յեղանակաւ եւ կամ ստուերաւ իւիք, այլ ճշմարտութեամբ. եւ զմերն իսկ առաջի արկանելով բնաւորականս^ա թուղացուցեալ մարմնոյն կրել զիրսնէ Որպէս սուրբն Գրիգոր, ասէ, Նիւսացի. Քանզի անսուաղ ասէ զքառասուն օր մնացեալ^ա յետոյ քաղցեաւ. եւ ետ յորժամ ախորժեաց բնութեանն զիւրն կատարելէ

Ապա ուրեմն ըստ օրինի մարմնոյն իւրոյ^ա գոր 'ի մենջն ընկալաւ, զմերն կրէր կիրս. եւ ոչ ըստ աստուածութեանն, որպէս քեզ թուի ասելէ Ջի եթէ ըստ աստուածութեանն հնար էր զմարդկայինսս կրել Քրիստոսի, ապա թերեւս ոչ մարմին էր զգեցեալ 'ի կուսէն 'ի մերմէ բնութենէս, այլ զնոյն զնախահարցն էր պահեալ զերեւութական տեսութիւն. որպէս առ Աբրահամաւն եկեր, եւ ընդ Յակոբայ եղեւ կռուակից. ցԱդամ եւ ցԿայէն անգիտաբար հարցանէրէ Իսկ եթէ այն նմանութիւնք եւ օրինակք էին ճշմարտութեան, իսկ այս նոյն ինքն ճշմարտութիւնն եւ ոչ օրինակ, ապա յայտ է ուրեմն, թէ ճշմարտութիւն էր եւ երեւումն, ճշմարտութիւն էր եւ երեւեալն, ճշմարտութիւն էր եւ կրելն, ճշմարտութիւն էին եւ կիրքն Եւ թեպէտ եւ աստուածային զօրութիւնն կարօղ է եւ 'ի նմանութեան զճշմարտութիւնն պահել, որպէս ասաց ոմն 'ի սրբոցն մերն Գրիգորիոս, սակայն առ վերջնովս զառաջինսն յիշեցեալ զերեւումսն եւ զկիրս^ա նմանութիւնն եւ օրինակ զնոսս ասելի է, եւ ոչ ճշմարտութիւնէ Իսկ ճշմարտութիւն կոչեմ զիրն, եւ ոչ զանունն միայնէ Արդ որպէս իր էր երեւելն 'ի կնոջէ, իր ուրեմն էին եւ ներգործեալքն 'ի նմանէ եւ կրիցեալքն Եւ որպէս զմարմին Բանին ոչ յայլմէ իմեքէ ծանեաք, այլ 'ի կուսէն, այսինքն 'ի մարդկային զանգուածոյս, նոյնպէս եւ զկիրսն մարդկայինս ըստ մեզ եւ զմերն ասեմ կրեալ Քրիստոսի, եւ ոչ ըստ աստուածայնոյ, եւ կամ զայլոյ ուրուքէ Որպէս եւ մեծն Գրիգոր ասէ Նազիազուէ Կրկին էր^ա ըստ որում վաստակեցան, եւ երկեան, եւ արտասուեացն, եւ քաղցեաւ, եւ ծարաւեցաւ օրինօք մարմնոյնէ Կրկինն ասել զԱստուած Բանն, եւ զնորայն յայտնեաց մարմին. եւ օրինօք մարմնոյն ասելն^ա ըստ մարդկութեանս, եւ ոչ ըստ աստուածութեան նշանակել կրել զկիրսնէ Չոր դու եւ ոչ զմի գոք յայդցանէ կարեւ տոնուլ յանձն. յաղագս որոյ զնոյն ինքն ընքեան զմարդկային կազմածս մեղս ասացեր գովէ

Չորմէ առաւելաշնորհն Մեւերիանոս ասէր զարաղացոց եպիսկոպոսն 'ի տնօրէնութեան Փրկչին բանի. Անչարչարելին, ասէ, չարչարի չարչարելեան. ոչ ընդ այնու կարեօք եմուտ որ 'ի մեղսն տանիցին, այլ որ զհասարակաց բնութեամբս պատեալ էէ Քանզի ոգի եւ մարմին ծառայեն կարեաց^ա որ 'ի մեղսն տանին, եւ այնց կարեաց որ արտաքոյ քան զմեղսն իցեն. այսինքն քաղցնուլն եւ ծարաւելն, եւ վաստակելն եւ ննջելն^ա մամրնոյն կարիք են, այլ ոչ եթէ 'ի մեղս համարեալ իցեն. իսկ պոռնկութիւն եւ պղծութիւն եւ հակառակութիւն այն կարիք մեղաց ենէ Նոյնպէս եւ ոգին ունի պատեալ զիւրեւ կարիս յարարչէ բնութեանն ընկալեալ զօգտակարսն եւ զկարեւորսն, զերկիւղն եւ զտրտմութիւնն եւ զցասումն Եւ եթէ լոկ առանձինն քննիցին, կարիք կոչին. իսկ չափով եւ ըստ ժամանակի^ա օգնականութիւն են բնութեանսէ Չայս ասաց, եւ 'ի վերայ եբեր^ա ասելով. Չկարիս մարմնոյ եւ ոգւոյ^ա որ արտաքոյ քան զմեղսն իցեն, կալաւ յանձին կենարարն. քաղցեաւ ըստ մարմնոյ, ծարաւեցաւ վաստակեցաւ ննջեաց. եւ այնու ոչ եթէ զաստուածութիւնն ինչ թշնամանեաց, այլ վասն զմարմնոյն բնութիւն ճշմարտութեամբ յայտնելոյնէ Նոյնպէս եւ ըստ շնչոյն^ա երկեաւ տատամեցաւ, տրտմեցաւ. §Տրտում է ասէ շունչ իմ մինչեւ 'ի մահ'. եւ

դարձեալ թէ՞ ՏՄԿսաւ տրտմել եւ հոգալ՝. եւ այն չէին կարիք մեղաց, այլ բնութեան մարմնոյն ծանուցիչք էր դարձեալ ասէ՛ք Ջի յառաջագոյն կարկեսցէ զբերանս հերձուածողացն, եւ յայտ արասցէ, թէ զայս մարմինս զգեցաւ, որ ընդ բազում կարեօքս մտանէ, որ զանգիտէս 'ի չարչարանաց, որ դողայս 'ի բռնութենէ մահու, որ խռովի եւ տրտմի ընդ վախճան կենացէ

Ահաւասիկ յայտնի բանիւ երեւեցոյց սուրբ հայրս՝ ոչ մասունս գոլ մեղաց եւ ապականութեան, որ 'ի մեզ գտանին կիրքս, այլ բնական մարմնոյ եւ ոգոյ կարիք. առ որս կամաւ եւ ըստ կանխատեսութեան խորհրդոյ յայնուսիկ խոնարհէր Տէրն, եւ ոչ եթէ բռնագբօսութեամբ զփրկչականն զիրեամքք ածել կարէին զմարմինն. զի այս սոսկ մարդոյ է՞ բնականացն 'ի հարկի կալ ծառայութեան կարեացէ Իսկ Բանն Աստուած ընդ ինքեան անքակաբար զմերն միաւորեաց, յորժամ կամէր ինքն, յայնժամ ակնարկէր մարմնոյն իւրոյ յառաջ ունել զբնականսն, առ 'ի ճշմարտելոյ զբովանդակն ընդ ինքեան միաւորել զմարդկայինն զոգի եւ զմարմինէ՛ Որպէս հրաշայլին ասէ, Յոհան Կոստանդինուպօլսի. Եւ զհարդ այգուցն քաղցնայր. յորժամ կամէր եւ թոյլ տայր, ասէ, մարմնոյն, յայնժամ զգայր իւրոց կարեացնէ

Եթէ այդպէս է ասեն, ապա փոփոխելի էր Քրիստոս. երբեմն տկարանայր մարմինն՝ թոյլ տալով նմա բանին, եւ երբեմն զօրանայր՝ ընկալեալ 'ի բանէնէ Դարձեալ թիրահաւատք առ 'ի թիրել յանդգնեալք զհաւատս ուղիղս՛ք Ջի՛քնչ ասես եւ զմեռանելն վասն մեր զՔրիստոս. եթէ ըստ քեզ է, կամ մեռաւ եւ փոփոխեցաւ, եւ կամ թէ ոչ փոփոխեցաւ եւ մեռաւ ոչէ՛ Ապա եթէ եւ մեռաւ եւ ոչ փոփոխեցաւ, ըստ նմին եւ ընկալաւ զկիրսն, եւ ոչ այլայլեցաւ 'ի կրիցն. եւ որպէս 'ի մահուն զմերն ընկալաւ զմահ, այս է որոշեալ զշունչն 'ի յիւրմէ մարմնոյն, սապէս եւ 'ի կրելն՝ մերումն նոյնաձեւապէս հաւասարեաց կրիցէ՛ Որպէս սուրբն Բասիլիոս ասէ յառ զոհութեանն ճառի՞՞ ասելով. ՏՄրդ որպէս ընկալաւ զքաղցնուլն Տէր՝՝ հաստատուն կերակուրն շնչեցեալ 'ի նմանէ, եւ զծարաւելն իրաւացոյց խոնարհութեանն ծախեցելոյ որ 'ի մարմին. եւ վաստակեաց մարմնոյն եւ ջղացն յուղեզնացութենէն ձգեցելոյ. ոչ աստուածութեանն աշխատութեամբ տաժանեցելոյ, այլ մարմնոյն. որ 'ի բնութեանն յարմարագոյն է՞՞ զպատահումնն ընկալաւ, նոյնպէս եւ զարտոսր իրաւացոյց, զբաւացոյց, զբնական լինել 'ի մարմնի զպատահումնն թուղացոյց՝ Այսպէս 'ի սուրբս հայրնէ

Ուստի յայտ է՞ թէ հաւաստապէս բնականացն թոյլ տուեալ՞ զանցնիւրսն իրողութիւնս առ իւրն անապականապէս ազդել մարմին եւ հոգի ինքնիշխանական կամօք՞ յորժամ եւ կամեցան. ոչ անուանն եւ ձեւոյն եւեթ, այլ առաւել իրացն՞ որոց եւ անունն՞՞ յուրաքանչիւրսն համբերեալ. եւ այսր աղագաւ զմերն ասի ընդունել կիրսէ՛ Այլ եւ ըստ մեզ, եթէ ոչ յոյժ զայթազդեցիս բանիս, զապականութեանն ընդ միտ ածելով տեսակս. քանզի ես բնականացն ասեմ բուռն հարկանել զՔրիստոս. դու զանբնականսն 'ի ներքս մղես, այս է զապականութիւն եւ զայլայլութիւնէ՛ Ոչ էր սոսկ մարդ, բայց եւ ոչ Աստուած մերկ. այլ մանաւանդ Աստուած եւ մարդ միանգամայն. էր ինչ որ ըստ մեզ, եւ էր ինչ որ ըստ մեզ՞՞ յինքեան ցուցանելով Տէրն. քաղցեաւ ըստ մեզ, եւ քաղցնովն ոչ ըստ մեզ՞՞ առ յագեցութիւն երկնային բարութեանն զմեզ փոխաբերեացէ՛ Եթէ յատուկ մարդ, ոչ եւս ընդ կրելն ներգործեալ կարօղ. եւ եթէ միայն Աստուած, ոչ եւս ներգործելովն կրել զհոտակէ՛ Բայց այժմ առ երկոսին միանգամայն բաւական լիեալ, առնով յինքն զտկարութիւն մեր եւ ըստ մեզ, եղեաք եւ մեք զօրութեան նորա հաղորդք եւ ըստ նմա՛ք

Անգիտացաւ, եւ նովին մարգարեաշնորհս զմեզ յարդարեացէ՛ Մեռաւ ըստ մեզ՞՞ թաղման տալով զիւրն մարմին, եւ ստուգապէս մարդկային շնչովն առ դժոխականսն ժամանեալ. յորոց միովն՞՞ զմահուն ընկալաք լուծումն, եւ միւսովն՞՞ զապականութեանն զքակտումնէ՛ Եւ միանգամայն ասել, թէ զամենայնսն իւր ընտանեցոյց զմերսն բնականս, որովք իւրումն զմեզ ընտանեցուցանէր բնականացէ՛ Եւ զայս լուսաւորագոյնս մեծն Աթանաս ասէ Աղեքսանդրի. ՏՃամբերեալ Բանին ծննդեան մարմնապէս. եւ գնորին արարածն 'ի մեղս եւ յապականութեան եւ 'ի մահու ցնդեալն՞՞ ինքեամբ ժողովեալ նոր պատկերաւ. վասն որոյ զմեղացն դատապարտութիւն յերկրի արար, եւ զանիծիցն բարձումն 'ի վերայ փայտին, եւ զապականութեանն քակտումն 'ի գերեզմանին, եւ զմահուն լուծումն 'ի դժոխսէ՛ Ի վերայ ամենայն տեղոյ էլ, զի ամենայն մարդոյ փրկութիւն գործեցէ, զպատկեր մերոյ կերպարանիս յինքեան ցուցանելովէ՛ Քանզի զի՛քնչ պէտք էին Աստուծոյ ծնանել 'ի կնոջէ, աճել հասակաւ եւ ամաց թուով, որ եւ զյաւիտեանսն արար. եւ կամ դարձեալ իսաչին եւ գերեզմանին եւ դժոխոցն, յորս մեք անկաք. եթէ ոչ զմեզ խնդրէր՞՞ 'ի ձեռն մերոյ պատկերիս կենագործելով զմեզ, եւ յիւր միաբանութիւնն եւ նմանութիւն կատարեալ պատկերին կոչիցէ զմեզ՝

Չայս այսպէս ասելով աստուածագանն հոր յայտ արար, թէ ոչ մեծագորն եւեթ իւրով զօրութեամբն եւ կամ իշխանասաստ հրամանաւն զմերն տանջեաց տանջիչս Բանն Աստուած, այս է զմեղսն եւ զապականութիւն եւ զմահ, այլ մարմնով իւրով որ 'ի մենջ, եւ բանական հոգովն 'ի նոսա հպեալ զյաղթութիւն ցուցանէրէ՛ Եւ այսպէս երկրորդս Ադամ առաջնոյն գտաւ նորոգող զի գոր օրինակ նա վիրաւորեալ 'ի մեղացն՞՞ հակառակորդին ետ զինքն 'ի ծառայութիւն, սա անմեղութեամբ մերձեցեալ զմեղսն դատապարտեաց. եւ վիրաւորեցելումն 'ի վերայ բերելով զողջութիւն՞՞ ծառայեցուցանել զծառայեցուցիչն հրամայեաց ծառայեցելոյնէ՛ Եւ զայս գտեալ մեր զագատութիւն 'ի տեսնէն՞՞ ոչ այլով իւրք օրինակաւ, այլ 'ի ծառայական կրիցն անտի, գոր կատարեաց իւրով մարմնովն հնազանդ լիեալ չօր մահու չափ. որպէս թէ 'ի տկարութեան զօրութիւն ցուցանել, եւ 'ի խոնարհութենէն գործել ճանապարհ առ բարձրութիւննէ՛ Չայս եւ մեծն Գրիգոր Նազիազու ընդարձակագոյն բանիւ բարբառեալ ասէ.

ՏԿերպարան է գտարին բովանդակ յինքեան զիմ բերելով հանդերձ իմովքն, զ'ինքեամբ ծախեսցէ զչարութիւնն իբրեւ զմում հուր, եւ կամ իբրեւ զգոլոշի արեգակն. եւ ես հաղորդեցայց նորայոցն յաղագս խառնմանն. վասն այնորիկ գործով պատուէ զհնգանդութիւնն, եւ զփորձ առնուլ զնորա 'ի չարչարելն՝ Վասն զի ոչ էր բաւական սերն, որպէս եւ ոչ մեզ, եթէ ոչ եւ գործովք կատարեալ էր մեր. քանզի գործքն ցոյցք էին սիրոյն՝ Ոչ ինչ է վատթարագոյն թերեւս եւ զայն զմտաւ ածել, զի փորձէ զմեր հնազանդութիւնն՝ եւ չափէ զամենայն իւրովք չարչարանօքն՝ արուեստի մարդասիրութեանն, որպէս թէ ունիցի զիտել իւրովքն զմերս'է՛ Եւ զայս նա՛ք

Բայց մի՞ զամեայն զմարդկական կարիսն 'ի միում չարի հարեալ ընդ մի համարիցիս. իբրու թէ նմանապէս ամենեցուն զբնաւորելն սոցա առ մեզ վարկանելով. որովք եւ ոչ ամենեքումքք այսոքիւք զփրկչականն պարտ արժան է ասել զկիրքնունակութիւնս՝ Քանզի ոմանք 'ի նոցանէ բնականք ասին՝ ըստ բնութեան 'ի մեզ տրամադրեալք. որպէս քաղցն եւ ծարաւն եւ քունն եւ աշխատութիւնն, տրտմութիւնն եւ երկիւղն եւ ցասումն եւ անգիտութիւնն՝ Իսկ ոմանք յետամտականք 'ի մեզ եղեն. յորոց մին 'ի նոցանէ՝ 'ի մէնչ ընկալաւ զսկզբնաւորութիւնն, այս ինքն մեղքն, որ զպատուիրանն ուսոյց արհամարհել. իսկ ոմն յարարչէն պատուհաս ընդ յանցանացն 'ի վերայ եղաւ՝ մահն՝ Իսկ ապականութիւն հետեւանք ասին մահուն. ոչ 'ի մէնչ եւ ոչ յարարչէն յարեալ եղել 'ի բնութիւնս, այլ որս գտեալ եւ կերակուր արարեալ իւր զընդ մահուամբ անկեալսն. քանզի ներլինելիութեանն է ներհական, որպէս յառաջն ասացի, որ ապականէ զիրն, եւ գոգցես թէ յանգոյութիւն զգոյն խնդրէ ներածել՝ Որով առաւել խնդայր, եւ չարչար յուսովն զուարճանայր խաբեբայ եւ պատրիչն մերոյ նախահօր, որպէս թէ յաղթեալ նախանձելոյն. եւ զանուանեալն 'ի բոլոր գոյացելոցս պատկեր արարչին խափանել կարացեալ, որում ոչ իցէ հնար լուծեցելոյն առ նիւթն՝ յորմէ գոյացաւ՝ վերստին միսսանգամ գոյանալ վատահանայր, եւ վասն այնորիկ անշուշտ եւ անշարժ նիւթոյն անփոյթ արարեալ՝ միայն բռնացեալ պահել զկենդանական շունչն՝ Սորին աղագաւ ոչ տուեալ թոյլ ապականութեանն առ իւրն մերձենալ մարմինն՝ որ կենագործելն եկն զմեզ Բանն Աստուած, որ հանդերձեալ էր քակել զսա 'ի մեռանելն իւրում՝ Օրինակի իմն՝ շինուածոց զհիմնն 'ի բաց առեալ, եւ կամ կործանումն քաղաքի եղեալ՝ 'ի տապալել զպարիսպնէ՛ Իսկ մահուամբն թեպէտ եւ պատժեաց զմեզ՝ որ իրաւապէսն դատիր, այլ սակայն երկեակս 'ի նմին 'ի մահուն մի ըստ միոջէ զօգոտութեանն ծածկեաց զներմանս, որք են այսոքիկ յորմէ վտանգեալ լինիմք՝ 'ի վախճան հասանել մեղացն, եւ անլուծականի կենդանութեան լինել սկիզբնէ՛ Եւ յաղագս այսորիկ ամենայն փութով եկեալ յանձն առնոյր զսա Տէրն. զի մեղացն արասցէ լուծումն, եւ զապականութեանն խափանեսցէ զյափշտակութիւն. զի եւ յարութեամբն կոչեսցէ զմեզ առ վերին կեանսն՝

Բայց կամիմ սակաւութիւնս ձգտել՝ որ յաղագս ապականութեան իցէ բանս. զի եւ արժան իսկ է զառաւելագանցս զայս չար մարդկայինս ազին՝ յուրվագունիւք հրապարակել բանիւք. զի զիտասցէ խոհեմագոյնն, թէ որպիսիք պատուով յիսկզբանն յԱստուծոյ ստեղծաւ բնութիւնս. եւ յորպիսիք եւ յոքրքանս յինքնականութենէն սայթաքեալ եկն յանարգութիւն. եւ կամ զիաքող եղել փոյթ արարչին մերոյ սակս մերոյն փրկութեան մարդ լինել, եւ արեամբ խաչին իւրոյ ազատել զմեզ միանգամայն 'ի մեղաց եւ յապականութենէ, եւ 'ի ծառայութենէ բանսարկուիին բռնութեան՝ Արդ է ապականութիւն բոլոր իրի քակտութեան պատճառ՝ այլայլութեամբ 'ի վերայ հասեալ. քանզի բոլորն 'ի մասանց բաղկանայ. եւ զբաղկացեալն ընկալաւ, նոյնպէս եւ զարտոսր իրաւացոյց, զբաւացոյց, զբնական լինել 'ի մարմնի զպատահումնի մասանց քակտէ ապականութիւն, զայլայլութիւնն 'ի գործ արկանելով՝ Օրինակ իմն. որպէս թէ առաջի կայցէ բանիս՝ տունկ ինչ 'ի տնկագործողէն իւրմէ իլեալ. առ որ մերձեցեալ ապականութեան՝ փախուցանէ 'ի նմանէ՝ նախկին հրաման տուեալ այլայլութեան, զբնականն որ 'ի նմա որակութիւնս. եւ փոխանակ այնոցիկ զանվայելչագոյնսն 'ի ներքս ածէ զորպիսութիւնս. եւ ոչ տայ թոյլ մնալ նմա յայլայլութեանն յայնմիկ, այլ 'ի վայր քարշեալ՝ անցնիւրցն մատուցանէ զնա յորոց բաղկացան տարերց. զոր ապա կարողութիւն է միայն ամենագոր ձեռնին՝ միսսանգամ զքայքայեալն նիւթ առ նոյն հաւաքելով հաստատել տեսակէ՛

Արդ երիս եցոյց մեզ բանս զկործանմանն մերոյ տեղիս. զառաջինն մեր իսկ գտեալ եւ անձին մատուցեալ զմեղսն. եւ զերկրորդն որ դատերն զմեզ զպատուհասն 'ի վերայ ընկեց Աստուած զմահն՝ Իսկ զվերջինս՝ հետեւանս ասացաք լինել մահուն զապականութիւն. մանաւանդ թէ յաղթանակ հակառակորդին գտեալ զսա խաբեութեանն իւրոյ հանդիսի՛ք Ջի թեպէտ եւ ասաց ստեղծիչն հողածնիցելոյն, Տէրն էր եւ 'ի հող դարձցիս', ոչ հրաման տալով, այլ առ որ ինչ երթալոցն էր զկնի մահուն, մակձայնելով զայն ասէր՝ Չոր օրինակ՝ քար ինչ 'ի բարձուստ ուստեք հոլովեալ, որ մօտն կայցէ ասացէ, երթալ ունիս՝ մինչեւ ուրանօր արժանն իցէ երթալէ՛

Արդ են ծայրքն պարզաբար ասացեալ չար՝ եւ անուամբ եւ իրօք. իսկ մէջն ոչ պարզաբար եւ ոչ նոյնպէս, այլ 'ի միմեանց ընկալեալ, եւ շարամանեալ ընդ միմեանս՝ Քանզի որ ասի մահն, նոյն եւ քուն ասի. եւ որ կենացն է վախճան, սկիզբն է կենացէ՛ Եւ ծայրիցն՝ մարդն եղել գտօղ, եւ բանսարկուն. ոմն զմեղսն, եւ ոմն զապականութիւնն բնութեանս առթելով՝ Եւ յաղագս այսորիկ եղեալն վասն մեր մարդ՝ եւ անուանեալն երկրորդ Ադամ մեղս ոչ արար. ՏՎասն զի ոչ գտաւ նենգութիւն 'ի բերան նորա. եւ ոչ մարմին նորա ետես զապականութիւնն.՝ զի զոր ոչ իւր ինքեան եղեալ 'ի բնութեանս, եւ ոչ հպեալ 'ի նոսա՛ք Քանզի աւելորդ եւ վայրասպար վարկանէր՝ յորոց ազատելն զմեզ խորհեցեալ՝ զնոյնս ինքեան մատուցանել. իսկ 'ի

պատուհաստ անտի ոչ հրաժարելի Զոր օրինակ բժիշկն արքունիկե գեղն հիւանդին հանդերձեալ^ա արասցէ իւրով ճաշակամբն հաւատալի. զի ոչ էր մեղք եւ ոչ ապականութիւն պատուհասն, այլ որ զնոսա 'ի բնութենէս հալէր եւ 'ի բաց ջնջէր^ա որպէս յոսկոյ անտի հուր զժանգնէ Եւ զայս կամաւորապէս կրել կարողութիւն է միայն Քրիստոսի, եւ որք 'ի նման զօրացեալք^ա զորդեգրութեանն արժանաւորեցան ընդունել փառս. ՏԿցորդ լինելով չարչարանացն^ա եղն եւ փառացն նորա հաղորդք^ա. որպէս ասէ Առաքեալք ՏՔանգի զոր սիրէ Տէր^ա խրատէ, տանջէ զամենայն որդի^ա զոր ընդունի^ի Եւ սոյն սա^ա թեպէտ ՏԱռ ժամանակն ոչ ուրախութեան թուի, այլ յետոյ պտուղ խաղաղութեան նովաւ կրթելոցն հաստուցանէ յարդարութիւն^ի Է

Իսկ խաղաղութեան պտուղ զնոյն ինքն ասեմ, ՏՈր արարն զերկոսին մի, եւ զմիջնորմն ցանկոյն քակեաց զթշնամութիւնն 'ի մարմնի իւրում^ի Եւ զիչնչ քան զայս վեհագոյն եւ գերաշխարհիկ խաղաղութիւն, ընդ աստուածայնոյն միանալ մարդկային բնութեանս, եւ լինել մի գերագունին յաղթելով Եւ այս է^ա որպէս ինձ թուի ասելն Որդոյ առ Հայրք ՏՓառաւորեալ^ա զՈրդի Քո առ 'ի Քէն փառքն, զոր ունէի յառաջ քան զլինել աշխարհի առ 'ի Քէն^ի Եւ զայսց բանից զարմատս ինքն իսկ եկեալ ուսուցէ մեզ Տէր, հարցեալ 'ի նմանէ Կոչես, ո՞վ Տէր, Հայր Քեզ զԱստուած. ապա ուրեմն էութեան նորա եւ Որդի. յայտ է^ա թէ եւ փառակից նորուն. իսկ զիչնչ այդ^ա զոր ասեալ, ՏՓառաւորեալ^ա զՈրդի Քո առ 'ի Քէն փառքն^ի. եւ զայդ ճշմարտես^ա թէ ունէի զփառսն, եւ առ 'ի Քէն ունէի, եւ յառաջ քան զլինելն աշխարհի ունէի^ի Իսկ մինչ զառ 'ի նման փառսն ունէի^ի 'ի սկզբանէ աշխարհի, այժմ ոչք է զոր խնդրես. ունէի^ի յայնժամ, եւ այժմ ոչք ունիս^ի Եւ այն անհար է մշտնջենաւորի էութեանդ զոլ առանց փառաց. զի թէ փառքն ոչ են առ քեզ, ոչ է ապա էութիւնն. եւ եթէ առ քեզ ոչ են, ապա եւ յորմն ունէիրն 'ի չօրէ բարձեալ եղեն^ի Զիչնչ եւս խնդրես 'ի նմանէ, յայտնեա մեզ աղաչեմք զքեզ, Տէր. զի 'ի քեզ են ծածկեալ ամենայն գանձք իմաստութեան եւ զհտութեան^ի Է

Անարգանս ինձ կրել առաջի կայր, զթուք եւ զապտակ ընդունել. քացախ եւ դեղի ճաշակել. զմահ խաչի յանձն առնուլ. աղաչելի զՀայր^ա որպէս անարգեալ զոք, զի վերստին առ իս դարձուցէ զփառսն^ի Եւ զիաւորդ. մերկացաւք արդեք յանարգանացն զփառսն. եթէ այդ է, ապա եւ 'ի մահուանէ անտի զանմահութիւնն կորուսեր, եւ միանգամայն ասել^ա թէ եւ աստուածութիւնն մարմնոյ աղագաւ հեռացաւ 'ի քէն^ի Է

Ո՞չ այդպէս. ոչ եթէ ես յիմոց անտի փոփոխեցայ, այլ կարծիք մարդկան^ա զոր ունէին վասն իմ, փոփոխեցան^ի Յորժամ 'ի բժշկութեանցն սքանչելիս վայելի^ն^ա զարմանային հաւատային բարբառնէին ըստ արժանի իմոց փառացն. իսկ յորժամ անարգեալ զիս տեսին, զայթազղեցան վասն իմ. թողով զպատշաճն ըստ իս^ա յանպատշաճագոյնն իմ ընկղմեցան խորհուրդս. որպէս եւ Եսայիաս զայն յառաջաձայնեալ վասն իմ ասէր զոցանէ^ի Արդ խնդրեմ 'ի չօրէ, զի մերկացուցէ 'ի կարծեաց մարդկան զանհաւատութեանն անարգանս, եւ զհաւատոցն զգեցուցէ խորհրդոց նոցա զփառս^ի Մի^ո հայեցին առ այս^ա զոր տեսանենս այժմ, այլ զոր ինչ ընդ ձեռն այսորիկ լինելոց է մշտնջենականի փառացն իմոց մեծութիւն^ի Գիտացենս այնքիկ^ա որոց իմաստութիւնն իւրեանց առաջնորդեաց նոցա առ մոլորութիւնն, թէ պարտ է ՏՅիմարութեամբ քարոզութեանն ապրիլ հաւատացելոց^ի. յանարգանաց անտի իմոց վերստին գտանել զոր կորուսին մարդիկ զփառս. 'ի մահուանէս զոր ճաշակեմ, ստանալ զանմահութիւն. եւ միանգամայն ասել, թէ լինելովս իմ որդի մարդոյ^ա արժանաւորեցին լինել որդիք մարդկան որդիք Աստուծոյ^ի Զայն եւ Հայր ինձ պատասխանեաց յերկնից. ՏՓառաւորեցի, եւ դարձեալ փառաւորեցի^ի Է Որպէս նախ քան զմեռանելո քո^ա զօրութեամբ սքանչելեաց քոց ոմանք ապրեցան մարդիկ, առաւել եւս զկնի կամաւոր մահուն քո բազմացին հաւատացեալք 'ի քեզ, այլ եւ հանդերձ գերագանցութեամբ. զի սակաւք են յաստուածահրաշիցո քոց նշանաց ընտրեալք, եւ անթիւք 'ի մարդկանէ^ա զորս ճառ խաչին քո ժողովեցէ^ա լինել ժառանգորդ արքայութեան Քում^ի Է

ՅԱՂԱԳՍ ԿԱՐԳԱՅ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

ԶԱՍՏՈՒԱԾՍՅԻՆ եւ կենդանարար Հոգւոյն Սրբոյ զօրութիւնն յայտնելով երբեմն, որ իսկակիցն էր Հոգւոյն, ՏՀողմ ուր կամի, ասէ, շնչէ^ի© այս ինքն է^ա որ յամենայն մարդիկ մատակարարէ զիւրոյ զխորհրդոյն զօրութիւնն© ոչ միայն յարժանաւորսն, այլ եւ յանարժանսն ցուցանէ զիւր զբարերարութիւնն վասն բազմաց օգտի^ի Աստանօր Բաղասամայ, որ զյայտնեալ Բանին Աստուծոյ բարբառեցաւ, որ 'ի վախճան ժամանակացս եւ 'ի կատարման ժամանակիս^ա մարդ եղեալ յերկրի երեւեցաւ, ընդ մարդկան շրջեցաւ Կամ խոնարհագոյն քան զինքն զէշ նորուն մարդկեղէն բարբառովն բարբառեալ, արգելելով զմարգարէին զանօրէնութիւնն Կամ զանշունչ գաւազանն Ահարովնի պտղաբերեալ 'ի խորհուրդ եկեղեցւոյ^ի Է

Ապա չեն ինչ զարմանք եթէ մեղաւորաց եւ անարժանից թողացուցանէ Աստուած փոքր ինչ մասն խորհրդոյ քննել յեկեղեցւոջ, 'ի հնգից անտի բանիցն Պաղոսի, առ 'ի յօգուտ ուսումնասիրաց եկեղեցւոյ մանկանց^ի Յաղագս այսպիսի մարդասիրութեանն^ա թերեւս եւ զիմս ոչ յիշեաց Քրիստոս Աստուած զբազմութիւն յանցանացս, եւ ոչ ընդդէմ երբէր զանախորժելի զյանդիմանութիւնն, եթէ ՏՐու ընդէք բնաւ պատմեա զարդարութիւն իմ, կամ առնուս զուխտ իմ 'ի բերան քո^ի© եւ զպատճառն յայտնէ յասելն© ՏՎասն զի դու ասեցեր զիւրատ իմ, մերժեցեր եւ յետս ընկեցեր զամենայն զբանս բերանոյ իմոյ^ի© եւ որ 'ի կարգին է^ի Է

Զի թե արտաքնոցն ասացեալն 'ի խորհուրդ եկեղեցոյ վերաբերին, 'ի Պաղոսի յասելն, եթէ ՏԱրի որ ննջեալ եւ կանգնեա՞ց 'ի մեռելոց, եւ յուսատու լիցի քեզ Քրիստոս!՝© եւ կրետացոց սուտ մարգարէին վկայութիւնն առ Տիտոս զարմանալի՝© ու՜րչափ եւս առաւել որ ուղղափառ հաւատով խորհրդաբերին, ներէ նոցա եւ առաջնորդէ առ բարեացն գիտն՝© ըստ այնմ եթէ ՏՁկամս երկիւղածաց իւրոց առնէ Տէր, եւ ինտրուածաց նոցա լւել՛, տալով նոցա լեզու գիտութեան խօսել 'ի ժամու զբանն՝ Ռրպէս եւ աստանօր եւ ինձ շնորհօքն աստուծոյ պարգեւեցաւ համարձակութիւն բանիս՝

Եթէ ընդէ՛ր 'ի մեջ գիշերին հինգ սաղմոսիքն նախ երգեն՝© եթէ զի՛նչ խորհուրդ բերէ քարոզն, եւ քահանայական աղօթքն՝

ՔԱՆՁԻ յաստուածային խաղաղութիւն ժամանեալ մարդկային բնութիւն, խորհիւր ազատել 'ի չարին վրդովմանց սուրբ եկեղեցի եւ որպէս յանդիման կալով առաջի մեծի թագաւորի, նախկին համարձակութիւն հայցէ 'ի բանալ բերանոյ իւրոյ, յասելն, ՏՏէր եթէ զշրթունս իմ բանաս, բերան իմ երգեսցէ զօրհնութիւնս Քո՛ւ՛՛ Եւ յետ այնորիկ համարձակեալ պատմեաց զնեղչացն դաւաճանութիւնն, եւ զազգի ազգի ալեկոծութիւնն՝© յասելն՝՝ ՏՏէր, զի՛ք բազում եղեն նեղիչք իմ, եւ բազումք յարեան 'ի վերայ իմ՛՛՛ Ի սկզբանէ կենաց իմոց թշնամիք 'ի դրախտին հակառակամարտ զօրութիւնքն՝© եւ ՏԲազումք ասեին զանձնէ իմմէ թէ չիք փրկութիւն սորա առ Աստուած իւր՛՛՛ Վասն որոյ աղաչե՞ա՞ օգնական լինել տկարութեան բնութեանս՝՝ առ 'ի խորտակել զյարձակումն լլկողացն, եւ ոչ անտես լինել մարդկային բնութեանս 'ի բարեգթութենէն տեառն՝© զի լցոյց չարչարանօք մեղաց զոգի իմ, եւ զկեանս իմ 'ի փառաց դրախտն 'ի դժոխս մերձեցոյց՝© ՏԵւ համարեցայ ես ընդ այնսիկ՝՝ որք իջանեն 'ի գուր՛՛՛ եւ որ զկնի սաղմոսն պատմէ զանագան փորձութեամբն վարարկեալ որպէս վարմի՛՛

Արդ ընդ այս ամենայն կիրս փորձութեանց անցեալ եկեղեցոյ, սակայն ոչ լքանի յարարչական խնամոցն որ 'ի դրախտին՝© ամենեւին արտաքս սահմանեալ զինքն 'ի բարձրութենէ խոնարհեցուցանողին, գոչէ քաջալերաբար եւ ասէ, ՏՕրհնեա՞՞ անձն իմ զՏէր, եւ ամենայն ոսկերք իմ զանուն սուրբ Նորա՛՛՛՝© եւ եթէ ՏՕրհնեա՞՞ անձն իմ զՏէր, եւ մի՞՞ մոռանար զամենայն սքանչելիս նորա՛՛՛ զառաջինսն եւ առ յապայսն՝© որ պսակելոցն է զկամարարսն իւրով ողորմութեամբն: Եւ այսպիսի աստուածաշնորհ յուսով զօրացեալ՝՝ հրամայէ երկնային զօրացն, առ 'ի յօգնականութիւն փառաբանութեանն իւրեանց Տեառնն օրհնել զՏէր՝ Եւ այսպէս սրբեալ եւ ամրացեալ եւ զգաստացեալ հինգ սաղմոսիք, յաղագս հինգ զգայութեանցն մարքութեանն, ինտրեաց յԱստուծոյ զՍուրբ Հոգւոյն զշնորհսն յօգնականութիւն, առաջնորդ լինել յերկիր բարութեանցն, ուստի ելաքն մախանօք չարին յասելն, եթէ ՏՀոգի քո բարի առաջնորդեսցէ մեզ յերկիր ուղիւղ՛, զոր եւ քարոզն պատուիրէ պահել զպատուիրանն, զի երկայնօրեայք լինիցին յերկրին բարութեանց, որպէս 'ի դրախտին սակաւօրեայք՝ Եւ ապա քահանայական աղօթքն հայրաբար զփրկեալսն իբրեւ զորդիս յուսոյ կենաց մատուցանէ առաջի Հօրն երկնաւորի, եւ երկրպագուս եւ փառաբանիչս ամենասուրբ Երրորդութեանն՝© նմա փառք յաւիտեանս՝© ամէն՝

Եւ եթէ ընդէ՛ր եօթն գոբաղայիք կանոնեալ է սաղմոսն Դաւթի, եւ եթէ վասն ի՛նչ պատճառի իբրեւ զթերի իմն խորհրդով զայլոց մարգարէիցն 'ի վերայ բերելով օրհնութիւն ձայնեն, եւ ապա յետոյ քարոզ եւ քահանայական աղօթքն՝

'Ի ՀՆԱՇՄԱԿԵՐՏ փառագարդութեանցն Աստուծոյ զամենայն գոլ բարեօք տեսանեմք. եւս առաւել զգերագանց զպայծառ եւ զանեղ լոյսն զսահմանօղ տուրնջեան եւ զիշերի, որով վարին ժամանակաց շրջմունք եւթնօրեայք շաբաթացեայք՝ Արդ թեպէտ յոլովք կան եօթներեակք 'ի վերայ այլոց աւուրց շրջագայից, այլ ինձ մերձ թուի գոլ սաղմոսին միտք եօթն գոբաղայիքն կանոնեալ. զոր ոչ օտար քան թէ Հոգւոյն Սրբոյ իմաստիւքն վարկանիմ երանելի հարցն մերոց զեօթն գոբաղայսն կանոն անուանեալ, այս ինքն է անշարժութիւն. որ ըստ համեմատութեան ընդ եօթն աւուր շաբաթունս՝՝ գաղափարին մի մի գոբաղայ առ օր մի, գոլով վեցն ըստ վեց աւուրցս տարժանմանց. իսկ եօթներորդն զգլուխն եւ օր կատարման, յորում աւուր եւ սուրբքն ճգնեայք 'ի Քրիստոս պսակին՝

Բայց չեւ եւս կատարումն եօթներեկին. զոր յայսմ վայրի զօրհնութիւն զայլոց մարգարէիցն 'ի վերայ բերելով, որ նշանակէ զութերորդ դարուն զխորհուրդն, եւ օրն զդարուն, որպէս օր միաշաբաթուն, եւ խորհուրդքն 'ի նմա ութերեակք, եւ ինքն սկիզբն լինելութեան աշխարհի՛՛՛ Աստանօր յանգումն բերի աղօթից մերոց եւ ամենայն տնօրէնութեանցն Քրիստոսի. զմահն ասեմ, եւ զթաղումն, եւ զյարութիւնն, որպէս յետս լքանելով զեօթնօրեայ ժամանակս, որ է ըստ մարմնոյ երկրաքարշ տարժանմանցս. եւ առ ութերեակն ճախրել զխորհուրդն առ Քրիստոսի յարութեան օր՝

Մերձ յասացեալսն վարկանիմ եւ զդեւտացոցն օրհնսն եւ զքահանայիցն զկատարելութիւնն ութօրեայ դեգերեալ առ դուրս խորանին վկայութեան, զոնեա տիպք օրինակի եօթներորդացն, որ առ ութերեակն հանեն քրիստոսեան խորհուրդն. ըստ որում իմաստունն Սողովմոն, 'ի Զգօնութեան խրատուն յորդորէ՞ տալով մասունս եօթանց, այլ եւ ութից՝ Կամ 'ի սաղմոսն Դաւթի՝՝ որ վասն ութերորդացն գրեալ է. կամ բաղաբառակերաց աւուրքն. կամ տաղաւարահարաց տօնին զուշակումն, որ յերկնայինսն բերէր զմեզ 'ի վայրսն՝ Բանգի աստուածորդովն հետեւիմք 'ի լեառն բարձու առանձնանալ ընդ Երրորդութեանն փառաց. յորմէ զրկեալ 'ի սկզբանն 'ի գերակայ բարեացն, մարդկային բնութիւնս՝՝ յերկիր կործանեցան՝ Ըստ այսմ գաղափարի եւ որդի թագաւորագնոյն յետ եօթներորդ ժամու աւուրն ապաքինէր յախտն, յՈրդւոյն միածնէ բժշկութեանն. նա եւ յութերեակսն լինէր նորոգումն ընդ Քրիստոսի յարուցեայք՝

Այս մեծի խորհրդայ խորհրդագրած եղեալ եկեղեցոյ, 'ի բոլոր ժամանակաց լրմունս, բարեփառ հաւատով երջանկացեալ 'ի Քրիստոս, պատուիրէ 'ի կենցաղումս արթուն եւ զուարթուն լինել առաջի նորա, եւ մատուցանել նմա զբանաւոր զպատարագս 'ի հոտ անուշից, եւ արժանաւոր լինել խոստացելոց բարեացն՝ զոր պատրաստեաց հաւատացելոցն միածին Որդին Աստուծոյ. նմա փառք յաւիտեանս. ամենք եւ եթէ վասն ի՞նչ պատճառի զընդ երկից մանկանցն հանապազ երգեն 'ի գիշերին. եւ ապա քարոզ եւ քահանայական աղօթք, եւ զկնի Ողորմեա սաղմոսն. եւ նոյնպէս քարոզն եւ քահանայական աղօթքն. յետոյ Տէր յերկնիցն, առանց միջնորդի յետոյ Փառք 'ի բարձունսն յօրինեն. եւ եթէ զի՞նչ այսոքիկ յայտնեն խորհուրդքն՝ շնորհօքն Աստուծոյ սկիզբն արասցուք յայտնութեանք

ՔԱՆՁԻ Աստուածն յաւիտենական որ զամենայն արարածս բանի գոյացուցեալ, ուսուցին մեզ զիրք սուրբք յոչնչէ լեալ զամենայնք Իսկ զթագաւորական զպատկերն յետոյ 'ի պատիւ տէրութեանն իւրոյ զարդարէր, ինքեան ստեղծանելով ձեռամբն՝ առաւել մեծարեալ, զանարգ նիւթն երկինս հանելով 'ի տէրութեան փառսն, որ է ըստ պատկերի եւ ըստ նմանութեան, յաղագս որոյ հրամայէր արձակապէս քաղաքավարիլ, զի ինքնայօժար ընթացիւք ըմբոնեսցէ զառաջադրեալ զխորհուրդսնք Աստանօր 'ի վերայ հասեալ չարին, զանհասանելին ինքեան յափշտակելով զբարձրութիւնն, որում անհանդուրժելի հասանէին աղէտքն. զի որոյ 'ի սիրտն ընկալաւ փափաքանօք զխրատն, նովին ձեռովն յառաջադիմանայր. ուստի կապեալ իբրեւ շղթայիւք 'ի խորս անգիտութեանն անգանէր, Աստուած իւր յօրինելով զկործանիչն. ընդ որոյ հովանեաւ լծեալ, զնորինն ժառանգէր զխաւարն. եւ ամենեւիմք ընդ մահու կորստեամբ զբաւեալ, յԱստուծոյ եւ 'ի դրախտէն արտաքս անգանէրք

Եւ այսոքիկ այսպէս եղելոց, սակայն ոչ կարաց ժուժկալել իւրում պատկերին՝ յաղթեալ 'ի մարդասիրութենէն Հայրն. այլ ընդ առաջ էլանէ նմա մարգարէական քարոզութեամբն, զիրկս արկանէր եւ համբուրէր զդարձեալն 'ի խոզագնաց շաւղէ կռամոլութենէն. պատմուճան փառաց եւ մատանի հրամայէ ազուցանել նմա զառաջինն, զոր մերկացաք մախանօք չարին. ապա զմեծ եւ զանպարագրելի զեզն, զանմահ իւր Որդին եւ զԲանն տալ 'ի զենումն եւ փրկութիւն աշխարհի, յոր եւ կոչէ 'ի հարսանիս երկնաւոր Որդոյն իւրոյ զտիեզերսք Եւ այսպիսի փրկական տնօրէնութեամբք տիեզերք նորոզեալք կենդանացան, զորոց երկուց ատուրցն զխորհուրդս հրամայէ 'ի կիր արկանել զծննդեանն ասեմ եւ զյարութեանն. ոչ մի անգամ եւ երկից, այլ ամի ամի զնոյնն վերստին առնելով. նա եւ յամենայն շաբաթու տօնէ եկեղեցի զփրկութիւն նախաստեղծին, զոր արար միածին Որդին Աստուծոյք

Բայց նախադասելոյ պատճառ զօրհնութիւն երկից մանկանցն քան զՈղորմեա սաղմոսն այս է. վասն զի երգքերից մանկանցն յաղագս նախահօրն փրկութեան ձեւանայ, որ մախանօք չարին 'ի մէջ հնոցի կենցաղիս դատապարտեալ մարմնով, շնչով եւ հոգով. վասն այնորիկ նախ զարուիս զփրկութիւնն յառաջ բերէ Իսկ Ողորմեա սաղմոսն ունի զնախամօրն ազատութիւնն սրբոյ Աստուածածնի ծնընդեամբն, ոչ եւս անօրէնութեամբ յղանալ եւ որդիս ծնանել յանէծս վասն զի լուծաւ դատապարտութիւն սուրբ եւ Աստուածածնին ծննդեամբն, եւ բարձան ամենայն պատճառք մեղաց, որ յանիծիցն մտին յաշխարհս, մարմնով Որդոյն Աստուծոյ եւ թաղմամբն եւ յարութեամբն նորինք Ընդ նմին թաղեալք մկրտութեամբն 'ի մահ, եւ ընդ նմին յարուցեալք 'ի թաղմանէ մեղացն Աստուծոյ ազդեցութեամբն. նա եւ համարձակիմ իսկ ասել՝ եթէ ընդ աջմէ Հօր նստեալքք

Արդ որպէս յառաջագոյն շնորհեցաւ 'ի Հոգւոյն Սրբոյ կարգեալ խորհուրդ պաշտման եկեղեցոյ օրհնութիւն երկից մանկանցն, մահու եւ յարութեամբն Քրիստոսի յաղագս նախահօրն փրկութեան. եւ Աստուած քաւեայն զխոնարհութեան պաղատանս՝ հանապազօր երբեակ միութեան մատուցանել արժան է ամենայն քրիստոնէիցք

Իսկ Մեծացուցէն եւ Ողորմեացն սաղմոսն ունի զնախամօրն ազատութիւն սրբոյ Աստուածածնին ծնընդեամբնք Եւ այսպէս ազատեալք 'ի նախամօրն անիծից մանգունք եկեղեցոյ, եւ յառաջին յօրհնութիւնսն հաստատեալք, եւ ընդ անմարմնոց բնութեանցն պար առեալ, զերգս օրհնութեանն, յասելն, թէ Տօրհնեցէ՞ք զՏէր յերկնից, օրհնեցէք զՆա 'ի բարձանց'. եւ եթէ Տօրհնեցեն զՆա ամենայն հրեշտակք Նորա'. եւ այլ մի ըստ միջոցէ որ 'ի կարգին էք Եւ յետ այնորիկ 'ի ստորինս զԲանն ածէ յասելն, եթէ Տօրհնեցէք զՏէրն յերկրէ վիշապք եւ ամենայն խորք'. եւ եթէ Տօրագաւորք երկրի եւ զօրք իւր, եւ իշխանք, եւ երիտասարդք, եւ կուսանք'. եւ որ 'ի կարգին է. եւ այսպիսի մարդասիրութեամբ ազատեալք մանգունք եկեղեցոյ 'ի մեղաց ծառայութենէ, օրհնեն զՏէր յօրհնութիւն նոր, օրհնութիւն նմա յեկեղեցոյ սրբոյ. եւ եթէ ուրախ եղել նոր Իւրայեղ յԱրարիչն իւր. որդիք Սիովնի, որ յԵւայէն, ցնծացան 'ի թագաւորն իւրեանց, որ 'ի Մարիամայ, ծագեաց փրկիչ նոցա, որ յարուցեալ 'ի մեռելոց փչեաց յԱռաքեալսն, ասելով, ՏԱճէ՞ք զՀոգի Սուրբ', զհեռացեալն յԱղամայ՝ 'ի բնութենէս, յաղագս ոչ 'ի ճաշակման պտղոյն զիտութեան բարւոյ եւ չարիք

Արդ յառաջասացեալ օրհնութիւնքն զներկայումս եւ զարդիս ունի զդիտաւորութիւն. իսկ Փառք 'ի բարձունսն զապառնեաց եւ զհանդերձելոցն օրհնութեանցն բերէր զնմանութիւն մարդկան ընդ վերնոց բնութեանցն. եւ միաբան փառաբանութիւն ամենասուրբ Երրորդութեանն. նմա փառք յաւիտեանս, ամենք Եւ եթէ զի՞նչ խորհուրդ ունի Փառք 'ի բարձանցն ատուր ատուր այլ այլ երգք առաւօտունք

ԶՈՐ թուի ինձ թէ ըստ ատուր ժամուցն պաշտմանցն խորհրդեանն կարգեալ ենք Երկշաբաթին ըստ առաւօտին պաշտմանն խորհրդեանն կարգեալ է, յորում ժամու միւսանգամ գալուստն Փրկչին պատմի©

վասն այնորիկ առաւօտին աղաղակեն ողբերգագին ձայնին, եթէ Տէրս տուր, Տէր, աչաց իմոց, զի մի՞ երբէք ննջեցից 'ի մահ: ըստ յիմար հինգ կուսանաց՝ ՏՄի՞ ասասցէ թշնամին կենաց թէ յաղթեցի նմա, կամ նեղիչք իմ ցնծասցեն թէ ես սասանեցայց: 'ի հուրն յախտենից, որ պատրաստեալն է սատանայի եւ հրեշտակաց նորա՛

Իսկ երեքշաբաթին ըստ երրորդ ժամու խորհրդեանն կարգեալ է, յորում ժամու գալուստ Հոգւոյն հեղաւ 'ի յառաքեալսն՝ զորոյ զկենարար զգալստեանն զփորձ առեալ մանկունք եկեղեցւոյ, առաջի անկանելով աղաղակեն՝ եթէ Տէր քէն է Տէր, աղբեր կենաց, եւ լուսով Քո գալստեամբդ տեսանենք զլոյս:՝ եւ եթէ, ՏՕագեա՞, Տէր, զողորմութիւն Քո 'ի պաշտօնեայքս եւ յերկրպագուս ամենասուրբ Երրորդութեանդ:՛

Իսկ չորեքշաբաթին ըստ վեցերորդ ժամու պաշտմանն խորհրդեանն կարգեալ է, յորում ժամու հիւանդութիւն նախահօրն պարտի, եւ 'ի նմին ժամու բժշկութիւն վիրացն չարչարանօք խաչին տեան մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի՝ ըստ պիտատութեան Յովհաննու աւետարանագրի յասելն՝ թէ Տէր ժամ վեցերորդ եւ ուրբաթ գատկին, եւ հանին զնա 'ի խաչ:՝ եւ զայսպիսի փրկական տնօրէնութեան խորհուրդ ծանուցեալ մանկանց եկեղեցւոյ, աղաղակեն գոհանալով՝ եթէ Տէս աղաչեմ, Տէր, ողորմեա՞ ինձ, եւ բժշկեա գանձն իմ եւ մեղայ քեզ:՛

Իսկ հինգշաբաթին ըստ իններորդ ժամու խորհրդեանն կարգեալ է, յորում ժամու 'ի խաչին աղաղակէր, զելի ելին ասելով միածին Որդին Աստուծոյ, եւ 'ի նմին ժամու ընդ երեկս աւուրն զլուսաւորսն 'ի խաւարէն փարատէր, ըստ մարգարէական ձայնին, նոր առաւօտ ծագելով նստելոցն 'ի խաւարի եւ յիստուերս մահու՝ ուստի լուսաւորեալ մանկանց եկեղեցւոյ՝ աղաղակեն առաւօտին յասելն՝ եթէ Տէս առ քեզ Տէր աղաղակեցի, առաւօտիս աղօթքս իմ ժամանեցեն առ քեզ:՝ եւ որ 'ի կարգին է՛

Իսկ ուրբաթին ըստ տասներորդ ժամու պաշտմանն կարգեալ է, ըստ որում ժամու 'ի գերեզման ասի իջեալ Տէրն արարածոց, եւ իւրով անապական մահուամբն գանապականութիւնն մեզ շնորհելով, ազատեալ 'ի դժոխոց եւ 'ի գերութենէ՝ սատանայի՝ յորմէ փրկեալ մանկանց եկեղեցւոյ, աղաղակեն գոհանալով յասելն, եթէ ՏՏէր Աստուած փրկութեան իմոյ, 'ի տուէ կարդացի, եւ զիշերիս առաջի Քո:՝ եւ եթէ ՏՄտցեն աղօթք իմ առաջի Քո:՝ եւ որ 'ի կարգին յարմարի պաղատանաց բանէ՛

Իսկ շաբաթուն ըստ հանգստեան աղօթից խորհրդոյն կարգեալ է՝ զվասն զի շաբաթ՝ հանգիստ ըստ եբրայեցոց ձայնին է, եւ կատարումն յախտենից՝ յորում եւ մարտիրոսացն հանդիսից յիշատակն պատմի, որք զմարմինս իւրեանց 'ի խաչ հանին կարծօք եւ ցանկութեամբ հանդերձ, խաչակից լինելով առաջին վկային 'ի խաչ ելելոյն, եւ զիս ժողովողին՝ յոր ապաւինեալ մանկանց եկեղեցւոյ 'ի նոցա կարող բարեխօսութիւնն, աղաղակեն ողբերգագին ձայնիւ, եթէ ՏԱռաքեա՞ Տէր, զլոյս Քո եւ ճշմարտութիւնդ Քո:՝ զի նոքա առաջնորդեցեն ինձ մոլորելոյս 'ի գիտութիւն ճշմարտութեան՝ հանցեն զիս 'ի լեանս սուրբ եւ 'ի յարկս Քո, գանապատացեալս 'ի գերակայ բնութենէն 'ի ստորին նուաստութիւնսն:՛

Եւ յետ այնորիկ զգոհացողական քարոզն ծաւալեցուցանէ, յաղաչելն զամենակալն Աստուած՝ որ այսպիսի սքանչելեօք բարձրացոյց զազգս մարդկան, անխռով պահպանեալ 'ի ներկայումս՝ եւ աղաչէ զի յայագայսն անփորձ պահեցէ զեկեղեցի իւր մինչեւ 'ի գալուստ միածնի իւրոյ՝ զոր եւ առ նմին առեալ քահանային զաղօթքս ժողովրդեանն մատուցանէր առ Աստուած, հաստատուն կալ եւ մնալ 'ի կամս պատուիրանապահութեան նորա՝ եւ առաքելական խաղաղական քարոզութեամբն վարիլ 'ի կենցաղումս, առ 'ի լինել տաճար մաքրութեան սրբոյ Երրորդութեանն՝ եւ արժանաւոր ձայնիւ եւ սուրբ խորհրդով փառաւորել զմիածին Որդին Աստուծոյ, սրովբէիցն երեքկին սրբասաց ձայնին, յասելն՝ թէ ՏՍուրբ Աստուած, սուրբ եւ հօգօր, սուրբ եւ անմահ, որ խաչեցար վասն մեր, ողորմեա՞ մեզ:՛

Աստանօր որոշիմք 'ի Յունաց կարգէն՝ իսկ առ մեզ պայծառանայ երեքկին սրբասացութիւնն, որ քարոզեցաւ 'ի սրովբէից ձայնէ 'ի մեշ մարդկան՝ զառ 'ի նոցանէ ասացեալն զաղօտաբար հնչումն առեալ մարդկան՝ շարակապեցին ընդ Աստուծոյ հօգօրի եւ անմահի՝ ունանք միասնական սուրբ Երրորդութեանն, եւ այլք 'ի վերայ Որդոյ միայն զայն վարկանելով՝ եւ յայնմանէ ատելութիւն եւ թշնամութիւն եւ հակառակութիւն մեծէ՛

Իսկ աստ ապա եղից 'ի բանիս մերոյ տեսութիւն, եւ լուծումն առաջակայիս՛ Արդ որպէս ինձ հասու եղէ, եթէ ամենայն տեսութիւնք մարգարէիցն պատգամացն Որդով տնօրինեալ յօրինին, եւ մի է յԵրրորդութենէն Տէր մեր Յիսուս Քրիստոս, զոր Եսայեանն ետես նստեալ յաթոռ փառացն, որով սրովբէքն շուրջ կալով զաղօտաբարն նուագէին զհնչումն՝ եւ եւս առաւել մեզ քան թէ յայնժամ մարգարէիցն եկեալ 'ի յերեւումս՝ զի այն նմանութիւն էր նորա հանդերձեալ մարդեղութեանն՛ Արովբէքն ակնակառոյց եկեղեցւոյ մանգանց հիացեալ հնչեցուցանէին զօրհներգութեան նուագսն՝ ուստի համարձակահայեաց լինելով մեր 'ի նոսա, եւ զառ 'ի նոցանէ ասացեալսն զաղօտաբար զհնչումն առեալ ճշմարտապէս նուագեցուք ասելով՝ Աստուած յախտենական, 'ի վախճան ժամանակիս հաճեցար լինել 'ի նմանութիւն արարածոց՝ հօգօր, զտկարութիւնս մեր 'ի քեզ բարձեր՝ անմահացու բնութիւնդ, հաճեցար վասն մեր համբերել մահու խաչի՝ յաղագս այսպիսի բազմագութ մարդասիրութեանդ ողորմեցի՞ս մեզ:՛

Եւ վասն զի առ Որդի վերաբերի եկեղեցւոյ սրբասացութիւնն, եւ յայտնի աստուստ եղէ, զի ամենայն երեկորին եւ առաւօտին պաշտմունք մեր՝ սովա իբրեւ գանուշահոտ խնկոց բուրմունս յնդունելութիւն Աստուծոյ մատուցանին՝ եւ յաւետ յիբալի՛ Վասն զի զխաչի Քրիստոսի ճառս յինքեանս բերէ, որով հաշտեցաւ իսկ Արարիչն ընդ արարածոց իւրոց՝ զոր եւ անմարմին գուարթունն 'ի գերեզմանին 'ի

սփոփանս միախառնության տրամեցելոց կանանցն անտաւորէ, ասելովն, եթէ ՏգՅիսուս խնդրէր զնագովրացիս զխաչելէալն, յարեալ՛ք Ուստի եւ Պաւղոս խրատեցաւ ասել, թէ ՏԻնձ քաւ լիցի պարծել, բայց միայն 'ի խաչն տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի՛) եւ առ Տիմոթէոս գրեալ, եթէ ՏՄի՞ ամօթ համարիր զվկայութիւն տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի, որ վկայեացն առաջի Պիւղատոսի պնտացոյ զբարւոք վկայութիւնն՛ք

Չայս եւ յառաջագոյն 'ի հնումն գուշակեալ Մովսէսի՞՞ որ 'ի Քրիստոս լինելոց էր ճշմարտութիւնն, գառն մի երեկորին, եւ գառն մի առաւօտին հանապազորդ առաջի աստուծոյ ողջակիզեալ մշտնջենաւորապէս՛ էւ գառն անմեղ վարեալ 'ի սպանդ, ծանեաք զնոյն ինքն զՏէր մեր Յիսուս բարձօղ մեղաց ամենայն աշխարհի՞՞ զոր տեսեալ Յովաննու որդւոյ Չաքարիայ, եւ զաղաղակ բարձեալ ասէր, եթէ ՏԱհա գառն Աստուծոյ, որ բառնայ զմեղս աշխարհի՛) ըստ որում եւ մեծ մարգարէն յառաջագոյն տպաւորեաց յասելն, եթէ ՏՆա զմեղս մեր բառնայ, եւ վասն մեր չարչարի՛) ըստ անտեսացն Գաբրիէլի, թէ ՏՆա փրկեացէ զժողովուրդ իւր 'ի մեղաց իւրեանց՛ք

Եւ եթէ ընդէք յարձակ աւուրսն յիշատակի բարեխօսութիւն Մարիամայ Աստուածածնին, եւ 'ի խորհրդականս ոչ՛ք

ՎԱՄՆ զ'ի խորհրդական աւուրսն հրաւիրեն զմեզ առ հոգեւոր սեղանն, յանդիման լինել ճշմարիտ պատարագին մարմնոյ եւ արեան միածնին տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի, չլինի պէտք բարեխօսութեան Մարիամու՛ք Իսկ յարձակ աւուրսն քրիստոսեանն ոչ մատչի պատարագն, փոխանակ սուրբ եւ սուկալի պատարագին՞՞ զկարող բարեխօսութիւնն Մարիամայ օժընդակ եւ ջատագով առնումք սրբասացութեանն՞՞ զի աղօթք մեր ժամանեցցեն 'ի յակննջս տեառն զօրութեանց՞՞ որ նստի 'ի քրովբէս, եւ փառաբանի երեքսրբեան ձայնի՞՞ որ զթացաւ առ հողանկիւթեայ եւ անարգ բնութիւնս՞՞ եւ ընդ վերին զօրացն դասակցեաց 'ի փառաբանութիւն զուարթոնցն, յասելն՞՞ եթէ ՏՅարուցանէ զաղքատն յերկրէ, եւ բարձր առնէ զտառապեալն յաղբեաց՛) եւ ՏՆստուցանէ ընդ իշխանութիւնս վերինս՛) եւ եթէ ՏԲնակեցուցանէ զամուլն 'ի տան ուրախամիտ, որպէս մայր որդուկք բերկրեալ՞՞ պատմել զօրհնութիւնս տեառն 'ի դրունս դստեր Միովնի եւ 'ի նոր Երուսաղէմի՛ք

Եւ եթէ զիժնչ խորհուրդ ունի առաւօտին աղօթքն, որ ընդ արեւագալն կատարեն՛ք

ԱՅՍ աղօթքս զմիւսանգամ զգալուստն Քրիստոսի նշանակել, եւ յարութիւն մարդկան 'ի գերեզմանացն, յաւուր միաշաբաթու յառաջին ժամուն՞՞ վասն զի յայնմ ժամու լինելոց է յարութիւն ամենայն մարդկային բնութեանց, թէպէտ եւ զիշերի ասի՞՞ ըստ տէրունական առակի՛ք Այլ նա է առաւօտ եւ սկիզբն ծագման արեգակնանն արդարութեան՞՞ եւ լինելոց է այն յառաջին ժամուն մեծի աւուրն. վասն զի յայնմ ժամու վարկանիւմ ստեղծեալ զմարդն առաջին, յորում ժամու միւսանգամ կենդանանայ 'ի գերեզմանէն՞՞ այսմ խորհրդով բազումք վարին 'ի ներկայումս, ակն ունելով առաքելական խոստմանցն, եթէ ՏՓող հարկանի եւ մեռեալքն 'ի Քրիստոս յարիցեն յառաջագոյն, եւ մեք նորոգեցուք՛) այլօքն հանդերձ՛ք Ըստ նմին օրինակի եւ իմ պսակաւորն եւ հայրապետն սուրբն Գրիգոր, ըստ տէրունական առակին զյարութիւն մեռելոց բուսոց եւ տնկոց օրինակէր 'ի զարուն բուսաբեր, եւ 'ի դալարանալ մարդկան 'ի գերեզմանէն՞՞ քանզի յետ անցանելոյ ձմերանայն եւ լինելոյ գարնանայն, եւ հաւուցն լինելոյ մերձ յառաւօտն լիեալ ձայնք, զյարութիւն մարդկան 'ի գերեզմանացն նշանակեն՛ք

Վասն այնորիկ սթափեալ 'ի ժամուն յայնմիկ աղօթքն, ակն ունելով միւսանգամ նորոգմանն՞՞ յարութեանն մեռելոց՞՞ եւ զուարթաթոյչ լուսով ճեպեալք 'ի հանդիպումն ամպովք երեւեցելոյն, եւ հատուցանողին իւրաքանչիւր ումեք զարժանն՛ք Վասն այնորիկ կարգեցան 'ի ժամուն յայնմիկ աղօթք իբրեւ արժանի լինել մեծի առաւօտի լուսոյ ծագմանն, եւ զՏէր փառաց առանց ամօթոյ տեսանել 'ի նոր յաւիտենին, 'ի կատարումն երթերեկին 'ի նախկին ութերորդ դարուն մտելոյ՞՞ յամեցելոյ փեսային 'ի վերջումն զիշերին, 'ի տրոհել օղեացն եւ այծեացն՞՞ յընդրման որոմանն եւ ցորենայն՞՞ որ օրն մեծ եւ երեւելի 'ի մարգարէիցն դաւանեալ՞՞ յորում աւուր յանդիման լինել մեզ կայ առաջի բեմին Քրիստոսի, զի ընկալցի իւրաքանչիւր ոք իւրով մարմնովն զոր յառաջ գործեացն՞՞ եթէ բարի եւ եթէ չար՞՞ յորում աւուր փայլեն արդարքն որպէս զարեգակն 'ի յարքայութեանն երկնից, յորոց կայ Աստուած 'ի մեջ աստուածոցն եւ թագաւորեցելոցն, որոշելով եւ բաժանելով զարժանաւորութիւն անոր երանութեանցն՞՞ որոց եւ մեք արժանի եղիցուք հասանել խոստացելոց բարեացն, շնորհօք եւ մարդասիրութեամբ տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի՞՞ նմա փառք յաւիտենանս՞՞ ամէն՛ք

ԴԱՐՁԵԱԼ ՅԱՂԱԳՍ ԿԱՐԳԱՅ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ

ԻՄԿ 'ի տուրնջեանն որոշեալ սահմանք աղօթիցն այս ըստ յանցման ժամուն նախահօրն հեշտասիրութեանն եւ մեղանացն, եւ 'ի նմին ժամու բժշկել զյանցանսն չարչարանօք խաչին Տէրն մեր Յիսուս Քրիստոս՞՞ զի որպէս Ադաման ամենեքին մեռան, նոյնպէս եւ Քրիստոսին ամենեքեան կենդանացին յիւրաքանչիւր յիւրում կարգի՛ք Ձի յորում ժամու յանցեալն Ադամն առաջին, եւ յետ յանցանացն յամեաց 'ի դրախտին, նոյնչափ եւ Քրիստոս եկաց 'ի վերայ խաչին 'ի բժշկութիւն վիրաց նորա՛ք

Իսկ յերրորդ ժամու աւուրն կարգել զժամս աղօթիցն, քանզի յերրորդ ժամու ասաց Մարկոս 'ի խաչ ելանել միածին Որդւոյն Աստուծոյ՞՞ որով յայտնի է՞ թէ եւ 'ի նմին ժամու եղիւ ընդունել Եւայի զհրապուրանս բանսարկուին, եւ ցանկանալ պտղոյն ճաշակմանն՛ք

Իսկ վեցերորդ ժամուն կարգեալ աղօթքն, որով յայտնի է 'ի նմին ժամու անցանել ընդ սահմանս պատուիրանացն, եւ ճաշակել 'ի պատրանաց պտղոյն, եւ 'ի նմին ժամու փոխանակ նորա քաղցր ճաշակմանն մեղացն, ճաշակեաց Քրիստոս զքացախն ընդ դեղի խառնեալ, 'ի բժշկութիւն պտղոյն դառնութեանք

Իսկ յիններորդ ժամուն կարգեալ զաղօթսն, այս վասն անդարձ խոստովանութեանն մեղանացն Ադամայ յորում ժամու դատապարտեալ էլաւ 'ի դրախտէն, եւ 'ի նմին ժամու աղաղակաւ աւանդեաց զոգին փրկիչն աշխարհաց, եւ զԱդամ եհան 'ի դժոխացք

Իսկ 'ի տասներորդ ժամուն, յորում ժամու Տէրն արարածոց 'ի գերեզման իջեալ ասի, եւ իւրով անապական մահուամբն զանապականութիւն մեզ շնորհելով եւ ըստ այսմ խորհրդոյ կարգեալ են գերեկորին պաշտօնն[©] զոր հարիւր երեսուն եւ իններորդ սաղմոսն ուսուցանէ զչարչարանս փրկչին լինել, եւ յօձնման չարութիւն կատաղեալ ժողովրդեանն[©] եւ որ զկնի սաղմոսն, զոնօրինաբար աղօթել փրկչին, վասն յանդրգնութեան ժողովրդեանն[©] եթէ Տէր, թո՞ղ սոցա, զի ոչ զիտեն զինչ գործեն: Եւ ապա յաղքատութիւն բնութեանս նայեցեալ, իբրեւ ծանրակիր բեռամբ մեղացն ըմբռնեալք, նախկին մատուցեալ խնդրեաց յԱստուծոյ, եթէ Տէրն արհեցո՞, Տէր, զունգն Քո եւ լո՞ւր ինձ, զի աղքատ եւ տնանգ եմ ես: Զայեա՞ց ասէ յաղքատութիւն բնութեանս, եւ մի՞ թողուր 'ի ձեռաց, եթէ յորպիսի՞ եւ յո՞րքան չարութիւն ըմբռնեցայ[©] եւ պատճառ այնոցիկ զպատրանս բանասրկուին դնէ ՏԱստուած, ասէ, անօրէնք յարեան 'ի վերայ իմ 'ի դրախտին, եւ ժողովք հօգրաց խնդրեցին զանձն իմ հակառակամարտ զօրութեանն, եւ ոչ համարեցան զքեզ Աստուած առաջի իւրեանց: Եւ եթէ Տէրն արհեցան խափանել զգնացս իմ 'ի պահպանութենէ պատուիրանին, եւ թագուցին ամբարտաւանք որոգայթք ինձ: Եւ եթէ Տէր արհեցին որոգայթք ոտից իմոց, եւ եղին ինձ զայթակողութիւն: Եւ ապա զմտաւ աճեալ՝ եթէ ոչ իւրով զօրութեամբ կարէ զորոգայթքն զայն մերժել յիւրմէ, եթէ ոչ երկնայնոյ չօրն գրացեալ փրկեացէ զմեզ պատուական մարմնով եւ արեամբ միածնին իւրոյ[©] եւ նոյն ժամայն յառաջ մատուցեալ յիշեցուցանէ՞ զոր 'ի վեցերորդ ժամու մեծի աւուր ուրբաթին՝ միածին Որդին Աստուծոյ զանարատ մարմինն 'ի հաճոյս չօր պատարագեաց իբրեւ զանուշահոտ խնկոց բուրմունս, զմարդկային հոգին 'ի ձեռս չօր աւանդէր, թէ Տէրն եղիցին աղօթք իմ որպէս խուսկ առաջի քո, եւ զհամբարձումն ձեռաց իմոց պատարագ երեկորին: Եւ 'ի կատարածի սաղմոսին, եթէ Տէր, հան 'ի բանդէ զանձն իմ: Բանդ զկեանս աշխարհի առակեաց, հանել 'ի հանդերձեալ կեանսն աղօթէ՞ որոյ յուսոյ սպասեալ արդարոցն՝ ակն ունէին հասանել անսպառ բարութեանցն:

Եւ 'ի տասներորդ ժամուն լուցմունք ճրագացն, որ նշանակէ զկնի զգալի լուսոյս անցանելոյ, իմանալի լուսովն առաջնորդել 'ի հանդերձեալ կեանսն: Իսկ աստանօր մեզ վերստին դառնալի է 'ի կարգն առաջին, եւ շնորհօքն աստուծոյ ըստ ժամու աղօթիցն զխորհուրդն բացայայտել:

Եւ եթէ զի՛նչ խորհուրդ ունի երրորդ ժամու աղօթքն:

ԵՐՐՈՐԴ ժամու աղօթից խորհուրդս 'ի վեր է քան մեր կարողութիւնս, եւ միայն նոցա յայտնի է, որոց Սուրբ Հոգւոյն շնորհքն յայտնեն զծածկեալ զխորհուրդն: Բայց ինձ այսպէս թուի, եթէ տեսնոն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի 'ի կրիցն եւ 'ի ներգործութեանցն կարգեալ, զոր կատարեաց յայսմ ժամու 'ի կենարար չարչարանս իւր[©] յասել երանելոյն Մարկոսի, եթէ Տէր ժամ երրորդ, եւ հանին զնա 'ի խաչ: Եւ եթէ վասն է՛ր յայնք ժամու գայր 'ի խաչ ելանել[©] քանզի յայնմ ժամու, որպէս յառաջն ասացաք, գերեալ լինի նախաստեղծն 'ի բանասրկուէն տրփական կերակրօքն 'ի ծառայն մահաբեր եւ 'ի չար խորհուրդն[©] իսկ յորժամ Եմմանուէլս մերով բնութեամբ զծանրութիւն մեղաց մերոց բառնայր, երթեալ 'ի նոյն տեղի զագաթանն, բարձրանայր 'ի դիտին, զի զանկեալն վերացուցէ՞ բեւեռեալ զոտսն եւ զձեռսն յաղագս յանդուզն զնացիցն 'ի ծառն, զի զձեռագիր յանցանացն խափանեացէ՞ եւ զտարեքց ապականութիւնն, որ յայնժամ օձաջամբ պտղովն դրողեաց, խաղաղացուցէ իւրով մաքրողական չարչարանօքն:

Իսկ Յովաննէս ժամ վեցերորդ ասէ՞ ոչ զժամ խաչելութեանն, այլ զժամ ձաղանացն՝ որ 'ի հրէիցն[©] իսկ 'ի խաչն յերրորդ ժամուն բարձրացաւ: Բազէն տարածեալ զթեւսն անշարժ դիտէր ընդ հարաւ, յափշտակելով զմեզ 'ի մահուանէ 'ի կեանս[©] զոր յառաջ տեսեալ մարգարեական ակամբ երանելոյն Դանիէլի, յերրորդ ժամու աւուրն զպատուհան տանն իւրոյ բանալով, ընդ արեւելս ընդդէմ Երուսաղէմի աղօթէր վասն դարձի գերութեանն, տեսանելով զմիածին Որդին Աստուծոյ բազկատարած 'ի խաչին, որ յերրորդ ժամու աւուրն ճշմարիտ աւարումն գերելոցն արարէ: Եւ ապա յետ այսր յոբեղինի, տեսանեմք յերրորդ ժամու զշնորհս Հոգւոյն Սրբոյ հեղեալ յառաքեալսն, զհեռացեալսն յԱդամայ 'ի բնութենէս՝ յաղագս ոչ 'ի դէպ ժամու ժաշակմանն: Վասն այս ամենայնի ասեմք յերրորդ ժամու զլորեալ զմարդն առաջին, յորում ժամու զբժշկութիւն վիրացն եւ զբարեգործութիւնն ընգալաւ: Ապա յիրաւի յայսմ ժամու աղօթից աղաչեն զԱստուած առաքել զՀոգւոյն օգնականութիւնն, առաջնորդ լինել յերկիր բարի, ուստի զրկեցաք մախանօք չարին: Այս է պատճառ երրորդ ժամու աղօթիցն:

Եւ եթէ զի՛նչ խորհուրդ ունի վեցերորդ ժամու աղօթիցն օրհասարակին:

Ե՛ր արդ որովհետեւ բանս մեզ ճանապարհս գործեաց, եւ որպէս 'ի փապարաց ձորոց առաջնորդեաց աշտիճանօք 'ի վեր ելանել 'ի բարձրագոյն յիմաստն, 'ի ձիթաստանեաց յաստուածային վարդապետութեան լեռնն, եւ զուշ եւ զմիտս ունգնաղորութեան կարկառեալ 'ի տաճար սրբութեան, ուր անմարմնոցն տօնքն, եւ անտրտում ուրախութիւնքն եւ ճառագայթք անձառ լուսոյն, ուրանօր Ադամ

բնակեր հրճուալից ուրախութեամբն՝ ուստի ապստամբութեամբ խրատուն խտտորեցաւ 'ի ճշմարտութենէն, եւ միանգամայն 'ի կենաց փայտէն, եւ 'ի դրախտէն, եւ 'ի պատուիրանէն յօրինադրէն ունայնանայր 'ի վեցերորդ ժամուն՝ վասն որոյ զեօթանեսնէկին եօթն ժառանգ էր զտրտմութիւնն, եւ ընդ բազում ցաւօք անկանէր տոյժս՝ կայր իբրեւ շերման հիւանդութեամբ, եւ քաղէին ոգիք նորա, լուծեալ յօղբ ոտից եւ ձեռացն 'ի բարեացն շարժանէնէ՛ Կայր լեզուն անշարժ 'ի խոստովանութիւն ապաշխարութեանն, Չոր օրինակ մեռեալ որ անզգայ յամենայն շարժմանէ, տոյն օրինակ եւ մարդն առաջին, պարփակեալ 'ի մէջօրէի իբրեւ 'ի մէջ գիշերի կայր 'ի տարակուսի, եւ քաղէին ոգիք նորա՛ Քանզի 'ի կարճատութենէն ըմբոնեալ, յանյուսութեան 'ի խորխորատ անկանէր՝ սիրէր զմահ քան զյանդիմանութիւն Աստուծոյ լինել՝ եւ յիշատակ տերունական պատուիրանին եւս առաւել խոցուտեր, եւ մահուն երկիւղն՝ որ սպառնացեալն էր, եթէ մեռանիս, եւ ոչ գիտեր թէ զի՞նչ գործիցէ՛ Վասն որոյ փրկութեանն միածինն Հօր 'ի վեցերորդ ժամու 'ի վեցերորդ աւուր 'ի վեցերորդ դարուն կայր 'ի ջանս ցաւոցն, եւ տրտմութեամբ զտրտմութիւն հալածէր, եւ ցաւովքն զցաւսն բառնայր՝ եւ համախմբելով ընդ փայտին անշնչապէս՝ զառ 'ի փայտէն բառնայր զպատուհասն մեղացն Ադամայ՝ եւ միանգամայն կարեօք եւ կամօք յանձն առնելովն լուծանէր զպատիժս պատուհասի նախնի մարդոյն՛ Եւ աստուածազան խոնարհութեամբն իւրոյ պայծառութիւն առնէր իւրոց արարածոց, եւ խաւարն առնելով 'ի մէջօրէի, գոր գրեալն էր 'ի յաւետարանին, եթէ ՏՐ վեցերորդ ժամէ անտի խաւար կալաւ 'ի վերայ երկրի մինչեւ ցինն ժամ աւուրն՝ Այս խաւար յանդիմանէր զկարծեալ ճաճանչ լուսաւորացն, որ 'ի պարզամիտ արարածոցն աստուածք յօրինէին՝ եւ զլոյս Աստուած գիտութեանն 'ի սիրտ ամենայն մարդկան տնգեր՝ ճանաչել զճշմարիտն Աստուած եւ զողորմածն, որ բժշկեաց զախտս հոգւոց եւ մարմնոց՝ Վասն որոյ յիրաւի յայսմ ժամու աղօթիցս պատուիրէ արթուն լինել, եւ զգուշանալ 'ի ձանձրութեանց դիւին 'ի մէջօրէի, որ դժնդակագոյն է քան զամենայն դեւս՝ որ յովմ մեղկութեամբ 'ի վերայ հասանէ եւ զողանայ զմիտս մեր յիւրն միտելով կամս, եւ անգիտ կորստեանն ուղեւոր կացուցանէ՛ Վասն այսորիկ 'ի վեցերորդ ժամուն կարգեցան աղօթքն, իբրեւ օգնականութիւնք մարդկային բնութեանս ընդդէմ հակառակամարտ զօրութեանն, եւ յիշատակ տնօրինաբար բժշկութեանն չարչարանօք տեսնն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի՛ Այս է պատճառ վեցերորդ ժամու աղօթիցն՛

Եւ եթէ զի՞նչ խորհուրդ ունի իններորդ ժամու աղօթիցն՛

ԶԻՆՆԵՐՈՐԴ ժամուս զխորհուրդ տեսանենք բարձրագոյն աւանդութեամբ քան զայլսն պատուեալ յառաքելական դասուցն՝ Քանզի Պետրոս եւ Յովհաննէս ելանէին 'ի տաճարն յիններորդ ժամու աղօթիցն, եւ 'ի նմին ժամու բժշկէին զկաղն, որ նստէր առ դրան տաճարին՛ Եւ արդ քանզի մեծ է խորհուրդ աստուածայաշտութեանն՝ որ 'ի Քրիստոս կարգեալ է, զի ընկալցի ճշմարտութիւնն տեղի 'ի հնոցն եւ 'ի ստուերականացն՝ զքահանայութեանցն ասեմ, զպատարագացն եւ 'ի զանազան արեանցն կենդանեացն հեղմանցն, 'ի մտանել ազնուականագոյն յուսոյն՝ որով մերձենամք առ Աստուած, որով փարատեցաւ խաւարն անգիտութեան 'ի կատարել ժամանակիս՛ Ար առաջին միջօրեայն եղև նսեմ նախնի մարդոյն յանցանօքն՝ իսկ երկրորդ Ադամս յերկնից գոյով, բարձր բարբառով 'ի վերայ խաչին աւանդեալ զոգին ինն ժամուն, արձակեաց զսիեզերս 'ի բանդէ, եւ 'ի տանէ կապանաց զագոս մարդկան, որ նստէին 'ի խաւարի եւ 'ի ստուերս մահու՛ Եւ 'ի նմին ժամու զլուսաւորսն 'ի խաւարէն փարատէր ըստ մարգարեական ձայնին, ընդ երեկս աւուրն լոյս առնելով աշխարհի՝ եւ ինքն էնն Աստուած մերով բնութեամբս 'ի խաչին աղաղակէր, զեղի եղին ասելով՝ այս ինքն է, ՏԱստուած Աստուած իմ, նայեա՞ց առ իս, ընդէ՛ք թողեր զիս՝ եւ եթէ ՏՀեղի եղեր 'ի փրկութենէ իմմէ՛ վասն բանից յանցանաց իմոց՛ Այս է որ եկն 'ի խնդիր ոչխարին զկորուսելոյն 'ի հօտէն իւրմէ, թէ ՏՈ՛ւր ես Ադամ, եւ լուսա զայիբատ պատասխանին զկինն բերելով պատճառք՝ Վասն որոյ բանից արտաքս ընկեցաւ 'ի կենաց տեղոյն ինքնակամ ընտրութեամբն՝ ուրանօր լուսան թէ ՏՀող էիր եւ 'ի հող դարձցիս՛ Սոյնպէս եւ 'ի սմին տեղոջ լուսա 'ի ձեռն աւազակին, եթէ ՏՀող իս եղիջիր այսօր 'ի դրախտին՛

Եւ եղև 'ի նմին ժամու իններորդի արձակումն 'ի մահուանէ՛ 'ի կեանս, եւ մուտք կենաց ճանապարհին 'ի ծառն կենաց՛ Յորում ժամու ընդ երեկս աւուրն արտաքս ընկեցաւ 'ի կենաց տեղոյն, 'ի նմին ժամու կանգնեցաւ 'ի գլորմանէ, ըստ մարգարեական յառաջագոյն աւետաւոր գուշակութեանցն, եթէ ՏՅաւուրն յայնմիկ ոչ եղիցի լոյս՝ այլ ցուրտ եւ պարզ, եղիցի օր մի, եւ օրն այն յայտնի տեսնն՝ ոչ տիւ իցէ եւ ոչ գիշեր եւ ընդ երեկսն եղիցի լոյս՛ 'ի յիններորդ ժամուն գոր եւ յաջորդն յայտ առնէ յասելն, եթէ ՏՅաւուր յայնմիկ բղիսեցէ ջուր կենդանի յԵրուսաղէմէ՛ 'ի խաչելոյ մարմնոյն արիւն եւ ջուր մինն իբրեւ զմարդոյ, եւ միւսն առաւել քան զմարդոյ՛ ՏԿէս նորա 'ի ծովն որ առաջինն՝ 'ի հին ժողովուրդն, որ ակն ունէին մխիթարութեանն Երուսաղէմի՝ օրինաղիքք եւ հայրապետքն եւ մարգարեք՛ ՏԵ կէս նորա 'ի ծովն որ յետոյ՛ 'ի նոր ժողովուրդս, որք առաքելական քարոզութեամբն ժողովեցան 'ի մեղացն թափառմանէն, եւ լուսաւորեցան ջրովն կենդանութեան բղիսեցելոյն յԵրուսաղէմէ, եւ խաղացելոյն 'ի կեանս յախտենից՝ եւ եղեն նոր ժողովուրդ եւ նոր եկեղեցի՛ Այսր խորհրդոց յիշատակք յամենայն ժամու կատարին վասն զի սա է փրկութեան մերոյ աւարտումն՝ եւ 'ի նմին ժամու կատարեցան ամենայն գրեալքն 'ի յօրէնսն եւ 'ի մարգարեսն՛ Այսր խորհրդով հալածեցաւ 'ի մերս տապանէ ազգաւն մահացան՝ եւ ընկալաք զսաղարթն ձիթենոյ աղանաբեր ընդ երեկս աւուրն Բանիւն կենաց՝ որով կարասցուք յամենայն ժամ պտղաբեր մտօք կալ առաջի նորա, եւ հանապազ յիշել զերախտիս մարդասիրութեան նորա, եւ զկամաւոր

չարչարանսն, գոր կատարեաց յայսմ ժամու վասն մերոյ փրկութեանք Այս է պատճառք իններորդ ժամու աղօթիցնք

ՎԱՄՆ ՄԵԾԻ ԱԻՈՒՐ ՄԻԱՇԱԲԱԹԻՆ

ՅԵՏ այտորիկ գիտաւորագունիս այտորիկ եւ զհրաշալոյս ասասցուք զխորհուրդս՞ զաւուր միաշարքութեամբ, որ զհանդերձեալ խոստացելոց բարութեանցն յիշէ նա 'ի միջի մերում եւ ծնանի զճշմարտութիւննք Վասն զի յայսմ աւուր Քրիստոս յարուցեալ 'ի մեռելոց՞ զմահ խափանեաց՞ եւ ընդ իւր յուսով յարոյց զսկզբանէ զմեռեալսն՞ որ յԱդամայ մինչեւ 'ի գալուստն երկրորդ. նոյնպէս եւ 'ի նմին աւուր խոստացաւ առնել զիւր զմիւսանգամ զգալուստն՞ յորում աւուր եւ ուժընդի հնչեցեալ լինի հրեշտակական բարբառքն, գոր մարգարէն աւագափող անուանէք Վասն զի յայսմ զիշերիս, որ հանդերձեալ է լինել միաշարքի, եղև Քրիստոսի յարուցանողին մերոյ յարութեան ժամանակ՞ վասն որոյ խոստացեալ է 'ի սմին զիշերի առնել համաշխարհական յարութիւնք Բայց եթէ կամեսցի ոք 'ի բազմաց զիտել, եթէ 'ի զիշերին յայնմիկ, յորոշում մասին կամ յորոշում պահու հանդերձեալ է լինել յարութիւն, այն ծածկեալ եղև 'ի մէնջ՞ քանզի ըստ աւետարանչացն պատմութեանն, եւ ոչ Քրիստոսին եղև բացայայտեալ յարութեան ժամանակնք Արդ պատշաճ է ամենայն քրիստոնէից յերեկորեայ շարքութեան մինչեւ ցառաւօտս միաշարքութեան՞ արթուն եւ զուարթուն լինել, եւ ակն ունել հանդերձեալ գալստեաննք Ջայս եւ Տէրն յաւետարանին հրամայէ ասելովն, եթէ Տարթոն լերուք, եւ անդադար աղօթս արարէք, զի ոչ զիտէք, եթէ յորո՞ւմ ժամու Տէրն ձեր գայ՞ յերեկորեայ՞ եթէ 'ի հասարակ զիշերի, թէ 'ի հաւախօսի, թէ յառաւօտի՞՞ եւ 'ի վերայ բերէ, թէ Տարթոն կացէք եւ անդադար աղօթս արարէք, զի մի՞ մտանիջիք 'ի փորձութիւնի՞՞ եւ եթէ Տարժանի լինիցիք կալ առաջի որդւոյ մարդոյ՞ք

Ձի որք հսկմամբ եւ աղօթիք զբոլոր զգիշերս զայս բաղձան անցուցանել՞ յերեկորեայ շարքութեան մինչեւ ցառաւօտ միաշարքին, այնպիսիքն հրեշտակք եղեալ 'ի մարմնի՞՞ զանմարմին զուարթոցն բերեն զմանութիւնք Ձի գոր օրինակ քառասնօրեայ պահօքն զտարոյ զմեղսն քաւեաց, նոյնպէս յայսմ յաստուածային զիշերի զբոլոր շարքութեան սխալանսն մաքրէ, եւ զմեղօք զանպատուեալ զբնութիւնն հրեշտակս առնէ 'ի մարմնի, փոխադրելով յԱրդիս լուսոյ եւ յորդիս տուրնջեան քանզի զմեզ հրեշտակաց նմանեցուցանէ Տէր յաւետարանին ասելովն, եթէ Տէրն նմանողք մարդկան, որ ակն ունիցին տեառն իւրեանց, թէ ե՞րբ գայցէ 'ի հարսանեացն՞ զի յորժամ գայցէ եւ բախեսցէ՞ բացցեն նմա՞ եւ երանի՞ է ծառայիցն այնոցիկ՞ գորս եկեալ Տէրն իւրեանց գտանիցէ արթուն՞ ամէն ասեմ ձեզ՞ զի ածեալ բազմեցուցէ, եւ գօտի ածեալ պաշտեսցէ զնոսա՞ք

Ձի գոր այլոցն բանին հրամայեաց, ինքն արդեամբք յանձին կալաւ կատարել՞ յորժամ ելեալ 'ի լեառն հաներ զգիշերն 'ի գլուխ յաղօթս Աստուծոյ, առ 'ի մեր վարդապետութիւն զայն առնելովք Եւ թուի ինձ 'ի սմին միաշարքութեան զայն կատարել՞ քանզի յաղօթելն ոչ ասաց թէ եղ ծունր, կամ երկրպագութիւն, որպէս 'ի մատնութեան զիշերին գրեալ է, թէ սակաւիկ մի յառաջ մատուցեալ յաշակերտացն 'ի ձիւթենեաց լիրինն, եղ ծունր, կայր յաղօթս՞ եւ անդ յետ աղօթիցն, եւ զհանգստեան ժամանակն հրամայէ, յասելն՞ եթէ Տնչեցէ՞ք այսուհետեւ եւ հանգերո՞ւք՞ Իսկ այժմ յաստուածային զիշերիս ոչ գտանեմք այսպիսի ինչ ասացեալ, այլ եթէ Տնչեմք զգիշերն 'ի գլուխ յաղօթսն Աստուծոյ՞ք

Բայց ես ոչ փոքր ինչ վարկանիմ վկայութիւն առնուլ ասացելոցս 'ի մէնջ՞ քանզի երուսաղեմացիքն տակաւին մինչեւ ցայսօր գոր միաշարքին պայծառացուցանեն զիշերապաշտութեամբ իբրեւ Յակովբայ հրամայելով նոցա, յառաջին իւրեանց պատրիարզէն՞ եւ ես ինոցս զնոյն հրամայեցի՞ նորին հրամանացն հետեւել, եւ առաքելական կանոնացն հնագանդել 'ի հաճոյութիւն կամացն Աստուծոյ՞ք

Իսկ առաւօտին աղօթքն ոչ ըստ այլոց խորհրդեան կարգեալ են. քանզի զկնի Հարցինն Մեծացուցէ ասենք Վասն զի հարկաւոր համարիմ այնմ որ զյարութիւնն Քրիստոսի պատմէ, ընդ նմին եւ զծնունդն յիշել, զգերեզմանն. զի թէ չէր ծնեալ՞ եւ թաղեր իսկ ոչ, եւ եթէ ոչ էր թաղեալ՞ եւ յառնել անհնար էրք Եւ արդ զկոյսն յիշելով՞ զթաղումն հաստատեաց, եւ զգերեզմանն յիշելով՞ զյարութիւնն հաւատարմացուցանէք Քանզի մինչ չեւ եւս զաւետարանն կարդացեալ, դեռ եւս 'ի թաղման վարկանելով զՏէրն, արտաքուստ 'ի ներքս 'ի գերեզմանն աղաղակելով ողբերգագին ձայնիւ, թէ Տարի՞ Տէր, օգնեա՞ մեզ, եւ փրկեա՞ զմեզ վասն անուանդ Քո, զի խոնարհ եղեն մինչ 'ի հող անձինք մեր, եւ յերկիր կցեցան մեզք մեր՞ք Եւ լսեն աւետեաց պատասխանի 'ի մարգարէն, եթէ Տաճարեցէք Տէր յաւիտեան Աստուած Քո Սիովն, ազգէ մինչեւ յազգս՞. եւ եթէ Տաճարեցէք Տէր յաւիտեան, եւ առնէ իրաւունս զրկելոցս. բանայ զաչս կուրաց, եւ կանգնէ զմեղօք զլորեալսն Տէր՞ք

Եւ յաւետարանին յարուցեալ 'ի մեռելոց, կատարէ զխոստմունս մարգարէին. եւ անդէն աւետարանական բանիցն ընդդէմ բերեն, թէ Տէր զիշերի համբարձէ՞ք զձեռս ձեր 'ի սրբութիւն եւ օրհնեցէ՞ք զՏէր՞ որ լուսա աղօթից մերոց, եւ յարուցեալ 'ի մեռելոց փրկեաց զմեզ, թագաւորելով համաշխարհական 'ի վերայ ամենայն տիեզերացք Իսկ զիշեր ոչ եթէ զժամանակն ասէ, այլ զհրեական անհաւատութիւնն առակէ, ըստ Եսայեայ պանձալի մարգարէութեանն, եթէ Տէր զիշերաց կանխէ հոգի իմ առաւօտ առնել առ քեզ, Աստուած՞ք Եւ ապա այլ աւուրցն 'ի կարգն ելանեն, եւ զկնի Փառս 'ի բարձանցն՞ Եղիցի ասեն, գոր կարգեալ է տեառն Եզրի Հայոց Կաթողիկոսիք

Որ նկարագրի խորհուրդ իմաստիցն աշակերտացն տեսն, որ յետ յարութեան տեսն տեսին յարուցեալ 'ի մեռելոց, եւ ուրախութեամբ հանդիպէին 'ի նաւարկութեան իւրեանց 'ի տիրեալեան ծովուն. որպէս եւ գրեալ է 'ի պատմութեան աւետարանին, եւ 'ի պրակս Առաքելոցն. Այս է պատճառք աւուր մեծի միաշաբաթունք

Եւ եթէ զի՞նչ խորհուրդ ունի երբորդ ժամուն աղօթքն յաւուր միաշաբաթինք

ԱՐԴ ամենայն յառաջագոյն ասացեալքն յաղագս Քրիստոսի չարչարանացն եւ յարութեան եւ մերոյ փրկութեանն, գոր յայլ 'ի ժամս աղօթիցն ըստ կարի մերում ցուցաք փոքր 'ի շատէ. իսկ առաջի բռնարկեալս 'ի վեր է քան զմեր կարողութիւնս, յաղագս տգիտութեան եւ խոշոր բանիս, եւ 'ի բաց թողուլ՝ վարկանիմ անհաւատ հեղգութիւնք

Աստանօր վստահանալով 'ի շնորհս Հոգւոյն Սրբոյ, աղօթիւք ձերովք բուն հարցուք զբանէն զհտութեան, սուր եւ սուրբ տեսեալք. եւ լինիցի այս ռաբպէս, եթէ ոչ աղօթիւք ձերովք տացին բան 'ի միտս մեր, տեղակացեալ առաջնորդութեամբ Հոգւոյն զաղօթից ինդիրանք Արդ նախկին՝ թէ զի՞նչ խորհուրդ ունի 'ի յերբորդ ժամուն ժողովել 'ի գաւիթ եկեղեցւոյն. թուի եթէ որք ցրուեալքն էաք յօտարէն, զանդրէն զդարձումն նշանակէ 'ի ձեռն երկնաւոր հովուապետինք Եւ ապա սկիզբն պաշտմանն. ՏՏէր թագաւորեաց վայելչութիւն զգեցաւ, միաւորեալք ընդ մերում թագաւորին, որ 'ի կուսէն մարմին զգեցան, եւ զմեզ զարթոյց յօրհնութիւնս անմարմնոցն. ուստի հրեշտակագունդ խառնուածով՝ տուն առ տուն երգ առեալ ընդ վերին զօրացն միաւորինք Յետ որոյ երեքիկն սրբասացութեամբն ընդ վերնոցն միաբանեալ որ խաչեցան վասն մեր 'ի ժամուս յայսմիկ 'ի պատարագ Հօր ընդունելի. ընդ որում եւ մեք մատչիմք բանաւոր պատարագ Հօրն երկնաւորիք Աստանօր հրաշագանս վերաբերի խորհուրդս եւ աւանդութիւնս յոքունց ծածկեալսք

Իսկ համբարձումն սրբոյ աւետարանին, յորոյ վերայ զաստուածորդին հոգւոյ ակամբ տեսանէմք նստեալ, իբրո 'ի վերայ աթոռոյ բարձու եւ վերացելոյ, ըստ Եսայեայ տեսութեանն, եւ բարձր բարբառ արձակեալ 'ի վեր հայելով ուղղութեամբ, որ կոչեաց երեքիկն սրբասացութեամբն 'ի մի լոյս կենդանի, ոչ եւս 'ի խոնարհ գթել ըստ որումն անկան, եւ ընկեց զԱդամք Աստանօր փարումն Հոգւոյն Սրբոյ օրինակաւ ինկոցն 'ի Հօրէ բուրեալ, զամենեսան 'ի վեր առնելովն ուստի անկանն. սակս որոյ համարձակութիւն առեալ փարին զարքայական սեղանովն, բուրել զանուշահոտ խոստովանութիւն սրբասացութեանն ընդ սերովբէնս յաղագս մեր խաչեցելոյն անմահիք Ուստի հրացեալ աստուածային կայծակամբքն, կոչեցեալք յորդեգրութիւն երկնային Հօրն, երգեն օրհնութիւն 'ի Սիովն, եւ նոր աղօթս 'ի յԵրուսաղէմ. ըստ որում համաձայնեալ Եսայեայ ազդարարոյ բարբառովն լնու անուշահոտ զհտութեամբն զտիեզերս. աւետարորէ զյայտնութիւն Որդւոյն Աստուծոյ 'ի կուսէն ասելովն. ՏԵթէ ահա կոյս յղացի եւ ճնցի որդի, եւ կոչեսցի անուն նորա Եմանուել'. եւ 'ի վերայ բերեալ, եթէ ՏՆա զհիւանդութիւնս մեր բառնայ'. եւ յայս միտս նայեցեալ եկեղեցւոյ ընթեռնուն զԵսայիք Ուստի մարգարեական աւետօքն զօրացեալ մանգունք եկեղեցւոյ՝ երգ նոր երգեն, միսիդի անուանելով, որ ըստ յունարէն բարբառովն թարգմանի, այս ինքն է՝ օրհնութիւնս երգելք Եւ յայպէս ընդ մարգարէնս զմարգարեականն հնչել, եւ ընդ առաքեալսն զառաքելականն ընթեռնելով՝ կերակրին իբրեւ յերկնից իջեալ հացիւք Այս երգք աշտիճանաց ընթերցեալ յեկեղեցւոյ՝ գրգէ զբոլոր լսողն 'ի զգուշութիւն ունկնադրութեանք Իսկ այլելուն նշանակեաց պատրաստ գտանել առ 'ի վերուստ ազդեցեալն ձայնին ահարկու եւ հիացուցանող անշարժ դիտել ընդ արեւելս. եւ լինի այս էր սակսք Վասն զի ոչ պատգամաւոր բարբառ, եւ ոչ հրեշտակք, այլ ինքն Տէր՝ ասելով եթէ ՏԵի 'ի Հօրէ եւ եկի յաշխարհս'. վասն այնորիկ անշունչ լոյսութեամբ կան 'ի սպասու բանից տերունականացնք Եւ յետ կատարման սուրբ աւետարանին, բարձր ձայնի խոստովանին զսուրբ զհաւատն, որ յերանելի սուրբ հարցն Նիկիայ սուրա եկեղեցւոյ, ամենեւին 'ի բաց վանել զչարութիւն բանսարկուին, եւ զբոլոր զտիեզերս հնազանդեցուցանել ընդ առաքելական քարոզութեամբն՝ 'ի Քրիստոս Յիսուս 'ի Տէրն մեր, որում փառք յախտեանս. ամենք

ՄԱԿՄ ԳԻՇԵՐԱՅԻՆ ԺԱՄՈՒ

ԱԶԴԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ Ժամահարին զգաբրիւլեան փողոյն ունի զօրինակ. եւ դիմելն 'ի տեղի աղօթիցն՝ զհաւաքումն ահեղ ատենին, զի զարթուցեալք 'ի թմրութենէ քնոյ՝ օրինակ զարդարսն արաջինս յաստուածային ազդմանէ 'ի միտսն զարթուցեալ 'ի մարմնականացն հեշտութենէ անկողնոց, եւ զհետ կամացն Աստուծոյ 'ի կիրս կացեալ առաքիտութեանքն Նա եւ զազդումն փողոցն 'ի Սինայ, եւ զազդումն Հոգւոյն 'ի մարգարէնս նշանակէ, ոչ որպէս բարձրաբարբառ փողով 'ի վերայ լերինն բարձու կացեալ աւետիս նօթձէին Սիոնիք Նշանակէ եւ զառաքեալսն եւ զաւետարանիչսն՝ որք փողք քաջահնչօղք եղեն ժամատուք տիեզերաց, եւ զհանդերձեալսն եւս զեկուցանէ վասն հասարակաց յարութեան յախտենից ննջեցելոց. եւ զամենայն 'ի զիջերի ուսաք լինելք Առաջին՝ զի զիջեր էր անգիտութեան, եւ երկրորդն իսաւր եգիպտական ախտակրութեան, իսկ երրորդս՝ որպէս 'ի զիջերի եղեւ տերունական յարութիւն, սապէս մինչ անզգացեալք 'ի մեղսն էաք, 'ի մեջ զիջերի կենդանացաք կենարարին մերոյ յարութեամբնք ՆՈՐԻՆ ՅՈՎՉԱՆՆՈՒ ԻՄԱՍՏԱՄԻՐԻ ԱԻՉՆԵՑԻՈՅ

ԱՐԴ եօթն գուրդայիւք կարգեալ է կանոն ըստ եօթն դարու կենցաղոյս, եւ եօթն անգամ յաւուրն օրհնի Աստուած, եւ եօթն անգամ շուրջ գալն զԵրիքովիւ, եւ յետ վեցիցն կատարելոյ, յեօթներորդին հնչեաց զփողն եւ ուժգին աղաղակել ըստ հրամանին Յեսուայ՝ 'ի կործանումն Երիքովի. ըստ այսմ օրինակի եւ

մեր վեցիւք գուրդայիւք շրջապատեմք զմեքենայիւքն սատանայի, ըստ հրամանի մերոյն զօրավարի Յիսուսի, եւ եօթն գոչեմք գուրդայս բարձրահնչիւն բարբառով զկանոնգլուխսն 'ի բեկումն զօրութեան բանսարկուինք Եւ ապա գութերորդ 'ի խորհուրդ ութերորդին գոր յայլոց մարգարէիցն է կարգեալ, հանդերձ օրհնութեամբք ամենատեառն մատուցանեմք, զհանդերձելոյն բերելով զօրինակ, յորժամ ընդ հրեշտակս պարեմք անլռելի ձայնիւք Զկնի որոյ մաղթանք առ երկնաւոր թագաւորն՝^ա սրբոցն բարեխօսութեամբ զերծանիլ յորոգայթից չարին, եւ յախտենից տանջանացն, եւ նոցին մասին արժանաւորիլք Իսկ յարութեան տեառն եւ 'ի տօնս տերունիս զալելուայն երգել՝^ա նշանակէ զմիայն օրհնութեան պարապիլն ընդ հրեշտակս, եւ անկարօտ գոլ բարեխօսիք

ՆՈՐԻՆ ԵՐԱՆԵԼՈՅՆ ՅՈՎՉԱՆՆՈՒ ԱԻՉՆԵՅԻՈՅ

ԻՄԿ յերեկոյնին միայարութեան աղօթելն գոհութիւն է. վասն զի տիւն կատարելով ժամօքն լցեալ ըստ ժամուց, նա եւ պաճարիցն՝^ա հասեալ 'ի խոնարհ լուսոյն մեծի՝^ա աւելի փոյթ ունին 'ի լրութիւն յորովայնին յաղագս պակասութեան զիշերոյն. վանորոյ զխափան զիշերոյն զմտաւ ածեալ՝^ա աղօթէ եկեղեցին ըստ մարգարէին ասելով. ՏԵս առ Աստուած կարդացի, եւ լուալ՝^ք Ի մի ժամանակէ՝^ա ասէ, կարդացի, եւ յերեսին լուաւ ինձ, յերեկոյս, յայսմ աշխարհի, զի կարճեալ է օրն. 'ի վաղորդեան, 'ի յարութեան. 'ի հասարակ աւուրս, յորժամ դատաստան դնի անստուեր լուսով Երրորդութեան, եւ սաստկանայ տապն յանցաւորաց. գորոյ օրինակն աստ կարգեցին աղօթք 'ի դէպ 'ի սկիզբն աւուրն, եւ 'ի ճաշքն զպատարագն, եւ 'ի հասարակն երթայ, երբ օրինօք լինի. եւ 'ի կատարմանն հայցել բարիս, եւ ապա գոհանալ զանցելոցնէ Իսկ մերոցս մտաց կերակուր լրութիւն է իմանալի առաքինութեամբ, գոր կատարեմք աղօթիւք 'ի սկսման աւուրն, 'ի մէջօրէի, եւ ըստ երեկոյս յերիս հատաձս կենաց մերոց, ըստ շրջաբերութեան ժամանակաց մերոցք

Զկնի համառօտ սկսմանս եւ ութսներորդ հինգերորդ սաղմոսն կանոնեալ է, Խոնարհեցո գունկն քո. եւ է սաղմոս այս խորհրդաբարք Որպէս կնոջն յանցաւորի ծնունդ գոյով բնութիւնս 'ի թիւնաւոր օձէն խաճմանէ, աղօթել աղաչեմք զբնութեանս մեր կազմիչնէ Յաւուր նեղութեան կարդացի, եւ մեծ եղև ողորմութիւն քո անօրէնք յարեան 'ի վերայ իմ՝^ք դէք. եւ կեցո՞ գորդի աղախնոյ քո զԵւայի, եւ արա՞ առ մեզ նշանս բարի, եւ զդրոշմն նշանի քո. գոր տեսցէ ատելին չար, եւ պատկառեալ 'ի զօրութենէ անպարտելոյ, զամօքն յախտենից զգեցցի. իսկ ես օգնեալ 'ի քէն Տէր, մխիթարեցայ յախտեանք Իսկ հարիւր եւ երեսուն եւ ինն սաղմոսն 'ի նախահօրն 'ի դէմս աղօթէ. Ապրեցո՞ զիս Տէր. եւ զբազում վտանգից արարեալ յիշատակէ Եւ հարիւր քառասուն սաղմոս. Տէր կարդացի առ քեզ. եւ հայցէ պատարագ երեկոյնի զհամբարձումն ձեռացն լինել, եւ խունկ ընդունելի զաղօթսն. յիշել զհամբառնալ ձեռացն տեառն՝^ա 'ի Հօրէ ինդրել զթողութիւն խաչահանուացն, գոր պարտիմք առնել եւ մէք. 'ի դնել պահապան բերանոյ, եւ դուռն ամուր շրթանց, եւ ոչ խոտորիլ սրտի 'ի բանս չարսք Եւ ապա հարիւր քառասուն եւ մի սաղմոսնէ Ձայնիւ իմով ես առ Տէր կարդացի. եւ հեղումն առաջի տեառն զաղօթս, 'ի նուաղել Հոգւոյն պարգեւաց, յերեւելի եւ յաներեւոյթ թշնամեաց կեցո՞. հա՞ն 'ի բանտէ զանձն իմ, զհոգիս 'ի չարեաց, եւ սպասել արդարոցն հատուցման. երիւք սաղմոսիւք հայցէ յերից միութեանցն զփրկիլնէ

ՆՈՐԻՆ ՅՈՎՉԱՆՆՈՒ

ԵՒ ապա ըստ հնոյն նուիրելոյ չորք դորակից զինոյ, մեզ պատկանի վկայիցն խոստովանական համարձակութիւն, որք զարիւն անձանց նուիրեցին. որոյ հանգէտ մեսեղին կայ առաջի խաչին, եւ ուղղեալ աղօթք՝^ա ինկոցն նման, որով զուարճանայ եկեղեցի. զի թէ բանական ամենայն պատարագ ասի 'ի Պաւղոսէ, ապա 'ի սաղմոսաց ոմն նաշի, ոմն իւղ, ոմն զինի, ոմն խունկ գեղեցիկ, որպէս ինկարկու հաշտարարն, եւ սաղմոսն ցուցանէ զհամբարձումն ձեռաց պատարագ. եւ ժողովեալ զիրին միտս քահանայն յինքն, միջնորդ Աստուծոյ եւ մարդկան 'ի մէջ անցեալ՝^ա զամենեցուն աղօթ ընծայ մատուցանէ Աստուծոյք

ՆՈՐԻՆ ՅՈՎՉԱՆՆՈՒ

ԶՉԵՏ որոյ եւ խորհրդաբար կարգեալ է երից սրբասացութեանցն երգ, ըստ այնմ տեսլեան մարգարէին, եւ մեկնութեան աւետարանչիւն զի զփառս խաչին ետես Եսայի, եւ խօսեցաւ վասն նորա. գնոյն եւ հայրականն յայտնեաց բարբառ. ՏՓառաւոր արարի, եւ դարձեալ փառաւոր արարից՝. եւ իւր ինքեան յաղագս իւր վկայէ ասելն ՏՄյժմ փառաւորեցաւ որդի մարդոյ՝^ք Վասն որոյ ոչ վայրապար մէք 'ի կիր առնումք զխաչեցարն 'ի գլուխ սրբասացութեան. եւ քանզի սուրբ է Որդի եւ հօր եւ անմահ, եւ կամօք Հօր եւ հաճութեամբ Հոգւոյն եկն նա 'ի չարչարանս խաչին. եւ նովաւ իսկ ծանեաք զՀայր եւ զՀոգինէ Եւ մի՞ պախարակեցեն այլապէս խորհեցօքն զերից սրբասացութեան արգ. որք եւ ամօթ եւս վարկանին զփրկութեան մերոյ անօթ. այլ մեզ յայլ ինչ մի՞ լիցի պարծել ըստ Առաքելոյ, բայց միայն 'ի խաչ տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի. եւ մեզ առկայացցի այս, զի ոչ ժամ իսկ է. այլ այսքան, զի ծանիցուք զսա հրեղէն պարիսպ եկեղեցոյ, եւ շուրջ արկեալ է 'ի զխաւորական աղօթս առաւօտի, եւ խորհրդական ժամուն երրորդի, եւ երեկոյի, երիցս անգամ յաւուրն գնոյն եռակի կրկնելովք

Եւ զի զխաչին երախտիքն ծանեաք, ընդ նմին եւ զմայրն լուսոյ յիշատակեմք, եւ աղերսեմք 'ի բարեխօսութիւն առ այն՝^ա որ հաճեցան բնակիլ յորովայնի նորա, եւ խաչին իւրով սրբով փրկել զմեզք Եւ այսպէս փոխան օրինաւոր գառանցն առաւօտոյ եւ երեկոյի մատուցելոց՝^ա յեկեղեցոյ աստի մատուցանի խոստովանութիւն սրբոյ անուան նորա 'ի պտղոյ շրթանց, եւ անքիծ վարուց ուղղութիւնէ

Համբարձի. զի պահպանիցիմք տերունական աջովն Աստուծոյ, ուստի եւ ակն ունիմք զօգնութիւն ընդունելյարարողէն յերկնի եւ յերկրի, եւ զի յարեաւ փորձութեանցն մի՞ խորշակահար լիցիմք, այլ պահելով զմեզ՞ 'ի մեղանաց ապրիցիմք, եւ յամենայն յորոգայթից հոգով եւ մարմնով՛՛՛ Տէր պահեսցէ զմուտ քո ծննդեամբ յաշխարհ, եւ զել քո մահուամբ. յայսմ հետէ մինչեւ յաւիտեան, յաստեացս մինչեւ հանդերձեալ յաւիտեանն՛

ՆՈՐԻՆ ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ ԱԻՉՆԵՑԻՈՅՆ

Ե՛հ ապա սաղմնօղջն հասարակ մաղթեն ընդ հովանեաւ բարձրելոյն լինել, եւ յերկինս հանգստեան արժանաւորել, եւ աստէն յորսողէն փրկել յորոգայթից զինու, ճշմարիտ պահպանութեան, եւ զի թագնաբար ընդ խաւար շրջի որոգայթադիրն, զօրացո՞ զընթացս ոտից մերոց կոխել զգլխաւորական չարութիւն չարասիրիւն՛ Վասն որոյ եւ յայսմ զիշերի առ քեզ համբառնամք զմտաւորական այս իբր ծառայ առ Տէր, զի 'ի ծփական տառապանաց գերծուցես զմեզ, եւ ընդունիցիս զոգիս մեր անխարդախ կանխել առ քեզ 'ի մէջ զիշերոյ եւ առաօտի զկամաւորն մատուցանել քեզ պատարագ բանաւոր՛ Եւ քարոզն միաբան խնդրել զայստիկ յորդորէ՛ Իսկ քահանայն միջնորդէ աղօթիւք առ կենացն անմահից յոյն Քրիստոս, կատարել 'ի բարի զաղօթսն բարեխօսութեամբ սրբոյ Աստուածածնին, եւ հաճոյական վկայիցն՛

Եւ ժողովուրդն զքահանայն Տէր անուանելով՞ աղաչէ յիշել յաղօթսն զպաշտօնեայն ըստ հոգւոյ, եւ մարմնաւոր զծնօղան, եւ զայլն եւս մի ըստ միոջէ՛ Իսկ նա համառօտելով ասէ, Յիշեա՞ զամենայն հաւատացեալս 'ի քեզ, եւ փրկեա՞ յիւրաքանչիւր վտանգից եւ 'ի փորձութեանց, զի յամենեցունց առժանաւորապէս փառաւորի ամենասուրբ Երրորդութիւնն, այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն՛

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ

ԼՈՒՍԱՇԱԻԻՂ ճանապարհ առ Աստուած հնազանդութիւն ընդհանուր հաւատացելոց Քրիստոսի կազմեցին սուրբ հարքն զկանոնական բանից դիտաւորութիւն. զի որք յերկնային հրաւիրեալ են 'ի բնակութիւն մարդկան տարակարծ խոհականութեամբ՞ նովաւ ընթացեալք՞ 'ի նպատակն հասցեն բարեգործութեան, եւ յանդիմանեալ խոշտանկեցեն զինքնականութեամբ գնացեալն կամեցողքն՛ Եւ վասն զի ոմանք առ ոմանս եւ ոչ ամենեքին առ ամենեսեան սոքա սերմանեալք, կամեցայ զբովանդակ զառ 'ի նոցանէն կանոնական սահմանեալ բան 'ի միում տեղոջ գեղեցկագործ մատենի 'ի հայրապետանոցի աստ արձանացուցանել՛ Ուրանօր եւ զիս աստուածային Հոգին վերակարգեաց յաթոռ սրբոյն Գրիգորի 'ի կաթողիկոսութիւն աշխարհիս Հայոց, Յովհաննէս նուաստագոյն յիմաստասիրականաց խմբից, եւ 'ի բոլորից մեկին մնացեալ ըստ մարմնոյ յազգականաց՛

Եւ ընկալեալ զայս ջան՞ նախկին, վասն հոգեկանաց իմոց զարմին, զի ըստ հրամայողական անուանն առընթեր կացցեն եւ հրամանացն գումարութիւնք. եւ թէ պարտ է սպասաւորաց բանին աստուածախօսունակ հարցն բանիւք կնքել բանիս՛ Երկրորդ զի գուտմնասիրաց անձանց իմով աշխատութեամբ սիրով կամեցայ հանգուցանել զբազմախոյզ խնդիրս՛ Քանզի գրեցաք 'ի սմա ոչ միայն զկանոնական սահմանեալն նոցա շարակարգութիւնս, այլ եւ զժամանակն եւ զպատճառն 'ի սոյն յայս 'ի ներքս ածեալ յաւելաք, ընդ նմին եւ զգլուխս անցնիւրոց համառօտեալ բանիւք 'ի սկզբան անդ նախակարգեցաք, զի անաշխատաբար անդուստ զբանն յիւրում տեղոջն գտցէ խնդրողն՛ Յաղագս որոյ անմոռացաբար հայցեմ ընդունել 'ի ձէնջ գլիշողութեանն փոխարէնս. քանզի է այս գանձ՞ ոչ գոր ցեց եւ ուտիճ ապականէ, այլ որ ընդ ինքեան յերկնայինն 'ի վեր տանի գանձ գտնանկ ստացողին զսիրտ, յորմէ ապա ոչ է պարտ թափուր թողուլ՞ որում եւ հաւատաց զսա զսրբարանս. զի մի՞ զրկեալք 'ի սմանէ՞ զրկեցցին յաստուծոյ. կամ անարգ լինել 'ի Քրիստոսէ, յանարգաց ուրուք ձեռս արկանելով զսա՛ Եւ այն որ պարգեւեաց ինձ 'ի վերայ երկրի տերութիւն ընդ ամենագոր իւրոյ տերութեամբն, որոյ բարեգթութեամբ եւ 'ի հանդերձեալսն 'ի նոյն վստահանամ վայելել 'ի փառս, նա տացէ ձեզ միշտ ծարաւաբար մերձենալով ճաշակել 'ի հոգեկանս այս աղբիւրէ, յարաբաց ունելով զբերան մտաց առ 'ի լնու սովաւ զորովայն ներքին մարդոյն. աճել զաճումն Աստուծոյ, եւ հաւասարել չափոյ հասակի կատարմանն Քրիստոսի, որում փառք յաւիտեանս. ամէն՛

ՀԻՄՆԱՐԿԷՔ ԵՎԵՂԵՑԻՈՅ

ՏՇՈՂՈՎԷ աստուածային Քահանայապետն 'ի տեղին նուիրեալ զդասս կղերց եւ պաշտօնէից՛ Ըստ որում եւ երկնաւորն քահանայապետ զառաջին երիցունսն 'ի գլուխ լերինն թաբօրական, զկազմիչ վկայութեանն խորանի զմեծն Մովսէս, եւ զսեղանակազմն Հեղիաս գնախանձայոյց փառացն Աստուծոյ 'ի մարգարէից անտի. իսկ զվէմն անուանեալ հաւատոյ, եւ զորդիսն որոտման 'ի մերձաւոր ակնատեսացն իւրոց՛ Որոց փոխանակ ճառեցելոյ 'ի նոցանէ տաղաւարացն՞ զամպեղէն եւ լուսերանգ կամարն երկնի ցուցանէր. որպէս զի յերկուց եւ յերից վկայից հաստատեսցի խորհուրդն եկեղեցւոյ, զոր 'ի վերայ նոցունց իսկ շինել հանդերձեալ էր զհամագումար կաթողիկէ սուրբ, ըստ առաքելոյ՞ զի ասէ, ՏՇինեալք 'ի վերայ հիման առաքելոց եւ մարգարէից՛

ՏԵւ առեալ քարինս երկնոտասան անտաշս՛ Ըստ որում եւ Յեսու նաւեան 'ի միջոյ Յորդանանու 'ի վկայութիւն անցից ժողովրդեանն ցամաքու ընդ Յորդանանէ՛ Նմանապէս եւ Տէր մեր զերկնոտասան աշակերտսն 'ի հոսանուտ վայրէ կենցաղոյս առեալ 'ի վկայութիւն խորհրդական անցիցն հեթանոսաց ընդ

ջուր մկրտութեան աւագանին. որոց եւ ասաց, ՏՊնացէ՞ք եւ մկրտեցէ՞ք յանուն Հօր եւ Որդոյ եւ Հոգւոյն Սրբոյ՛ն

Իսկ սաղմուսէն ՚ի սոյն խորհուրդ նպաստաւորի, ՏՄե՛ծ է Տէր եւ օրհնեալ է յոյժ՛ վասն սկսման մեծախորհրդութեանն: ՏՔաղաք Աստուծոյ եւ լեառն սուրբ Նորա՛. այս ինքն, հանգոյն երկնի բարձրագոյնս այս խորհուրդ. զի ՏՀաստարմատ ցնծացէ ցնծութեամբ ամենայն երկիր՛: ըստ երկնայնոցն իրախութեան ՚ի լեռնէ Սիովնի մինչեւ ՚ի կողմանս հիւսիսոյ քաղաք լինել թագաւորի մեծի, եւ տաճար Աստուծոյ կենդանոյն: Չոր որպէս լուսք ՚ի մարգարէիցն, սոյնպէս եւ տեսաք, զի Աստուած խորհրդական վիսօք հիմնեցոյց զսա՛

Եւ միւսն եւս սաղմուս՝ ՏՍիբելի յարկ տեառն զօրութեանց՛ անուանէ, եւ փափաքելի բնակութիւն՝ որոց ՏՍիբու եւ մարմին ցնծացեն առ Աստուած կենդանի՛ն: Մինչ զի երանելի լինել բնակելոյ արժանաւորացն. եւ որ ՚ի սոյն իսկ յարմարի՝ ՏՀաճեցար Տէր ընդ երկիր Քո՛, զոր նուիրեցաքս տեղի բնակութեան. յորում դարձուցես զգերութիւն մեր՝ որ ՚ի բանսարկուէն, եւ թողցես ՚ի սմա զանօրէնութիւն ժողովրդեան քո, եւ ծածկեցես մկրտութեանն ջրով զմեզս սոցա՛: Եւ դարձեալ կեցուցես զմեզ կրկնապատիկ նորոգմամբ, զի ժողովուրդ քո լեալ՝ ուրախասցուք ՚ի քեզ յաւերժապէս:

Նա եւ զհիմունս նորա բացածանուցանէ զկնի սորին սաղմուս, Տ՚Ի լեառն սուրբ նորա՛, զոր ՚ի Սինա հիմնացեալ արմատացոյց ՚ի միտսն Սովսեսի. բայց ՏՍիբեաց զդրունս Սիովնի՛, ուստի եւ ետ զփրկութիւն նորոյս Իսրայելի, ՏՔան զառաջին յարկսն Յակոբայ՛, զխորանն եւ զտաճարն, զորմէ եւ ՏՓառաւորեալն խօսեցաւ՛ վասն սորա հոգեկիր մարգարէիքն՝ քաղաք լինել կենդանոյն Աստուծոյն:

Եւ զկնի սաղմուսացս քարոզէ սարկաւազն. Եւ եւս խաղաղութեան, Խնդրեցուք հաւատով, յաջողել զգործս ձեռաց մերոց ՚ի հաճոյս իւրոց կամաց: Եւ երիս ասել Տէր ողորմեա՞, խնդրուածք են խորհրդականք, զի սկզբմամբ եւ միջոցաւ եւ աւարտմամբ ողորմութիւն նորա մնացէ առ մեզ: ՏԵւ ապա հաստատեն վե՛մ մի ՚ի մեջ բեմին՛, յօրինակ հոգեւոր վիմին՛, որ հաստա ՚ի սուրբ լեռնէ անտի եւ ելից ինքեամբ զբլրորեսին՛:

ՏԻսկ զերկոտասան քարինսն առեալս՝ նախ լուսնան ջրով, եւ ապա զինով՛ն Նկարագրեն տքա զերկոտասան առաքեալսն, զորոց լուսց Տէրն գոտսն ՚ի վերնատանն, եւ ապա զինեաւ անապականաւ զմայլեցոյց, ՚ի յիշատակ ջրոյն եւ արեանն՝ զոր բղխեաց ՚ի կողից իւրոց: Իսկ յետ յարութեանն ասաց նոցա մկրտիլ ՚ի հուր եւ ՚ի Հոգին Սուրբ, եւ մկրտել զհեթանոսս յանուն սրբոյ Երրորդութեանն խորհրդական ջրով աւագանին: Իսկ դնելն զքարինսն ՚ի չորս անկիւնս եկեղեցոյն՝ նշանակէ գնոցին ընթացս ՚ի չորս անկիւնս աշխարհի, եւ պատշաճիլ հաստատութեամբ ՚ի հիմն տաճարի Աստուծոյ, որ եմք մեք՝ ի նոսա խարսխեալ, եւ նոքա ՚ի գլուխն Քրիստոս:

Եւ ուխտն առաջի երթայ դասպետօք եւ ինկովք՝ լուսաւոր իմաստիցն խորհրդովք, եւ անուշաբուրիչ վարուք եւ աղօթիք:

Եւ զկնի այտորիկ ընթեռնուլն եպիսկոպոսին զաղօթսն՝ զբլոր ուխտին առեալ զաղօթս նուիրէ առաջի Աստուծոյ՝ եւ ապա հրամայէ առնուլ զգործի բրելոյն, եւ զչափ որքանութեան շինուածոյն, եւ ծրագրէ զտեղին, ըստ տեսականն Եզեկիէլի վասն տաճարին, եւ սրբոյն Գրիգորի արուեստականութեան վկայարանացն սրբոց, առ ՚ի զեկուցումն՝ անչափն Աստուծոյ առնել իւր յարկ եւ սրբարան զչափաւորեալս բնութիւն՝ մշտածաւալն եւ անվայրափակն բնութիւն:

Իսկ օժանելն զքարինսն աստուածայնովն մեռնաւ՝ վերակոչմամբ խորհրդական Երրորդութեանն, քանզի օժան նոքա ՚ի Սիովն Հոգւովն Աստուծոյ, ըստ տեառն՝ թէ ՏՂուք մկրտիցիք ՚ի Հոգին Սուրբ՛: Եւ երիցս ամէն ասելն՝ զամենայն զմերս ամենակալին Աստուծոյ խոստանալն է, այնմիկ որ ամենայն է յամենայնի: Իսկ սաղմուսէն կցրդի՝ ՏՁգործս ձեռաց մերոց ուղիղ արա՛, ըստ շինուածոյն գործոյ եւ զամենայն գործս ուղղութեան ըստ կամացն Աստուծոյ յաջողել աղօթէ:

Իսկ ընթերցուածքն շարամանեալ խորհրդովք համաձայնին նախակարգութեանցս Այսպէս եւ Տէր լոյսն սաղմուս, եւ աւետարանն սովիմքք խորհրդածին: Եւ քարոզն Վասն ՚ի վերուստ, եւ աղօթքն, զխաղաղութիւնն Աստուծոյ քարոզէ, եւ աղօթել ուսուցանէ: Եւ դարձեալ քարոզէ սարկաւազն, Խնդրեցուք հաւատով՝ եւ եպիսկոպոսն օրհնութիւն եւ փառս համառօտէ Հօր եւ Որդոյ եւ Հոգւոյն Սրբոյ յաւիտեանս յաւիտենիցէ՛ Վասն զի օժանդակութեամբն Աստուծոյ եւ օրհներգութեանն զգուշութեամբ մատչելի է ՚ի սկիզբն աստուածաւանդն գործոյն:

ՏԵւ նոյն հետայն առնու զբրիչն եպիսկոպոսն, եւ նախ ինքն հարկանէ զնուիրեալն երկիր՝ եւ ապա տայ ցարուեստաւորսն՛: Վասն զի Տէր ինքնին ձեռն ՚ի գործ արկ բրել եւ իլել ՚ի բնութենէ աստի զփուշս խոցոտիչս, մալեալ եւ կակղեալ չարչարանօք խաչին, եւ սերմանել ՚ի մեզ զբանն հաւատոյ եւ նմանօրէն կրօնիցն խաչակցութեան: Իսկ երիցս հարկանելն՝ նշանակէ յերիս հաստածս ժամանակաց տպաւորել զխորհուրդն եկեղեցոյ, խորանանս վկայութեան, եւ տաճարան Սաղմովնի, եւ միւսանգամ նորոգմամբն Չօրաբարեղի: Իսկ զի չորս երիս անգամ ՚ի կողմանս չորեսին, որ յերկոտասանս բովանդակին թիւս, ըստ քարանցն թուոյ՝ ՚ի խորհուրդ երկոտասանիցն Առաքելոց՝ եւ զլիաւոր անդամոց մարդոյ՝ եւ զի զերակատար արուեստի սա քան զայլսն ցուցանի թիւս, կէս ունելով զվեցեակն, եւ չորս զերիսն, եւ երեք զչորսն, եւ մի զերկոտասանն, յորում թուի՝ լիանայ լուսինն, եւ կատարին օրէնքն ՚ի Քրիստոս ՚ի շինիչն եկեղեցոյն:

ՏԵՒ մտանեն 'ի ժամ 'ի տեղուց սեղանոյն'© վասն զի անդր ասարտի բոլորումն խորհրդոյ՛ Եւ ասեն աղեղու արուեստի՛՝ §Հիմունք նորա 'ի լեառն սուրբ նորա՛՛ Զիմունք եկեղեցոյ են օրինակքն առաջինք, դրախտն Աստուծոյ եւ տապանն նոյեան, խորանն Աբրահամու եւ գոր ետեսն Յակոբ, ցուցեալն Մովսէսի 'ի Մինա, եւ գոր կանգնեացն յանապատին© այսոքիկ հիմունք 'ի սուրբ լեառն Սիմօն, եւ յերկնաւորն Երուսաղէմ ասարտին© վասն որոյ եւ կատարումն հիմնարկութեան եկեղեցոյ աստանօր դադարէ, Վասն 'ի վերուստ քարոզան, ընթերցուածովք, եւ աւետարանան, 'ի փառս Քրիստոսի Աստուծոյ օրհնելոյն յաիտեանսք

ՕՐՀՆՈՒԹԻՒՆ ՆՈՐԱՇԷՆ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ

ՏՄՏԱՆԵՆ երեկոյին 'ի հսկումն յեկեղեցին՛՛ Զի արթունս եւ զուարթունս պարտին լինել՛՝ որք յարդարեն զինքեանս տաճարանալ Աստուծոյ, հսկել սաղմոսիւք, եւ հոգեւոր երգովք 'ի համագումարմանն տեղուց՛ Բսկ 'ի վաղուեանն յերրորդում ժամու՛՝ ժողովին դարձեալ եպիսկոպոսն եւ քահանայքն եւ սարկաւագունքն յեկեղեցին, եւ զսեղանն դնեն 'ի մեջ եկեղեցոյն՛՛ Առաջին խորհուրդ սորա նկարագրի 'ի մարդն առաջին, զի ըստ պատկերի Աստուծոյ արարաւ, եւ եղաւ 'ի մեջ դրախտին՛ Բսկ եպիսկոպոսն եւ դասք պաշտօնէիցն շուրջ զսեղանովն՛՝ խորհուրդ տնօրէնութեանն Քրիստոսի© զի առ նմին իսկ նկատեալ ցուցանիւք, սպասաւորեալ յերկնաւորացն էութեանց՛՝ որ շուրջ կան զնովա© այլ եւ բանակք հրեշտակաց տեառն շուրջ էին զառաջին ստեղծուածովն՛ Բսկ ժողովուրդն արտաքոյ կացեալ՛՝ զանասնոց եւ զգագանաց ունի նշանակ© զի էին նոքա արտաքոյ աստուածատունկն դրախտի՛

ՏԵՒ սկսանիլ եպիսկոպոսին զսաղմոսն կցողին՛՝ Տէր սիրեցի զվայելչութիւն տան քոյ՛© վասն զի սիրելի էր Բանին Աստուծոյ՛՝ պատկերին իւրոյ մնալ 'ի փափկութեանն վայրի, որպէս եւ այժմ սիրեաց նա տաճարացուցանել ինքեան զմերս կազմած, ըստ նախագուշակ մարգարէութեան, երգոց, եւ ընթերցմանց, եւ հրեշտակական երգոց աղեղուին՛ Զկնի աւետարանն, քարոզն, եւ աղօթք քահանայական՛՝ զեկուցիչք են հնոյ կտակին ընդ նորոյս շարամանութեան, վասն միոյ եւ նորին խորհրդոյ հրեշտակական միջնորդութեամբ առաքելոց եւ մարգարէից, որոց առաջի կայ սեղանն հոգեւոր՛

ՏԵՒ ապա առեալ զսեղանն սպասաւորքն հանեն արտաքոյ դրանն՛՛ Ըստ նախագոյն իմացմանցն՛՝ մարդն է առաջին, զկնի պատուիրանագանցութեանն արտասահմանեալ 'ի դրախտէ անտի աստուածային վճռա© եւ փակել դրանն այն է՛՝ զի հրամայեաց Աստուած բոցեղէն սերովբէիցն պահել զնուստ նորին՛ Բսկ ըստ տնօրէնութեանն խորհրդոյ՛՝ այն իսկ է, զի 'ի տանն հայրենի նկարագրեալ էր այսր խորհրդոյ զօրութիւն© եւ էլ Բանն բարի 'ի ծոցոյն հայրենի, եւ բնակեաց նա 'ի կուսին յորովայնի© եւ էլ առ մեզ հրաշականն ծննդեամբ՛՝ երկրորդ եղեալ Ադամ փոխանակ առաջնոյն յանցաւորի© եւ արտաքոյ դրանն չարչարեցաւ անպարտականն այնոցիկ կրից եւ մահու, զի զդատապարտութիւնն բոլորից բարձգէ յանցաւորացէ

Եւ մեք զնախատինս նորա յանձին բարձեալ պարծանօք չարչարակցութեան շուրջ զսեղանովն սրբով եղիցուք, յաղերս մաղթանաց սկսանիմք նուագօք մարգարէութեանն, Տէր մեզ Տէր, լուր՛© եւ 'ի գլխոյ սաղմոսին աշտիճանաց սկսանելով տուն առ տուն զԼուր մեզ Տէրն, ըստ նախկնագոյն մարգարէիցն հայցէ քահանայութիւնն յԱստուծոյ, լսել ձայնի պաղատանաց նուաղաձայն հիւանդացելոյ բնութեանսք

Եւ 'ի փառս տալն վերացուցանելն զսեղանն, եւ յառաջ տանելն 'ի դուռնն կոյս՛՝ բարձրանալն է մտօք սրբոց նահապետացն յերկրայնոցս, եւ փափաքանօք 'ի տան Աստուծոյ գտանիլ՛ Եւ երիցս կրկնելն զնոյն՛՝ զվշտամոռնչ աղօթսն նշանակէ, գոր 'ի սկզբան 'ի միջոցի՛՝ եւ 'ի կատարածի կենացն նուիրեցին Աստուծոյ՛

Բսկ երկրորդն կցուրդ՛՝ §Օգնեա մեզ Տէր, օգնեա՛© այս զմարգարէիցն ակնարկէ զաղաչանս վասն 'ի վայր անկելոյ բնութեանսք Զի ինքն իսկ՛՝ որ եհարն վասն յանցանաց, եկեացէ եւ յարուսցէ եւ բժշկեացէ զհարուածս վիրացն© որոց 'ի բարձունս համբարձեալ զտեսլարանս մտացն՛՝ յօգնութիւն զբարձրեալն աղերսիին՛ Եւ դարձեալ վերացուցանելն զսեղանն, եւ զսպասս նորին, եւ մերձ տանել 'ի դուռն, զեւս վերամբարձ եւ զմերձաւոր խորհուրդն նշանակէ, որ առ դուրս եկեալ հասեալ էր մեր փրկութիւնն 'ի լրումն ժամանակաց խորհրդոյն կատարմանէ

Բսկ երրորդ կցուրդն աղեղուիա զսպասաւորութիւն երկնաւոր զուարթոցն տէրունական մարդեղութեանն նշանակէ© յորում եւ մարդիկ համալծորդ նոցունց եղեալ, եւ զնոյն նուագ օրհնութեան 'ի բերան առեալ՛՝ միեղինաբար Փառք 'ի բարձունս վերաձայնեն արարողին զխաղաղութիւն տիեզերացէ Եւ երիցս երեք՛՝ որ է ինն՛՝ երգելն զսաղմոսն, ըստ ինն դասուց հրանիւթիցն յեկեղեցի դասակարգիլ զպաշտօնեայսն նշանակէ՛ Դարձեալ եւ վերացման սեղանոյն խորհուրդ յայսմ նուագի զբարձրագոյն եւ զերահրաշ սքանչելեացն ունի տարացոյց 'ի խոնարհութեանն մարմնի՛

Եւ մօտ առ դրանն եղեալ սեղանն, սկսանին 'ի թիւ զհարիւրուսանս եւ եօթն սաղմոսն՛՝ Տէրստովան եղերուք տեառն, զի բարի է՛, եւ դարձեալ կրկնել կցողիւ, Տէր մեզ Տէր, բաց՛© մինչեւ ցայն վայր՛՝ Տէրացէք ինձ զորունս արդարութեան՛՛ Եւ կցուրդն կրկնակի՛՝ Տէր մեզ Տէր, բաց՛© հառաչանք է սրտառուչ մարգարէիցն՛՝ աղամածնացս քաղաքակիցս լինել երկնախումբ բանակացն՛՝ ողորմութեամբ բացողին զորունս քաւութեան առաջի մեր՛ Եւ որպէս առաջին սաղմոսն պաղատանք է սրբոց նահապետացն առ Հայր, եւ երկրորդն առ Որդի՛՝ մարգարէիցն, իսկ երրորդն առ Հոգին Սուրբ՛՝ սպասաւորաց բանին© նոյնպէս եւ այսր սաղմոսի երեքկնելն՛՝ է առաջինն մեզմ ձայնիւ սրտիւ սրբով

մաղթանք նահապետացն[©] եւ կրկնելն բարձրագոյ ձայնի^ա աւետաւորացն Միովնի է բարձրացուցանել զբարբառ, զի մտցուք 'ի յարկս սրբութեան նորա արդարութեամբ, եւ ասացուք^ա ՏՄյս դուռն տեառն է, եւ արդարք մտանեն ընդ սալէ

Իսկ 'ի ներքս մտեալ սեղանովն քահանայիցն եւ պաշտօնէից^ա նշանակէ առեցելոյն'ի մէջ մարդոյ^ա իւրովք սպասաւորօք յերկնայինն մտանել յառագաստ^ա փոխանակ արտասահմանութեանն մերոյ 'ի դրախտէն կենացէ Իսկ տեառնագրելն խաչին զդուռնն, եւ ապա բանալ վասն զի խաչին եքաց Քրիստոս զդրախտին մուտն եւ զերկնային առագաստնէ

Եւ զի յեկեղեցին փոխեն զկարգ սաղմոսին^ա առաջին դասելով զվերջինն, ՏՌւրախ եղէ ես^ա ոչք ասէին!, աղեղուիա կցողին, քանզի յերկնաճեմ առագաստին հաւասարիմք հրեշտակական օրհնութեանցն[©] սակայն զի եմք տակաւին 'ի վերայ երկրի^ա կարօտիմք օգնականութեան աղօթից, եւ սակս այնք ասեմք 'ի կցողին միսում, ՏՕգնեա՞ մեզ, Տէր[©] եւ Համբարձի զաչս իմ 'ի լերինս!, 'ի Տէրն հրեշտակաց, 'ի հրեշտակս եւ յարդարսն առաջինս, ՏՌւստի եկեցէ ինձ օգնութիւն!է Եւ զի նեղութեամբք է մնալ մեզ 'ի տան աստուծոյ, եւ լսելի առնել զձայն պաղատանաց, ժտեմք աղերսական ձայնիւ լո՞ւր մեզ, Տէր, քանզի յորժամ հրեշտակաց սպասաւորութեամբ ծանօթացաք աստուածայնոյ խորհրդեանն, եւ նոքին եւս ծանեան եկեղեցեաւ զբազմապատիկ իմաստութիւնն աստուծոյ, որպէս ասէն Առաքեալէ

Եւ որպէս արտաքոյ դրանն ըստ փոփոխման սաղմոսացն փառս տալովն յառաջ մատուցանեն զսեղանն ըստ խորհրդոյն վերագրութեան, նմանապէս եւ 'ի ներքս ըստ փոփոխման սաղմոսացն յառաջ կոյս առ բեմբն տանին զսեղաննէ Ըստ որում եւ Տէրն շրջեցաւ 'ի տան բնութեանս մերոյ մարմնովն, զոր առն 'ի մէնջ[©] եւ ապաքինեալ զմեզ 'ի վնասողացն ախտից սքանչելի զօրութեամբք եւ կենարար բժշկութեամբք, մերձեցաւ աշակերտօքն յԵրուսաղէմ[©] եւ հրամայէր երթալ եւ պատրաստել զխորհրդականն ընթրիսէ Իսկ նոցա զուարթացեալ առ պատրաստութիւն հաղորդելոյ ընդ նմա 'ի տօնին 'ի դէպ էր ասել ՏՄիրտ իմ եւ մարմին իմ ցնծացեն առ Աստուած կենդանի!է Ըստ այնմ եւ այսմ խորհրդական սեղանոյ սպասաւորք^ա քահանայք եւ պաշտօնէայք նուագեն եւ ասեն, ՏՄիրտ իմ եւ մարմին իմ ցնծացեն առ Աստուած կենդանի![©] սիրտ զհոգին նշանակելով, քանզի առաջնապէս զգայ զուրախութիւն, եւ ազդէ յանդամս մարմնոյնէ

Եւ նախ 'ի թիւ ասել^ա զծածուկս սրտին երախայրիս մատուցանել է Աստուծոյ, եւ ապա ձայնիւ շրթամբք ցնծութեամբ արտաբերումս զուարթութեան հոգեւորի 'ի սրտէ անտի խորութեանն

Եւ դարձեալ 'ի թիւ, ըստ որում եւ վերացուցեալ զսեղանն 'ի բարձրութիւն բեմին որպէս եւ Տէր մեր սրբովք աշակերտօքն 'ի վերնատունն խորհրդոյ^ա շուրջ զսեղանովն բազմեցոյց զնախածանուցեալսն իւր, եւ զուարթացոյց զսիրտս նոցա անգրաւական ուրախութեամբք Ըստ այնմ եւ այս սպասաւոր ակնկալուք կատարման ուրախարարն խորհրդոյ[©] որոց իրաւացի է ասել^ա ՏՆոգի իմ եւ մարմին իմ ցնծացեն առ Աստուած կենդանի!է

Իսկ 'ի բեմին քահանայքն բարձր ձայնիւ սկսանին զաղեղուն զհրեշտակականն երգ, քանզի երկնից նմանի բեմն, եւ համբարձմանն Յիսուսի 'ի վեր^ա սեղանն, զորով շուրջ կան քահանայքն^ա որ են հրեշտակք տեառն ամենակալի^ա եւ նուագեն զհրեշտակականն երգ[©] զի որպէս վերացաւ սեղանն յերկնանման տեղի, փոխեցաւ եւ կցուրդն յերգս հրեշտակացէ

Եւ դարձեալ միսանգամ զնոյն սաղմոս երկրորդել 'ի թիւ եւ յելս աստիճանացն^ա ըստ այնմ խորհրդեան է[©] որպէս հարիւր տասն եւ եւթն սաղմոսն առ դրաննէ

Եւ ապա երիցս ձայնիւ ասելն^ա ՏՍեղան Քո Տէր զօրութեանց!, եւ 'ի նոյնն հաստատելն զսեղանն 'ի տեղուոյ իւրում, զերից սրբասացութեանց սերովբէիցն^ա սրբոյ եւ զուգական Երբորդութեանն զեկուցանէ զերգաստրութիւնն[©] զոր 'ի մարմնաւորութեանն խորհուրդ տեառն մերոյ Յիսուսի ետես Եսայի, եւ լուսա զնուագ սրբասացութեանն[©] որում եւ աստուածաբանն վկայէ Յոհաննէս[©] ՏՁայս ասաց Եսայի^ա մինչ ետես զփառս Նորա!է

Իսկ լուանալն եւ օծանելն զսեղանն^ա զմարմինն տեառն նշանակէ^ա օծեալ աստուածութեամբն անճառ միաւորութեամբ, նա եւ խորհրդով մկրտութեանն 'ի Յորդանան, եւ արեամբն 'ի խաչին[©] վասն որոյ եւ ջրով նախ, եւ ապա զինով[©] ըստ որում մի են ջուրն եւ հոգին եւ արիւննէ Եւ խաչին տեառնագրելն^ա նոյնն իսկ է խորհուրդ չարչարանացն, որ սրբեացն զմեզէ Եւ խաչն 'ի մէջ սեղանոյն^ա չարչարեալն է վասն մերէ Եւ ասելն ձայնիւ, ՏՕծեր իւղով զգլուխ իմ![©] իւղ զաստուածութիւն Բանին ասէ, եւ զլուխ մեր մարդկութիւնն զոր առն 'ի մէջ եւ միացոյց անճառապէսէ Չոր իմացեալ մանկաց եկեղեցոյ զխորհրդոյն յեղանակ^ա նուագեն առ Հայր Աստուած[©] ՏՕծեր իւղով զգլուխ իմ![©] ըստ այնմ, ՏՎասն այսորիկ օծ զքեզ Աստուած^ա Աստուած Քո!է

ՏԵւ ապա դրոշմեալ սրբով մեռնաւսն երկոտասան տեղիս 'ի վերայ գլխոյ սեղանոյն![©] զի անմեկնելի յինքեան խորհրդոյ արար 'ի վերնատանն զերկոտասան աշակերտսն ըստ սեղանակցութեանն[©] յորում տեղուոյ եւ յետ վերացմանն իւրոյ օծ զնոսա Հոգով Սրբովէ Եւ երկոտասան 'ի չորեսին դէմս սեղանոյն[©] քանզի եւ մարգարէքն երկոտասանք խորհրդական բանիւքն իրեանց անմեկնելի են յայսմ սեղանոյէ Եւ միոյ միոյ ասելն, Օրհնեսցի՞ օծցի՞ եւ սրբեսցի՞ սեղանս, շուրջանակի նշանադրոշմամբքն, քանզի է օրհնութիւն^ա զի յայտնաբանութիւն թարգմանի ըստ սրբոյն Դիովնիսեայ մեկնութեանն, որ է յայտնութեանն Յիսուսի խորհուրդէ Այն զի եւ օրհնեաց զմեզ հոգեւոր օրհնութեամբ յերկնաւորս 'ի

Քրիստոս^ա Հայրն բարեխնամող^ա լինել մեզ սուրբս եւ անարատս նովաւ, որ էօժ զմեզ Հոգով սրբով առ հաւատչէիւ, որով հոգեղէնք հաստատեցանք Իսկ օծումն խորանին զգուարթութիւն երկնայնոց զօրութեանն նշանակել, որք սպասաւոր են օծելոյն Աստուծոյ, եւ խորհրդագրածք առ մեզ միաւորութեանն Աստուծոյ՛

Օծանի նմանապէս եւ տաճարն, որ եմք մեր լեալք, եւ անուանեալք[՞] վասն զի յորժամ եղիւ ընդ մեզ Էմանուէլ, եւ հաւասարեաց արեան եւ մարմնոյ, եւ օժ Հոգովն Սրբով 'ի բնակութիւն ինքեան զներքին մարդնք Իսկ արտաքոյ ելեալ օծմամբն քառակողմանի, զի եւ զմեր քառանիւթեայ մարմինս էօժ ինքեամբ, որ եւ արտաքին անուանի մարդ, զգալի մկրտութեանն մաքրութեամբ եւ օծմամբք Դարձեալ ներքին կողմն տաճարին հրեայքն, եւ արտաքին հեթանոսք^ա անխտրաբար տաճարացն Աստուծոյ՛ Եւ շինեցան ՏՐ վերայ հիման առաքելոց եւ մարգարէից[՞] զի որք 'ի Քրիստոս մկրտեցան, զՔրիստոս զգեցան՝ Եւ 'ի հաւատսն Աբրահամ յարմարեալք^ա հաղորդք եղեն արմատոյն եւ պարարտութեան ձիթենոյն, եւ օրհնեցան աւետեացն զաւակաւ^ա որ է Քրիստոսէ

Իսկ դրացն եւ սեմոցն օծումն^ա սրբոյ կուսին համաքատակի, յորում մուտ եւ ել առ մեզ Տէր Յիսուս, ըստ հոգեւտեսն Եզեկիէլի[՞] քանզի նա իսկ նշանակի դուռն արեւելեան, ընդ որ մուտ եւ ել միայն Աստուածն Իսրայէլի[՞] եւ զդուռն զկնի փակելն^ա անխախտելի մնալն է կուսութեանն կնքոյ 'ի մայրն լինելն Էմանուէլի՛

Եւ դարձեալ յետ օծանելոյ զարտաքոյսն կողմանս 'ի ներքս մտանելն, եւ օծանել զհարաւակողմն, նշանակիչ 'ի վերջէ հաւատալոյ ազգատոհմին Իսրայէլի^ա ըստ Պաղոսի, ՏՄիկնել լրումն հեթանոսաց մտցէ, եւ ապա ամենայն Իսրայէլ կեցցէ՛ նովին իսկ հաւատով եւ օծմամբ յորժամ բացցի նոցա վերստին դուռն ողորմութեանն Աստուծոյ՛

Եւ զգեցուցանելն զսեղանն վայելչական եւ զարդարուն զգեստուք, զի գոր էառն 'ի մենջ մարմին^ա ծածկեաց զնա զարդարեալ առաքինութեամբ[՞] որպէս վայել է նմա լնուլ ինքեամբ զամենայն զարդարութիւնսն Իսկ վառումն դապտերացն^ա զի լոյս գիտութեանն Աստուծոյ ծաւալեցաւ 'ի ստորին աշխարհս[՞] եւ ընթերցմունք մարգարէականք եւ նորոյ կտակիս^ա համաձայնութիւնք են խորհրդածութեան այսմիկ նորոգ աւուր պարգեւաց փրկութեան մերոյ՛

Եւ 'ի գլուխ ամենայնի^ա կենարար խորհրդեանն քահանայագործութիւն եւ հաղորդութիւն, աւանդ է տէրունական, զոր 'ի կատարման տնօրէնութեանն հրամայեաց առնել 'ի յիշատակ 'ի մշտնջենաւորսն սրբութեան[՞] որում մինչ 'ի կատարած այսր յաիտենի հաղորդին խորհրդագրածք, եւ հաղորդեցուցանեն զսրբեալսն սրբարար աւագանան^ա կենսացուցիչ մարմնոյ եւ արեանք Որ եւ պաշար առ Աստուած ուղեգնացութեանն յիրաքանչիւր ելս կատարածի կենաց պատրաստեալ պահի 'ի Քրիստոս հանգուցելոցն, մինչեւ 'ի դէպ ժամու 'ի սեղան արքայութեան նորա բազմիցիմք ըստ անսուտն խոստման, եւ վայելիցեմք զպատրաստեալն 'ի սկզբանէ խորտիկսն հոգեւորականս ընդ Քրիստոսի անստերիւր յուսոյն մերոյ, եւ զոհացող ձայնիւ փառս վերերգեցուք ամենասուրբ Երրորդութեանն՛

Յ Ե Կ Ե Ղ Ե Յ Ի

ՏՐԱՐԵԲԱՆԵՏԷՔ զԱստուած յեկեղեցիս՛ մարգարէականն հրամայէ բան. ուստի եւ մեր առեալ աստանօր նոր ձայն հոգեշնորհ^ա հնչեցուցանեմք օրհնութիւն զնոյն երգելով տեսնն 'ի յարկի սրբութեան նորաք Ձի թէ առ հնովն եւ ստուերականան այսպիսի ցնծութեամբ եւ ուրախութեամբ յորդորէ բանն օրհնել զՏէր 'ի դրունս Սիովնի, ոքչչափ եւս առաւել 'ի նորոգմանս մերում ճշմարիտ լուսաւորելոցս^ա իրաւացի է օրհնել զուարճալից բերանօք զհրաշագործն Աստուած, եւ տօնել զնաւակատիս փրկութեան մերոյ՛ Ձի արդարեւ նաւակատեաց է տօնս սուրբ կաթողիկէ եկեղեցոյ. զոր Տէր հաստատեաց^ա եւ ոչ մարդ, որ եղ զհիմունս սորա ոչ ըստ մարգարէութեանն 'ի քարանց պատուականաց շափիղայ եւ կարկեհան, այդ ինքն եղիւ վժմ անկեան, եւ հիմունս արկ սմա զառաքեալս եւ զմարգարէսէ Եւ կանգնեալ ոչ յասպիս զաշտարակս սորա եւ աժեալ պարիսպ յնտիր ընտիր քարանց պատուականաց. այդ զհրեշտակաց բիրաւոր զօրութիւնսն կացոյց սմա պարիսպ շուրջանակի, եւ զսրբոցն լուսազգեցիկ զումարութիւնսէ Վասն որոյ հրաւիրելով զմեզ մարգարէութիւն Հոգւոյն^ա մտանել ընդ դրունս սորա խոստովանութեամբ եւ պանծալի սրբութեամբ, եւ պատուիրէ մեզ նոր որդոց Սիովնի հանդերձ երկրպագութեամբ օրհնել զՏէր Աստուած, որ երեւեցաւ մեզ, եւ ցնծութեամբ եւ ուրախութեամբ տօնել զխորհուրդ աւուրս փրկութեան մերոյ, որով պարակցեալ ընդ հրեշտակս^ա սաղմոսիք եւ օրհնութեամբ պատուասիրեցուք տօնախմբութեամբսէ Քանզի այսօր արդարութեան արեգակն պայծառ լուսով շուրջ փայլեաց զմեօք զփառս աստուածութեան իւրոյ. որով հրաշագործեալք 'ի նմանէ^ա ծանիցուք զպատիւ եւ զանուն նորա սրբարանիսէ

Վասն զի նախ ասի ՏՏուն Աստուծոյ. եւ տաճար Տեառն. դուստր Սիովնի. դշխոյ սուրբ. հարսնարան եւ առագաստ. սուրբ եւ կաթողիկէ առաքելական եկեղեցի՛ Եւ արդ տուն Աստուծոյ ասի, զի 'ի սմա հանգեաւ Բանն Աստուած^ա ըստ մարգարէութեանն, թէ ՏՐնակեցայց, եւ հանգեայց 'ի նոսա՛ Եւ տաճար Տեառն իմանի^ա ոչ ըստ հրէականին 'ի միում եւեթ շինեալ տեղոջ, այդ զերագոյն հրաշագանութեամբ 'ի ծագս տիեզերաց^ա երկնային կամար յօրինեալ. յորում ոչ նշոյլք միայն փառաց երեւեալ, այդ նոյն ինքն Տէրն փառաց բնակէ, եւ իմանալի զեղապարութեամբ զեռանիսակ սրբասացութիւնս յօրինէ՛ Մակագրի եւ դուստր Սիովնի. եւ դշխոյ սուրբ. զի 'ի Սիունէ սկզբնաւորեալ եղիւ խորհուրդ շինուածոյ սորա. այս որ ոչ ըստ հնոյ կտակին օրինադրի, այդ աւետարանան ընդ Աստուծոյ որդեգրապէս միաւորի. զի եթէ

շինեայն 'ի Դաթայ Միովն կոչեցեալ^ա ամրոց եւ ժողովարան իմանի, ռէքչափ եւս 'ի Քրիստոսէ շինեայս 'ի մարմին իւր եկեղեցի^ա ամուր ապաստանի է դիմելոց 'ի սա ազգաց եւ ժողովրդոց. յորում ինքն եւ մանկունք իւր համալծորդ յորջորջին 'ի մարգարէութենէն^ա եւ դուստր, այս ինքն ծնունդ Միոնի անուանին. յոր հայեցեալ Չաքարիաս եւ Անգեա^ա ուրախանալ դստեր Միովնի վերագոչեն, այս ինքն տիեզերական եկեղեցոյ՛ Բսկ դշխոյ սուրբ, վասն զի Բանն Աստուած 'ի սմա թագաւորեալ արեամբն անապականա^ա իբր շքեղաշուք զարդու ծիրանափառ զարդարեաց զսա՛ Եւ պսակ թագազարդութեան եղ 'ի գլուխ սորա զիսպն պարծանաց ըստ Եսայեայ^ա §Տնծասցէ անձն իմ 'ի Տէր, զի զգեցոյց ինձ հանդերձ փրկութեան, եւ պատմուճան ուրախութեան՛. եւ ընդ աջմէ իւրմէ կացոյց ըստ հոգեւնուազ մարգարէութեանն §Ի հանդերձս ոսկեհուռս զարդարեալ՛. եւ ըստ Առաքելոյ^ա թէ §Ընդ նմին յարոյց եւ ընդ նմին նստոյց յերկնաւորս 'ի Քրիստոսւ՛՛

Այլ եւ հարսնարան զսա իմանամք, եւ առագաստ երկնաւոր թագաւորին. քանզի տիեզերակոչ աւետարանաւն լուսազարդեալ, եւ 'ի խօսման կան 'ի սմա հաւատով եւ հոգեւոր լուսցմամբ աւազանին փեսային երկնաւորի հոգիք արդարոց կատարելոց^ա ըստ կամելոյն Պաղոսի §Իբր զկոյս մի սուրբ յանդիման կացուցանել Քրիստոսի՛ սուրբ եւ անախտ միաւորութեամբ. յորում եւ ինքն փրկիչ մարմնոյ իւրոյ պատարագի իբր զգառն անմեղ առ 'ի բառնալ զամենայն արատ եւ զբիժ կարկամութեան 'ի սմանէ՛ Կոչի եւ կաթողիկէ^ա համաժողով ազանց բոլորից 'ի մի ժողովետդ հնազանդութեան, լուսաւոր մկրտութեամբ աւազանին երկնեայք եւ ծնեայք 'ի ժառանգութիւն Աստուծոյ Հոգւովն սրբարարաւ՛ Եւ առաքելական զսա անուանենք ըստ կանոնեալն հաւատոյ[©] քանզի ոչ պարզաբար անուն ժողովոյ կաթողիկէ եկեղեցի անուանի, այդ որք Առաքելովքն հրաւիրանաւ Հոգւոյն կենաց 'ի սպաս պաշտաման հոգեւորի եղեն գումարեալք, եւ յանդրանկութիւն երկնայնոյ քաղաքականութեան գրեցան՛ Եւ արդ զի յայտնի ցուցաւ մեզ անուն եկեղեցոյ, մտցուք այսուհետեւ 'ի խորհրդական բանից 'ի զիրս սուրբս վերագրելոց, եւ 'ի ծովացեալ իմաստից նոցա 'ի վեր բերցուք զմարգարիտն հաւատոյ, եւ զգանձս աստուածեղէն իմաստիցն գննեցուք՛ Եւ նախ զայս արտադրեցուք, թէ զիսէրդ շինեցաւ եկեղեցի, եւ վասն որո՞յ պատճառի՛ քանզի ոչ էրէ արդէն իսկ նորոգ ծանուցաւ խորհուրդ եկեղեցոյ. եւ կարգք որ 'ի սմա^ա ոչ առժամագիւտք են, այդ յաւիտենականք, եւ տեսանելիքս այս իմանալիք^ա ոչ մարդկային իմացուածք, այդ աստուածային Հոգւոյն յայտնութիւնք, այն որ շինեցաւ Բանին Հօր 'ի կատարածի աստ տեղի փառաց աստուածութեան իւրոյ, եւ տուն ապաւինի բանաւոր հօտի իւրոյ. որք նախ ցրուեայք յօտարէն 'ի յօցտումն կորստական ամպարշտութեանց^ա հաւաքեցաք վերստին 'ի սմա^ա ճանաչել զմիադաւան միասնական խոստովանութիւն խորհրդական Երրորդութեան, եւ երկրպագել մեծի եւ սեփաւոր տէրութեանն՛

Քանզի իմաստութիւն Աստուծոյ շինեաց զհայրենի տունն^ա ոչ նորոգ, այդ զանկեալն զ'ի սկզբանէն որ յԱդամայ, եւ զԴաւթին, որ ըստ մերակերպութեան^ա ժառանգ եւ կանգնիչ հայրենի թագաւորութեան եղեւ ըստ աւետեացն Գաբրիէլի՛ քանզի Բանն որ 'ի Հօրէ ծագեցաւ լոյս, եւ նոյն իմաստութիւն, եւ զօրութիւն է Աստուծոյ Հօր, որ յոչէից 'ի գոլ զարարածս էաժ, զերկին, եւ զիմանալի զօրս երկնայինս զաննիւթս եւ զանտեսանելիս. եւ զերկրորդ աշխարհս նիւթական եւ տեսանելի. յորոյ վերայ եւ զմարդն կացոյց թագաւոր ընդ իւրովն թագաւորութեամբ. եւ այսքիկ 'ի խորհուրդ եկեղեցոյն՛ Եւ որպէս զերկնայինսն հրեղինաւ պարածածկեաց խորանաւ զմերձակայան փառաւորիչս անմատոյց լուսոյ աստուածութեան, նոյնպէս եւ յայսմ խորանի պարածածկին վարագուրաւ դասք քահանայից, որք կան 'ի սպասաւորութիւն սոսկալի եւ սեփաւոր խորհրդոյ մարմնոյ եւ արեան տեսոն, որ կատարի 'ի փրկութիւն աշխարհի՛ քանզի անդ 'ի քերովբեականն յաթոռ Բանն մարմնացեալ ընդ աջմէ Հօր նստի, եւ 'ի բիրուց երկրպագի զօրաց. եւ աստ 'ի վերայ քառաթէ սեղանոյն Բանն պատարագեալ 'ի հաւատացելոցն հանգչի հոգիս, եւ ինքեամբ զմերս վերանուիրէ պաշտօն հոգեւորական. եւ ինքն անցեալ նստի գեր 'ի վերոյ իշխանութեանց եւ պետութեանց՛

Անդ 'ի ջուրս վերինս^ա հրեշտակացն շրջապատին պարք, ըստ այնմ թէ §Չուրք^ա որ 'ի վերոյ քան զերկինս^ա օրհնեցէք զանուն Տեառնի՛ Աստ Հոգին Սուրբ ծաւալեալ 'ի վերայ աւազանին^ա զբնութիւնս մեր կենդանակերպելով ծնանի նոր ծնունդ նորափետուր զարդարեալ. անդ երկնայնոց էութեանցն շոկքն եւթնպարեան իմբիւք զերեքսրբեան օրհնութիւնս քաղցրանուազ երգեն 'ի փառս համարուն տէրութեանն՛ Եւ աստ նոցին նմանութեամբ երանացեալ բիրուց բիրք նորածնունդ լուսակերպից գնոյնգունակ օրհնութիւնս միշտ 'ի բարձունս առաքեն իշխանն լուսոյ. անդանօր իննեակ դասուցն կարգք յերիս որոշեալս զատմունս համագուգեալ փառատրութեամբ^ա 'ի զերագոյակն Երրորդութիւն ունին զհայեցուածս անլոյծ պնդութեամբ. քանզի յետ նորա եւ շուրջ զնովաւ եւ կարգեալք եւ հուպ նմին^ա ընդ երկոտասանիւք պարունակեալ թուովք^ա ըստ շնորհաց նահապետացն եւ փրկչին մերոյ աշակերտացն՛ Յերիս չորս եւ 'ի չորս երիս զերակատարութիւնս զերկնայինսն իմանամք խորհրդապետ քահանայապետութիւնս յորս իջանէ աստուածականն լոյս զերալրապէս՛ Այսպէս եւ ամենայն քահանայապետութիւն եկեղեցոյ սկիզբն եւ արմատ եւ կատարումն զՅիսուս ունելով զերկնայինն քահանայապետ հանդերձելոցն բարեաց՛ Արդ կարեւորապէս առաջնորդն մերոյ քահանայութեանս 'ի զերագոյն աստուածապետութենէն լցեալ պարգեւէ, եւ նոյն դարձեալ աննախանձաբար եւ զանազանապէս

մատակարարել խոնարհագունիցն դասուց, իբրոյ զամենեսեան աստուածանալ համբարձամբ մտաց եւ առաքինի վարուց՝ ածել 'ի ճշմարտութեան կերպարանք

Եւ զի համառօտագոյն ասասցուք, ամենայն ինչ՝ որ յեկեղեցի, զերկնայնոցն բերել ցոյց օրինակի՛ք Ղապտերն հանապազօրդեան 'ի սմա՞ յերկինս սրբոցն իմանի մշտնջենալոյս պայծառութիւն. իսկ բուրումն անուշահոտ խնկոցն՝ Չոգոյն Սրբոյ յերկնայինս եւ 'ի հոգիս մեր բուրումն անուշահոտութեան յայտնէ՛ք Քահանայապետն՝ որ 'ի սմա բաշխէ զշնորհս ճշմարիտս. օրինակ է մեծի քահանայապետին. յորմէ վտակն անմահութեան Չոգին Սուրբ կեանս եւ անմահութիւն բաշխէ մարդկանք Եւ դասք պաշտօնէից որոշեալք 'ի սմա՞ երկնայնոցն դասուց զանազան ունողաց զդաս եւ զպաշտօն նշանակաբար ունին զօրութիւնք Իսկ սօնք ցնծութեան որ 'ի սմա՞ առհասարակ յուսացեալ ուրախութեան զԱստուած տեսողացն, եւ յերկնայինս գեղապարտութեան եւ ինդութեան տայ զտարացոյց՝ ըստ գրեցելումն, թէ ՏՈւրախութիւն յախտենից 'ի վերայ զլիցոց նոցա՛ք Ուստի ունիմք իմանալ, թէ, արդարեւ երկնից երկինք եւ սրբութիւնք սրբոց 'ի ցոյցմ իմանի աստի՛ք

Սա է դրախտ աստուածատունկ անմտանելի չարաց. զի 'ի նմանէ օձին արտաքս անկաք եւ Քրիստոսի 'ի սմա մտանեմք. եւ վասն զի դրախտն կենդանեաց զմեղօք մեռեալսն ոչ ընդունի, նոյնպէս եւ յայս եկեղեցոյ արտաքս որոշին ամպարիշտք եւ մեղաւորքէ Յայնմ դրախտի ծառ կենաց, յորմէ արգելաւ նախաստեղծն, իսկ աստ խաչն յուսոյ փոխանակ նորա 'ի նոյն տնկագործէ կանգնեալ արմատացաւ, եւ ծաղկեցաւ կենսաբեր արեամբ նորուն. յորմէ միշտ կթեն՝ որ 'ի տիեզերս հաւատացեալք՝ զպտուղն կենացք

Անդ աղբերն եղեմաբուղիս ոռոգանէ զվայելչավայր բուրաստանն, եւ անտի 'ի չորս բաժանի առաջս. իսկ աստ Բանն ճշմարտութեան բղխեալն 'ի Հօրէ աղբերաբար՝ զաւետարանին հոսէ գնացս ընդ չորեքծագեան տիեզերս, եւ մկրտութեամբն մաքրէ եւ նորոգէ զմարդիկ 'ի կեանս արդարութեանք Յայնմ դրախտի Ադամ ստեղծաւ պատկեր Աստուծոյ. եւ աստ մարդն յեկեղեցոց ծննդեամբ աւագանին լինի որդի Աստուծոյ՛ք Անդ փայտ գիտութեան բարւոյ եւ չարի. եւ աստ խաչին ծանեաք զճշմարիտ բարին զԱստուած եւ խոյս տուաք 'ի պատրոզաբար ծառայեցուցչացն. որպէս եւ ինքն փրկիչն հրամայեաց. ՏՅործամ բարձրացուցանիցէք զորդի մարդոյ, յայնժամ զհտասջիք՝ թէ ես եմ՛ք Անդ ծառք տերեւախիտք. ծաղկազարդք. եւ աստ դասք առաքելոց եւ մարգարէից յուսաբեր իմաստութեամբ եւ ծաղկազարդ առաքինութեամբ՝ զԵրրորդութեանն հաւատ ուսուցանեն վայելչածաղիկ վարդապետութեամբք Չնա սերբքէիցն պարփակել հրեղէն սուրն. եւ զսա Չոգին Սուրբ պարունակէ նշանաւ տերունականն տուաւ խաչի: Յայնմ դրախտի պատուիրանն զործոյ եւ պահպանութեան. զնոյն եւ աստ պատուէր առաք՝ ստանալ զօրէնս Չոգոյն, եւ անսխալ պահելէ

Յառաջինն Ադամայ շինեցաւ 'ի կողիցն կին, եւ տուաւ նմա յօգնականութիւն. իսկ յերկրորդն Ադամայ կողիցն, յորմէ ել արիւն եւ ջուր, շինեցաւ եկեղեցի՛ք Չոր եւ Առաքեալ համեմատէ՞ ասելով. ՏՆորհուրդս այս մեծ է, բայց ես ասեմ 'ի Քրիստոս եւ յեկեղեցի՛ք

Խորհրդածի եկեղեցի եւ նոյեան տապանին. զի որպէս յերիս որոշմունս հրամայեցաւ կազմած տապանին՝ ներքնաստուն եւ միջնաստուն եւ վերնաձեղուն. նոյնպէս եւ եկեղեցի երիս ունի յարկաց պատրաստութիւնս. զարտաքինն գաւիթ, եւ զտաճարն, եւ զսրբութեան խորանք Անդ բազմահոյլ կենդանիքն մտեալ ապրեցան 'ի ջրհեղեղին պատուհասից. եւ աստ բազմութիւնք հաւատացելոց, 'ի շնչահեղձոց մեղացն ծովէ վերաբերող առաքինութեամբ առ երկինս թռուցեալ՝ ապրեցան 'ի սահանասոյգ հեղձմանէ՛ք Յայնմ տապանէ արձակեալքն կենդանիք, նովիմք վարեցան ըստ բնութեանն ախորժից, որպէս եւ մտին. իսկ աստի զազանաբարոյքն արձակեալք զգօնացան յիմաստս հոգեւոր որդիութեան Աստուծոյ՛ք Անտի արձակեալ զագռուն՝ այլ ոչ եւս յաւել դառնալ. եւ աստ արձակեաց Քրիստոս զսեւացեալն սատանայ յեկեղեցոյ իւրմէ, եւ 'ի լոյս էած զսեւացեալսն մեղօք՛ք Այն ագռաւ ընկղմեցաւ 'ի ջուր անդր. եւ սատանայ ընկղմեալ 'ի հոգիս մեղաւորաց բունէ, որ 'ի տղմի հոսանուտ կենացս թաւալինք Եւ դուռն 'ի կողմանէ սորա առաքեալք եւ մարգարէք, ընդ որ փոխանակ աղաւնոյ շղաբեր հրեշտակի՝ Չոգին Սուրբ մտանելով՝ ոչ սակաւս 'ի տապանէն հանէ, այլ զբոլոր տիեզերս յերկրէ յերկինս հանէ՛ք Ի ցամաքել ջրոյն՝ մատոյց Նոյ պատարագ Աստուծոյ. եւ 'ի ցամաքել մեղացն 'ի մէնջ լինիմք սեղան Աստուծոյ, եւ 'ի սուրբ մտաց պատարագ ընդունելի մատուցանեմք Աստուծոյ՛ք

Է սա եւ աշտարակ իմանալի՛ք Քանզի այն ամբարտակ 'ի հպարտից եւ յապարասանից շինեցաւ, վասն որոյ եւ վաղվաղակի կործանեցաւ. որոց եւ 'ի բաժանել լեզուացն՝ չար համաձայնութիւնն խափանեցաւ՛ք Իսկ աստ զցրուեալսն յաշտարակէն զազգս 'ի հոգեւոր համաձայնութիւն էած Տէր մեր, եւ շինեաց 'ի մարմին իւր աշտարակ հզօր հաստահեղոյս վիմօք զկաթողիկէ սուրբ 'ի վերայ առաքելադաւան հաւատոյ անսասանելի հաստատութեամբ. զոր ոչ հողմք սատանայականք, եւ ոչ անձրեւք յորդախաղաց ուղիսից բռնութեան կարացին փլուցանել. այլ եւ բարձրացեալ խորհուրդ սորա զերագոյն երկնայնոյն ամբարձաւ կամարի՛ք Այն աշտարակ՝ 'ի տիտանեանն Բեղայ շինեցաւ եւ սա բարձրացեալ խորհրդով յԱստուածն Բանէ՛ք Այն աշտարակ զմի լեզուն 'ի բազումս բաժանեաց, եւ զչար միաբանութիւնն յախտենից քակեաց 'ի միմեանց. եւ այս աշտարակ զքակեալսն եւ զանջատեալսն ած 'ի մի, համաշունչ եւ միախորհուրդս զամենեսեան առնելով 'ի մի յոյս կոչմանն Քրիստոսի՛ք Յայնմ աշտարակի յեթանասուն եւ երկու լեզուս

զագգս նահապետացն բաժանեաց. իսկ յայս աշտարակ եւթանասուն եւ երկու առաքեալքն հաւաքեցին զհանրական տիեզերս, եւ ծննդեամբ սրբոյ աւագանին արարին որդիս լուսոյ եւ տուընջեանք Համաքատակի այս սրբարանի խորհուրդ եւ ընդ խորանին Աբրահամու, յորում տաղաւարեաց Աստուած երկու հրեշտակօքն. վասն զի 'ի սմա բնակէ խորհրդական Երրորդութիւնն, որպէս ասաց մարգարէին. \$Բ սմա բնակեցայց, զի հաճեցայ ընդ սա՛ք Անդ յառաջ քան զհամաշխարհական ուրախութիւնն եկեղեցոյ 'ի մաշկեայ խորանին ընդունել զՏէրն եւ զԱրարիչն ամենեցուն. եւ աստ կատարելապէս միանաւ ընդ մանկունս եկեղեցոյ. ըստ այնմ, թէ \$Գնացից 'ի նոսա, եւ բնակեցայց 'ի նոսա՛. եւ այլնք Յայնմ խորանի զպարգեւական զաւակն խոստացաւ Աստուած Աբրահամու, եւ աստ նոյն ինքն Քրիստոս զաւակն օրինութեան պարգեւս մեծամեծս բաշխէ հաւատոց որդուցն Աբրահամուք Անդ նահապետն միածնաւն իւրով պատարագաւ յառաջեաց գրաւեաց զԱստուած 'ի պարտս սիրով իւրով. ընդ որում ետ Հայրն երկնաւոր զմիածինն իւր պատարագ կենդանի զգառնն անարատ, որ եբարձ զմեղս աշխարհի, սիրով միացուցեալ զամենեսեան ընդ ինքեանք

Խորհրդածի սա եւ լեառն սինեական. յորում փոխանակ փառացն միգապատ եւ հրատեսիլ երեւմանցն, եւ պակուցանօղ ձայնիցն փողոց եւ որոտմանց 'ի լսելիս ժողովրդոցն, նոյն ինքն անպարագրելի Բանն Հօր զփայլատակօղ ճառագայթս աստուածութեանն ամպով մարմնոյն թաքուցեալ՝ կենսաբեր աւետարանին փողոյ. զտիեզերս հրաւիրեաց յորդեգրութիւն Հօրք Անդ երեսքն Մովսեսի լուսաւորեցաւ, յոր ոչ կարէին հայել որդիքն իսրայէլի՝ իսկ աստ բացաւ երեսօք զփառս տեառն իբրեւ ընդ հայելի տեսեալք՝ աստուածատես ամենեքեան վերագրիմքք Անդ պատգամք աստուածագիծք 'ի տախտակս քարեղէնս տուեալ եղեւ նոցա 'ի ձեռն Մովսեսի՝ եւ աստ աւետարանն փրկութեան ինքնախօսութեամբ Որդույն Աստուծոյ լուսաւորէ զամենայն մարդ զեկեալն յաշխարհք

'Ի նպատակ օրինակի այսր քաւարանի կազմեցաւ հրամանաւ Աստուծոյ խորանն վկայութեան 'ի Բեսելիելէ, եւ կանգնեցաւ 'ի Մովսեսէ՝ եւ յետոյ տաճարն հրաշագան 'ի Մողմոնէ՝ մին զփոփոխելի կարգ օրինաւորացն նշանակէր, եւ միւսն զհաստատուն խորհուրդ այսր սրբարանի զեկուցանէրք Մակայն 'ի նոսա մարմնոյ մաքրութիւնք կատարէին առօրեայ լուսցմամբք եւ պատարագօք Իսկ աստ հոգեւոր սրբութիւն եւ մաքրութիւն մկրտութեամբ աւագանին, եւ խորհրդական ճաշակմամբ տէրունական մարմնոյնք Անդ արիւն անասնոց սրկեալ 'ի վերայ ժողովրդեանն. եւ աստ արիւնն տէրունական հեղու 'ի փրկութիւն աշխարհիք Յառաջինսն զառն զգալի զենեալ, եւ 'ի սմա զառն հոգեւորական վասն կենաց աշխարհի պատարագեալք

Անդ մանանայ յերկնից տուեալ նոցա 'ի կերակուր, եւ աստ հացն կենաց Քրիստոս իջեալ յերկնէ՝ կեանս տայ աշխարհիք Անդ ջուր 'ի վիմէն բղխեալ յարբումն ծարաւեաց. եւ աստ ջուրն կենդանարար 'ի կողիցն Քրիստոսի 'ի զմայլումն հաւատացելոցք 'Ի նոսա թլփատութիւն մարմնոյ. եւ աստ թլփատութիւն սրտի՝ \$Բ մերկանալ զանդամս մարմնոյ թլփատութեամբն Քրիստոսի՛ք Անդ պատարագք եւ զոք յանասնոց. եւ աստ անձինք մաքրեալք սուրբք եւ հաճոյք Աստուծոյք 'Ի նոսա աւագան ջուրց առ 'ի մարմնոյ լուսցումն. եւ աստ աւագան հոգեւոր ջրոյ 'ի մաքրութիւն հոգւոյ եւ մարմնոյք Անդ ցուպ քահանայապետին պողաբերեալ կաղին արքայական, եւ աստ խաչն լուսոյ պողաբերեաց զՔրիստոսք Անդ տախտակ դատաստանի ճշմարտութեան եւ յայտնութեան. եւ աստ աւետարանն քարոզեալ արքայութեանք Անդ պճղնաւոր զգնելով ունէր քահանայապետն առ ստորոտովն զանգակս, եւ խոյր 'ի վերայ գլխոյն, եւ վակաս չորեքկարգեան ակամբքն՝ խառնեալ ոսկւով՝ շղթայաձեւիւք ընդ միմեանսք Իսկ յեկեղեցի նշանակելով զՔրիստոս՝ զգեցեալ մեզ հաւատովք սիրով եւ սրբութեամբք Իսկ զանգակքն՝ զպայծառ քարոզութեանն որ 'ի մեզ ծաւալումն բացայայտէ. եւ խոյրն՝ զշնորհս Հոգւոյն զեկուցանէք Քանզի զպճղնաւորն զգնելով Ահարովնի՝ զմարմնանալ Բանին նշանակէր, զչորեքնիւթեայ բնութիւնս զարդարեալ շքեղաշուք արդարութեամբ: Կապուտակաւն՝ զերկնաւորն եցոյց առաքինութիւնն եւ կարմրովն մանուածոյ՝ զանապական արեանն կցորդութիւն, որով հաւասարեաց մեզ արեան եւ մարմնոյք Եւ բեհեզովն սպիտակաւ՝ զաստուածութեանն ընդ բնութիւնս մեր խառնումն. եւ ծիրանեան՝ զծածկեալ խորհուրդ անճառելի տնօրէնութեանք Եւ չորեքկարգեան ակունք երկոտասան 'ի լանջս քահանայապետին՝ երկոտասան առաքելոցն համաքատակին. զի սիրտ եւ կամք եղէն Քրիստոսի, եւ 'ի չորս առաջս բաժանեցին զաւետարանն 'ի չորեքծագեան տիեզերսք

Վասն որոյ՝ այսոցիկ բիրապատիկ բարեաց աղբեր խորհրդածի սուրբ եկեղեցի. եւ մեզ ոչ միայն յայժմուս, այլ եւ 'ի հանդերձեալսն յաւիտենի լինելոց է տեղի ապաւինութեան, սկզբնաւորեալ 'ի կանխութենէ լինելութեան արարածոց յանսկիզբն արարողէն, որ նա ինքն է սկիզբն եւ կատարած հաստատութեան եկեղեցոյ, եւ առ միմեանս միաւորութեան օրինադացն եւ ճշմարտութեան ըստ պատեհաբար համեմատութեանք

Եւ այժմ իրաւացի է առնուլ փոխանցաբար, եւ համաքատակել զսա հանդերձելումն իմանալի խորհրդով՝ քանզի որպէս օրինակքն առաջինք աւարտեցան յայս ճշմարտութեանս հասումն, նոյնպէս եւ սա զհանդերձելոյն ունի նկատումնք Եւ նախ այս՝ զի դիր շինուածոյ սորա հանդէպ է արեւելից՝ վասն զի յարեւելից ակնկալու եմք զալստեան երկնաւորին արքայի եւ փեսայի՝ եւ դարձեալ դէմ յանդիման է սա դրախտին որ յարեւելս՝ որպէս բնակիչս նմա զորդիսն իւր սնուցանելով, որք խաչակցութեամբն Քրիստոսի ըստ աւագակին բարեբարոյի խզելոց են զբոցեղէն սրոյն անցս, եւ ընդ հովանեաւ տաւաղին

անմահական տնկոցն[©] իսկ լուսանցոյցն յարեւելս^ա զմուտ իմանալի լուսոյն յաշխարհս եւ ծագումն ըստ արեգականն զարդարսն նշանակէ՛ք Իսկ 'ի կողմանէ՛ք զմտացն խորհրդածիլն 'ի խոնարհ ձեւացուցանէ, եւ զի կողմնակիքն մեր^ա որ են աշեայք եւ ահեկեայք, լուսաւորք են առաքինութեամբք Եւ որ յարեւմուտսն է, նկատէ զլոյսն^ա որ յարեւելից մտանէ մինչեւ յարեւմուտս եւ ձեւն զի քառակողմանի է՝ հրաւիրակ է չորից անկեանց տիեզերաց 'ի մի յոյս կոչման միով հոգուով 'ի Քրիստոս միացեալ^ա միոյ Աստուծոյ ընծայել զերկրպագութիւնք

Իսկ ազդարարն ժամահար^ա նախ 'ի փառատրութիւն Աստուծոյ է բոլորից հրաւիրակ, եւ դարձեալ զհրեշտակական փողոյն հնչումն նշանակել, զայն^ա որ զարթուցանէ 'ի մահահանգիստ քնոյն զտիեզերս, եւ ընդ առաջ գալստեան երկնաւորին հրաւիրէ թագաւորիք

Իսկ վարագործին անջրպետութիւն գառաջին երկնից ցուցանէ որոշումն, ուր միայնակ Երրորդութիւն ասի բնակիլ յերկինս երկնից[©] եւ այն եւս անջրպետ^ա որ ընդ մէջ մեր եւ անմարմին էութեանցն կայք

Եւ տաճարն ժողովետդ հաւատացելոց^ա զհաւասարութիւն մեր ընդ հրեշտակս զեկուցանէ, յորժամ կամք ամենեքեան առաջի բեմին Քրիստոսիք Եւ արտաքոյն եկեղեցւոյն ժողովետդ է յանցաւորաց[©] որք կան արտաքոյ, տեսանեն եւ յսեն զպատիւ արժանաւորացն

Իսկ դապտերացն լուցմունք^ա զլուսաւոր վարս եւ զողորմածութիւն իմաստնոց կուսանացն բացայայտ[©] նաեւ զերկնից լուսաւորացն բերէ նմանութիւն^ա զարեգական եւ զլուսնի եւ զաստեղացք Եւ հանապազորդ վառումն լուսոյն^ա զմշտալոյս պայծառութիւն արդարոցն ցուցանէ առ 'ի յԱստուծոյք

Իսկ սեղանն սրբութեան զմիասնականութիւն սուրբ Երրորդութեանն խորհրդածէ[©] եւ ծածկեալ զգեստիւք պատեհագունիւք^ա զծածկեալ խորհուրդ աստուածութեանն տայ իմանալէ Եւ պսակն պարապնդեալ

զգուգական պատիւ Երրորդութեանն 'ի մի բերեալ փառաւորութիւն^ա ըստ օրհնութեան սրբոց սերովբէիցն[©] վասն զի 'ի մարմնանալն Որդւոյ յայտնեցաւ խորհուրդ Երրորդութեանն Եւ նուիրանոցքն արծաթիք յստակ եւ մաքուր բանն է հաւատոյ, զոր նուիրեմք 'ի սպաս պաշտաման ուղիղ դաւանմամբ

Աստուծոյ[©] ըստ այնմ, թէ ՏԲանք տեսան ընտիր եւ փորձք են՝: Իսկ խորհրդանոցքն յաջմէ եւ յահեկէ ցուցանեն զպատրաստութիւն սպասուց եկեղեցւոյ^ա անպակաս ունել զտուրս ողորմութեան առ աղքատսք Եւ պատարագին մասն անպակաս մնալ 'ի խորանին, այս է՝ ոչ լինել դատարկ 'ի հաշտարար մարմնոյն

Քրիստոսի^ա եկեղեցւոյն[©] զի մի՞ ասիցի այն, ՏՊակասեցի կերակուր 'ի տանէ աստուծոյ ձեռոյնէ

Իսկ աշտանակն^ա խաչն լուսոյ, եւ 'ի վերայ նորա գունդ վառեալ աստուածութիւնն եւթնարփի շնորհօք Եւ ինկանոցն զԱստուածածնին բերէ խորհուրդ[©] զի որպէս նա լի է հոռով անուշութեան, նոյնպէս եւ կոյսն սուրբ լի էր Հոգուով Սրբով եւ զօրութեամբբարձրելոյնք Իսկ բուրուտն զհրեշտակապետին ցուցանէ

աւետարանութիւն առ կոյսն սուրբ[©] եւ երեք ամբառնալիքն, զի վերաբերեալ եղեւ նա աւետեօք խորհրդական անուշահոտ գիտութեանն^ա սրբոյ Երրորդութեանն^ա եւ 'ի մի կատարումն համաբուն տէրութեաննք Իսկ բուրումն ինկոցն հաշտարարութեան, ըստ այնմ զոր 'ի հնումն Ահարովն նուէրս մատուցանէր Աստուծոյ, զոր այժմ հաշտութիւն իւրով արեամբն արար Քրիստոս[©] զոր մատոյց աստուծոյ

Հօր 'ի հոտ անուշից[©] եւ դարձեալ զանուշաբուրիչ շնորհս Հոգւոյն Սրբոյ առ մեզ նշանակել, որպէս յառաքեալսն 'ի սուրբ Պենտակոստէին, եւ նոքօք ընդ ամենայն տիեզերս[©] վասն այնորիկ նախ 'ի բեմն ծխեն, զի նախ 'ի Հօրէ ելանէ Հոգին Սուրբ, եւ ապա գայ յառաջնորդն, եւ ապա յայլսն[©] ըստ այնմ, թէ

ՏՌպէս եւղն որ իջանէ 'ի գլուխ եւ 'ի մորուսն Ահարովնի՛ք

Իսկ աւագանն հաստատեալ^ա մայր է որդեգրութեան հոգեւոր ծննդոց, որ 'ի ջրոյ եւ 'ի Հոգւոյ վերստին ծնեալ^ա լինին որդիք Աստուծոյ[©] եւ արեանն Քրիստոսի հաղորդեալք^ա ժառանգակից նմին եղիցին, եւ բնակարան հոգւոյ նորա Սրբոյք

Եւ զի նախ 'ի խորհրդանոցն հանգուցանեն զխորհուրդն, վասն զի նախ 'ի ծածուկ եկն առ մեզ Քրիստոս, եւ յորովայնի կուսին հանգեալ[©] եւ ապա յայտնապէս 'ի սեղան խաչին եղեւ բերեալէ Նաեւ 'ի հանդերձելումն երեւմանն^ա յայտնապէս ցուցանի երկնաւորաց եւ երկրաւորացք

Եւ քոցացն հարումն զօրինակ ունի սրբոց սերովբէիցն, զոր Դանիէլ եցոյց[©] ՏՀազարք հազարաց պաշտէին զնա՛ք Իսկ նստել քահանայապետին յաթոռ բեմին^ա զնստելն յաթոռ փառաց ահաւոր բեմին երկնաւորն քահանայապետի նշանակել 'ի միւսանգամ գալստեաննք Եւ սեղանոյն բացումն^ա զյայտնապէս երեւումն աստուածութեանն ամենան արարածոց բացաքարոզէ, յորժամ ցուցանէ զինքն արժանաւորաց իւրոց[©] ըստ այնմ, թէ ՏՏեսանելոց ենք զնա՞ որպէս եւ են՛ք Եւ համբուրելն զսեղանն^ա զաստուածարեւոյնցն տայ զտարացոյց, որք վստահութեամբ հաւատոց եւ սրբութեամբ հաղորդին նմաք

Իսկ ժամակարգութիւնն որ 'ի սմա, ոչ վայրապար, այլ մեծ իմաստութեամբ եւ ծածկեալ խորհրդով[©] որպէս յաւուր միաշաբաթօջն նախ մաքրելն զեկեղեցին[©] վասն զի յառաջ սրբեցաւ աշխարհս, եւ ապա 'ի սրբեալսն բաշխեցաւ Քրիստոս[©] ըստ իւրում բանին^ա լուցանել ճրագ, եւ տանն աւել անելէ

Եւ զի նախ 'ի խորհրդանոցն հանգուցանեն զխորհուրդն, վասն զի նախ 'ի ծածուկ եկն առ մեզ Քրիստոս, եւ յորովայնի կուսին հանգեալ[©] եւ ապա յայտնապէս 'ի սեղան խաչին եղեւ բերեալէ Նաեւ 'ի հանդերձելումն երեւմանն^ա յայտնապէս ցուցանի երկնաւորաց եւ երկրաւորացք

Եւ քոցացն հարումն զօրինակ ունի սրբոց սերովբէիցն, զոր Դանիէլ եցոյց[©] ՏՀազարք հազարաց պաշտէին զնա՛ք Իսկ նստել քահանայապետին յաթոռ բեմին^ա զնստելն յաթոռ փառաց ահաւոր բեմին երկնաւորն քահանայապետի նշանակել 'ի միւսանգամ գալստեաննք Եւ սեղանոյն բացումն^ա զյայտնապէս երեւումն աստուածութեանն ամենան արարածոց բացաքարոզէ, յորժամ ցուցանէ զինքն արժանաւորաց իւրոց[©] ըստ այնմ, թէ ՏՏեսանելոց ենք զնա՞ որպէս եւ են՛ք Եւ համբուրելն զսեղանն^ա զաստուածարեւոյնցն տայ զտարացոյց, որք վստահութեամբ հաւատոց եւ սրբութեամբ հաղորդին նմաք

Իսկ ժամակարգութիւնն որ 'ի սմա, ոչ վայրապար, այլ մեծ իմաստութեամբ եւ ծածկեալ խորհրդով[©] որպէս յաւուր միաշաբաթօջն նախ մաքրելն զեկեղեցին[©] վասն զի յառաջ սրբեցաւ աշխարհս, եւ ապա 'ի սրբեալսն բաշխեցաւ Քրիստոս[©] ըստ իւրում բանին^ա լուցանել ճրագ, եւ տանն աւել անելէ

Եւ զի նախ 'ի խորհրդանոցն հանգուցանեն զխորհուրդն, վասն զի նախ 'ի ծածուկ եկն առ մեզ Քրիստոս, եւ յորովայնի կուսին հանգեալ[©] եւ ապա յայտնապէս 'ի սեղան խաչին եղեւ բերեալէ Նաեւ 'ի հանդերձելումն երեւմանն^ա յայտնապէս ցուցանի երկնաւորաց եւ երկրաւորացք

Եւ քոցացն հարումն զօրինակ ունի սրբոց սերովբէիցն, զոր Դանիէլ եցոյց[©] ՏՀազարք հազարաց պաշտէին զնա՛ք Իսկ նստել քահանայապետին յաթոռ բեմին^ա զնստելն յաթոռ փառաց ահաւոր բեմին երկնաւորն քահանայապետի նշանակել 'ի միւսանգամ գալստեաննք Եւ սեղանոյն բացումն^ա զյայտնապէս երեւումն աստուածութեանն ամենան արարածոց բացաքարոզէ, յորժամ ցուցանէ զինքն արժանաւորաց իւրոց[©] ըստ այնմ, թէ ՏՏեսանելոց ենք զնա՞ որպէս եւ են՛ք Եւ համբուրելն զսեղանն^ա զաստուածարեւոյնցն տայ զտարացոյց, որք վստահութեամբ հաւատոց եւ սրբութեամբ հաղորդին նմաք

Իսկ ժամակարգութիւնն որ 'ի սմա, ոչ վայրապար, այլ մեծ իմաստութեամբ եւ ծածկեալ խորհրդով[©] որպէս յաւուր միաշաբաթօջն նախ մաքրելն զեկեղեցին[©] վասն զի յառաջ սրբեցաւ աշխարհս, եւ ապա 'ի սրբեալսն բաշխեցաւ Քրիստոս[©] ըստ իւրում բանին^ա լուցանել ճրագ, եւ տանն աւել անելէ

Իսկ մտանելով մեր 'ի սմա խաչանիշ կնքելով զղէմս երկրպագութեամբ յարեւելս^ա զՄիածինն սկսանելով, զվերանալն տպաւորէ խաչագգեստիցն 'ի հանդիպումն տեսան յօրս ցնծութեամբ երկրպագել^ա զմիածինն Աստուած ընդ ամպս երկնից նշանաւ խաչին եկեալ տեսանելովէ

Եւ ապա երգս առեալ երկդասիւքն համախմբեալ ընդ վերինսն, զՏէր թագաւորեաց, վայելչութիւն զգեցաւ՝ զբոլորից նշանակելով զվերնոց եւ զներքնոց թագաւորն Աստուած եկեալ տեսանելով, վայելչապէս զգեցեալ զփառս հայրենիս՝ թագաւորեալ եւ սուրբք ընդ նմա՛ն

Յետ որոյ համբարձմամբ աւետարանին գեղապարեալ օրհնութեամբ երից սրբասացութեամբ խաչեցարին, յորոյ վերայ գաստուածորդին տեսանեմք հոգւոյ ակամբ՝ յաթոռ նստեալ բարձու, եւ 'ի բիւրոց երկրպագեալ դասուց, պսակեալ զխաչեալսն վասն ինքեան՛

Եւ զկնի քարոզն համաշխարհական կոչմամբ զգումարեալսն տպաւորէ յաշխարհածողով աստեանն բոլոր տիեզերաց՝ Այլ եւ սաղմոսք եւ ընթերցուածք մարգարեականք զդատաստանն, որ ըստ գրոց, բացայայտե՛ց ըստ այնմ, թէ ՏԱնել նոցա դատաստան ըստ գրոց՝ եւ դարձեալ՝ զի 'ի հանդերձելումն նախ մարգարէքն եւ առաքեալքն վկայեն քարոզութեանն, եւ ապա թագաւորն վճիռ հասանէ՛ք Իսկ ակելուն քաջահնչող ձայնիւ զհրեշտակացն քաղցրաբանութեանն օրհնաբանութիւնսն նշանէ՛ք Իսկ մերձ առ նմին աւետարանն կենսաբեր ձայնիւ՝՝ աստուածխօսութիւնք, գորդեգրութեան առբերելով պարզեւս հրաւիրէ՛ք Յետ որոյ խոստովանութիւն հաւատոյ յամենայն լեզուաց յանուն տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի եւ Աստուծոյ Հօր եւ Հոգւոյն Սրբոյ՛ք Եւ ապա քարոզք եւ քահանայական աղօթք՝ կոչէ ըզհրաւիրեալսն եւ զկոչեցեալսն՝ եւ 'ի սմին սրբասացութիւնն՛

Եւ յետ աղօթիցն 'ի վերայ ամենայնի՝՝ վայելումն եւ արբումն անմահական բաժակին, եւ կենաց հացին, զանդ ուրախութիւնն նշանակէ թագաւորելոցն 'ի լոյս, յորժամ նոր արբցէ զնա ընդ մեզ յարքայութեան Հօրն յայտնելով եւ վարդապետելով իւրոց աշակերտացն զանճառելի խորհուրդն, յանկ ելեալ բանին՝՝ թէ ՏՇնդ իս կերիջիք եւ արբջիք 'ի սեղան իմ յարքայութեանն իմում՛ք Այսոքիկ հանդերձելոց բարեացն ցոյցք յեկեղեցւոջ՛

Բայց պարտ է զհտել, թէ ընդէք զեկեղեցի՝՝ որ յանշունչ քարանց եւ 'ի փայտից շինեալ է, եւ զժողովս հաւատացելոց՝՝ միապէս կոչէ եկեղեցի՛ք Արդ որպէս զորախոն կրկին իմանամք, նոյնպէս եւ զեկեղեցի կրկին իմասցուք՝՝ զի եկեղեցի յեբբայեցւոցն առ մեզ ժողով թարգմանի, ըստ նմին անուան կոչի եւ ժողովարանն, զի է շինեալ նա ստուգապէս տուն Աստուծոյ՝՝ յաղագս պատարագելոյ 'ի նմա Որդւոյն Աստուծոյ, նոյնպէս եւ մարդս տաճար է աստուծոյ ըստ Պաւղոսի, յաղագս սրբութեան աւագանին եւ մարքութեան վարուց՝ Չի որպէս յայս անշունչ տաճարիս որ 'ի քարանց եւ 'ի փայտից, զամենակարող անունն Աստուծոյ կարդամք 'ի վերայ, եւ օճանեմք յանունն Աստուծոյ, եւ տուն աստուծոյ անուանեմք, զի ստուգապէս Աստուած 'ի նմա բնակէ, նոյնպէս եւ հաւատացեալք որ յանուն Հօր մկրտին, եւ օճանին իւղով, եւ յանուն Քրիստոսի Աստուծոյ կոչին քրիստոնէայք, որպէս ասէ Առաքեալք ՏԵւ զորս եղ Աստուած յեկեղեցւոջ՛ եւ այլնք Եւ զոր զգալի եկեղեցի անուանի՝՝ առնէ ինքեամբ զհացն եւ զգինին 'ի ձեռն քահանային մարմին եւ արին Քրիստոսի, զնոյն եւ մարդս եղեալ եկեղեցի ընդունի ճաշակմամբք Չի եթէ խորանն եւ տաճարն ըստ օրինակին փառաւորեցաւ, քանի՛ք առաւել որ ճշմարտութիւնս է օրինակին՝՝ փառացն Աստուծոյ բնակարան հաւատով իմացեալ լինի՛ք Վսան որոյ չորից սեանցն կառուցումն՝՝ զչորից առաքինութեանց որ 'ի մեզ՝՝ ցուցանէ՛ց եւ կամարացն միաւորութիւն զսիրոյն շաղկապակցէ զառաքինութեանն զաստուգումնք Իսկ երկոտասան քարանցն հիմնացելոց՝՝ զերկոտասան անդամոց նշանակէ բանականաց՝՝ եւ շարայարութիւն մեծամեծ քարանցն եւ փոքունց՝՝ զարանց հաւատացելոց՝՝ միանգամայն եւ զկանանց՝՝ բարեպաշտութեամբ միացելոց՝՝ զի 'ի Քրիստոս Յիսուս չիք իստիր՝՝ ոչ արանց եւ ոչ կանանց՝ Իսկ կապակցութիւն խճիցն եւ այլոց նիւթոց՝՝ զհաւատացելոց ունի զնշանակ, որ միաւորէ զամենեսեան 'ի մի յոյս կոչմանն Քրիստոսի՛ք

Իսկ զմբերթաձեւ խորանարդ բարձրացեալ 'ի ծայր զագաթանն ունելով զճաղկեալ նշան խաչին ծիրաներփնեալ աստուածային արեամբն ցուցանէ՛ց որով զմանկունս իւր լուսազարդեալ խաչագգեստ յուղարկէ 'ի վերինն Երուսաղէմ, ցնծալ եւ պարել 'ի խորանն լուսոյ, միշտ զուարճանալ, եւ վայելել յանմահական ճաշակացն՛

Այս է խորհուրդ եկեղեցւոյ, եւ այսքան 'ի սմա աստուածային նշանացն խաղացումնք Արդարեւ ՏՈ՛ք իսուեսցի զգօրութիւնս տեառն՛ եւ այլն, որ այսքան ձիւս պարզեւեաց որդւոց մարդկանք Եւ արդ զի՛նչ հատուցանեմք արիտուր տեառն Աստուծոյ մերոյ, այլ միայն երկիր պագանել նմա հոգւով եւ ճշմարտութեամբ, ասելով ընդ Առաքելոյ՝՝ թէ ՏՇն ընք Աստուծոյ 'ի վերայ անպատում պարզեւաց նորա՛ք Եւ այսպէս տեղեկացեալ 'ի Հոգւոյն Սրբոյ զորայիտութիւն խորհրդոյ շինուածոյ սորա, եւ զսրբագան 'ի սմա յօրինեալ կարգս, ընդ հրեշտակացն տօնելով զնաւակատիս սորա՝՝ երկնաւոր առաքինութեամբ 'ի սմա կրօնաւորեցուք, փառաւորելով զձայր եւ զՈրդի եւ զՍուրբ Հոգին յաւիտեանս՝՝ ամենք

'Ի տօնապատճառն, զկնի ձայնիցս՝՝ ՏԿրօնաւորեցուք 'ի սմա՛, յարին եւ այս բանքք ՏԵւ որպէս 'ի դրախտին Աստուծոյ մերկ եւ մաքուր 'ի մեղացն ծածկութից՝՝ եղիցուք աւագանին սրբոյ մաքրութեամբ զՔրիստոս զգեցեալ՝՝ ի փայտն կենաց մերձեցուք՝՝ զանմահականն ճաշակելով զպտուղ՝՝ զանմահ փեսային զգալուստ եւ զխօսակցութիւն 'ի սմա ընկալցուք, եւ փառաւորեցուք ըզհայր եւ զորդի եւ զՍուրբ Հոգին յաւիտեանս՝՝ ամենք՛ք Ջայստսիկ չեղաք 'ի կարգին խիթալով, զի մի՞ ըստ սովորութեան հաւաքածոյ գրեանց տօնապատճառաց՝՝ գրիչք յիւրեանց պատուաստեալ իցեն զայլ եւ այլ բանս, որպէս եւ ուրեք ուրեք կարճեալք

